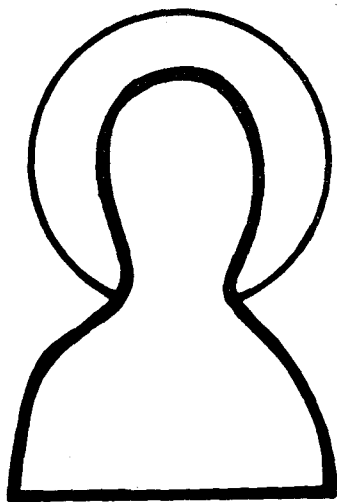

ŚWIĘCI NA CODZIEN

MÓJ ŚWIĘTY PATRON

OPRACOWAŁ
KS. ANTONI GORZANDT

WYDAWNICTWO KURII BISKUPIEJ W LUBLINIE
LUBLIN 1986

OD WYDAWNICTWA

Trudno jednoznacznie rozstrzygnąć jakimi motywami kierowali się nasi rodzice wybierając imię, nadane nam na chrzcie św. Dawniej nadawano dziecku to imię, które sobie „samo przyniosło”. Dziś często zastanawiają się nad tym czy wybrane imię będzie się „pięknie wołać”. Mało kto myśli o tym, czy dziecko będzie miało swojego patrona czyli opiekuna w niebie na całe życie.

Wydawnictwo Diecezjalne udostępniając niniejszy zwięzły zbiór życiorysów świętych i błogosławionych Kościoła Katolickiego *Mój święty Patron* pragnie uwypuklić tę właśnie potrzebę. Kościół wspomina ludzi, którzy żyli w konkretnych warunkach historycznych i wyróżnili się w sposób szczególnie wiernością Chrystusowi i Jego nauce. Jeśli zachodziła taka potrzeba zdolni byli tę wierność potwierdzić ofiarą własnego życia. Ci ludzie, których imiona nosimy włączeni zostali w jakiś sposób również w nasz konkretny, niepowtarzalny los. Warto czasami zastanowić się nad tym, czy nie łączy nas z nimi nic więcej poza dopisaniem nam do osobistych dokumentów, bez pytania o nasze zdanie, ich niezrozumiałego imienia.

Łączy nas ze świętym Patronem na pewno wiara w Jednego Boga. Łączy nas przynależność do wspólnoty Ludu Bożego i ten sam chrzest. A może łączy nas jeszcze podobna droga do domu Ojca? Warto więc zainteresować się życiem swojego patrona czy patronki. Warto też chyba wiedzieć, czy w ogóle mamy świętego Patrona w niebie. Być może i tak, że jeszcze nie było świętego, któryby nosił to samo co nasze imię. I wtedy już z własnej woli trzeba sobie wybrać Patrona np. z okazji przyjęcia sakramentu bierzmowania.

Niniejszy zbiór pragnie stanąć jedynie na początku drogi do poznania życia swojego patrona. Jeśli będzie to dobry początek, cel zamierzony można uznać za spełniony.

OD AUTORA

ZOSTALIŚMY WEZWANI DO ŚWIĘTOŚCI

Ewangelia zawiera wezwanie wszystkich ludzi do świętości. Chrystus wyraził je w słowach: „W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. [...] Idę przecież przygotować wam miejsce” (J 14, 2). Nad grobem Łazarza potwierdził prawdę o życiu wiecznym: „Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki” (J 11, 25–26). Wiarę w szczęśliwe życie po śmierci ciała głosi Kościół w liturgii Mszy św. za zmarłych – „Życie Twoich wiernych, o Panie, zmienia się, ale nie kończy i gdy rozpadnie się dom doczesnej pielgrzymki, znajdują przygotowane w niebie wieczne mieszkanie” (prefacja). Warunkiem otrzymania nagrody wiecznej jest osiągnięcie świętości w życiu na ziemi. Dla niektórych ludzi świętość kojarzy się błędnie z czymś nadzwyczajnym, dostępnym jedynie dla wybranych. Zapominają oni, że każdy człowiek może ją osiągnąć, jeżeli będzie wytrwale współpracował z łaską Bożą. Chrystus odpowiadając na pytanie młodzieńca, co ma czynić, aby się zbawić, powiedział: „A jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowaj przykazania” (Mt 19, 17). Tak więc świętym staje się ten, kto w codziennym życiu kieruje się Bożym prawem, jednoczy z Bogiem w sakramentach świętych, zwłaszcza w Eucharystii, oraz z miłością służy Bogu i bliźnim. Prawdziwa świętość nie zależy od wielkich czynów, ale polega na pełnieniu woli Bożej. Każdy więc człowiek ma szansę zostania świętym. Tylko nielicznych Bóg powołuje do niezwykłych rzeczy albo obdarza nadzwyczajnymi darami, aby byli dla świata wyraźniejszymi znakami Jego obecności. Większości chrześcijan przeznaczona została świętość zwyczajna, a jednak i ona powinna się uzewnętrzniać w ich czynach. Być świętym to być znakiem Boga dla innych.

Dążąc do świętości, czyli do zbawienia, należy swoje życie doczesne traktować jako egzamin z kierowania się wiarą i czas gromadzenia zasług. Zdobywanie świętości jest odpowiedzią człowieka na Boże zaproszenie, trudną i ofiarną realizacją przyjętego chrztu. Przed każdym człowiekiem są przecież tylko dwie możliwości: potępienie lub zbawienie, a więc wybór powinien być jednoznaczny.

DLACZEGO CZCIMY ŚWIĘTYCH?

Kościół od czasów apostołskich czcił tych, którzy szczególnie wyróżnili się w wyznawaniu wiary. Początkowo odnosiło się to do męczenników dających najtrudniejsze świadectwo przez ofiarę z życia. Otaczano religijną czią miejsca ich śmierci, wymawiano ich imiona w modlitwach, prosząc o wstawiennictwo u Boga. Z czasem zaczęto czcić także nie męczenników, czyli wyznawców. Uważano bowiem, że poniesione w życiu trudy, cierpienia, a przede wszystkim wytrwałość w zachowaniu wiary i dążenie do doskonałości czynią ich tego godnymi.

Kochając Boga człowiek miłuje wszystkie Jego stworzenia, szczególnie te, które są bardziej doskonałe. Ze wszystkich stworzeń na ziemi właśnie święci osiągnęli doskonałość w stopniu wyjątkowym. Czcimy ich więc ze względu na Boga, bowiem w nich jak w zwierciadle odbijają się Jego przymioty.

Święci są dla nas przykładem, jak korzystać z otrzymanych od Boga łask. Poznając ich życie, uczymy się właściwego postępowania. Bóg czyniąc cuda za pośrednictwem świętych i rozdając ludziom różne łaski, sam wskazuje, że są oni naszymi orędownikami. Należy rozumieć, że najwyższą cześć odnosimy jedynie do Boga w Trójcy Świętej jedyne jako źródła wszelkich łask. Po Bogu specjalną cześć oddaje Kościół Najświętszej Maryi Pannie, nazywając ją Królową wszystkich świętych, którym przysługuje cześć zwyczajna. Powinniśmy także pamiętać, że ze wszystkich świętych najbliżsi są nam nasi święci rodacy, z którymi jesteśmy związani więzami miłości Ojczyzny i tradycji narodowych.

Cześć oddawana świętym wyraża się w różnych formach. Najczęściej okazywana jest przez wznoszenie kościołów pod ich wezwaniem, umieszczanie ich obrazów lub figur w kapliczkach, poświęcanie im osobnego dnia w kalendarzu, nadawanie ich imion ludziom. Szacunkiem otaczane są relikwie świętych. Wielu świętych ma specjalne miejsce kultu, czyli sanktuaria.

MODLITWA DO ŚWIĘTEGO PATRONA

Święty N, którego imię noszę, Patronie mój, Twojej opiece w szczególniejszy sposób dzisiaj się polecam i proszę Cię, abyś wspierał mnie swoim wstawiennictwem przed Bogiem i ratował we wszystkich moich potrzebach. Wyjednaj mi łaskę wiernego naśladowania Twoich cnót. Spraw, o drogi mój Patronie, abym Bogu dochował wierności pośród wszystkich okoliczności tego życia i zasłużył sobie na łaskę szczęśliwej śmierci. Amen.

STYCZEŃ

BAZYLI * GRZEGORZ * GENOWEFA * ANIELA
* ELŻBIETA * SZYMON * JAN * KASPER *
MELCHIOR * BALTAZAR * RAJMUND * LUC
JAN * SEWERYN * MARCELIN * ADRIAN *
GRZEGORZ * WILHELM * HONORATA *
ARKADIUSZ * HILARY * WERONIKA * FE
LIKS * AMADEUSZ * PAWEŁ * ARNOLD *
MARCELI * HILARY * ANTONI * MAŁGO
RZATA * HENRYK * MARIUSZ * FABIAN *
SEBASTIAN * AGNIESZKA * WINCENTY *
WIKTOR * ILDEFONS * FRANCISZEK * FE
LICJAN * TYMOTEUSZ * TYTUS * ANIELA *
TOMASZ * JULIAN * WALERY * HIACYNTA *
TEOFIL * JAN * LUDWIKA * MARCELA *

STYCZEŃ

1 stycznia

ŚWIĘTA BOŻA RODZICIELKA

Dnia 1 stycznia obchodzona jest oktawa Bożego Narodzenia. Dziękując Bogu za przyjście na świat Chrystusa, Kościół stawia przed oczami wiernych postać Matki Bożej, przez którą spełniły się obietnice dane całej ludzkości, związane z tajemnicą Odkupienia z grzechu pierworodnego. Poświęcenie Maryi pierwszego dnia rozpoczynającego się roku ma również znaczenie symboliczne. Matka Jezusa zostaje ukazana ludziom jako najdoskonalsze stworzenie, a zarazem jako pierwsza z tych, którzy skorzystali z darów Chrystusa – Królowa Wszystkich Świętych. Dzień ten przypomina prawdę wiary o Macierzyństwie Maryi odnoszącym się do Syna Bożego, ale jednocześnie ukazuje je w szerszym zakresie. Maryja jest Matką Kościoła, całego Ludu Bożego. Otacza nas swą macierzyńską opieką, przede wszystkim troszczy się o nasze zbawienie.

Pragnienie wyakcentowania specjalnego wspomnienia Matki Bożej zrodziło się w starożytności chrześcijańskiej. Kościół zachodni w VII wieku przeznaczył w tym celu dzień 1 stycznia.

MIECZYŚLAW

Imię wzięte z tradycji słowiańskiej. Mogło oznaczać wojownika sprawnie walczącego mieczem. Historyk Jan Długosz nazwał tym imieniem pierwszego władcę Polski (Mieszko zdrobnienie od *Mieczysław*). Chociaż nie znajdujemy tego imienia w katalogu świętych, jest ono bardzo popularne.

2 stycznia

BAZYLI WIELKI, biskup i doktor Kościoła (ok. 329–379)

Urodził się w Cezarei Kapadockiej (Turcja) w rodzinie bardzo religijnej. Jego rodzice, dwaj bracia i siostra zostali również wyniesieni na ołtarze. Otrzymał staranne wykształcenie, które stawiało go w rzędzie najbardziej świątłych ludzi tamtych czasów. Wspólnie z Grzegorzem z Nazjanzu, przyjacielem z okresu studiów, poświęcił się życiu pustelniczemu. Bazyli jest autorem wielu dzieł teologicznych, w których wykladał zasady wiary i wskazywał na błędy szerzącego się wówczas arianizmu. Opracował również regułę życia zakonnego, zwaną od jego imienia bazyliąską. Jako biskup Cezarei odznaczał się troską o sprawy duszpasterskie i charytatywne. Wybudował schronisko dla pielgrzymów, ludzi w podeszłym wieku i chorych, zapewniające im opiekę i odpowiednie utrzymanie. Znane jest także jego zarządzenie wydane podczas panującego głodu, aby sprzedać część majątku kościelnego, a za uzyskane pieniądze zakupić żywność dla najuboższych. Dla głębokiej wiedzy, a także autorytetu moralnego historia obdarzyła go przydomkiem Wielki.

Zmarł 1 stycznia 379 roku w wieku 50 lat. Relikwie znajdują się w Amalfi koło Neapolu, w Wenecji i Burges (Belgia).

Bazyli – grec. *basileus* – król.

GRZEGORZ z NAZJANZU, biskup i doktor Kościoła (ok. 330–390)

Urodził się w Arianzie obok Nazjanzu (Turcja). Z jego najbliższej rodziny babka, brat i siostra zostali zaliczeni w poczet świętych. Otrzymał gruntowne wykształcenie, dające podstawę do zajęcia wysokiej pozycji w hierarchii społecznej. Ojciec jego był biskupem Nazjanzu (duchownych nie obowiązywał wówczas celibat) i pragnął uczynić syna swoim pomocnikiem w zarządzaniu diecezją. Grzegorz przyjął więc święcenia kapłańskie, ale silniejsze było w nim pragnienie życia pustelniczego. Zrezygnował z proponowanego mu stanowiska i udał się do Bazylego, swego przyjaciela z okresu studiów, przebywającego w założonym przez siebie klasztorze. Wezwany przez ojca do powrotu, przez kilka lat oddawał się pracy duszpas-

terskiej, a następnie za namową Bazylego przyjął biskupstwo w Sasakrze. I tym razem nie czuł się szczęśliwy i tęsknił za życiem w ciszy odosobnienia. Powołany na biskupstwo w Konstantynopolu przez pewien czas przewodniczył obradom II soboru, odbywającego się w tym mieście w roku 381.

Z natury delikatny i wrażliwy, boleśnie odczuwał nieskuteczność swoich zamierzeń duszpasterskich, powstające niekiedy zazdrości i pomówienia. Zrezygnował z urzędu i powrócił do rodzinnej miejscowości.

Można powiedzieć, że Opatrzność Boża prowadziła go dziwnymi drogami. Nie zaznał życia spokojnego, jakiego zawsze pragnął, a jednak pozostawił po sobie dzieło wielkie: liczne kazania, traktaty teologiczne, listy i poematy. We wszystkich tych pismach okazał się mocnym świadkiem wiary swego czasu, tak że potomność obdarzyła go mianem Teologa.

Jego relikwie znajdują się w Konstantynopolu i Rzymie.

Grzegorz – grec. *gregorios* – gorliwy, czuwający.

3 stycznia

GENOWEFA, dziewica (ok. 422–500)

Urodziła się w miejscowości Nanterre obok Paryża. Jak podaje tradycja, będąc dziewczynką otrzymała od św. Germana, udającego się na misje do Anglii, krzyż, z którym nie rozstawała się do końca życia. Wychowana w duchu religijnym, od dzieciństwa poświęcała wiele czasu modlitwie i spełnianiu uczynków miłosierdzia. Po śmierci rodziców zamieszkała w Paryżu, gdzie złożyła ślub dozgonnej czystości. Wspólnie z grupą dziewcząt prowadziła życie na sposób zakonny. Część zarobionych pracą fizyczną pieniędzy przeznaczaly na pomoc dla ludzi chorych i ubogich.

Genowefa musiała być niewiastą niezwykle energiczną, skoro właśnie jej Paryż zawdzięczał ocalenie w czasie najazdu barbarzyńskich Hunów. Umiała zapobiec wybuchowi paniki i dezorganizacji życia społecznego, zachęcała do wiary w ocalenie. Tak się też stało, bowiem Hunowie ominęli nie tylko miasto, ale opuścili w ogóle granice Francji. Innym razem podczas panującego głodu Genowefa

zorganizowała flotyllę barek rzecznych celem dowozu żywności. Nic więc dziwnego, że powszechnie uważano ją za duchowego przywódcę, a do jej domu przychodzili nawet królowie, Hilderyk i Chlodwig, by prosić o radę i modlitwę. W życiu osobistym wiele cierpiała z powodu różnych dolegliwości i chorób, najbardziej jednak przez złych ludzi, chcących ją zniesławić, a nawet przedstawić jako czarownicę.

Zmarła w wieku 80 lat i została pochowana na cmentarzu, który nazwano jej imieniem. Nad grobem postawiono najpierw kaplicę, następnie kościół, wreszcie w XVIII wieku wspaniałą świątynię. Widocznie jednak ta cicha i pokorna niewiasta wyprosiła u Boga łaskę, aby nie odbierać wielkich zaszczytów. Podczas rewolucji francuskiej świątynię tę zamieniono na panteon narodowy, w którym chowano wybitne osobistości. Szczątki doczesne Genowefy zostały wówczas spalone. Kościół francuski czci ją jako patronkę Francji i miasta Paryża.

Genowefa – łac. *gens* – ród i germ. *wifa* – kobieta. Kobieta ze szlacheckiego rodu.

Literatura powieściowa podaje opowieść o innej Genowefie, żonie księcia reńskiego, która fałszywie oskarżona o złamanie wierności małżeńskiej, została skazana na wygnanie. Miała się błąkać z synkiem po puszczy, doznając wsparcia od życzliwych ludzi, aż do czasu, gdy stawiane jej zarzuty okazały się bezpodstawne. Postać ta nie ma nic wspólnego z Genowefą uznawaną za świętą.

DANUTA – imię pochodzenia litewskiego, w Polsce dosyć popularne, zwłaszcza od czasów powieści H. Sienkiewicza *Krzyżacy*. Nie ma go w spisach imion świętych. W kalendarzu umieszczane także pod datą 24 czerwca.

4 stycznia

ANIELA z FOLIGNO, wdowa (ok. 1248–1309)

Do czterdziestego roku życia nic nie wskazywało na to, że Aniela wybierze drogę surowej pokuty i głębokiej pobożności. Urodzona w bogatej rodzinie w miejscowości Foligno (Włochy), dzieciństwo

i młodość spędzała w dostatkach i na zabawach. Po szczęśliwym wyjściu za mąż wychowywała kilku synów. Dobrobyt materialny i miłość męża sprawiały, że prowadziła życie beztroskie, pełne światowych rozrywek i przyjemności. Dokładnie nie jest znana przyczyna, dla której zerwała z dotychczasowym stylem życia. Niektóre jej żywoty podają, że stało się to na skutek dziwnego snu, w którym miała zobaczyć św. Franciszka z Asyżu, napominającego ją, aby pomyślała o swoim zbawieniu.

Mając 40 lat Aniela została tercjarką franciszkańską i od tej pory zaczęła praktykować surową pokutę. W tym czasie, prawdopodobnie podczas panującej zarazy, straciła matkę, męża i synów. Po tym ciężkim przeżyciu zrzekła się prawa do rodzinnego majątku i wiodła odtąd pustelniczy żywot. Ostatnie lata jej życia były pełne cierpienia spowodowanego długotrwałą chorobą. Zmarła 4 stycznia w wieku 61 lat.

Od momentu pójścia za głosem powołania nie ustawała w praktykowaniu częstej modlitwy, podejmowała uczynki pokutne, spełniała dzieła chrześcijańskiego miłosierdzia. Bóg obdarzył ją przeżyciami mistycznymi i udzielił łaski głębszego poznania tajemnic wiary. Skupiała wokół siebie grono pobożnych osób, dla których była mistrzynią życia duchowego. Pozostawiła po sobie wiele pism o treści religijnej.

Pomimo niezwyklej świętości życia nie podjęto starań o wyniesienie Anieli na ołtarze. Dopiero w 1693 roku papież Innocenty XII zaliczył ją do grona błogosławionych. Papież Pius X wyznaczył jej święto na dzień 4 stycznia. Pisma bł. Anieli, tłumaczone na wiele języków, przez całe wieki wskazywały ludziom wierzącym sposoby osiągnięcia doskonałości. Dopiero jednak w 1925 roku zostały gruntownie i krytycznie opracowane. Relikwie bł. Anieli są czczone w jej rodzinnym mieście. Serce, które doznało wzruszeń mistycznych, umieszczono w specjalnym relikwiarzu.

Aniela – łac. *angela* – anielska posłanniczka.

ELŻBIETA SETON, wdowa (1774–1821)

Urodziła się w Nowym Jorku w rodzinie protestanckiej. Wczesne dzieciństwo wypadało jej przeżywać w okresie walki o niepodleg-

łość Stanów Zjednoczonych, które zrzuciły z siebie jarzmo kolonializmu angielskiego. Gdy miała trzy lata, utraciła matkę. Ojciec ożenił się powtórnie i chociaż zawsze otaczał córkę czułą miłością, od macochy musiała znosić wiele przykrości. Doprowadziły one do tego, że w szesnastym roku życia Elżbieta opuściła dom rodzinny. Mając 20 lat wyszła za mąż za nowojorskiego kupca Wiliama Setona. Wydawać by się mogło, że nic już nie zmąci jej życia. Kraj od kilkunastu lat cieszył się wolnością, w rodzinie panował względny dobrobyt, na świat przyszło pięcioro dzieci. Niestety, prowadzone w sposób zbyt ryzykowny interesy handlowe spowodowały bankructwo męża. Do tego dołączyła się jego choroba. W celu ratowania zdrowia małżonkowie wyjechali do Włoch. Tutaj jednak zamiast spodziewanego powrotu do zdrowia przyszła śmierć. Po dziewięciu latach pożycia małżeńskiego młoda, zaledwie 29-letnia Elżbieta została wdową. Jakiś czas korzystała z gościnności zaprzyjaźnionej rodziny, gdzie spotykała się z głęboko przeżywanym katolicyzmem. Wspólnie z przyjaciółmi uczestniczyła w nabożeństwach, a także nawiedzała sanktuaria maryjne. Pod wpływem wszystkich tych przeżyć zrodziło się w niej postanowienie przyjęcia wiary katolickiej, które zrealizowała po powrocie do Stanów Zjednoczonych w 1805 roku. Ten krok naraził ją na nowe trudności i kłopoty, bowiem środowisko protestanckie nie mogło jej wybaczyć zmiany wyznania. Bolesnie odczuła odsunięcie się nawet najbliższej rodziny, otaczającą ją niechęć, a nawet wrogość. Nie załamała się jednak, przeciwnie, doprowadziła do przyjęcia katolicyzmu swoje dzieci. Wskutek doznawanych przykrości zmieniła miejsce zamieszkania, przenosząc się do Baltimore, a następnie do Emmitsburga. Pracowała jako kierowniczka i nauczycielka w szkołach wyznaniowych. Wspólnie z innymi nauczycielkami założyła stowarzyszenie o nazwie Miłosierne Siostry św. Józefa. Mając na uwadze obowiązek czuwania nad własnymi dziećmi, sama nie wstąpiła do tego zgromadzenia, ale za zgodą władzy kościelnej sprawowała w nim obowiązki przełożonej.

Zmarła 4 stycznia 1821 roku w wieku 47 lat. Stała się wzorem troskliwej matki, a także ofiarnej społeczniczki, oddanej potrzebującym opieki materialnej i duchowej. Założone przez nią zgromadzenie rozwija się nadal, należy do najliczniejszych zgromadzeń żeńskich – liczy obecnie około 11 tysięcy sióstr.

Elżbietę Seton beatyfikował papież Jan XXIII w 1963 roku, kanonizował zaś w 1975 roku, jako pierwszą świętą ze Stanów Zjednoczonych, papież Paweł VI. Relikwie jej znajdują się w kościele w Emmitsburgu.

Elżbieta – hebr. *Elisheba* – Bóg moją przysięgą.

5 stycznia

SZYMON zwany **SŁUPNIKIEM**, pustelnik (zm. 459)

Urodził się na pograniczu Cylicji i Syrii w końcu IV stulecia w rodzinie zajmującej się pasterstwem. Po śmierci rodziców i brata sprzedał swoją własność, a uzyskane pieniądze rozdzielił pomiędzy ubogich. Początkowo przyłączył się do wspólnoty zakonnej, ale nie przebywał w niej długo. Pragnienie życia pustelniczego realizował żyjąc w odosobnieniu. Przez 40 lat jego mieszkaniem była mała platforma zbudowana na słupie. Z niej wygłaszał swoje nauki, udzielał rad i pouczeń. Do Szymona przychodziło wielu ludzi. Nawet pogaanie odnosili się do niego z ogromnym szacunkiem. Tradycja podaje, że przez modlitwę, pokutę i głoszone słowo nawrócił kilka tysięcy osób. W jego pogrzebie oprócz przedstawiciela cesarza brali udział liczni biskupi, zakonnicy i nieprzebrane tłumy wiernych. Ciało pustelnika zostało uroczyście przeniesione do Konstantynopola, a na miejscu, gdzie stał jego słup-pustelnia, wystawiono świątynię. Gdy chrześcijaństwo pod naporem muzułmańskim zaczęło się cofać, świątynia została zniszczona. Dopiero w 1936 roku zbudowano na jej miejscu ołtarz.

Szymon – hebr. *shimon* – Bóg wysłuchał.

JAN NEUMAN, zakonnik, biskup (1811–1860)

Urodził się w rodzinie emigrantów niemieckich w miejscowości Prahatic (Czechy). Ta rzemieślnicza rodzina odznaczała się żarliwą pobożnością, której potwierdzeniem może być to, że aż czworo z sześciorga dzieci wybrało stan duchowny. Jan ukończył studia w Pradze, ale z powodu braku stanowisk w diecezji nie otrzymał święceń kapłańskich. Pragnąc za wszelką cenę służyć Bogu, wyjechał do

Stanów Zjednoczonych w nadziei, że tu będzie potrzebny do pracy wśród emigrantów lub Indian. Po wielu staraniach otrzymał święcenia w Nowym Jorku i rozpoczął pracę apostołską jako wędrowny misjonarz. Słabe zdrowie nie pozwoliło mu jednak kontynuować rozpoczętego dzieła. W 1840 roku wstąpił do zakonu redemptorystów. Należy sądzić, że wyróżniał się nieprzeciętnymi przymiotami umysłu i charakteru, bo po dwóch latach zaczęto mu powierzać stanowiska przełożonych. Gorliwością apostołską, głęboką religijnością, roztropnością podejmowanych decyzji zwrócił na siebie uwagę władzy kościelnej. Papież Pius IX w 1852 roku mianował go biskupem Filadelfii. Na tym stanowisku Jan rozwinął wszechstronną działalność. Wizytował wszystkie parafie, zakładał nowe placówki misyjne, popierał budownictwo sakralne oraz organizował sieć szkół. Szczególnie troszczył się o kształcenie nowych kapłanów. Rozumiejąc potrzeby ludzi biednych, przyczynił się do powstania kilku szpitali i domów opieki. Aktywna działalność musiała nadwreżyć jego i tak wątłe zdrowie. Zmarł na zawał serca na ulicy Filadelfii, mając 48 lat. Od dnia pogrzebu jego grób stał się miejscem licznych pielgrzymek.

Papież Paweł VI w 1963 roku zaliczył go w poczet błogosławionych, a następnie w 1977 roku kanonizował jako pierwszego biskupa amerykańskiego.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

6 stycznia

KASPER, MELCHIOR i BALTAZAR (pocz. I w.)

Ewangelia św. Mateusza zawiera wiadomości o przybyciu Mędrców do narodzonego Chrystusa. „Gdy zaś Jezus narodził się w Betlejem w Judei za panowania króla Heroda, oto Mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy i pytali: «Gdzie jest nowo narodzony król żydowski? Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać mu pokłon»” (Mt 2, 1–2). Tak więc nie wymienia ewangelista ani ich imion, ani nie określa, ilu ich było. Wiadomo z Ewangelii, że przyprowadziła ich gwiazda, która wędrowała przed nimi, wskazując drogę. „A oto gwiazda, którą widzieli na Wschodzie,

szła przed nimi, aż przyszła i zatrzymała się nad miejscem, gdzie było Dziecię. Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę” (Mt 2, 9–11).

Z opisu tego wynika, że Mędrcy posiadali jakieś wiadomości o mającym się narodzić Zbawicielu. Być może znane im były zapowiedzi proroków. Musieli kierować się głęboką wiarą, skoro złożyli Dziecięciu pokłon i ofiarowali dary. Tradycja utrwaliła ich imiona: Kasper, Melchior i Baltazar, a nawet nazywa ich królami.

Uroczystość Trzech Króli albo Objawienia Pańskiego, czyli ukazania Chrystusa narodom pogańskim, należy do najstarszych świąt w Kościele. Obchodzona była na Wschodzie od III, a na Zachodzie od IV wieku. Od XVIII wieku utrwalił się zwyczaj poświęcania tego dnia kredy (dawniej złota i kadzidła) i wypisywania na drzwiach domów pierwszych liter imion Trzech Króli oraz roku. Do szopek ustawianych w okresie Bożego Narodzenia w kościołach dodawano w tym dniu figurki Królów.

Kasper – pers. *gizbar* – skarbnik.

Melchior – hebr. *melki-or* – Bóg jest moją światłością.

Baltazar – grecka forma semickiego *Belszassar* – niech będzie zachowany przy życiu.

7 stycznia

RAJMUND z PENAFORT, zakonnik i kapłan (ok. 1180–1275)

Urodził się w Villafranca del Panades niedaleko Barcelony (Hiszpania) w rodzinie szlacheckiej. Odznaczał się wielkimi zdolnościami, tak że z wyróżnieniem ukończył studia prawnicze na uniwersytecie w Bolonii. Tam też rozpoczął wykłady (1216) jako profesor tej uczelni oraz autor podręcznika prawa dla studentów. Uznawano go za znawcę przedmiotu, toteż w 1218 roku został zaproszony do Barcelony, aby nauczać prawa w diecezjalnej szkole kształcącej kapłanów. Tutaj spotkał się ze sprowadzonymi do tego miasta zakonnikami reguły św. Dominika. Nawiązana przyjaźń sprawiła, że wkrótce sam wstąpił do tego zgromadzenia. Niewątpli-

wie należał do wybitnych osobowości swojej epoki, skoro papież Grzegorz IX wybrał właśnie jego na swojego spowiednika i doradcę. Na tym stanowisku Rajmund dokonał największego dzieła, a mianowicie uporządkował całość prawa kościelnego, zebrawszy je w jeden kodeks pod nazwą *Dekrety Grzegorza IX*. W ten sposób ogromnie ułatwił orientację w rozproszonym dotychczas i skomplikowanym prawodawstwie.

W 1236 roku powrócił do rodzinnej Hiszpanii, aby objąć urząd generalnego przełożonego zakonu. Mimo 56 lat życia okazał się doskonałym administratorem i organizatorem życia zakonnego. Ten człowiek o niespożytej wprost energii po dwu latach zrezygnował z kierowania wspólnotą, aby poświęcić się pracy apostołskiej wśród Żydów i Maurów. To było jego ostatnie dzieło, jakby ukoronowanie całego życia. Modlitwą, surowymi postami, głoszonym słowem doprowadził wielu ludzi do poznania prawdziwego Boga.

Zmarł w Barcelonie 6 stycznia w wieku 95 lat. Relikwie jego spoczywają w kościele przy klasztorze, w którym zakończył życie. Został kanonizowany w 1601 roku przez papieża Klemensa VIII.

Rajmund – germ. *ragan* – mądrość i *mund* – obrona. Człowiek broniący mądrości.

LUCJAN, kapłan i męczennik (zm. 312)

O jego rodzinie i dzieciństwie nie ma żadnych pewnych informacji. Można jedynie domyślać się, że nie pochodził z rodziny biednej i prostej, skoro otrzymał jak na ówczesne czasy gruntowne wykształcenie, które po śmierci rodziców i sprzedaniu majątku pogłębił, studiując język hebrajski i nauki biblijne. Sława młodego uczonego była tak wielka, że założył w Antiochii własną szkołę. Jednym z jego uczniów był późniejszy św. Grzegorz, obdarzony przydomkiem Cudotwórcy. W prawidłowej interpretacji Pisma św. Lucjan przewyższył sobie współczesnych, nauczając, że księgi święte należy rozumieć zgodnie z tekstem, chyba że w jakimś konkretnym przypadku autorowi chodziło o przekazanie ukrytego znaczenia, np. w przypowieściach, porównaniach, przenośniach. Takimi zasadami kieruje się Kościół i obecnie.

Prawdopodobnie na skutek rozpoczętych prześladowań Lucjan przeniósł szkołę do Nikomedii. Tu jednak został uwięziony i skazany na dziewięć lat. Nie było to więzienie bardzo rygorystyczne, bo

pozostawiono mu swobodę w spotykaniu się z uczniami, a także zezwolono na pisanie traktatów w obronie wiary. Cesarz Licyniusz pozbawił go tych przywilejów, a nawet kazał stosować tortury celem wymuszenia na nim wyparcia się wiary. Gdy te nie osiągnęły skutku, dnia 7 stycznia Lucjan został ścięty mieczem. W niedługim czasie nastąpił kres prześladowań, a cesarz Konstantyn zezwolił na swobodne wyznawanie wiary chrześcijańskiej. Tradycja podaje, że wspomniany cesarz miał przyjąć chrzest przy grobie męczennika Lucjana.

Lucjan – łac. *lux* – światło. Ten, który oświeca.

8 stycznia

SEWERYN z NORICUM, pustelnik (ok. 410–482)

O jego pochodzeniu i wczesnym dzieciństwie wiemy bardzo mało. Ponieważ w owych czasach wielu wybierało życie pustelnicze, i on również udał się na Wschód, gdzie w ciszy odosobnienia prowadził życie pokutnicze. Gdy cesarstwo rzymskie zostało podbite przez plemiona barbarzyńskie, opuścił pustelnię i udał się do prowincji Noricum (Austria), aby tam głosić wiarę w Chrystusa i bronić prześladowanych chrześcijan. Jego interwencje w wielu przypadkach okazały się skuteczne i przyczyniły się do zmniejszenia prześladowań. Rozwinął także szeroką akcję charytatywną, otaczając opieką materialną ludzi szczególnie cierpiących niedostatek. Ukoronowaniem jego pracy stało się założenie dwu klasztorów. Po 30 latach pracy apostolskiej, otoczony uczniami, zmarł dnia 8 stycznia 482 roku, a jak głosi tradycja, miało się to stać, gdy zakonnicy śpiewali jego ulubiony psalm: „Alleluja, Chwalcie Pana”. Kiedy obywatele rzymscy zostali zmuszeni do przesiedlenia się do Italii, zabrali ze sobą jego relikwie. Obecnie spoczywają one w Frattamaggiore koło Neapolu. W Austrii jest czczony jako główny patron tego kraju.

Seweryn – łac. *severus* – umartwiony.

9 stycznia

MARCELIN, papież i męczennik (zm. 304)

Na Stolicy Apostolskiej zasiadał jako 29 z kolei namiestnik Chrystusa. Kierował Kościołem w czasach najsroźszego prześladowania, jakie rozpoczęło się za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) i objęło terytorium całego imperium rzymskiego. Śmierć męczeńską, której szczegółów nie znamy, poniósł wspólnie z wieloma chrześcijanami dnia 25 października. Został pochowany na rzymskim cmentarzu przy drodze Salaryjskiej.

Marcelin – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

ADRIAN z CANTERBURY, zakonnik (zm. 709)

Ród jego wywodził się z afrykańskiej prowincji rzymskiej. Początkowo Adrian prowadził życie zakonne w pobliżu Neapolu. Nie przyjął proponowanej mu godności biskupa Canterbury, ale wraz z wyznaczonym na to stanowisko innym kapłanem udał się do Anglii. Służył biskupowi pomocą i radą, pełniąc jednocześnie urząd opata w klasztorze św. św. apostołów Piotra i Pawła. Zasłynął jako nauczyciel języków w kierowanym przez siebie klasztorze, pielęgnował ponadto śpiew liturgiczny. Zmarł dnia 9 stycznia.

Adrian – imię łacińskie pochodzące od nazwy geograficznej *Hadria* w okolicy Wenecji.

10 stycznia

GRZEGORZ z NYSSY, biskup (ok. 335–395)

Tradycja rodzinna (ojciec był rektorem szkoły) skierowała go od dzieciństwa na drogę nauki, a także głębokiego życia religijnego (obydwoje rodzice zostali wpisani do katalogu świętych; Grzegorz był bratem św. Bazylego i św. Makryny). Po śmierci żony za namową swego brata Bazylego poświęcił się życiu ascetycznemu. Przyjął święcenia kapłańskie, a po pewnym czasie powierzono mu urząd biskupa Nyssy. Wszechstronnie wykształcony, Grzegorz stał się jednym z najwybitniejszych teologów tamtych czasów. Na soborze

w Konstantynopolu (381) nazwano go „kolumną Kościoła”. Pozostawił po sobie bardzo bogatą spuściznę pisarską, na którą złożyły się rozprawy teologiczne zwalczające błędy arianizmu, komentarze do Pisma św., dzieła ascetyczne oraz wiele kazań i listów.

Zmarł dnia 10 stycznia w wieku 60 lat.

Grzegorz – grec. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

WILHELM z BOURGES, biskup (1135–1209)

Urodził się w rodzinie hrabiów z Nevers w miejscowości Artel (Francja). Czując powołanie do stanu duchownego, rozpoczął studia teologiczne, a po ich ukończeniu został mianowany kanonikiem kapituły paryskiej. Solidne przygotowanie naukowe, a zwłaszcza pochodzenie ze znakomitej rodziny otwierało przed nim perspektywę szybkiego awansu. Ze zdumieniem więc przyjęto jego decyzję wstąpienia do klasztoru. Ostatecznie znalazł schronienie w klasztorze cystersów w Pontigny. W zakonie o dosyć surowej regule musiał wyróżniać się dojrzałością życia wewnętrznego, bowiem obrano go opatem. W 1200 roku, po śmierci biskupa Bourges, objął jako biskup kierownictwo tą diecezją. Nie były to czasy łatwe, gdyż król Filip często ingerował w sprawy Kościoła, a w niektórych prowincjach kraju szerzyła się coraz bardziej herezja albigenów, zwalczająca hierarchię kościelną i występująca przeciwko życiu zakonnemu. Należało z jednej strony bronić autonomii Kościoła, a z drugiej chronić ludzi wierzących przed atakami sekciarzy.

Trudy pracowitego życia wyczerpały organizm Wilhelma. Zmarł 10 stycznia, a niemal od momentu śmierci przy jego grobie działy się cuda. Wierni powszechnie uważali go za świętego. Nic więc dziwnego, że upłynęło zaledwie dziewięć lat, a papież Honoriusz III dokonał jego kanonizacji. Relikwie, złożone w złotej trumnie w katedrze w Bourges, przez pięć stuleci odbierały należną im cześć. W XVIII wieku podczas ruchów antyreligijnych wywołanych rewolucją francuską zostały zniszczone.

Wilhelm – germ. *wille* – chęć, woła i *helm* – opieka. Dający opiekę.

11 stycznia

HONORATA z PAWII, dziewica (V w.)

Brat jej, św. Epifaniusz, był biskupem w Pawii. Honorata miała jeszcze trzy siostry, ale tylko ona poświęciła się na służbę Bogu. Śluby zakonne złożyła na ręce brata-biskupa. Podczas najazdu barbarzyńskich plemion Gotów miasto Pawia zostało zdobyte i zrabowane, a wśród wielu jeńców znalazła się Honorata. Dla niej i dla wielu innych pomocą okazała się troska biskupa, który zorganizował zbiórkę pieniędzy na wykupienie pojmanych. Nieliczne, ale wiarygodne źródła stwierdzają, że Honorata prowadziła życie wypełnione modlitwą i pełnieniem dobrych uczynków.

Honorata – łac. *honorata* – godna szacunku.

12 stycznia

ARKADIUSZ, męczennik (zm. ok. 304)

Urodzony w Cezarei Mauretańskiej (Algieria), został wychowany w religii chrześcijańskiej. Podczas wielkiego prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) opuścił miejsce zamieszkania, ale po otrzymaniu wiadomości o uwięzieniu i torturowaniu swojej rodziny powrócił i oddał się w ręce władzy. W niezłomnym wyznawaniu wiary okazał bohaterstwo. Kiedy nie pomogły ani groźby, ani namowy pogańskiego sędziego, aby wyrzekł się wiary, skazano Arkadiusza na wyszukane tortury. Te nie tylko nie zabiły go, ale sprawiły, że jeszcze zachęcał innych męczonych do wytrwania w wierze. Życie swoje zakończył na wzór Chrystusa, przybity do krzyża. Oprawcy dla zadania większych cierpień uprzednio połamali mu nogi.

Arkadiusz – grec. *Arkas* – mieszkaniec Arkadii (miejsce na Peloponezie).

13 stycznia

HILARY z POITIERS, biskup (ok. 310–367)

Urodził się w Poitiers (Francja) w rodzinie pogańskiej. Poszukując odpowiedzi na pytanie o sens życia ludzkiego, zetknął się z chrześcijaństwem, a lektura Ewangelii doprowadziła go do przyjęcia chrztu. Ponieważ wyróżniał się życiem cnotliwym i roztropnością, a celibat duchownych nie był jeszcze obowiązkiem, pomimo zawartego przezeń małżeństwa powierzono mu godność biskupa w rodzinnym mieście (350). Czystości wiary zagrażała wówczas herezja zwana arianizmem. Zaprzeczała ona bóstwu Jezusa Chrystusa. Wprawdzie została ona potępiona na soborze w Nicei (325), ale miała licznych zwolenników wśród duchownych. Popierał ją nawet cesarz Konstancjusz, który prześladował wiernych nauce Kościoła, nierzadko skazując ich na wygnanie, odbierając urzędy, wtrącając do więzienia. Pod naciskiem cesarza odbyły się dwa synody, na których zastraszeni duchowni poparli herezję. Biskup Hilary mężnie stawał w obronie zasad wiary i surowo upominał błądzących i zastraszonych. Taka postawa ściągnęła na niego represje w postaci pozbawienia go urzędu biskupiego i wygnania do Frygii (Azja Mniejsza). Przebywając na wygnaniu, nie zaniechał działalności. Tu właśnie napisał znakomite dzieło *O Trójcy Świętej*, wyjaśniając w nim podstawowe prawdy wiary i wykazując błędy arian. Pisał też do swoich diecezjan listy, aby ich utwierdzać w wierze. Za taką postawę nadano mu przydomek „Obrońca Galii”, gdyż znakomicie przyczynił się do uratowania swej ojczyzny przed herezją.

Po powrocie z wygnania biskup Hilary zwołał do Paryża synod, na którym potępione zostały błędy arianizmu, a przyjęto naukę głoszoną przez sobór nicejski. W ten sposób została uratowana jedność Kościoła w tym kraju.

Zmarł pod koniec 367 lub na początku 368 roku. Doczesne jego szczątki spoczęły w kaplicy cmentarnej w Poitiers. Podczas zamieszek religijnych w XVI stuleciu zostały przez kalwinów częściowo zniszczone. Sprowadzone na powrót do tego miasta w 1698 roku, otaczane są szczerą czcią.

Hilary jest pierwszym świętym, który nie będąc męczennikiem został wyniesiony na ołtarze.

Hilary – łac. *hilaris* – wesoly, pogodny.

WERONIKA z BINASCO, dziewica (1445–1497)

Pochodziła z bardzo biednej rodziny wieśniaczej zamieszkałej w wiosce Binasco (Włochy). Nigdy nie chodziła do żadnej szkoły, a umiejętności czytania i pisania nauczyła się po wstąpieniu do klasztoru sióstr augustianek w Mediolanie (1466). W życiu zakonnym osiągnęła niemal szczyty doskonałości. Bóg obdarzył ją licznymi doznaniem mistycznymi, umiejętnością czytania w ludzkich sumieniach, a nawet darem prorocstwa. Kilkakrotnie Weronika miała widzenia Matki Bożej, która przekazywała jej różne polecenia dla dostojników Kościoła.

Zmarła 13 stycznia 1497 roku w wieku 52 lat w klasztorze, do którego wstąpiła jako młoda dziewczyna. Papież Leon X w 1517 roku zezwolił na obchodzenie jej święta. Potwierdził to papież Aleksander VIII w 1690 roku. W 1882 roku papież Leon XIII nakazał dokonać rozpoznania i zabezpieczenia jej relikwii. Obecnie znajdują się one w jej rodzinnej wiosce Binasco, dokąd zostały przeniesione po zlikwidowaniu klasztoru. Kościół zezwolił na oddawanie jej czci, chociaż Weronika formalnie nie została kanonizowana.

Weronika – grec. *phere* – niosę i *nike* – zwycięstwo. Przynosząca zwycięstwo.

14 stycznia

FELIKS z NOLI, kapłan (zm. ok. 260)

Ojcem jego był, używając dzisiejszego określenia, emerytowany oficer legionów rzymskich, z pochodzenia Syryjczyk, który za zasługi wojenne otrzymał gospodarstwo rolne w Noli (Włochy). Miał on dwóch synów: Feliksa i Hermiasza. Ten drugi, idąc w ślady ojca, wybrał służbę wojskową. Feliks poświęcił się Bogu, obierając stan kapłański. Kiedy wybuchło prześladowanie chrześcijan za cesarza Decjusza (249-251), a biskup Noli Maksym opuścił swą diecezję, zastępował go właśnie młody kapłan Feliks, kierując pracą duszpasterską. Wkrótce i on został aresztowany i osadzony w więzieniu. Udało mu się jednak uciec, ale przez pewien czas musiał się ukrywać w wyschniętej studni. Dopiero po śmierci okrutnego cesarza powrócił do diecezji.

Zmarł 14 stycznia 260 roku, pozostawiając po sobie powszechny żal. Jego grób w miejscowości Cimitile koło Noli stał się celem licznych pielgrzymek. Czczono Feliksa nawet jako męczennika, ponieważ doznał licznych tortur (np. pobitego przeciągano po ostrych skorupach, które szarpały mu ciało).

Feliks – łac. *felix* – szczęśliwy.

AMADEUSZ z LOZANNY, biskup (ok. 1108–1159)

Urodził się w bardzo pobożnej rodzinie francuskiej. Mając 17 lat wstąpił do zakonu cystersów w Clairvaux. Po czternastu latach życia zakonnego (1139) został wybrany na opata w Hautecombe, a po dalszych pięciu latach objął stolicę biskupią w Lozannie. Cieszył się wielkim autorytetem wśród duchownych i świeckich z racji roztropności i sprawiedliwości w wydawaniu opinii. Bardzo często powoływano go jako rozjemcę w rozstrzyganiu sporów, jako doradcę, a nawet powierzono mu troskę o wychowanie następców tronu. Cieszył się szacunkiem cesarza Konrada III i Fryderyka Barbarossy. Przez pewien czas przebywał na dworze papieża Eugeniusza III. W zakonie uważano go za wybitnie uzdolnionego kaznodzieję.

Zmarł 27 sierpnia 1159 roku. Jego kult został zatwierdzony w 1910 roku przez papieża Piusa X.

Amadeusz – łac. *amo* – kocham i *Deus* – Bóg. Miłujący Boga.

15 stycznia

PAWEŁ I, pustelnik (ok. 228–341)

Urodził się w Tebach (Egipt) w zamożnej rodzinie. Od dzieciństwa wychowywany w duchu chrześcijańskim, mając 20 lat uciekł na pustynię, aby uniknąć prześladowania, które wybuchło za czasów cesarza Decjusza (249–251). Po dwóch latach, gdy chciał powrócić do domu, szwagier pragnący odziedziczyć cały majątek zagroził mu oskarżeniem. Obawiając się uwięzienia, Paweł ponownie udał się na pustynię, tym razem już na zawsze. Spędził w samotności 90 lat, prowadząc życie wypełnione modlitwą i surowymi pokutami. Jak mówi legenda, każdego dnia kruk przynosił mu pół bochenka chleba,

a kiedy Pawła odwiedził Antoni pustelnik, wówczas kruk przyniósł cały bochenek.

Zmarł mając 113 lat. Legenda głosi, że gdy jego przyjaciel Antoni martwił się, jak poradzi sobie z wykopaniem grobu, miały przybiec dwa lwy, które to uczyniły.

W historii Kościoła Paweł uznawany jest za pierwszego pustelnika i jego właśnie obrał sobie za patrona zakon paulinów. W herbie tego zakonu, jak to można zobaczyć wchodząc w pierwszą bramę na Jasnej Górze, widnieje kruk i dwa lwy.

Relikwie pustelnika odnaleziono w XII wieku i przeniesiono do Konstantynopola. Podczas wojen krzyżowych o odzyskanie Ziemi Świętej zostały zabrane i przewiezione do Wenecji, a następnie do Budapesztu.

Paweł – łac. *paulus* – mały, drobny.

ARNOLD JANSSEN, kapłan (1837–1909)

Z małżeństwa Gerarda Janssena z Anną Wellesen przyszło na świat jedenaścioro dzieci. Arnold, który urodził się 5 listopada 1837 roku w miejscowości Goch (Niemcy), był drugim z kolei potomkiem. Rodzice jego prowadzili niewielkie gospodarstwo, ale gdy rodzina zaczęła się powiększać, ojciec często przyjmował dodatkową pracę. Życie w tej rodzinie opierało się na zasadach religijnych. Rodzice często rozmawiali z dziećmi o sprawach wiary, młodszym opowiadali historię biblijną, a matka codziennie uczestniczyła we mszy św. Radością obydwójga rodziców było poświęcenie się trzech synów na służbę Bogu.

Dzieciństwo Arnolda upływało na pomocy w domowych zajęciach, pasieniu bydła i nauce w szkole. Należał w tym czasie do grupy ministrantów. Za namową miejscowego księdza rodzice postanowili go kształcić. Arnold ukończył studia matematyczno-przyrodnicze na uniwersytecie w Bonn i chociaż ofiarowywano mu dobrze płatną pracę nauczyciela, postanowił wstąpić do seminarium duchownego. W wieku 24 lat 15 sierpnia 1861 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Będąc wikariuszem w miejscowości Bochołd, wykładał przez 12 lat w miejscowym gimnazjum fizykę i geologię. Zaangażował się jako kapłan w propagowanie powstałego w tym czasie we Francji Apostolstwa Modlitwy. Został nawet mianowany

diecezjalnym moderatorem tej organizacji. Największym jednak jego pragnieniem było poświęcenie się pracy misyjnej. W 1875 roku w zakupionym przez siebie domu w miasteczku Steyl (Holandia) zorganizował ośrodek misyjny na wzór zakonu. Powstało w ten sposób Zgromadzenie Słowa Bożego, popularnie zwane werbistami. W trzy lata od momentu poświęcenia domu pierwsi misjonarze wyruszyli do Chin. Jeszcze za swojego życia Arnold wysyłał misjonarzy do Argentyny, Brazylii, Japonii, Stanów Zjednoczonych i Nowej Gwineji. Żywiołowy rozwój zgromadzenia świadczył o tym, jak bardzo było ono potrzebne i jak wspaniałe wyczucie potrzeb w tej dziedzinie miał jego założyciel. Arnold powołał też do życia zgromadzenie żeńskie sióstr Służebniczek Ducha Świętego od Wiecznej Adoracji.

Dożył wieku 72 lat. Papież Paweł VI beatyfikował go 19 października 1975 roku.

Obecnie werbiści pracują w 13 krajach Europy i w 30 placówkach misyjnych. Zgromadzenie prowadzi cztery uniwersytety i kilka instytutów naukowych. W Polsce główna siedziba werbistów znajduje się w Pieniężnie (woj. elbląskie).

Arnold – germ. *arth* – silny, trwały i *walt* – rządzić, panować. Stateczny w rządzeniu.

16 stycznia

MARCELI I, papież i męczennik (zm. 307)

Historia przekazała o nim bardzo mało wiadomości, ponieważ żył w czasach okrutnych prześladowań, gdy nie było wskazane gromadzenie dokumentów i świadectw. Miał ponoć rządzić Kościołem niecały rok – od maja 306 do stycznia 307 roku. Wykorzystując chwilowe osłabienie prześladowań, zreorganizował administrację kościelną w samym Rzymie, a ponadto przyczynił się do uporządkowania cmentarzy. Gdy po krótkiej przerwie prześladowania znowu się nasiliły, papież Marcele został pojmany jako jeden z pierwszych. Obito go kijami, a następnie ku większemu wyszydzeniu postano do pasienia bydła. Życie zakończył na wygnaniu.

W Polsce szczególną czcią Marcele cieszy się w Raciborzu, a to dlatego, że jak głosi tradycja, podczas najazdu Tatarów (16 stycznia 1241 roku) miał się pojawić nad ich wojskiem z tak groźną miną, że

napastnicy zaniechali oblężenia. Wdzięczni mieszkańcy wystawili w kościele ołtarz ku czci świętego, a na placu miejskim jego figurę.

Marceli – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

HILARY z ARLES, biskup (zm. 449)

Początkowo prowadził życie zakonne, zachęcony do tego przez swego krewnego, Honorata, który został później świętym. Razem z nim udał się do Arles (Francja), gdzie Honorat objął urząd biskupa. Po jego śmierci Hilary został mianowany pasterzem tego miasta (429). Odznaczał się wielką gorliwością o sprawy religijne, a w rządzeniu diecezją kierował się sprawiedliwością. Życie prowadził ubogie, zarabiając na utrzymanie pracą fizyczną. W kontaktach z osobami sprawującymi władzę nie wykazywał uległości, co w pewnym okresie wywołało konflikty, które doprowadziły do interwencji papieża Leona Wielkiego. Cieszył się ogólnym szacunkiem ludu, który od jego śmierci w dniu 5 maja 449 roku czcił go jako świętego.

Hilary – łac. *hilaris* – wesoły, pogodny.

17 stycznia

ANTONI, pustelnik (ok. 251–356)

Przyszedł na świat w miejscowości Koman (Egipt) w zamożnej i religijnej rodzinie. Mając 20 lat usłyszał na kazaniu słowa wypowiedziane przez Chrystusa: „Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj, co posiadasz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!” (Mt 19, 21). Wskazanie to zrozumiał dosłownie. Ponieważ rodzice już nie żyli, sprzedał majątek i udał się na pustynię. Tu praktykował modlitwę, pokutę i pracę fizyczną.

Tradycja podaje, że często cierpiał na różne napaści od szatana, który ukazywał się mu w postaci dzikich zwierząt albo lubieżnych kobiet. Po pewnym czasie wokół niego zaczęli się skupiać inni pragnący wieść podobne życie. Antoni stał się dla nich mistrzem. W ten sposób powstały pierwsze skupiska pustelników zwanych eremitami.

Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Maksymiana (311) Antoni udał się do Aleksandrii, aby utwierdzać

w wierze mieszkających tam wyznawców. Położył też wielkie zasługi w obronie czystości wiary, gdy Ariusz (318) zaczął głosić fałszywą naukę przeczącą bóstwu Chrystusa. Na ten okres przypadła jego znajomość ze św. Atanazym i Pawłem pustelnikiem.

Zmarł w wieku 105 lat dnia 17 stycznia 356 roku. Podobno pozostawił wiele pism o treści religijnej, ale wszystkie zaginęły. Kult jego bardzo wczesnie rozprzestrzenił się na Wschodzie. Relikwie Antoniego w 561 roku cesarz Justynian I kazał przenieść do Aleksandrii. Gdy Arabowie rozpoczęli walki o podbój Egiptu, zostały one przewiezione do Konstantynopola (635). W XII wieku krzyżowcy zabrali je do Francji, gdzie spoczywają w miejscowości Monte-Saint-Didier.

W Polsce św. Antoni pustelnik uważany jest za szczególnego patrona chroniącego przed epidemiami, pożarami. Jemu przypisuje się opiekę nad dobytkiem gospodarskim (zwierzęta hodowlane).

Antoni – grec. *anthos* – kwiat.

ROŚCISŁAW – imię słowiańskie spotykane w źródłach pisanych od początku XIII wieku.

18 stycznia

MAŁGORZATA, królowna (1242–1270)

Wywodziła się z panującej węgierskiej rodziny Arpadów, która wydała św. Stefana (zm. 1038) i jego syna, św. Emeryka (zm. 1031), oraz św. Władysława (zm. 1059). Siostrami Małgorzaty były bł. Kinga (zm. 1292) i bł. Jolanta (zm. 1298), ciotkami zaś św. Elżbieta (zm. 1231) i bł. Salomea (zm. 1268). Małgorzata urodziła się na zamku Turec jako córka króla węgierskiego Beli IV. Matką jej była Maria Laskaris, córka cesarza bizantyjskiego. Rodzice ślubowali jako wotum dziękczynne za ocalenie kraju przed najazdem Tatarów poświęcić ją na służbę Bogu. Jako czteroletnie dziecko została oddana na wychowanie do klasztoru. Od tej pory życie jej upłynęło w murach klasztornych, gdyż po dojściu do wymaganego wieku złożyła śluby zakonne. Umiała zapomnieć o królewskim pochodzeniu, oddając się pracy fizycznej, pokucie i modlitwie. Dla wszystkich sióstr zakonnych była wzorem posłuszeństwa i umartwienia. Bóg

obdarzył ją darem proroctwa i częstymi przeżyciami uniesień mistycznych. Wprawdzie rodzina podejmowała starania, aby opuściła klasztor, chcąc ją wydać za mąż za któregoś z panujących (jednym z kandydatów był książę polski Bolesław Pobożny), ale ona stanowczo odrzuciła te propozycje.

Żyła zaledwie 28 lat. Zmarła 18 stycznia 1270 roku w klasztorze na wyspie Lepri na Dunaju. Od chwili jej śmierci zaczęto tę wyspę nazywać Wyspą św. Małgorzaty. Choć od momentu jej śmierci lud oddawał jej cześć, dopiero w 1789 roku papież Pius VI zaliczył ją do grona błogosławionych, a papież Pius XII kanonizował w 1943 roku.

Małgorzata – grec. *margaritēs* – perła.

19 stycznia

HENRYK, biskup i męczennik (zm. 1156)

Z pochodzenia był Anglikiem. Przybył w gronie kapłanów misjonarzy do Szwecji (1153), gdzie wkrótce został wybrany na biskupa Uppsali, ówczesnej stolicy tego kraju. Zapoczątkował budowę katedry i czynił wiele starań o umocnienie wiary katolickiej. W tym czasie została zorganizowana krucjata przeciwko pogańskim Finom. Henryk uczestniczył w niej, a po jej zakończeniu pozostał w Finlandii, aby nauczać Ewangelii. Troszczył się o budowę kościołów oraz sprowadzał misjonarzy. Został zamordowany przez człowieka, którego publicznie karcił jako mordercę. Niektórzy sądzą, że powodem mordu była chęć rabunku, gdyż zabójca nie mogąc zabrać Henrykowi złotego pierścienia, odciął mu palec.

W dwa lata po śmierci Henryka papież Hadrian IV uznał go za błogosławionego. Car Piotr I Wielki nakazał przeniesienie relikwii do Rosji, gdzie w końcu zaginęły. W Polsce kult św. Henryka wprowadził król Zygmunt III Waza, pochodzący z dynastii szwedzkiej.

Henryk – germ. *heim* – ojczyzna i *rihhi* – władca. Pan domu, władca ojczyzny.

MARIUSZ, męczennik (ok. III w.)

Starożytne akta męczenników podają, że małżeństwo Mariusz i Marta przybyło razem z dziećmi z Persji do Rzymu celem nawiedze-

nia grobów apostołskich. Podczas prześladowania chrześcijan za cesarza Dioklecjana (284–305) cała rodzina została pojmana i umęczona. W IX wieku został wybudowany w Rzymie kościół ku ich czci.

Mariusz – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Maria*.

20 stycznia

FABIAN, papież i męczennik (zm. 250)

Pochodził ze starożytnego rodu rzymskiego. Wstąpił na tron papieski w 236 roku, a jego wybór miał się dokonać za specjalną interwencją Opatrzności Bożej. Gdy zastanawiano się, kogo powołać na urząd namiestnika Chrystusa, zauważono, że nad głową Fabiana zawisł gołąb. Uznano to za cudowny znak. Fabian rządził Kościołem przez 14 lat. W tym czasie zdołał uporządkować rzymskie cmentarze, zaprowadzając na nich stałą administrację, wyznaczył duchownych do spisywania i gromadzenia dokumentów dotyczących męczenników, zarządził coroczne święcenie olejów używanych przy sprawowaniu sakramentów. Jako pasterz całego Kościoła dbał o zachowanie karności i czystych obyczajów wśród duchowieństwa i wiernych.

Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Decjusza (249–251) został aresztowany i umęczony dnia 20 stycznia 250 roku. Okoliczności jego męczeństwa nie są znane. W 1854 roku archeolodzy badający katakumby św. Kaliksta odnaleźli płytę nagrobną z imieniem Fabiana.

Fabian – łac. *faba* – bób. Człowiek uprawiający tę roślinę.

SEBASTIAN, żołnierz i męczennik (zm. ok. 280)

Pochodził zapewne z rodziny urzędnika rzymskiego. Odebrał staranne wykształcenie, a dzięki pozycji społecznej ojca został przyjęty do służby na dworze cesarskim Marka Aureliusza Probusa (276–282). Został nawet dowódcą straży cesarskiej. Podczas prześladowania chrześcijan poniósł śmierć męczeńską, przeszyty strzałami. Inne źródła podają, że został umęczony, ponieważ wyrzucał cesarzowi okrutne obchodzenie się z chrześcijanami. Na wpół umar-

tego miała go odnaleźć pewna niewiasta i dzięki jej opiece powrócił do zdrowia. Jednak Sebastian nadal upominał cesarza i został za to zabity pałkami, a ciało jego wrzucono do dołu kloacznego. Po ustaniu prześladowań nad grobem Sebastiana wybudowano kościół.

Sebastian należał do najbardziej znanych świętych, a miasto Rzym obrało go za jednego ze swoich patronów. Wiele kościołów starało się pozyskać jego relikwie. Uznawany jest za opiekuna oddalającego epidemie i szczególnego patrona żołnierzy i kamieniarzy.

Również w Polsce Sebastian cieszył się dużym kultem, o czym świadczą liczne obrazy, rzeźby i ołtarze fundowane ku jego czci. Ludowe przysłowie głosi: „Fabian i Sebastian gdy mróz dadzą, srogą zimę przyprowadzą”.

Sebastian – grec. *sebastos* – oświecony.

21 stycznia

AGNIESZKA, dziewica i męczennica (zm. ok. 305)

Tradycja oparta na wielu pismach, a także świadectwa archeologiczne stwierdzają, że umęczona została w dzieciństwie (12 lat) na rzymskim stadionie przy drodze Nometañskiej. Miało się to stać podczas prześladowania zarządzanego przez cesarza Dioklecjana. Nie wiadomo jednak, jaki rodzaj śmierci wobec niej zastosowano. Jej umiłowanie czystości i niewzruszoną wiarę sławili tacy święci jak Ambroży czy Hieronim, oraz papieże Damazy i Grzegorz. Należała do najbardziej znanych świętych Kościoła. Wizerunek jej pochodzący z początku IV wieku, wyryty na marmurowej płycie, odnaleziono w katakumbach. Cesarz Kōnstantyn (IV w.) na miejscu grobu Agnieszki kazał wybudować bazylikę. Malarze przedstawiają ją na obrazach z barankiem lub z gołąbkami, symbolami łagodności i niewinności. Są liczne przysłowia związane z dniem św. Agnieszki, m.in.: „Agnieszka wypuszcza skowronka z mieszka”, „Agnieszka łaskawa, wkrótce w polu zabawa”.

Agnieszka – grec. *agné* – czysta, dziewicza.

JAROSŁAW zob. 25 kwietnia.

22 stycznia

WINCENTY, diakon i męczennik (zm. 304)

Urodził się w miejscowości Huesa (Hiszpania) w znakomitej rodzinie rzymskich kolonistów. Został wyświęcony na diakona, a biskup Saragossy powierzył mu troskę o ubogich i administrowanie majątkiem kościelnym. Kiedy cesarz Dioklecjan (284–305) rozpoczął prześladowanie chrześcijan, Wincenty został wtrącony do więzienia. Domagano się od niego wydania majątku i wyparcia się wiary. Zmarł po okrutnych mękach 22 stycznia 304 roku. Czczono go nie tylko w rodzinnej Hiszpanii, ale niemal w całej Europie. W V wieku budowano kościoły jemu poświęcone, a o jego relikwie ubiegało się wiele ośrodków, np. Paryż, Rzym. Za swojego patrona obrali go leśnicy, drwale i rolnicy.

Wincenty – łac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

WIKTOR z LE MANS, biskup (zm. 490)

Jako czwarty z kolei biskup tego miasta kierował życiem religijnym diecezji przez 40 lat. Należał do najznakomitszych pasterzy Kościoła francuskiego, a czynny udział w synodach potwierdził jego głęboką wiedzę, stateczność w sądach i oddanie sprawie Bożej. Współcześni uważali go za cudotwórcę.

Zmarł 1 września 490 roku.

Wiktor – łac. *victor* – zwycięzca.

23 stycznia

ILDEFONS, biskup (zm. 667)

Był z pochodzenia Hiszpanem. Od młodości tęsknił za życiem zakonnym, a kiedy nie uzyskał na to zgody rodziców, uciekł z domu i wstąpił do klasztoru. Zasłynął jako wybitny teolog, autor wielu rozpraw, m.in. pierwszego hiszpańskiego traktatu mariologicznego *O wieczystym dziewictwie NMP*. Został wybrany na opata w Toledo, a za namową króla przyjął godność biskupa tego miasta (657).

Rządził diecezją przez dziesięć lat. Nie ustawał w staraniach o zaprowadzenie karność kościelnej, występował także przeciwko nadmiernej swobodzie obyczajów na dworze królewskim, przez co naraził się wielu wpływowym osobom i musiał znosić niemałe przykrości.

Zmarł 23 stycznia 667 i został pochowany w bazylice w Toledo.

Ildefons – germ. *hild* – walka i *funs* – gotowy. Gotowy do walki.

24 stycznia

FRANCISZEK SALEZY, biskup (1567–1622)

Urodził się 21 sierpnia 1567 roku na zamku Thorens w Sabaudii jako najstarszy z trzynastorga rodzeństwa. Otrzymał bardzo staranne wychowanie w duchu katolickim, co było zasługą jego świętobliwej matki. Jako sześciolatek rozpoczął naukę w szkole prowadzonej przez zakonników, aby następnie kształcić się na Sorbonie w Paryżu. Podczas tych studiów młodym Franciszkiem owładnęły wątpliwości, czy może się zbawić. Bezspornie przyczyniło się do tego zetknięcie z kalwinizmem, głoszącym naukę o przeznaczeniu. Z duchowych rozterek uwolnił się dopiero po dokonaniu aktu poświęcenia się Matce Bożej.

Z największą pilnością oddawał się zgłębianiu teologii, zagadnień biblijnych, uczył się języka greckiego i hebrajskiego. Nie zaniedbywał pracy nad własnym charakterem, kierując się wskazaniami stałego spowiednika. Do jego ulubionej lektury należała książeczka św. Tomasza a Kempis *O naśladowaniu Chrystusa*. Posłuszny woli ojca, który chciał, aby syn został adwokatem, Franciszek udał się na studia prawnicze do Padwy. Po ich ukończeniu (1591), gdy nalegano, aby się ożenił z bogatą panną i rozpoczął pracę zawodową, zgłosił się do biskupa Granier z prośbą o przyjęcie w poczet duchownych. Świecenia kapłańskie przyjął w 1593 roku i piastując godność proboszcza kolegiaty, niestrudzenie poświęcał się pracy na ambonie i w konfesjonale. Otoczył staranną opieką wszystkich ubogich i chorych. Za zezwoleniem biskupa po roku pracy parafialnej udał się jako wędrowny misjonarz do prowincji Chablais. Celem tej wyprawy było nawrócenie na katolicyzm tych, którzy przyjąwszy

zasady kalwinizmu, odpadli od Kościoła. Pieszko pokonywał setki kilometrów górskich dróg, aby odwiedzać wioski, a nawet poszczególne gospodarstwa. Rozlepił i rozdawał ulotki, przekonywał i wyjaśniał prawdy wiary katolickiej. Kilkakrotnie w przebraniu udawał się do Genewy do Teodora Beze, zwierzchnika kalwińskiego, którego namawiał, by powrócił na łono Kościoła.

W 1602 roku Franciszek Salezy został mianowany biskupem pomocniczym, a po śmierci ordynariusza objął rządy w diecezji. Nie skorzystał z oferty króla, aby pozostać we Francji, ale postanowił pracować na terenie rodzinnej diecezji należącej terytorialnie do Szwajcarii. Z właściwą sobie gorliwością odwiedzał parafie, głosił kazania, udzielał sakramentów, wizytował klasztory. Szczególnie troszczył się o szkolnictwo katolickie. Pomimo licznych zajęć sam nauczał dzieci katechizmu. W 1604 roku wspólnie z Joanną Franciszką de Chantal założył zgromadzenie zakonne Sióstr Nawiedzenia NMP. Utrzymywał kontakty z Wincentym a Paulo, wielkim opiekunem ubogich i założycielem zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia.

Zmarł nagle w Lyonie dnia 28 grudnia 1622 roku. Ciało jego przewieziono do Annecy, gdzie spoczęło w klasztorze sióstr wizytek, serce jednak pozostawiono w Lyonie, również w kościele zakonnym. Papież Aleksander VII dokonał jego beatyfikacji (1661), a następnie kanonizacji (1663). W 1923 roku Franciszek Salezy został ogłoszony przez papieża Piusa XI patronem dziennikarzy katolickich i prasy religijnej. Pozostawił po sobie wiele pism, które dla pięknego języka i stylu zaliczone zostały do klasyki literatury francuskiej.

Biografowie św. Franciszka Salezego podają, że był z natury wybuchowy i popędliwy, jednak wytrwałą pracą potrafił te wady przytłumić, tak że jego dobroć porównywano do dobroci Chrystusa. Znane jest jego powiedzenie, gdy pewien człowiek publicznie go znieważył, uderzając w twarz: „Choćbyś mi wybił jedno oko, ja drugim będę na ciebie patrzył z miłością”.

Założony przez św. Franciszka Salezego zakon sióstr wizytek został sprowadzony do Polski w 1654 roku. Aktualnie posiada cztery klasztory.

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

FELICJAN z FOLIGNO, biskup i męczennik (zm. ok. 250)

Tradycja podaje, że był pierwszym biskupem miasta Foligno (Włochy) i apostołem prowincji Umbria. Świecenia biskupie miał ponoć otrzymać od papieża Wiktora. Podczas prześladowania za panowania cesarza Decjusza (249–251) został pojmany i zmarł z zadanych mu ran. Podobno dożył wieku 94 lat, w tym przez 56 lat sprawował rządy biskupie.

Relikwie jego w 965 roku zostały przeniesione do Minden (Niemcy). Część z nich powróciła w 1673 roku do rodzinnego Foligno.

Felicjan jest uznawany za patrona ratującego od klęsk żywiołowych.

Felicjan – łac. *felix* – szczęśliwy.

25 stycznia

NAWRÓCENIE ŚW. PAWŁA

Przed nawróceniem Paweł nosił imię Szaweł i był gorliwym wyznawcą religii mojżeszowej. Około 25 roku życia stał się zdecydowanym przeciwnikiem, a nawet prześladowcą chrześcijan. Z upoważnienia Sanhedrynu, najwyższej rady żydowskiej, udał się do Damaszku celem zniszczenia tamtejszej gminy chrześcijańskiej. W drodze objawił mu się Chrystus. Po tym wydarzeniu Szaweł przyjął chrzest i zaczął głosić wiarę w Jezusa. Opis nawrócenia Szawła podają Dzieje Apostolskie: „Gdy zbliżał się już w swojej podróży do Damaszku, olśniła go nagle światłość z nieba. A gdy upadł na ziemię, usłyszał głos, który mówił: «Szawle, Szawle, dlaczego Mnie prześladujesz?» «Kto jesteś, Panie?» – powiedział. A On: «Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz. Wstań i wejdź do miasta, tam ci powiedzą, co masz czynić»” (Dz 9, 3–6). „Jakiś czas spędził z uczniami w Damaszku i zaraz zaczął głosić w synagogach, że Jezus jest Synem Bożym” (Dz 9, 20).

Paweł – łac. *paulus* – mały, drobny.

MIŁOSZ – imię słowiańskie wymienione w *Bulli gnieźnieńskiej* z 1136 roku. Wywodzi się od słowa *miło* – miły, przyjemny.

26 stycznia

TYMOTEU SZ, biskup (I/II w.)

Urodził się w Listrze (Azja Mniejsza) z ojca Greka i matki Żydówki. Św. Paweł podczas jednej z podróży misyjnych pozyskał dla wiary jego babkę Lois i matkę Eunikę. Tymoteusz stał się wiernym uczniem Apostoła i jego towarzyszem w pracy misyjnej. Wspominany jest w wielu Listach św. Pawła jako „umiłowany syn” (1 Kor 4, 17), „brat” (1 Tes 3, 2), „współpracownik” (Rz 16, 21). Jego również wysłał Apostoł do gmin chrześcijańskich celem załatwiania różnych spraw. Tymoteusz nie opuścił św. Pawła, gdy ten przebywał uwięziony w Rzymie. Został przez niego wyznaczony na biskupa w Efezie. Do niego są adresowane dwa Listy z pouczeniami dotyczącymi posługi pasterskiej. Tradycja podaje, że Tymoteusz miał ponieść śmierć za panowania cesarza Trajana (98–117), obity przez gromadę pogan, których upominał, aby nie oddawali czci bogini Dianie. W 356 roku relikwie św. Tymoteusza zostały przeniesione do Konstantynopola, skąd w XII wieku krzyżowcy zabrali je do Włoch.

Tymoteusz – grec. *timé* – cześć i *Theos* – Bóg. Czciiciel Boga.

TYTUS, biskup (I/II w.)

Podobnie jak Tymoteusz i Łukasz Tytus był najwierniejszym i najbliższym uczniem św. Pawła. Prawdopodobnie pochodził z Antiochii Syryjskiej. Urodził się w rodzinie pogańskiej. Nawrócił go św. Paweł i zabrał ze sobą. Do niego adresowany jest jeden z Listów Apostolskich. Tytus został biskupem na Krecie jako pierwszy pasterz tej wyspy. Według przekazów tradycji miał ponieść śmierć w miejscowości Gortyna (Kreta) za panowania cesarza Domicjana (81–96). Z relikwii zachowała się jedynie czaszka, która od 1662 roku była przechowywana w Wenecji. Papież Paweł VI nakazał relikwie zwrócić Kościołowi prawosławnemu na Krecie (1966).

Tytus – łac. *titus* – dziki gołąb.

27 stycznia

ANIELA MERICI, dziewica (ok. 1475–1540)

Urodziła się w miejscowości Desenzano w prostej rodzinie włoskiej. W jej domu rodzinnym panowała atmosfera głębokiej religijności. Po śmierci rodziców młodą dziewczyną zaopiekował się wuj. W tym czasie, jak podają niektórzy biografowie, miała ona doznać objawienia, które wpłynęło decydująco na jej dalsze życie. Wstąpiła do III zakonu św. Franciszka, a po śmierci swego opiekuna wróciła do rodzinnego Desenzano. Mając już 40 lat przeniosła się do Brescii, aby tu włączyć się w pracę w ruchu religijnym pod nazwą del Divino Amore (Boża Miłość). Ruch ten skupiał osoby świeckie pragnące prowadzić pogłębione życie wewnętrzne, a jednocześnie patronował dziełom miłosierdzia: odwiedzaniu szpitali, zakładaniu domów opieki dla sierot i starców, szkół dla ubogiej młodzieży. Należy podziwiać, że Aniela, która nigdy nie ukończyła żadnej szkoły, a nawet nie umiała pisać, w krótkim czasie zdobyła tak wielki autorytet, iż zaproponowano jej objęcie kierownictwa ruchu. Wokół niej skupiła się elita intelektualna i duchowa społeczeństwa, szukająca jej rady, a nade wszystko oczarowana jej wysokim poziomem życia religijnego. W celu pogłębienia życia wewnętrznego i uproszenia łask Bożych Aniela odbyła pielgrzymkę do Ziemi Świętej (1524) i do Rzymu (1525). Po powrocie założyła w Brescii nową rodzinę zakonną – Unię Rzymską Sióstr Zakonu św. Urszuli. Na owe czasy było to zamierzenie nowatorskie, gdyż siostry urszulanki miały podejmować apostołstwo czynne, pracując wśród ludu i dla ludu. Zakładały szkoły, prowadziły domy opieki dla osieroconych lub ubogich dziewcząt. To także było czymś nowym, bowiem dotychczas zakony zajmowały się przede wszystkim młodzieżą męską.

Zgromadzenie uzyskało początkowo zatwierdzenie biskupa diecezji (1536), a już po śmierci Anieli jego regułę zatwierdził papież Paweł III (1544). Aktualnie urszulanki mają swoje klasztory w 31 krajach. Do Polski przybyły w 1857 roku (Poznań). Posiadają 17 klasztorów.

Beatyfikacji Anieli dokonał papież Pius VI (1788), a kanonizował ją jego następca, papież Pius VII (1807).

Aniela – łac. *angela* – anielska postanniczka.

PRZYBYSŁAW – imię słowiańskie spotykane w źródłach pisanych od XIII wieku. Może oznaczać kogoś, kto przybywa otoczony sławą.

28 stycznia

TOMASZ z AKWINU, kapłan (ok. 1227–1274)

Dokładnej daty urodzenia Tomasza nie znamy. Wiadomo tylko, że przyszedł na świat w miejscowości Roccasecca koło Neapolu. Rodzice, na wskroś religijni, oddali go w wieku pięciu lat na wychowanie do opactwa na Monte Cassino. We wczesnej młodości Tomasz opuścił ten klasztor, aby rozpocząć studia na uniwersytecie w Neapolu. W tych czasach ogromną popularnością cieszył się niedawno założony przez św. Dominika Zakon Kaznodziejski (dominikanie). Tomasz mając 20 lat wbrew woli rodziny wstąpił do tego zgromadzenia. Różnymi sposobami, często niegodziwymi, rodzice starali się, aby opuścił zakon. Wysłali nawet jego rodzoną siostrę Marottę, aby wyperswadowała bratu, że nie powinien się decydować na życie klauzurowe. Pod wpływem Tomasza, a ku rozpaczy rodziców, Marotta złożyła śluby zakonne u benedyktynek.

Przełożeni zakonnicy, widząc wybitne zdolności Tomasza, wysłali go na studia filozoficzno-teologiczne do Kolonii (1248). Słuchał tam wykładów słynnego uczonego, św. Alberta Wielkiego. Ponieważ Tomasz wyróżniał się wśród studentów dużą tuzą, koledzy żartobliwie nazywali go „Wółem”. Tradycja przekazała anegdotę, jak to św. Albert miał do nich powiedzieć: „Kiedy ten Wół zaryczy, to usłyszy go cały świat”. Sprawdziły się te słowa. Tomasz stał się najgłośniejszym z uczonych. Po ukończeniu studiów rozpoczął wykłady na Sorbonie w Paryżu. Prowadził je przez siedem lat, a odznaczały się one wielką jasnością przy zachowaniu całej głębi treści. Kapituła zakonu wybrała go na generalnego kaznodzieję (1260). Swymi mowami Tomasz wkrótce tak zasłynął, że został zaproszony na dwór papieski. Nie porzucił jednak pracy naukowej. Dalej wykładał na Sorbonie, zorganizował studium zakonne, był profesorem w Neapolu. W 1274 roku został wezwany jako doradca na sobór w Lyonie. Niestety, 7 marca 1274 roku zmarł w drodze w klasztorze Fossanuova.

Pozostawił po sobie ogromną spuściznę naukową. Składają się na nią dziesiątki tomów, w których jak nikt przed nim ani nikt po nim zawarł całą syntezę filozofii i teologii katolickiej. Ten zwarty system wypracowany przez Tomasza nazwano tomizmem i obowiązuje on na uczelniach katolickich po dzień dzisiejszy. Do najważniejszych dzieł Tomasza należą: *Summa contra Gentiles* (*Obrona prawd wiary*), *Summa teologiczna* oraz komentarze do ksiąg Pisma św.

Ten geniusz umysłu i wiedzy był człowiekiem niespotykanej pobożności i pokory. Miał kiedyś powiedzieć, że więcej się nauczył w kościele na kolanach aniżeli z mądrych ksiąg. Jemu także zawdzięcza Kościół najpiękniejsze pieśni i hymny ku czci Najświętszego Sakramentu: *Chwal, Syjonie, Przed tak wielkim Sakramentem*. Historia nadała Tomaszowi tytuł doktora anielskiego. Do grona świętych zaliczył go papież Jan XXII w 1323 roku, a papież Leon XIII (1878–1903) ogłosił go patronem szkół i uniwersytetów katolickich.

Tomasz – hebr. *thoma* – bliźniak.

JULIAN, męczennik (zm. ok. 305)

Pochodził ze znakomitej rodziny rzymskiej osiadłej w Antiochii Syryjskiej. Bliższych wiadomości o jego dzieciństwie nie znamy. Tradycja podaje, że w osiemnastym roku życia ożenił się, przymuszony do tego przez rodziców, ale za zgodą żony postanowili żyć w dziewictwie. Dopiero po śmierci rodziców obydwójce małżonkowie zamieszkali w klasztorach. Podczas prześladowania zapoczątkowanego przez cesarza Dioklecjana (284–305) Julian został schwytany i oskarżony o udzielanie schronienia kapłanowi. Nawet w więzieniu nie przestał nauczać o Chrystusie, co miało spowodować nawrócenie 20 żołnierzy oraz innych osób. Postawa Juliana spowodowała, że stosowano wobec niego najokrutniejsze tortury, aż wreszcie ścięto go mieczem. Relikwie męczennika w VIII wieku zostały przewiezione do Włoch i złożone w kryształowej trumnie w miejscowości Chieri (Piemont).

Julian – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Julia*.

29 stycznia

WALERY (WALERIAN), biskup (III w.)

Był to zapewne drugi z kolei biskup Trewiru (Niemcy). Odnosi się do jego życia nie zachowały się żadne świadectwa pisane. Prawdopodobnie pochodził z miejscowego środowiska, a dosyć późna legenda widziała w nim ucznia św. Piotra. Pochowany w katedrze trewirskiej.

Walerian – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Valeria*.

ZDZISŁAW – imię słowiańskie potwierdzone w źródłach pisanych od XII wieku. Może oznaczać człowieka, który zdobył sławę (słow. słowo *ździe* – podziwiać).

30 stycznia

HIACYNTA MARESCOTTI, dziewica (1585–1640)

Urodziła się na zamku Vignanello należącym do najznakomitszych książęcych rodów włoskich. Za przykładem siostry mając 19 lat wstąpiła do zakonu klarysek w Viterbo. Dotychczasowy wielkopañski styl życia utrudniał jej przyzwyczajenie się do reguły zakonnej. Przez wiele lat była ciągłym zmartwieniem dla sióstr, żądała bowiem dla siebie różnych przywilejów oraz przyjmowała licznych gości. Nie mogła pogodzić się z posłuszeństwem i ubóstwem, a zakonnice w obawie przed wpływową rodziną musiały znosić jej zachcianki. Dopiero złożona długotrwałą i ciężką chorobą zrozumiała, jak zwodnicze są ludzkie przyjaźnie, jak mało ważne zaszczyty czy doczesne przyjemności. Okres choroby stał się dla niej początkiem wewnętrznej przemiany. Rozpoczęła praktykowanie uczynków pokutnych, długie godziny spędzała na modlitwie, a w zachowaniu reguły zakonnej stała się wzorem. Szczególnie przejęła się słowami Chrystusa: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7). Często odwiedzała szpitale i przytułki, spełniając tam najniższe posługi. Korzystała z majątku rodzinnego, aby wspierać ubogich. Ludzie znający ją dawniej z podziwem pa-

trzyli, jak służyła najbardziej nieszczęśliwym. Wielu z tego powodu powracało do wiary. Bóg obdarzył ją darem prorocstwa i czytania w sumieniach ludzkich.

Zmarła 30 stycznia 1640 roku w wieku 54 lat, a w pogrzebie uczestniczyło całe miasto. Ze łzami żegnało swoją opiekunkę. Przy jej grobie działy się liczne cuda. Papież Benedykt XIII zaliczył Hiacyntę do grona błogosławionych (1726), a papież Pius VI kanonizował ją w 1790 roku.

Hiacynt – grec. *Hyakin-thos* – imię mitologicznego ulubieńca Apollina. Zefir z zazdrości zabił Hiacynta. Z jego krwi wyrosły kwiaty zwane hiacyntami.

TEOFIL, męczennik (zm. 792)

Był dowódcą załogi rzymskiej na jednej z wysp greckich. Podczas najazdu Arabów dostał się do niewoli i został wywieziony na Cypr. Kalif Harun-al-Raszyda starał się go nakłonić do przyjęcia religii muzułmańskiej. Przez cztery lata Teofil cierpiał poniżenia i bolesne kary, ale nie chciał wyprzeć się wiary. W końcu został wydany na pastwę tłumy, który go rozszarpał. Stało się to 30 stycznia 792 roku.

Teofil – grec. *Theos* – Bóg i *philos* – przyjaciel. Przyjaciel Boga.

31 stycznia

JAN BOSCO, kapłan (1815–1888)

Urodził się 16 sierpnia 1815 roku w Becchi koło Turynu. Rodzice jego zajmowali się uprawą roli i starannie zachowywali zwyczaje religijne, tak więc od wczesnego dzieciństwa Jan wzrastał w duchu chrześcijańskim. Podobno gdy miał dziewięć lat, Bóg w widzeniu sennym objawił mu przyszłe jego losy. Mały chłopiec zrozumiał to na swój sposób, że będzie kierował ludzi ku Bogu. W tym celu nauczył się od wędrownych kuglarzy wielu sztuczek, zbierał dzieci i młodzież na wspólne zabawy, które przeplatał modlitwami. Próbował nawet wygłaszać kazania. Dopiero mając 15 lat rozpoczął naukę w szkole podstawowej (1831–1835), po ukończeniu której wstąpił do gimnazjum. Ponieważ po śmierci ojca matka nie była

w stanie płacić za naukę syna, Jan musiał sam troszczyć się o zdobycie funduszy. Podejmował więc różne prace zarobkowe, udzielał korepetycji, a za zarobione pieniądze kupował książki, zeszyty, opłacał stancję. Nie zapominał o apostołstwie. Wśród kolegów założył Towarzystwo Wesołości, propagujące godziwe rozrywki, a także dbające o pogłębienie życia religijnego. Po ukończeniu z wyróżnieniem szkoły średniej wstąpił do seminarium duchownego w Turynie. Jego wychowawcą był tam Józef Cafasso, przyszły święty. Świecenia kapłańskie Jan otrzymał w 1841 roku, po czym został skierowany na dalsze studia.

Czasy, w których rozpoczynał pracę duszpasterską, to okres gwałtownie rozwijającego się przemysłu. Jako siłę roboczą często zatrudniano nieletnich, płacąc im najniższe stawki. Z ubogich i przeludnionych wiosek migrowano masowo do miast. Rozrastały się dzielnice nędzy. Spotkanie w uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP (8 grudnia 1841) bezdomnego sieroty stało się momentem przełomowym w życiu Jana Bosco. Zaczął odtąd gromadzić opuszczoną młodzież, aby uczyć ją prawd wiary i zasad chrześcijańskiego życia. Szukał także dla niej miejsc pracy. W Turynie założył pierwsze oratorium – świetlicę młodzieżową, gdzie organizował kursy dokształcające, rozrywki, a nawet zapewniał nocleg bezdomnym.

Kiedy zwiększyła się liczba oratoriów, Jan Bosco zdecydował się nadać im bardziej zorganizowany charakter. W tym celu powołał do istnienia Towarzystwo św. Franciszka Salezego (1859), któremu jako zadanie wyznaczył opiekę nad opuszczoną młodzieżą. Zgromadzenie księży salezjanów jeszcze za życia założyciela zyskało wielką popularność, odpowiadało bowiem na społeczne zapotrzebowanie.

Jan Bosco, zdając sobie sprawę, jak wielki wpływ na człowieka ma prasa i literatura, wolny czas poświęcał pisaniu artykułów, broszur i książek. Od 1861 roku Towarzystwo posiadało własną drukarnię. Wydawano w niej żywoty świętych, czytanki religijne, dzieła ascetyczne oraz dobrą literaturę.

Mimo niezwykłych przymiotów, jakimi Bóg go obdarzył, np. czytanie w sumieniach ludzkich, przepowiadanie przyszłości, czynienie cudów, Jan pozostał człowiekiem skromnym i pokornym. Zawsze pragnął być tylko narzędziem w ręku Boga.

Zmarł 31 stycznia 1888 roku. Jego beatyfikację (1929) i kanonizację (1934) przeprowadził papież Pius XI.

Salezjanie przybyli do Polski w 1898 roku i w Oświęcimiu założyli swą pierwszą placówkę. Prowadzili szkoły i internaty dla młodzieży, kształcili organistów. Członkiem tego zgromadzenia był prymas Polski August Hlond i arcybiskup poznański Antoni Baraniak. Kandydatami na ołtarze są salezjanie: ks. August Czartoryski (1858–1893) i ks. Rudolf Komorek (1890–1949).

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

LUDWIKA SABAUDZKA, wdowa (1462–1503)

Córka bł. Amadeusza IX, księcia Sabaudii. Urodziła się 28 grudnia 1462 roku w Genewie. Po 11 latach małżeństwa owdowiała, a ponieważ nie miała dzieci, wstąpiła do klasztoru w Orbe. W życiu zakonnym wyróżniała się pokorą, praktykowaniem uczynków pokutnych, posłuszeństwem przełożonym. Zmarła 24 lipca 1503 roku i została pochowana w grobie męża.

Od 1842 roku relikwie Ludwiki Sabaudzkiej spoczywają w Turynie. Jej kult zatwierdził papież Grzegorz XVI w 1839 roku.

Ludwika – germ. *hlut* – sławny i *wik* – walka. Sławny w walce.

MARCELA RZYMIANKA, wdowa (ok. 335–410)

Pochodziła z możnego rzymskiego rodu Marcellich. W młodym wieku poznała św. Atanazego, który przez pewien czas mieszkał w domu jej matki. Wielki wpływ wywarły na niej opowiadania o życiu pustelników egipskich. Na żądanie rodziny wyszła za męża, ale gdy po pół roku owdowiała, wspólnie z przyjaciółkami wiodła życie wypełnione modlitwą i ascezą. W tym czasie nawiązała kontakt ze św. Hieronimem, pod którego kierownictwem studiowała Pismo św. Wielu cierpień doznała podczas najazdu wojsk Alaryka (410) na Rzym. Wkrótce po tych wydarzeniach umarła.

Marcela – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

LUTY

BRYGIDA * ANNA * BŁAŻEJ * OSKAR * JO
ANNA * ANDRZEJ * AGATA * ADELAJDA *
PAWEŁ * DOROTA * TEODOR * RYSZARD *
HIERONIM * APOLONIA * MARIAN * SCHO
LASTYKA * EULALIA * MODEST * GILBERT *
JORDAN * CYRYL * METODY * WALENTY *
ZYGFRYD * KLAUDIUSZ * JULIANA * DA
NIEL * ELIASZ * IZAAK * JEREMIASZ * SA
MUEL * ALEKSY * FLAWIAN * KONSTANCJA
* KONRAD * MANSWET * ZENOBIUSZ *
PIOTR * MAŁGORZATA * POLIKARP * IZA
BELA * KONSTANCJUSZ * ALEKSANDER *
GABRIEL * ROMAN * OSWALD *

LUTY

1 lutego

BRYGIDA z KILDARE, dziewica (ok. 456–ok. 523)

Z pochodzenia była Irlandką. Urodziła się około 456 roku, od dzieciństwa tęskniła za życiem zakonnym. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach złożyła ślub dożgonnej czystości, ale od tego momentu gromadziła przy sobie młode dziewczęta, ożywione pragnieniem poświęcenia się na służbę Bogu. Dla tak powstałej wspólnoty założyła klasztor w miejscowości Kildare. Wkrótce stał się on domem macierzystym kilku innych placówek zakonnych. Tradycja utrzymuje, że zmarła w wieku około 70 lat.

Uważana jest za matkę życia zakonnego w Irlandii. Jej kult bardzo szybko rozpowszechnił się na wyspach brytyjskich, a także w Skandynawii. Malarze przedstawiają ją z pastorałem w ręku i księgą reguły zakonnej. Grobowiec jej znajduje się w pierwszym założonym przez nią klasztorze w Kildare (miejscowość ta obecnie nazywa się Cell Dara).

Brygida – celt. *brig* – siła, męstwo, cnota.

ANNA TAIGI, mężatka (1769–1837)

Urodziła się 29 maja 1769 roku w Sienie (Włochy), ale w młodym wieku wraz z rodzicami przeniosła się do Rzymu. W tym mieście spędziła całe swoje życie. Mając 20 lat wyszła za mąż za Dominika Taigi. Pragnienie życia doskonalszego realizowała po wstąpieniu do tercjarstwa. Praktykowała liczne umartwienia i pokuty, spełniała uczynki miłosierdzia chrześcijańskiego, wiele czasu poświęcała na modlitwę. To wszystko nie stanowiło przeszkody, aby być wzorową

żoną i matką. Wychowała czterech synów i trzy córki. Bóg obdarzył ją wieloma darami, a jednym z nich była umiejętność przepowiadania przyszłych wydarzeń. U niej szukało rady wiele wybitnych osobistości. Przepowiedziała również swoją własną śmierć na dzień 9 czerwca 1837 roku. Beatyfikacji jej dokonał papież Benedykt XV w 1920 roku.

Anna – hebr. *hanna* – łaska.

2 lutego

OFIAROWANIE PANA JEZUSA w świątyni jerozolimskiej (Łk 2, 22-24).

MIŁOSŁAWA – imię słowiańskie oznaczające człowieka miłującego sławę. Spotykane w źródłach pisanych od XII wieku. Forma męska *Miłostaw* (zob. 3 sierpnia).

3 lutego

BŁAŻEJ, biskup i męczennik (zm. ok. 315)

Pochodził z Cezarei Kapadockiej (Turcja), gdzie w tamtych czasach bardzo prężnie rozwijało się życie chrześcijańskie. Zniszczyły je dopiero najazdy tureckie. Z wykształcenia Błażej był lekarzem. Zaprzestał jednak wykonywania zawodu, aby poświęcić się życiu pustelniczemu. Po śmierci biskupa Sebasty miejscowe duchowieństwo i wierni wybrali go na swego pasterza.

Za panowania cesarza Licyniusza (308–324) wybuchło prześladowanie Kościoła i wówczas biskup Błażej schronił się w górskich jaskiniach. Z ukrycia przez zaufanych ludzi nadal kierował swoją diecezją. Zdradzony i uwięziony, został poddany wyszukanyemu torturom. Gdy one nie skłoniły go do odstępowania od wiary, kat ściał go mieczem.

Tradycja podaje, że w więzieniu cudownie uleczył chłopca mającego przebite gardło. Na tę pamiątkę w dzień św. Błażeja poświęca

się małe świece, zwane błażekami, którymi dotyka się gardła, aby wyprosić zdrowie. Znane jest także przysłowie: „Deszcz na św. Błazeja, słaba wiosny nadzieja”.

Błazej – łac. *blaesus* – sepleniący, z wadą wymowy.

OSKAR, biskup (ok. 801–865)

Pochodził z rodziny niemieckiej osiadłej we Francji. Pierwsze nauki pobierał w Korbei, gdzie uczęszczał do szkoły prowadzonej przez benedyktynów. Po jej ukończeniu został zakonikiem w tym klasztorze. Ze względu na duże zdolności wysłano go w charakterze nauczyciela do powstałego klasztoru w miejscowości Hoxter (822). W tym czasie zaistniały możliwości wysłania grupy misjonarzy do Danii. Przełożeni powierzyli Oskarowi kierownictwo pracami misyjnymi. Przez 18 miesięcy zakonnicy głosili nauki, ale z miernym rezultatem. Bardzo silny był opór pogaństwa. Ta sytuacja sprawiła, że grupa misyjna przeniosła się do Szwecji. Tu także nie było łatwo, ale udało się zbudować w miejscowości Birka pierwszy w tym kraju kościół (830). Oskar udał się następnie do Niemiec, gdzie powierzono mu urząd pierwszego biskupa diecezji założonej w Hamburgu. Z tego portowego miasta, korzystając z łatwości komunikacji ze Skandynawią, nadal wysyłał misjonarzy, nie rezygnując z zapoczątkowanej pracy misyjnej. Jego zapał i umiejętności docenił papież Grzegorz IV (827–844), nadając mu prawo mianowania biskupów i czyniąc go swoim legatem na terenie państw skandynawskich. Wielki wysiłek misyjny doprowadził w końcu do przełamania pogaństwa. Dania i Szwecja coraz chętniej zaczęły przyjmować misjonarzy, a wraz z nimi głoszoną Ewangelię. Pracę misyjną, teraz o wiele łatwiejszą, poprowadził już ktoś inny. Oskar, wyniszczony nadmiernymi trudami, zmarł dnia 3 lutego 865 roku w wieku 64 lat. Jako pierwszy apostoł tej części Europy został nazwany przez potomnych „Apostolem Skandynawii”.

Oskar – skand. *Os* – Bóg i *kar* – włócznia. Broniący słusznej sprawy.

4 lutego

JOANNA de VALOIS, księżna (1464–1505)

Urodziła się we francuskiej rodzinie królewskiej. Jej ojcem był Ludwik XI, a matką Charlotta Sabaudzka. Od dzieciństwa Joanna wiele cierpiała, gdyż była dzieckiem kalekim, a w dodatku ojciec pragnął mieć syna. Została odesłana na wychowanie do krewnych. Przykrości, a nawet okazywaną pogardę, znosiła heroicznie. Odepchnięta przez najbliższych, zwróciła się ku Bogu, a szczególnie pielęgnowała nabożeństwo do Matki Najświętszej. Ze względów politycznych w bardzo młodym wieku została wydana za Ludwika, księcia Orleanu. W małżeństwie nie zaznała radości życia rodzinnego. Wprawdzie przeżyła z mężem 22 lata, ale był to okres okazywanej jej ustawicznie niechęci i wzgardy. Dzięki temu małżeństwu Ludwik otrzymał tron francuski. Twierdząc, że poślubił ją pod przymusem, przeprowadził teraz unieważnienie małżeństwa. Joanna otrzymała dożywotnio małe księstwo Berry. Te tragiczne przeżycia nie załamały jej duchowo. Sama tak ciężko doświadczona, rozumiała ludzi cierpiących. Im więc poświęciła resztę swego życia. Otoczyła opieką chorych, upośledzonych i samotnych. Dążąc do świętości, założyła w 1502 roku zakon klauzurowy sióstr „od Zwiastowania” (Annuncjatk). Mając zaledwie 41 lat, po krótkiej chorobie, zmarła dnia 4 lutego 1505 roku.

Przykład życia Joanny, a może wyrzuty sumienia sprawiły, że jej mąż, król Francji, otoczył założone przez nią zgromadzenie szczególną opieką.

Do grona błogosławionych zaliczył Joannę de Valois papież Benedykt XIV w 1742 roku, a kanonizował ją papież Pius XII w 1950 roku.

Joanna – żeńska forma od imienia *Jan* (hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy).

ANDRZEJ CORSINI, biskup (1302–1373)

Pochodził ze znakomitej rodziny florenckiej Corsinich. Urodził się 30 listopada 1302 roku i wedle zwyczaju nadano mu imię patrona tego dnia. W bardzo wczesnej młodości wdał się w towarzystwo tzw. złotej młodzieży i prowadził hulawczy tryb życia. Matka, osoba

głęboko religijna, wyjawiała mu wówczas sen, jaki miała przed jego urodzeniem. Widziała w nim wilka, który wchodząc do klasztoru karmelitów we Florencji przemienił się w baranka. Wyznała mu także, że przez wiele lat prosiła Boga o dziecko, a oboje z mężem ślubowali ofiarować syna na służbę Bogu. To wyznanie matki sprawiło, że Andrzej zerwał z nieodpowiednim towarzystwem i ukończywszy 15 lat wstąpił do florenckiego klasztoru karmelitów (1317). Po siedmiu latach pobytu w zakonie i zdobyciu odpowiedniego przygotowania otrzymał święcenia kapłańskie. W życiu zakonnym musiał się wyróżnić, skoro w 1347 roku wybrano go na przełożonego prowincji tokańskiej. Bóg jednak miał inne plany wobec niego. Po roku sprawowania tego urzędu Andrzej został mianowany przez papieża Klemensa VI (1342–1352) biskupem Fiesole. Jako pasterz diecezji wizytował parafie, odnawiał i budował kościoły, dbał o utrzymanie szpitali i przytułków. Szczególnie troszczył się o świętość życia swoich kapłanów.

Zmarł dnia 6 stycznia 1373 roku i został pochowany w rodzinnej Florencji w klasztorze, do którego wstąpił jako 15-letni młodzieniec. Rodzina Corsinich ufundowała specjalną kaplicę, w której spoczywają jego relikwie. W poczet świętych zaliczył go papież Urban VIII w 1629 roku.

Andrzej – grec. *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna.

5 lutego

AGATA, dziewica i męczennica (ok. 235–251)

Pochodziła ze znakomitego rodu sycylijskiego (Włochy), a po przyjęciu chrześcijaństwa postanowiła żyć w stanie dziewiczym. Swoją wielką urodą zwróciła uwagę zarządzającego prowincją sycylijską namiestnika Kwincjana. Gdy odrzuciła jego oświadczyzny, postanowił szukać zemsty. Okazję dało temu poganinowi rozpoczęte przez cesarza Decjusza (249–251) prześladowanie chrześcijan. Uwięzioną Agatę kazał on odesłać do domu rozpusty, a gdy i tu wytrwała w swoim postanowieniu, zastosowano wobec niej najbrutalniejsze tortury. Szarpano obcęgami jej ciało, przypiekano ogniem, a na koniec obcięto piersi. Tradycja podaje, że oprawcy zaprzestali

tortur, gdy rozpoczęło się silne trzęsienie ziemi, które zrozumiano jako karę Bożą.

Agata umarła w więzieniu dnia 5 lutego 251 roku, modląc się za prześladowców. Ciało męczennicy chrześcijanie pogrzebali ze czcią za miastem. Kult św. Agaty był tak powszechny, że po ustaniu prześladowań wybudowano w Rzymie trzy kościoły pod jej wezwaniem. Szczególną czcią św. Agata cieszy się na Sycylii, a zwłaszcza w rodzinnym mieście Katania. Uznawana jest za orędowniczkę chroniącą przed klęską ognia, piorunów, powodzi i zarazy. W jej dzień poświęca się chleb, wodę i sól, które – podawane ludziom i zwierzętom – mają zapobiegać chorobie, a wrzucone do ognia, lokalizują pożar. Znane są również przysłowia świadczące o skuteczności jej wstawiennictwa, np. „Chleb i sól św. Agaty od ognia strzeże chaty”, „Gdzie św. Agata, tam bezpieczna chata”.

Agata – grec. *agatos* – dobry.

ADELAJDA z VILICH, zakonnica (zm. ok. 1015)

Urodziła się w pobliżu Bonn (Niemcy). Rodzice jej ufundowali klasztor kanoniczek, do którego wstąpiła, a nawet została przełożoną tej wspólnoty.

Adelajda – germ. *adal* – szlachezny ród. Pochodząca ze szlacheznego rodu.

6 lutego

PAWEŁ MIKI i 25 towarzyszy, męczennicy (1565–1597)

Dnia 5 lutego 1597 roku w pobliżu Nagasaki (Japonia) zostało ukrzyżowanych 26 chrześcijan, z których dwudziestu było rodowitymi Japończykami. Wśród nich znajdował się Paweł Miki. Urodzony w zamożnej rodzinie, w wieku pięciu lat został ochrzczony. Uczęszczał do szkoły prowadzonej przez jezuitów. Odpowiedzią na łaskę powołania było wstąpienie 22-letniego Pawła do tego zakonu. Chrześcijaństwo w Japonii zaszczerpił św. Franciszek Ksawery, prowadzący w tym kraju misje w latach 1549–1551. Kiedy na skutek różnych intryg wybuchło w 1597 roku gwałtowne prześladowanie Kościoła, Paweł przygotowywał się do przyjęcia święceń kapłańskich. Miał już za sobą kilka lat pracy jako katecheta, przewędrował nie-

mał cały kraj, nauczając zasad wiary chrześcijańskiej, a także opracował w języku japońskim podstawowy katechizm. Został aresztowany w Kioto i wraz z innymi poddany torturom. Z obcięzonymi uszami i przypiętym wyrokiem obwożono pojmanych ulicami miasta. Paweł, jak opisał to naoczny świadek jego męczeństwa, widząc zbiegające się tłumy, głosił do nich nauki. Nawet gdy został zawieszony na krzyżu, nie przestał wzywać swoich rodaków do porzucenia błędów pogaństwa. Prześladowcy nie chcąc go słuchać i w obawie, aby męstwo męczennika nie przysporzyło nowych wyznawców, przyśpieszyli jego śmierć, przebijając jego ciało włóczniami.

Papież Urban VIII beatyfikował męczenników z Nagasaki w 1527 roku, a papież Pius IX uroczystie kanonizował ich w 1862 roku. Krew wielu japońskich męczenników i stałość w wierze tych, którzy uniknęli śmierci, sprawiły, że w 1889 roku władze tego kraju zezwoliły na swobodne wyznawanie wiary katolickiej.

Paweł – łac. *paulus* – mały, drobny.

DOROTA, dziewica i męczennica (zm. ok. 300)

Nie posiadamy o jej życiu wielu udokumentowanych wiadomości. Znacznie więcej podaje tradycja, wedle której miała zostać umęczona w Cezarei Kapadockiej (Turcja) za panowania cesarza Dioklecjana (284–305). Najpierw do zaparcia się wiary namawiały ją dwie odstępczynie. Widząc jednak jej stanowczość, same wybrały męczeństwo. Prowadzona na śmierć Dorota spotkała młodego poganina Teofila, który szydząc zapytał, dlaczego tak się spieszy do śmierci. Gdy usłyszał odpowiedź: „Bo idę do niebieskich ogrodów”, zakpił mówiąc: „Gdybyś z tych ogrodów dała mi kwiaty lub owoce, to wówczas bym uwierzył”. W tym momencie pojawiło się dziecko z koszem pięknych kwiatów i smacznych owoców. Nawrócony tym cudownym wydarzeniem Teofil razem z Dorotą został po wielu męczarniach ścięty mieczem.

W sztuce religijnej Dorota przedstawiana jest z mieczem i koszem kwiatów. Kult św. Doroty bardzo szybko rozszerzył się w całej Europie, a szczególnie we Włoszech, Niemczech i Polsce. Z jej dniem było związanych wiele przysłów, jak np: „Na dzień św. Doroty ma być śniegu pod płoty”.

Dorota – grek. *doron* – dar i *Theós* – Bóg. Dar od Boga.

BOGDAN – imię słowiańskie, które prawdopodobnie zostało zapożyczone przez Słowian od plemion scytyjskich (*Baga-data* – dany przez Boga).

7 lutego

TEODOR, żołnierz i męczennik (zm. 306)

Wiadomo, że był szeregowym legionistą w armii cesarza Maksymiana. Władze żądały od wszystkich żołnierzy oddawania czci bóstwom rzymskim, co miało zostać potwierdzone przez nich złożeniem na ołtarzu ofiary z kadzidła. Teodor jako chrześcijanin nie mógł spełnić takiego nakazu, oznaczającego wyparcie się wiary w Chrystusa. Dla podkreślenia, że religia pogańska jest fałszywa, podpalił świątynię bogini Cybeli. Po aresztowaniu został poddany różnym wymyślnym torturom, jak dręczenie głodem, wrywanie rąk i nóg ze stawów. Na koniec został spalony żywcem (306). Cześć św. Teodora rozprzestrzeniała się bardzo szybko. Po ustaniu prześladowań zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie wybudowano wiele wspaniałych świątyń ku jego czci. Zaczęły również powstawać liczne legendy o życiu i cudach tego męczennika. Relikwie św. Teodora znajdują się w Brindisi (Włochy).

Wspominany jest także w dniu 11 listopada.

Teodor – grec. *Theós* – Bóg i *doron* – dar. Dar od Boga.

RYSZARD BERE, zakonnik (zm. 1537)

Był mnichem surowego zakonu kartuzów i jednym z grupy 50 męczenników, którzy ponieśli śmierć za panowania króla Henryka VIII (1509–1547). Rozpoczęte w Anglii prześladowanie trwało aż do roku 1681 i pochłonęło wiele ofiar. Z nakazu okrutnego Tomasza Cromwella zażądano, aby zakonnicy uznali króla za zwierzchnika Kościoła. Opornych wtrącano do najsurowszych więzień, głodzono, nętkano strachem, a w końcu publicznie wieszano.

Ryszard Bere zginął dnia 9 sierpnia 1537 roku. Niektórym zakonnikom udało się wyemigrować do Francji. Męczennicy zakonu kartuzów zostali beatyfikowani przez papieża Leona XIII w 1886 roku.

Ryszard – germ. *rich* – potężny, bogaty i *hard* – mocny, trwały. Silny w wierze.

8 lutego

HIERONIM EMILIANI, kapłan (1486–1537)

Pochodził ze sławnego rodu dożów weneckich. Urodził się w 1486 roku w Wenecji, gdzie jego ojciec piastował urząd senatora. Znakomite pochodzenie, pozycja społeczna rodziny i niepospolite zdolności sprawiły, że postanowił poświęcić się karierze wojskowej. W 1511 roku, dowodząc obroną jednej z twierdz, dostał się do niewoli, w czasie której nastąpił przełom w jego życiu. Postanowił nieść pomoc ludziom dotkniętym złym losem, kalectwem, nędzą, sierocstwem. Ponieważ w tych latach Wenecja toczyła ustawicznie wojny, stale zwiększała się liczba ich ofiar. Najczęściej ludzie ci byli pozbawieni jakiegokolwiek pomocy.

Hieronim w 1518 roku przyjął święcenia kapłańskie i korzystając z majątku rodzinnego założył w Wenecji pierwszy sierociniec. W krótkim czasie powstały podobne zakłady w Weronie, Brescii, Bergamo, Mediolanie i Padwie. Dawały one mieszkającym w nich sierotom nie tylko schronienie, ale również naukę zawodu i wychowanie w duchu chrześcijańskim. W 1533 roku Hieronim osiedlił się na stałe w miejscowości Somasca, gdzie założył zgromadzenie zakonne pod nazwą Klerycy Regularni z Somasca. Zostało ono zatwierdzone w 1540 roku, już po śmierci założyciela, który zmarł dnia 8 lutego 1537 roku, zaraziwszy się przy pielęgnowaniu chorych podczas trwającej epidemii.

Beatyfikował go papież Benedykt XIV w 1747 roku, a kanonizował papież Klemens XIII w 1767 roku. Papież Pius XI w 1928 roku ogłosił św. Hieronima Emilianiego szczególnym patronem sierot i zakładów wychowawczych.

Hieronim – grec. *hierós* – święty i *ónyma* – imię. Noszący święte imię.

9 lutego

APOLONIA, dziewica i męczennica (zm. 249)

W piśmiennictwie starochrześcijańskim zachował się list św. Dionizego Wielkiego (zm. 265), z którego dowiadujemy się o męczeństwie Apolonii w czasie prześladowania chrześcijan za

panowania cesarza Filipa Araba (244–249). Miano wówczas dokonać w Aleksandrii (Egipt) pogromu chrześcijan. O Apolonii jest w tym piśmie następujące świadectwo: „Była już podeszła wiekiem, a jednak poganie nie zważając na to, rzucili się na nią, złamali jej szczękę i wybili zęby. Następnie rozszalały żądzą krwi dziki tłum rozpałił stos za miastem i zagroził świętej, że ją spali żywcem, jeżeli nie będzie złorzeczyć Chrystusowi. Na to święta poprosiła o chwilę do namysłu i niespodziewanie sama rzuciła się w ogień”.

Czyn Apolonii stał się dla chrześcijan przykładem stałości w wierze. Jej kult dosyć szybko zaczął się rozszerzać zarówno na Wschodzie, gdzie poniosła śmierć, jak i na Zachodzie. Ku jej czci wznoszono liczne świątynie.

W malarstwie kościelnym przedstawiana jest z obcęgami, którymi wrywano jej zęby. W powszechnym przekonaniu wiernych jest uznawana za orędowniczkę w chorobach jamy ustnej. Znalazło to odbicie w filatelistyce, gdyż z okazji Międzynarodowego Kongresu Stomatologicznego poczta San Marino emitowała znaczek przedstawiający św. Apolonię (1979).

Apolonia – łac. *apolinaris* – poświęcony Apollinowi.

MARIAN SZKOT, opat (zm. 1083 lub 1086)

O jego życiu zachowało się bardzo mało wiadomości. Dopiero w sto lat po jego śmierci anonimowy zakonnik spisał życiorys bł. Mariana.

Urodził się w Irlandii na początku XI wieku. W 1067 roku wspólnie z dwoma towarzyszami udał się na pielgrzymkę do Rzymu. Gdy przybyli do Ratyzbony, pewien zakonnik nakłonił Mariana, aby pozostał w klasztorze na stałe. Tak więc wprawdzie Marian nie dotarł do zamierzonego celu, ale po dziewięciu latach założył samodzielny klasztor, w którym zorganizował skryptorium, czyli zespół zakonników przepisujących księgi. Na tym polu położył wielkie zasługi dla kultury średniowiecznej, pozostawiając bezcenne odpisy pism Ojców Kościoła i Pisma św.

W Polsce imię Marian pojawia się od XVI wieku jako męska forma od imienia *Maria*.

Marian – męska forma od imienia *Maria* (hebr. *miriam* – radosna pani).

10 lutego

SCHOLASTYKA, dziewica (ok. 480–542)

Urodziła się w Nursji (Włochy) jako bliźniacza siostra św. Benedykta. Tradycja podaje, że od dzieciństwa rodzice przeznaczili ją do życia zakonnego. Z pewnością jednak pozostawała pod wpływem duchowości swego brata, gdyż przebywała zawsze w pobliżu niego i naśladowała jego czyny. Dała początek wspólnocie żeńskiej, najpierw w Subiaco, gdzie i Benedykt założył klasztor, a następnie pod Monte Cassino. Do dnia dzisiejszego pokazywana jest grotta, w której święte rodzeństwo spotykało się na modlitwie i religijnych rozmowach.

Istnieje piękna legenda opowiadająca, że gdy Benedykt chciał pożegnać siostrę i wrócić do klasztoru, ona uprosiła u Boga gwałtowny deszcz, który uniemożliwił rozstanie. Miało to być ich ostatnie spotkanie. W kilka dni później, gdy Benedykt patrzył przez okno w kierunku klasztoru sióstr, zobaczył białego gołąbka wylatującego z okna celi swej siostry. Zrozumiał, że Scholastyka w tej chwili umarła. Posłani po ciało bracia zakonni złożyli je w grobie, który sobie za życia przygotowała.

Św. Scholastyka uważana jest za matkę wielu rodzin zakonnych, które swoje życie oparły na regule benedyktyńskiej.

Do Polski siostry benedyktyнки zostały sprowadzone w 1240 roku. Pierwszy klasztor założyły w Staniątkach.

Scholastyka – łac. *scholasticus* – uczący się, pragnący wiedzy.

11 lutego

OBJAWIENIE NMP w LOURDES

W dniu 11 lutego 1858 roku w miejscowości Lourdes (Francja) objawiła się Matka Boża ubogiej dziewczynce Bernadecie. Woda ze źródła, które wytrysnęło u stóp Maryi, przywraca zdrowie wielu chorym. Lourdes stało się najgłośniejszym sanktuarium świata. Rocznie nawiedza je 5 milionów pielgrzymów. W 1890 roku papież Leon XIII ustanowił święto na pamiątkę objawień. Na cały świat rozciągnął je papież Pius X w 1907 roku.

OLGIERD – imię pochodzenia litewskiego o niejasnej etymologii. Nosił je syn księcia Gedymina, a ojciec króla polskiego Władysława Jagiełły. W Polsce znane bardzo wcześnie, ale w powszechniejsze życie weszło dopiero od XIX wieku.

12 lutego

EULALIA, męczennica (III/IV w.)

O jej życiu nie posiadamy udokumentowanych historycznie wiadomości. Według tradycji poniosła śmierć męczeńską podczas prześladowania za cesarza Maksymiana (zm. 310). Jej kult rozwinął się dość wcześnie.

Eulalia – grec. *eu* – dobrze i *lalia* – mowa. Mająca ładną wymowę.

MODEST z JEROZOLIMY, biskup (zm. 634)

Nie posiadamy wiadomości o jego wcześniejszym życiu. Na początku VII wieku był przełożonym wspólnoty zakonnej w Jerychu. Gdy w 614 roku Persowie zdobyli Jerozolimę, burząc i grabiąc świątynię, a chrześcijan uprowadzając w niewolę, Modest jako wikariusz pojmanego patriarchy Zachariasza pozostał w mieście. Po odwróceniu najeźdźców dzięki pomocy chrześcijan z Egiptu i Syrii rozpoczął odbudowę zniszczonych kościołów i domów, spieszył z pomocą powracającym z ukrycia lub niewoli. Zmarł dnia 17 grudnia 634 roku, gdy wracał do Palestyny z nowymi funduszami zgromadzonymi na dalszą odbudowę.

Modest – łac. *modestus* – skromny.

13 lutego

GILBERT, biskup (zm. 1009)

Z niezwykle skąpych wiadomości o jego życiu wiadomo, że urodził się w Ham (Francja) i we wczesnej młodości poświęcił się stanowi duchownemu. W niedługim czasie został archidiakonem biskupa

w Meaux, a następnie sam objął tę stolicę (995). Brał udział w wielu sprawach państwowych i kościelnych. Zmarł dnia 13 lutego 1009 roku. Grobowiec jego w katedrze w Meaux został zniszczony w 1562 roku podczas wojen hugenockich.

Gilbert – germ. *gisil* – strzała i *bert* – sławny. Sławny łucznik.

JORDAN z SAKSONII, zakonnik (zm. 1237)

Urodził się w Westfalii (Niemcy), a studiował w Paryżu, gdzie uzyskał tytuł magistra. Tu spotkał się ze św. Dominikiem, przed którym odbył spowiedź z całego życia, i poprosił o przyjęcie do zakonu (1220). Pełnił urząd prowincjała w Lombardii (Włochy), a od 1221 roku był generalnym przełożonym całego zakonu. Na tym stanowisku rozwinął niezwykle ożywioną działalność wizytując klasztory, zwołując posiedzenia kapituł i zakładając nowe placówki. W ciągu 15 lat jego kierownictwa liczba klasztorów dominikańskich powiększyła się dziesięciokrotnie, a liczba zakonników wzrosła z 300 do 4 tysięcy. Wracając z wizytacji klasztorów poniósł śmierć dnia 13 lutego 1237 roku na skutek rozbicia się okrętu.

Bł. Jordan był pierwszym autorem żywotu św. Dominika.

Jordan – hebr. *yarad* – spadać, pędzić w dół.

14 lutego

CYRYL KONSTANTY, zakonnik (826 lub 828–869)

Urodził się w Tesalonice, mieście greckim noszącym obecnie nazwę Saloniki, jako ostatni z siedmiorga rodzeństwa. Ponieważ odznaczał się niepospolitymi zdolnościami, wysłano go na naukę do Konstantynopola. Po ukończeniu studiów nie przyjął proponowanej mu posady urzędnika, ale otrzymawszy święcenia duchowne, został bibliotekarzem przy świątyni Hagia Sophia. Tęsknił jednak do życia zakonnego, toteż po przezwycięzeniu wielu trudności zewnętrznych znalazł się w klasztorze w Bitynii obok swego brata Metodego. Około 860 roku wspólnie z Metodym udał się z rozkazu cesarza do kraju Chazarów celem wyjaśnienia sporów religijnych pomiędzy chrześcijanami, Żydami i Saracenami. Aby lepiej spełnić swoją misję, nauczył się mówić po hebrajsku i syryjsku. Ponieważ

obydwu braciom znany był język słowiański (okolice Tesaloniki zamieszkiwali osadnicy słowiańscy), cesarz powierzył im na prośbę księcia wielkomorawskiego Rościława prowadzenie misji religijnej na Morawach (863). Pełen inicjatywy Konstanty (imię Cyryl przyjął później), aby liturgię i nauczanie uczynić bardziej przystępnymi, przetłumaczył na język słowiański wiele modlitw i tekstów Pisma św. Do zapisu użył odpowiednio przystosowanego alfabetu, nazwanego później głagolicą. Praca misyjna napotkała jednak na opór kleru niemieckiego, tak że obydwaj bracia musieli się przenieść do Panonii (Węgry). Cyryl zgromadził w tym czasie wielu uczniów, z którymi postanowił udać się do Rzymu, aby uzyskać dla nich święcenia, a dla siebie potwierdzenie stosowanej metody. Pomimo sprzeciwu znacznej części duchowieństwa zarzucającego Konstantemu zerwanie z tradycyjnymi językami Kościoła, jakimi były łacina i grecki, papież Hadrian II przyjął ich bardzo życzliwie. Uczniów polecił wyświęcić na kapłanów, a słowiańskie księgi liturgiczne złożyć na ołtarzu, uznając tym samym podjęte inicjatywy. W Rzymie Konstanty złożył śluby zakonne, przybierając imię Cyryl. Tu wkrótce zapadł na zdrowiu, a przed śmiercią zobowiązał brata do prowadzenia rozpoczętego dzieła ewangelizacji Słowian. Zmarł dnia 14 lutego 869 roku. Ciało Cyryla-Konstantego złożone zostało w katakumbach kościoła św. Klemensa.

Cyryl – grec. *kýrios* – pan, władca.

METODY MICHAŁ, biskup (815 lub 820–885)

Był starszym bratem Cyryla. Wykazując wybitny talent prawniczy, rozpoczął błyskotliwą karierę urzędniczą. Prawdopodobnie przez pewien czas piastował urząd zarządcy jednej z prowincji słowiańskich. W 840 roku wstąpił do klasztoru w Bitynii, przyjmując imię zakonne Metody. Wspólnie z bratem Cyrylem brał udział w misji na Morawach i Panonii. Po przybyciu do Rzymu został przez papieża Hadriana II konsekrowany na biskupa (869) tych terenów, na których prowadził pracę misyjną. Pomimo sprawowanego urzędu i poparcia Stolicy Apostolskiej spotkał się z dużym oporem duchowieństwa niemieckiego. Mnożyły się przeciwko niemu fałszywe oskarżenia, doznał nawet podstępного uwięzienia. Dopiero potwierdzenie przez papieża Jana VIII wszystkich udzielonych mu

poprzednio uprawnień uspokoiło przeciwników. W 882 roku odwiedził Konstantynopol, gdzie pozyskał grono nowych uczniów. Ostatnie lata życia poświęcił tłumaczeniu na język słowiański tekstów biblijnych, liturgicznych i z zakresu prawa kościelnego. Zmarł dnia 6 kwietnia 885 roku.

Najprawdopodobniej działalność misyjna św. Metodego sięgała południowych rubieży obecnego państwa polskiego. Doceniając zasługi obydwu braci w dziele ewangelizacji, papież Jan Paweł II ogłosił ich w 1980 roku patronami Europy.

Metody – grec. *methodos* – dobrze myślący.

WALENTY, męczennik (zm. 269)

Niewiele o jego życiu mamy wiadomości udokumentowanych. Ikonografia chrześcijańska przedstawia Walentego w szatach kapłańskich, a niekiedy nawet biskupich, z mieczem w ręku jako narzędziem męczeństwa. Został ścięty podczas prześladowań za panowania cesarza Klaudiusza II Gota. Od IV wieku grób św. Walentego w Rzymie wierni otaczali szczególnym kultem, a papież Juliusz I (337–352) wznosił nad nim wspaniałą bazylikę. Ponieważ Walenty miał za życia cudownie uzdrowić chłopca chorego na padaczkę, jest uznawany jako szczególny patron pomagający w tej dolegliwości oraz w chorobach nerwowych.

W Ameryce Północnej i Anglii doznaje czci jako opiekun narzeczonych i w jego święto młodzi obdarowują się upominkami. W Polsce imię to było bardzo popularne, a w wielu kościołach są obrazy i ołtarze poświęcone św. Walentemu. W Krobi (Poznańskie) święty posiadał swoje sanktuarium, niegdyś licznie uczęszczane. Jest patronem diecezji przemyskiej.

Walenty – łac. *valens* – mocny, potężny.

15 lutego

ZYGFRYD, biskup (zm. ok. 1045)

Pochodził z Anglii, a wsławił się jako misjonarz krajów skandynawskich. Najpierw ewangelizował w Danii, następnie na zaproszenie króla św. Olafa (zm. 1030) przybył do Norwegii, gdzie w miejs-

cowości Växjö założył stolicę biskupią. Kolejnym etapem jego pracy misyjnej stała się Szwecja. Nawrócił na wiarę katolicką i ochrzcił króla Olafa III Skötkonunga. Kult św. Zygryda cieszył się w krajach skandynawskich dużą popularnością. Za czasów króla Zygmunta III Wazy jego imię zostało włączone do kalendarza polskiego.

Zygryd – germ. *sigi* – zwycięstwo i *frid* – pokój. Zwycięzający pokojem.

KLAUDIUSZ la COLOMBIERE, kapłan (1641–1682)

Wstąpił się szczególnie w dziele szerzenia nabożeństwa do Serca Jezusowego. W wieku osiemnastu lat wstąpił w Lyonie (Francja) do zakonu jezuitów. Po odbyciu w latach 1666–1670 studiów w Paryżu powierzono mu urząd kaznodziei, profesora i spowiednika studentów. Od 1674 roku pełnił obowiązki przełożonego w klasztorze Paray-le-Monial. W tym czasie był spowiednikiem sióstr wizytek, z których jedna, św. Maria Małgorzata Alacoque, na skutek doznanych objawień szerzyła nabożeństwo pierwszych piątków miesiąca. Znalazła ona w spowiedniku i kierowniku duchowym oddanego tej sprawie sprzymierzeńca.

W 1676 roku przełożeni mianowali go kapelanem księżnej Marii Beatrycze d'Este, z którą jako królową Anglii wyjechał do Londynu. Podobnie jak we Francji i tu stał się gorliwym propagatorem nabożeństwa do Serca Jezusa. Ponieważ w pracy duszpasterskiej nie ograniczał się do dworu królowej, a Anglia była skłócona ze Stolicą Apostolską, został oskarżony o bezprawne szerzenie religii katolickiej i osadzony w surowym więzieniu. Mimo że przebywał w nim niecałe dwa miesiące, nabawił się ciężkiej choroby. Po powrocie do Francji (1679) żył tylko trzy lata. Zmarł dnia 15 lutego 1682 roku, mając 41 lat. Pozostawił po sobie liczne pisma, z których najcenniejszy jest osobisty pamiętnik. Beatyfikował go papież Pius XI w 1929 roku.

Klaudiusz – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Klaudiuszów*.

16 lutego

JULIANA, dziewica i męczennica (zm. ok. 305)

Starożytne akta męczenników podają, że była jedyną chrześcijanką w swojej rodzinie. Ojciec chciał ją wydać za prefekta miasta Nikomedia (Azja Mniejsza), ale Juliana stanowczo oświadczyła, że nigdy nie zostanie żoną poganina. Rozgniewany nieposłuszeństwem córki, własny ojciec ją skatował, a następnie oskarżył jako chrześcijankę. Została wtrącona do więzienia i poddana torturom, a w końcu ścięta mieczem. Jej relikwie w 1207 roku zostały z Nikomedii przewiezione do Neapolu (Włochy).

Juliana – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Julia*.

DANIEL, ELIASZ, IZAAK, JEREMIASZ, SAMUEL, męczennicy (zm. 309)

Byli Egipcjanami. Podczas prześladowania wyznawców Chrystusa za panowania cesarza Galeriusza Maksymiana (305–311) dobrowolnie towarzyszyli grupie chrześcijan skazanych na ciężkie roboty w kopalniach Cylicji (Azja Mniejsza). Okazywana solidarność sprowadziła na nich zemstę pogan. Ponieważ nie zdołano ich nakłonić do wyrzeczenia się wiary, zostali ścięci mieczem dnia 16 lutego 309 roku.

Daniel – hebr. *dan-i-el* – Bóg osądził.

Eliasz – hebr. *El-iyajahu* – Pan mój wielki.

Izaak – hebr. *jishak* – Bóg uśmiechnął się.

Jeremiasz – hebr. *jirmejahu* – Bóg niech podniesie.

Samuel – hebr. *szemuel* – Bóg wysłuchał.

17 lutego

ALEKSY – siedmiu założycieli Zakonu Serwitów NMP (XIII w.)

Urodził się około 1200 roku we Florencji (Włochy) i prawdopodobnie był kupcem. Wspólnie z kilkoma pobożnymi ludźmi założył religijne stowarzyszenie, które z czasem osiedliło się na sposób

zakonny na górze Senario. Działo się to w czasach, gdy mieszkańcy Florencji, podzieleni na dwa wrogie stronnictwa (cesarskie i papieskie), toczyli ze sobą krwawe walki. Właśnie wówczas miało miejsce objawienie się Matki Bożej (1233) okrytej żalobnymi szatami. Aby zadośćuczynić Bogu za grzechy rodaków, Aleksy i towarzysze postanowili rozpocząć życie pokutne. Tradycja przekazała ich imiona: Bonfiliusz Monaldi, Manetto dell'Antella, Buonaqunta Manetto, Amadio degli Amidei, Uguccione degli Uguccioni, Sostegno dei Sostegni i Alessio (Aleksy) Falconieri. Dali oni początek Zgromadzeniu Serwitów NMP. Zakon ten do dnia dzisiejszego opiekuje się wieloma sanktuariami we Włoszech, z których najświetniejsze znajduje się we Florencji.

Wszystkich siedmiu założycieli beatyfikował papież Benedykt XIII w 1725 roku, a kononizował papież Leon XIII w 1887 r.

Aleksy – grec. *alékso* – bronię, wspomagam.

18 lutego

FLAWIAN, patriarcha Konstantynopola (zm. ok. 449)

Od wczesnej młodości poświęcił się służbie Bożej. Początkowo był proboszczem kościoła katedralnego Hagia Sophia w Konstantynopolu, a następnie w 446 roku objął stolicę biskupią w tym mieście. Były to czasy, gdy cesarze wtrącali się w sprawy doktrynalne wiary. Cesarz Teodozjusz II usankcjonował właśnie błędną naukę Eutychesa, odmawiającą Chrystusowi prawdziwej natury ludzkiej. Zwołał nawet pseudosynod do Efezu, aby zmusić Kościół do przyjęcia tej nauki. Ponieważ biskup Flawian energicznie występował przeciwko herezji, został na synodzie aresztowany i skazany na wygnanie. Traktowano go jak pospolitego zbrodniarza, nie szczędząc mu tortur fizycznych. Zmarł podczas deportacji.

W niecały rok później zmarł cesarz prześladowca, co zostało przyjęte jako kara Boża. Następca na tronie cesarskim, Marcjan, i jego żona Pulcheria kazali sprowadzić ciało Flawiana i pochować w Konstantynopolu.

Flawian – łac. *flavus* – płowy.

KONSTANCJA, małżonka (IV w.)

Była córką zasłużonego dla rozwoju chrześcijaństwa cesarza Konstantyna I Wielkiego, który przyjąwszy chrzest wydał dekret, na mocy którego chrześcijanie mogli swobodnie wyznawać swoją wiarę. Początkowo prowadziła życie pełne uciech dworskich, ale po otrzymaniu chrztu skłoniła się więcej ku modlitwie i skromności. Dwukrotnie wychodziła za mąż. Naśladując swego ojca, wystawiła w Rzymie wspaniałą bazylikę ku czci św. Agnieszki. Ponadto szczególną opieką otaczała ludzi ubogich i chorych. Została pochowana w okazałym grobowcu obok ufundowanej przez siebie bazyliki.

Konstancja – łac. *constantius* – stateczny, konsekwentny.

19 lutego

KONRAD z PIACENZY, pokutnik (ok. 1290–1351)

Pochodził z zamożnej włoskiej rodziny Confalonierich i w młodości wybrał stan rycerski. W 1313 roku będąc na polowaniu spowodował nieumyślnie pożar lasu. Gdy dowiedział się, że niewinny człowiek został skazany za to na karę śmierci, złożył stosowne wyjaśnienia i z rodzinnego majątku wynagrodził powstałe szkody. Uważał jednak, że powinien podjąć innego rodzaju zadośćuczynienie. Opuścił więc dom rodzinny i stał się wędrownym pokutnikiem. Wstąpił także do III zakonu św. Franciszka. Nawiedzał liczne sanktuaria, a w końcu osiadł jako pustelnik w pobliżu miejscowości Noto na Sycylii (Włochy). Zmarł po ośmiu latach bardzo surowego życia dnia 19 lutego 1351 roku. Kult jego, początkowo tylko lokalny, w 1625 roku papież Urban VIII rozciągnął na cały zakon franciszkański.

Konrad – germ. *kuoni* – śmiały i *rat* – rada. Odważny w radzie.

MANSWET, biskup (zm. ok. 680)

O jego życiu posiadamy nader nieliczne wiadomości. Był biskupem Mediolanu (Włochy). W 680 roku brał udział w synodzie rzymskim, zwołanym przez papieża Agatona w związku z herezją monoteletów. Powracając do Mediolanu, padł ofiarą szerzącej się zarazy

i zmarł dnia 19 lutego 680 roku. Kult jego zaczął się szerzyć dopiero w późniejszych wiekach.

Manswet – łac. *mansuetus* – łagodny, miły.

20 lutego

ZENOBIUSZ, lekarz i męczennik (zm. ok. 310)

Według tradycji, a także niektórych dokumentów miał być lekarzem i kapłanem wspomagającym biskupa Sydonu (obecnie Liban), św. Tyranniosa. W historii Kościoła spisanej przez Euzebiusza z Cezarei (zm. 340) czytamy o ich męczeństwie: „Jeden z nich, biskup, został wrzucony w odmęty morskie, drugi zaś, Zenobiusz, najlepszy z lekarzy, poniósł śmierć wśród strasznych, w boki zadawanych mu męczarni”. Autor tego świadectwa niestety nie podał dokładnej daty męczeństwa, można jednak sądzić, że miało ono miejsce za panowania cesarza Galeriusza Maksymiana (305–311).

Zenobiusz – imię greckie pochodzące od imienia mitologicznego boga Zeusa.

21 lutego

PIOTR DAMIANI, biskup i doktor Kościoła (1007–1072)

Urodził się w Rawennie (Włochy) w 1007 roku w wielodzietnej i ubogiej rodzinie. Po śmierci ojca wychowaniem Piotra zajęli się siostra Rozalina i brat Damian. Dzieciństwo upłynęło mu na pracy w gospodarstwie brata. Dzięki wstawiennictwu siostry został posłany do szkoły, którą ukończył z bardzo dobrym wynikiem, co zachęciło go do dalszych studiów. Tęsknił jednak za życiem poświęconym Bogu. Po przyjęciu święceń kapłańskich przez jakiś czas był nauczycielem w szkole parafialnej, a następnie wstąpił do klasztoru benedyktynów–pustelników. Prowadził życie duchowe tak dojrzałe, że obrano go przełożonym (1043). Sława jego świętości zataczała coraz szersze kręgi, a inne klasztory szukały u niego rady i poddawały się pod jego kierownictwo. Zwiększył się także napływ nowych członków, dla których zakładano bliźniacze klasztory.

Piotr Damiani nie ograniczał swojej działalności do organizowania nowych pustelni. Rozumiał konieczność uwolnienia Kościoła od coraz silniejszych wpływów władzy świeckiej. W tym czasie wielu fundatorów świeckich żądało dla siebie prawa decydowania o mianowaniu proboszczów, a nawet biskupów. Kierowali oni na te stanowiska ludzi nie zawsze godnych, a często dbających o powiększenie własnych dochodów. Piotr w wielu pismach starał się zwalczać te nadużycia. Gorliwość o sprawę Bożą zyskała mu wielu przyjaciół. Do ich grona zaliczali się cesarze Otton III i Henryk IV. Był doradcą wielu papieży: Klemensa II, Damazego II, Leona IX, Wiktora II i Stefana IX. Ten ostatni, doceniając położone przez Piotra zasługi, mianował go w 1057 roku biskupem i kardynałem. Późniejsze reformy przywracające Kościołowi wewnętrzną karność, wprowadzone przez papieża Grzegorza VII (1073–1085), w dużej mierze zostały przygotowane przez Piotra Damianiego. To właśnie było największym osiągnięciem jego życia.

Pozostawił po sobie bogaty dorobek pisarski, na który składają się listy, kazania, traktaty religijne, pisma ascetyczne i żywoty świętych. Był doskonałym znawcą Pisma św., nauki Ojców Kościoła i prawodawstwa kościelnego. Wielokrotnie spełniał misje mediacyjne zmierzające do pojednania z Kościołem ludzi z nim zwaśnionych.

Śmierć zabrała go nagle dnia 22 lutego 1072 roku. Od tego momentu zaczęto oddawać mu cześć jak świętemu, chociaż dopiero papież Leon XII w 1821 roku kult ten zatwierdził, a dla podkreślenia położonych zasług obdarzył Piotra Damianiego tytułem doktora Kościoła.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

ELEONORA zob. 19 grudnia.

22 lutego

KATEDRY ŚW. PIOTRA APOSTOŁA

MAŁGORZATA z KORTONY, pokutnica (1247–1297)

Życie Małgorzaty jest przykładem, jak różnymi drogami Bóg prowadzi człowieka, aby go do siebie w odpowiednim czasie pociągnąć.

Urodziła się w 1247 roku w rodzinie zubożałego ziemianina w prowincji Toskania (Włochy). Wcześniej, bo w siódmym roku życia, straciła matkę. Ojciec nie był w stanie należycie troszczyć się o jej wychowanie. Jako młoda i piękna dziewczyna została konkubiną bogatego właściciela majątku Monte Pulciano, z którym prowadziła hulaszczę życie ku zgorzeniu całej okolicy. Po dziesięciu latach jej kochanek Arseniusz został potajemnie zamordowany. Małgorzata znalazła jego ciało odgrzebane przez psa. Nastąpił zwrot w jej dotychczasowym życiu. Wstąpiła do III zakonu św. Franciszka, a osiedliwszy się w Kortonie, posługiwała chorym w tamtejszym przytułku. Dla pokutnego trybu życia została nazwana „Magdaleną zakonu franciszkańskiego”. Bóg obdarzył ją darem doznawania ekstazy i prorocstwa. Nie tylko z Włoch, ale i z Francji i Hiszpanii przybywali do niej ludzie czujący niepokój sumienia. Bardzo wielu pod jej wpływem porzucało grzeszne życie i jednało się z Bogiem. Mając 50 lat, wyniszczona postami i surowym życiem, zmarła dnia 22 lutego 1297 roku. Do chwały świętych wyniósł ją papież Benedykt XIV (1914–1922).

Małgorzata – grec. *margaritēs* – perła.

23 lutego

POLIKARP, biskup i męczennik (zm. 155–169)

Według świadectwa św. Ireneusza (zm. 202) Polikarp miał być uczniem św. Jana Apostoła, który ustanowił go biskupem w Smyrnie (Azja Mniejsza). O jego gorliwości i głębokiej wierze dał świadectwo św. Ignacy w liście napisanym z podróży do Rzymu (ok. 107), gdzie Polikarp został najprawdopodobniej umęczony. Św. Ignacy nazywa Polikarpa dobrym pasterzem, niezłomnym w wierze i mężnym.

Polikarp kierował Kościołem w Smyrnie przez 60 lat. Jako 86-letniego starca oskarżono go o lekceważenie religii pogańskiej i skazano na spalenie żywcem. Gdy sędzia zażądał, aby dla darowania

życia bluźnił Chrystusowi, Polikarp odpowiedział: „Cóż złego wy-
rządził mi, abym miał swojemu Królowi i Zbawcy złorzeczyć?”,
a następnie zwracając się do kata dodał: „Ogniem grozisz, który pło-
nie przez chwilę i wkrótce zgaśnie, bo nie znasz ognia sądu, który
przyjdzie, i kary wiecznej”. Tradycja podaje, że gdy ogień płoną-
cego stosu nie czynił świętemu żadnej szkody, przebito go sztyletem.

Dokładnej daty męczeństwa nie znamy. Przyjmuje się, że miało
ono miejsce pomiędzy 155 a 169 rokiem. Św. Polikarp pozostawił po
sobie list do Filipian, który jest cennym dokumentem tradycji chrze-
ścijańskiej i ze względu na liczne cytaty z Pisma św. potwierdzeniem
autentyczności Biblii.

Polikarp – grec. *polykarpos* – urodzajny, żyzny.

IZABELA, królowna i dziewica (1225–1270)

Była córką króla francuskiego Ludwika VIII, na którego dworze
przestrzegano zasad życia religijnego. Świadczy o tym fakt, że jej
matkę Blankę i brata, Ludwika IX, Kościół zaliczył do grona świę-
tych. Wychowana w umiłowaniu modlitwy i czystości obyczajów,
doświadczona bolesną chorobą od wczesnego dzieciństwa, gardziła
honorami świata. Pomimo wielu sugestii postanowiła nie wychodzić
za mąż. Wiele czasu poświęcała na modlitwę, uczynki pokutne oraz
niesienie pomocy biednym. W 1255 roku w miejscowości Long-
champ koło Paryża powołała do istnienia nową rodzinę zakonną
opartą na regule św. Klary. Celem zgromadzenia, w którym spędziła
ostatnie lata życia, było ćwiczenie się w pokorze przez posługę naj-
biedniejszym. Na dwa lata przed śmiercią doświadczyła bolesnej
i ciężkiej choroby, którą znosiła z heroiczną cierpliwością.

Zmarła dnia 23 lutego 1270 roku i została pochowana w grobow-
cu klasztorным. Podczas rewolucji francuskiej klasztor ten został
zniszczony. Obecnie jej relikwie znajdują się w Paryżu obok relikwii
brata, św. Ludwika IX.

Izabela – hiszpańska forma imienia *Elżbieta*.

24 lutego

SERGIUSZ zob. 7 października.

MODEST zob. 12 lutego.

25 lutego

KONSTANCJUSZ z FABRIANO, zakonnik (1410–1481)

W wieku piętnastu lat wstąpił w swojej rodzinnej miejscowości Fabriano (Włochy) do klasztoru dominikanów. Ponieważ odznaczał się wielką roztropnością i gorliwością, powierzano mu urząd przełożonego w różnych klasztorach. Był także cenionym kaznodzieją.

Zmarł w klasztorze w Ascoli dnia 25 lutego 1481 roku. Pozostawił nieliczne pisma ascetyczne. Chociaż w zakonie cieszył się oddawanym mu kultem, został beatyfikowany dopiero przez papieża Piusa VII w 1811 roku.

Konstancjusz – łac. *constantinus* – stateczny, konsekwentny.

WIKTOR zob. 22 stycznia i 28 lipca.

26 lutego

ALEKSANDER, biskup (ok. 250–326)

Urodził się około 250 roku w Aleksandrii (Egipt), która należała do najważniejszych ośrodków życia chrześcijańskiego. Od młodości poświęcił się służbie Bożej. Wśród duchowieństwa zajmował wybitne miejsce, czego dowodzi fakt, iż został wybrany na biskupa tego miasta (313).

Największą zasługą Aleksandra była obrona nauki Kościoła przed szerzącą się herezją arianizmu, zaprzeczającą bóstwu Chrystusa. W tym celu zwołał synod (320), który potępił naukę Ariusza, a na soborze w Nicei (325) wspólnie ze św. Atanazym przyczynił się do wyjaśnienia autentycznych zasad dogmatyki chrześcijańskiej.

Wyróżnił się również jako gorliwy duszpasterz, zapewniający egipskim mnichom posługę kapłanów. Pozostawił po sobie około 70 listów będących cennym świadectwem dziejów Kościoła.

Ten niestrudzony obrońca wiary zmarł dnia 18 kwietnia 326 roku. Kościół grecki czci jego pamięć 20 maja (dzień rozpoczęcia soboru nicejskiego).

Aleksander – grec. *alékso* – bronię, wspomagam i *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna. Broniący mężów.

MIROSŁAW – imię słowiańskie (*mir* – pokój i *staw* – sława) występujące w dokumentach od 1212 roku.

27 lutego

GABRIEL PERDOLENTE, kleryk (1838–1862)

Franciszek Possenti urodził się dnia 1 marca 1838 roku w Asyżu (Włochy). Ojciec jego był gubernatorem tego miasta z ramienia Stolicy Apostolskiej, ponieważ należało ono jeszcze do Państwa Kościelnego. Kształcił się początkowo pod kierunkiem Braci Szkolnych, a następnie w kolegium jezuitów. Należał do najzdolniejszych uczniów. Lubił wesołe towarzystwo rówieśników, polowania, zabawy taneczne, gry itp. Nie przeszkadzało mu to w spotkaniach z pustelnikiem osiadłym w okolicach Montelucio. Pod wpływem prowadzonych z nim rozmów coraz bardziej zwracał swoją myśl ku Bogu, aż wreszcie w 1856 roku postanowił wstąpić do zgromadzenia pasjonistów, mających klasztor w Morrovalle. Stanowczością potrafił przełamać opór ojca, który miał wobec syna inne plany. W wieku osiemnastu lat rozpoczął nowicjat. Wybierając to właśnie zgromadzenie kierował się umiłowaniem nabożeństwa do męki Pańskiej i Matki Bożej Bolesnej, które ten zakon szczególnie pielęgnował. Pociągnął go również duch surowej pokuty.

Nie bez wpływu na młodego Franciszka były objawienia Matki Bożej św. Katarzynie Laboure w Paryżu (1830) i dzieciom w La Sallette (1846). Matka Boża wzywała w nich do pokuty. W zakonie przyjął imię Gabriel Perdolente, czyli od Matki Bożej Bolesnej. Z zachowanego notatnika można się dowiedzieć, że wyrażał Bogu gotowość przyjęcia każdej ofiary, każdego cierpienia w intencji zadośćuczynienia za grzechy ludzi. Często powtarzał: „Trzeba Bogu służyć wielkim sercem i płomienną duszą”. Nie doczekał upragnio-

nego kapłaństwa. Zwyciężyła go nieuleczalna w tamtych czasach gruźlica, dająca mu okazję do złożenia bardzo osobistej ofiary. Zmarł w wieku 24 lat dnia 27 lutego 1862 roku w klasztorze Isola Gran Sasso, położonym w przepięknych Apeninach. Papież Pius X zaliczył go do grona błogosławionych (1908), a kanonizował papież Benedykt XV (1920). Patronem młodzieży włoskiej ogłosił go papież Pius XI w 1926 roku. Sanktuarium, gdzie spoczywa w kryształowej trumnie jego ciało, nawiedza rocznie około 300 tysięcy pielgrzymów.

Gabriel – hebr. *geber* – mąż i *El* – Bóg. Mąż Boży.

ANASTAZJA zob. 25 grudnia.

28 lutego

ROMAN, opat (ok. 400–464)

Według różnych żywotów miał się urodzić około 400 roku we francuskich górach Jura. Przez wiele lat rozczytywał się w historii życia pierwszych pustelników egipskich. Lektura tak go rozpałała duchowo, że mając 35 lat osiadł w pustelni. Nie przebywał jednak długo w samotności, gdyż najpierw przyłączył się do niego jego rodzony brat Lupicyn, a następnie coraz liczniejsi uczniowie. Wezwany na odbywający się w Besançon synod, został przez św. Hilarego wyświęcony na kapłana w 444 roku. Wspólnie z bratem założył jeszcze kilka klasztorów, nad którymi sprawował kierownictwo. Za życia posiadał dar czynienia cudów, np. uzdrowił kilku trędowatych. Umierając dnia 28 lutego 464 roku powierzył swemu bratu przełożenie nad założonymi przez siebie klasztorami. Szczątki doczesne obydwu świętych braci, Romana i Lupicyna, spoczywają w miejscowości St. Romain-de-Roche.

Roman – łac. *Romanus* – człowiek z Rzymu (od nazwy własnej *Roma* – Rzym).

OSWALD, arcybiskup (zm. 992)

Pochodził z rodziny duńskiej i już we wczesnej młodości był przygotowywany do stanu duchownego. Popierał go wuj Odon,

arcybiskup Canterbury (Anglia). Oswald tęsknił jednak za życiem zakonnym, a pragnienie to zrealizował przywdziewając we Francji habit benedyktyński. Ponieważ w Anglii potrzebowano misjonarzy, wuj wezwał go do powrotu, aby pomagał w administrowaniu diecezją. W 961 roku Oswald został powołany na stolicę biskupią w Worcester, a kilka lat później powierzono mu równocześnie arcybiskupstwo Yorku. Pracował bardzo gorliwie w obydwu diecezjach, wizytując i zakładając nowe klasztory, zabiegając o wprowadzenie karności w przestrzeganiu prawa kościelnego. Zmarł, gdy po umyciu nóg ubogim (czynił to w Wielkim Poście codziennie) zasiadł z nimi do stołu. Stało się to dnia 29 lutego 992 roku, a ostatnie wypowiedziane przez niego słowa to modlitwa ku chwale Trójcy Świętej: „Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu”.

Oswald – germ. *Os* – Bóg i *wald* – władca.

LUDOMIR – imię słowiańskie oznaczające kogoś przynoszącego ludowi pokój.

MARZEC

ALBIN * SYMPPLICJUSZ * KUNEGUNDA * KA
ZIMIERZ * LUCJUSZ * TEOFIL * WIRGILIUSZ
* KOLETA * RÓŻA * AGNIESZKA * PERPETUA
* FELICYTA * JAN * BEATA * FRANCISZKA *
DOMINIK * KATARZYNA * MAKARY * EUGE
NIA * KONSTANTYN * SOFRONIUSZ * MA
KSYMILIAN * ALOJZY * KRZYSTYNA * PA
TRYCJA * ŁAZARZ * MATYLDA * KLEMENS
* ZACHARIASZ * LUDWIKA * HERBERT *
JULIAN * PATRYK * GERTRUDA * CYRYL *
EDWARD * JÓZEF * MAURCY * MIKOŁAJ *
HUGOLIN * BENWENUT * TURYBIUSZ * KA
TARZYNA * GABRIEL * PROKOP * LUDGER *
RUPERT * JOANNA * BERTOLD * LEONARD *
AMADEUSZ * BENIAMIN * BALBINA *

MARZEC

1 marca

ALBIN, biskup (469–550)

Urodził się niedaleko miejscowości Vannes (Francja) w 469 roku. We wczesnej młodości wstąpił do zakonu augustianów w Tincillac, gdzie przez 25 lat sprawował urząd opata. Wyróżniał się wśród współbraci doskonałym zachowaniem reguły, praktykowaniem różnych umartwień, a jako przełożony wielką miłością podwładnych. Po śmierci biskupa Angers został powołany na wakujące stanowisko. Jako pasterz diecezji szczególnie dbał o zachowanie karności kościelnej. W tym celu kilkakrotnie zwoływał synody. Zwalczał powszechny w tamtych czasach, zwłaszcza wśród arystokracji, zwyczaj zawierania małżeństw z bliskimi krewnymi. Posiadał dar czynienia cudów, np. uzdrowił sparaliżowanego człowieka, wskrzesił zmarłe dziecko, kilkakrotnie przywracał wzrok ociemniałym.

Zmarł dnia 1 marca 550 roku i został pochowany w Angers. O wielkiej czci, jaką cieszył się za życia, a która po jego śmierci przekształciła się w oddawany mu kult, może świadczyć fakt, że w ciągu sześciu lat wybudowano kościół, aby złożyć w nim jego relikwie.

Albin – łac. *albus* – biały, czysty.

RADOSŁAW – imię słowiańskie (*rado* – zadowolony i *staw* – sława) występujące w dokumentach od XII wieku.

2 marca

HELENA zob. 31 lipca i 18 sierpnia.

SYMPLICJUSZ, papież (zm. 483)

Został wybrany na papieża dnia 3 marca 468 roku i kierował Kościołem przez 15 lat. Z pochodzenia był Włochem. Jemu przypadło w udziale bronić czystości wiary przed herezją monofizytów, zaprzeczającą bóstwu Chrystusa, a także przed mieszaniem się cesarza w wewnętrzne sprawy Kościoła. Z całą stanowczością żądał uznania orzeczeń dogmatycznych soboru chalcedońskiego (451), określających, że Chrystus jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem. Mimo to cesarz Zenon osadził na stolicy patriarchy Konstantynopola własnego kandydata, Piotra III Mongesa, zwolennika herezji. Po śmierci papieża doszło do pierwszej schizmy wschodniej.

Symplicjusz zmarł prawdopodobnie dnia 10 marca 483 roku.

Symplicjusz – łac. *simplex* – prosty, uczciwy, szczerzy.

3 marca

KUNEGUNDA, cesarzowa (ok. 978–1033)

Urodziła się około 978 roku w rodzinie książęcej. Gdy miała dwadzieścia lat, poślubiła księcia Bawarii (Niemcy) Henryka, który od 1002 roku był królem Niemiec, a następnie cesarzem. Obydwoje małżonkowie złożyli ślub czystości. Kunegunda na specjalne życzenie męża została ozdobiona koroną cesarską przez papieża Benedykta VIII. Prowadziła życie pełne niezwykłych umartwień, wypełnione modlitwą i dobrymi uczynkami. Za jej przyczyną powstało wiele kościołów (np. katedra w Bambergu), klasztorów i domów opieki. Podczas poświęcenia klasztoru w Kassel na oczach wszystkich uczestników kazała ściąć swoje włosy i przywdziała habit zakonny. Odtąd wiodła życie zwyczajnej mniszki, często wykonując najzwyklejsze prace służebne. Zmarła dnia 3 marca 1033 roku i została pochowana obok męża w kościele katedralnym w Bambergu.

Papież Innocenty III w 1200 roku zatwierdził oddawaną jej cześć. Wspólnie z małżonkiem, św. Henrykiem, Kunegunda jest patronką Niemiec. Na obrazach i w rzeźbach przedstawiana obok męża, ale ubrana w strój zakonny, trzyma w ręku kościół.

Kunegunda – germ. *kunni* – ród, plemię i *gund* – walka. Bojowniczka rodu.

4 marca

KAZIMIERZ, królewicz (1458–1484)

Urodził się w Krakowie dnia 3 października 1458 roku. Był synem króla Kazimierza IV Jagiellończyka, a wnukiem zwycięzcy spod Grunwaldu, Władysława Jagiełły. Na dworze krakowskim bardzo szanowano obyczaje religijne, a młody królewicz, otoczony licznym rodzeństwem (5 braci i 7 siostr), wychowywany był nawet w pewnej surowości. Matka, Elżbieta Habsburska, wiele czasu poświęcała wychowaniu dzieci, dbając o ich naukę, wyrobienie wrażliwości na dobro i piękno. Przez wiele lat wychowawcą młodych Jagiellonów był ks. Jan Długosz, wielki historyk dziejów ojczystych. Cenił on Kazimierza najbardziej ze wszystkich synów królewskich, a gdy królewiczowi zaproponowano tron węgierski (1471), był zdania, że należy go zatrzymać dla Polski.

Kazimierz często towarzyszył ojcu podczas zjazdów i narad, zastępował go w Koronie, gdy ten wyjeżdżał na Litwę. Jego roztropne i sprawiedliwe decyzje budziły szacunek i podziw. Chociaż w dzieciństwie ujawniał skłonności do samowoli i nieposłuszeństwa, to jednak przez wytrwałą pracę nad swoim charakterem przezwyciężył te wady. Miał wrodzone poczucie sprawiedliwości i umiłowania prawdy. Cieszył się szczególną sympatią współczesnych, tak że po jego śmierci mówiono: „Powinien albo się nie narodzić albo pozostać wiecznym” (Kallimach).

W życiu religijnym pielęgnował nabożeństwo do Matki Najświętszej. Ulubioną jego pieśnią był hymn zaczynający się od słów: „Dnia każdego Boga swego chwał, o duszo, Maryję”, który umierając kazał sobie włożyć do trumny. Wiele czasu poświęcał modlitwie, a wcześniej rano szedł do kościoła adorować Najświętszy Sakrament. Widywano go nawet klęczącego przed zamkniętymi drzwiami świątyni.

Szczególnie umiłowaną przez Kazimierza cnotą była cnota czystości dziewiczej. Otaczał opieką ubogich i chorych. Oni zawsze mieli do niego wolny dostęp. Wstawiał się za nimi u króla i bronił skrzywdzonych. Nie znosił obok siebie ludzi zakłamanych, karierowiczów, upominał ich, a gdy to nie pomagało, oddalał.

Dla poratowania zdrowia został wysłany na Litwę, w nadziei, że uzdrowi go tamtejszy klimat. Niestety, gaśł z dnia na dzień. W zupełnej przytomności, otoczony modlącym się duchowieństwem, zmarł dnia 4 marca 1484 roku na zamku w Grodnie. Ciało królewicza pochowano przy wtórze płaczącego ludu w katedrze wileńskiej.

W 1518 roku król Zygmunt I Stary (rodzony brat) rozpoczął starania o beatyfikację Kazimierza, uwieńczone bullą papieża Leona X z 1521 roku. Dokument ten nigdy nie dotarł do Polski i dopiero papież Klemens VIII w 1602 roku na podstawie kopii wydał nowy. Uroczystości kanonizacyjne odbyły się w Wilnie (1604) za panowania króla Zygmunta III Wazy. Gdy po 118 latach otworzono grobowiec św. Kazimierza, znaleziono w nim nie naruszone ciało królewicza. W 1953 roku relikwie zostały przeniesione do wileńskiego kościoła św. Piotra i Pawła.

Na obrazach św. Kazimierz przedstawiany jest w stroju królewskim z lilią w rękę albo klęczący przed drzwiami kościoła. Czczony jest jako główny patron Litwy. W jego dzień poświęca się zioła lecznicze.

W 1958 roku z racji 500-lecia urodzin królewicza poczta watykańska wydała okolicznościową serię znaczków. W 1960 roku Zakon Kawalerów Maltańskich obrał św. Kazimierza za swojego patrona. Patronuje on również zorganizowanemu w 1948 roku w Rzymie Kolegium Litewskiemu.

Kazimierz – słow. *kazi* – kazać i *mir* – zgoda, pokój. Wprowadzający zgodę.

LUCJUSZ I, papież (zm. 254)

Prawdopodobnie na Stolicę Piotrową wstąpił w 253 roku, ale zaledwie zaczął kierować Kościołem, został przez cesarza Gallusa skazany na wygnanie. Rychła śmierć prześladowcy sprawiła, że jeszcze tego samego roku powrócił do Rzymu. Był rzecznikiem łagodniejszego traktowania tych, którzy podczas prześladowań z ludzkiej słabości zaparli się wiary, a żałując chcieli pojednać się z Kościołem.

Zmarł dnia 4 marca 254 roku i został pochowany w rzymskich katakumbach św. Kaliksta.

Lucjusz – łac. *lux* – światło.

5 marca

TEOFIL, biskup (II w.)

O jego życiu mamy bardzo mało wiadomości, ale na podstawie pism Euzebiusza i św. Hieronima wiemy, że piastował urząd biskupa w Cezarei Palestyńskiej. Wyróżniał się świętością i roztropnością w podejmowaniu decyzji i dlatego powierzono mu przewodnictwo na synodzie biskupów palestyńskich, którego celem było ustalenie daty świąt wielkanocnych.

Teofil – grec. *Theos* – Bóg i *philos* – przyjaciel. Przyjaciel Boga.

WIRGILIUSZ, arcybiskup (ok. 550–618)

Urodził się około 550 roku w arystokratycznej rodzinie w Akwitanii (Francja). Od wczesnej młodości marzył o życiu w klasztornym odosobnieniu. Dla pobożności osobistej i łagodności charakteru został wybrany na opata wspólnoty w Lerins, a następnie w Autun. Z zamiłowaniem poświęcił się studiom dzieł ojców Kościoła, w znajomości których doszedł do perfekcji. U współczesnych zyskał sławę, tak że jednogłośnie obrano go arcybiskupem Arles (588). Na tym stanowisku wykazał się umiejętnościami duszpasterskimi, wnosząc wiele świątyń i klasztorów. Cieszył się przyjaźnią papieża św. Grzegorza I Wielkiego (590–604), z którego woli został wikariuszem na całą Galię. Dbał o wykształcenie kleru i systematyczne nauczanie prawd wiary w niedzielnych kazaniach. W stosunku do innowierców kierował się duchem łagodności i cierpliwością, mając na uwadze wskazania papieża, św. Grzegorza: „Lepszy jest dobry Żyd niż lichy katolik”. Kilkakrotnie powoływano go na rozjemcę pomiędzy różnymi diecezjami. O świętości jego życia świadczy dar uzdrawiania ludzi cierpiących na różne choroby. Dopiero po śmierci odkryto, że pod ładnym ubraniem nosił włosienicę.

Zmarł w 618 roku po 30 latach pasterzowania.

Wirgiliusz – łac. *vigil* – czuwający.

6 marca

KOLETA z CORBEI, dziewica (1381–1447)

Rodzice jej, Robert i Małgorzata Boylet, przez wiele lat nie mogli doczekać się upragnionego dziecka. Ponieważ modlili się o nie za przyczyną św. Mikołaja, kiedy wreszcie 13 stycznia 1381 roku urodziła się im córka, ochrzczili ją imieniem Nicoletta. Gdy miała osiemnaście lat, została sierotą, a opiekę nad nią roztoczył opat klasztoru w Corbei, gdzie jej ojciec pracował jako cieśla. Koleta mimo propozycji poślubienia ze strony kilku poważnych młodzieńców trwała w postanowieniu poświęcenia się Bogu. Kilkakrotnie wstępowała do różnych zgromadzeń zakonnych, ale za każdym razem czuła, że nie to jeszcze jest jej powołaniem. Przez cztery lata żyła jak pustelnica, zamurowana w celi. Ten czas stał się bardzo owocny dla jej życia duchowego, chociaż podupadła na zdrowiu. Z natchnienia Bożego powzięła postanowienie dokonania reformy klasztorów klastarysek. Otrzymała nawet specjalne upoważnienie od papieża Benedykta XIII (1394–1423) i zyskała poparcie przełożonych zakonu franciszkańskiego. Powstała w ten sposób nowa gałąź zakonna, zwana siostrami koletankami. Koleta posiadała dar czytania w sumieniach ludzkich, przepowiadania przyszłości, a także uzdrawiania chorych. Tradycja podaje, że uprosiła u Boga przywrócenie życia około 100 niemowlętom, aby mogły zostać ochrzczone. Szczególne nabożeństwo miała do dusz czyścicowych. Na jej życie duchowe wpłynęła znajomość z wybitnymi świętymi tamtych czasów: Wincentym Ferrariuszem i Janem Kapistranem.

Zmarła w Gandawie (Belgia) dnia 6 marca 1447 roku, niemal natychmiast odbierając cześć jako święta. Beatyfikował ją papież Urban VII (1625), a kanonizował papież Pius VII (1807).

W Polsce istniał jeden klasztor koletanek, ale do naszych czasów pozostała tylko nazwa ulicy w Krakowie, gdzie wspólnota mieszkała.

Koleta – żeńska forma od imienia *Mikołaj* (grec. *nike* – zwycięstwo), zdrobnienie od franc. *Nicolette*.

RÓŻA z VITERBO, dziewica (1233–1253)

Była dziewczyną pochodzącą z ubogiej rodziny rolniczej. Mając dwanaście lat wstąpiła do III zakonu św. Franciszka, co świadczy

o jej duchowym urobieniu. W 1250 roku ciężko zachorowała i była bliska śmierci. Wówczas swoje cierpienia ofiarowała w intencji powodzenia prowadzonej przez króla francuskiego Ludwika IX wyprawy mającej na celu wyzwolenie Ziemi Świętej. Po cudownym wprost wyzdrowieniu postanowiła wszystkie swoje siły poświęcić nawracaniu grzeszników. Ubrana w habit zakonny, z krzyżem w rękę, głosiła na ulicach rodzinnego Viterbo (Włochy) potrzebę nawrócenia. Nie było to łatwe ani bezpieczne, gdyż miasto i okolica były opanowane przez zwolenników cesarza Fryderyka II, przeciwnika papieża. Róża miała jednak odwagę nawoływać i do wierności Stolicy Apostolskiej. Naraziła siebie i rodzinę na wygnanie z miasta, do którego mogła powrócić dopiero po śmierci cesarza.

Dziwne może się wydawać, że nie przyjęto jej do klasztoru klastarysek, w którym chciała zostać zakonnica. Dopiero w cztery lata po jej śmierci, która nastąpiła dnia 6 marca 1253 roku, siostry przyjęły ciało Róży, ale stało się to na życzenie papieża Aleksandra IV, który towarzyszył uroczystemu przeniesieniu relikwii (1257). Grób jej stał się miejscem pielgrzymek i licznych cudów. Papież Kalikst III w podziękę za uzdrowienie jednego z kardynałów przysłał jako wotum złotą różę, a następnie wpisał Różę z Viterbo do katalogu świętych (1485). Do dzisiejszego dnia ciało św. Róży spoczywa w stanie nie naruszonym w kryształowej trumnie.

Róża – łac. *rosa* – kwiat róży.

AGNIESZKA z PRAGI, księżna (1205–1282)

Była córką Przemysława I Ottokara, króla Czech. Kilkakrotnie ze względów dynastycznych zamierzano ją wydać za różnych panujących, m.in. za syna polskiego księcia Henryka Brodatego. Wszystkie te zamiary nie dochodziły do skutku, aż dzięki wstawiennictwu papieża Grzegorza IX mogła swobodnie poświęcić się działalności charytatywnej. Patronowała fundacjom kilku szpitali i klasztorów. W 1234 roku wstąpiła do założonego przez siebie klasztoru sióstr franciszkanek, sprawując w nim urząd przełożonej. Osobiście utrzymywała kontakt ze św. Klarą, założycielką II zakonu franciszkańskiego. Bóg obdarzył ją darem prorokowania i czytania w sumieniach.

Data jej śmierci nie jest zupełnie pewna, ale przyjmuje się, że Agnieszka zmarła pomiędzy 2 a 6 marca 1282 roku. Szerzący się

w Czechach husytyzm i józefinizm wpłynął na przygaśnięcie jej początkowo bardzo żywego kultu. Beatyfikował ją papież Pius IX w 1874 roku. Starania o kanonizację przerwał wybuch II wojny światowej.

Agnieszka – grec. *agné* – czysta, dziewicza.

7 marca

PERPETUA i FELICYTA, mężatki i męczennice (zm. 203)

Za panowania cesarza Septymiusza Sewera (193–211) wybuchło kolejne prześladowanie chrześcijan, szczególnie ostre w prowincji afrykańskiej. Sam cesarz, uzdrowiony przez jednego z chrześcijan, długo się opierał naciskom pogańskich doradców, aż w 202 roku wydał dekret zakazujący oddawania czci Chrystusowi.

Perpetua, której ojciec był poganinem, a matka chrześcijanką, wydana w 22 roku życia za mąż, przygotowywała się właśnie do przyjęcia chrztu. Felicjta, młoda mężatka, spodziewała się urodzenia dziecka. Prawo rzymskie zabraniało stosowania kary śmierci wobec kobiet w stanie błogosławionym. W więzieniu więc urodziła syna i dopiero wówczas razem z Perpetuą dnia 7 marca 203 roku została na arenie cyrkowej rozszarpana przez dzikie zwierzęta.

Przed śmiercią obydwie dostały łaski chrztu. Obie święte niewiasty są przykładem heroicznej wierności Bogu.

Perpetua – łac. *perpetuus* – wieczny, nieprzerwany.

Felicjta – łac. *felicitas* – szczęśliwość, błogosławieństwo.

8 marca

JAN BOŻY, zakonnik (1495–1550)

Jan Cidade urodził się dnia 8 marca 1495 roku w miejscowości Montemor-o-Novo (Portugalia) w rodzinie rzemieślniczej. Jako mały chłopiec bez wiedzy rodziców przyłączył się do wędrownego misjonarza. Kiedy nie mógł z braku sił towarzyszyć mu w uciążliwych wędrówkach, pozostał w rodzinie pasterza owiec, Franciszka

Mayorala, mieszkającego w miejscowości Oropesa. Przez kilkanaście lat przebywał pod opieką tych ludzi, którzy nawet chcieli go usynowić.

Niespodziewanie, mając już 27 lat, postanowił zostać żołnierzem w służbie króla hiszpańskiego. Biorąc udział w wojnie przeciwko Francji, pędził życie raczej dalekie od wzorów chrześcijańskich. Kilka razy cudownie uniknął śmierci i ta, jak odczuwał, interwencja Opatrzności wywołała u niego refleksję: „Czego Bóg ode mnie żąda?”

Po powrocie w rodzinne strony dowiedział się, że matka po jego ucieczce z domu zmarła z rozpacz, a ojciec wstąpił do klasztoru. Przynaglany wyrzutami sumienia, odbył pielgrzymkę pokutną do grobu św. Jakuba w Compostella, a potem przez jakiś czas pracował fizycznie, gromadząc fundusze potrzebne na założenie małej księgarni. W 1538 roku otworzył w Grenadzie (Hiszpania) sklep z pobożnymi książkami i obrazami. Pragnął w ten sposób propagować dobre słowo i naukę wiary.

O dalszym kierunku jego życia zadecydowało kazanie wygłoszone przez św. Jana z Avili podczas miejscowego odpustu. Ogarnięty żalem za lata życia bez łaski uświęcającej, postanowił w duchu pokuty poświęcić się ludziom najniešťeśliwszym: chorym, bezdomnym, sierotom. Początkowo pracował jako pielęgniarz w szpitalu miejskim, ale chcąc nieść bardziej wszechstronną pomoc, za uciulfane pieniądze kupił mały dom, w którym postawił 47 łózek. Chorym zapewnił nie tylko możliwość leczenia ciała, lecz zapraszając kapłanów ze mszą św. i odpowiednimi naukami, otoczył troską także ich dusze. Każdego dnia na ulicach i placach zbierał żywność i pieniądze na potrzeby swojego szpitala. Nie był mu obojętny los wdów i sierot. Starał się dla nich o miejsca w zamożnych domach i o zdobycie pracy. Zapałem i ufnością w pomoc Opatrzności Bożej zachęcił grono ludzi, z którymi powołał do życia nową rodzinę zakonną dla usługiwania chorym i opuszczonym. Nazwali siebie Braćmi Miłosierdzia, inaczej bonifratrami (dobrzy bracia). Wówczas to do swego imienia Jan dodał przydomek Boży. Teraz wreszcie zrozumiał, dlaczego Bóg prowadził go w życiu tak krętymi drogami i pozwolił mu poznać tyle ludzkiej niedoli i cierpienia.

Wyczerpany trudami i pokutą, zmarł dnia 8 marca 1550 roku. Śmierć nadeszła w momencie, gdy modlił się na klęczkach, trzymając w ręku krzyż i wypowiadając słowa: „Jezu, w ręce Twoje oddaję ducha mego”.

Św. Jan Boży posiadał za życia dar czynienia cudów, a kilkakrotnie posługując chorym widział w nich postać Chrystusa.

Beatyfikował go papież Urban VIII w 1630 roku, a kanonizował papież Aleksander VIII w 60 lat później. Został ustanowiony przez papieża Leona XIII patronem szpitali i chorych (1886). Relikwie jego znajdują się w kościele zakonnym w Grenadzie.

Do Polski zakon bonifratrów sprowadził król Zygmunt III Waza. Zakonnicy ci osiedlili się najpierw w Krakowie, a następnie w innych miastach. Prowadzili szpitale i jako pierwsi zaczęli leczyć zaburzenia psychiczne. Ich zasługą jest wprowadzenie w lecznictwie karty chorobowej pacjentów, a także stosowanie kuracji ziołami.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

BEATA, dziewica i męczennica (zm. 277)

Bardzo mało wiemy o jej życiu. Żywoty zawierają więcej legend aniżeli faktów. Razem z bratem Sankcjaniem miała przybyć z Asyżu do Sens (Hiszpania) i tu dnia 26 czerwca 277 roku poniosła śmierć, nie chcąc zaprzeczyć się wiary.

Beata – łac. *beata* – szczęśliwa, błogostawiona.

9 marca

FRANCISZKA RZYMIANKA, wdowa (1384–1440)

Pochodziła z patrycjuszowskiego rzymskiego rodu i dosyć wczesnie została wydana za równie bogatego Wawrzyńca di Ponziani. Jako matka trojga dzieci nie powierzyła ówczesnym zwyczajem ich wychowania obcym kobietom, ale zajmowała się nimi osobiście. Dbała o życie religijne służby. Z rodzinnego majątku hojnie wspierała ubogich, a kościoły zaopatrywała w sprzęty liturgiczne.

Bóg doświadczył ją cierpieniem, bowiem dwoje dzieci zmarło w dzieciństwie, a gdy w 1409 roku wrogie papieżowi wojska neapolitańskie zajęły Rzym, mąż z synem zostali skazani na wygnanie. Rabunkowi uległ także rodzinny pałac. Nie załamało to dzielnej niewiasty, owszem, podczas szalejącej w okolicy zarazy z narażeniem życia usługiwała chorym. Po powrocie męża i syna z wygnania

obydwoje małżonkowie złożyli ślub czystości. Teraz Franciszka jeszcze bardziej poświęciła się modlitwie i postudze ubogim. Wspólnie z kilkoma niewiastami założyła pobożne stowarzyszenie Oblatek Benedyktynek. Celem tego zgromadzenia było dążenie do uświęcenia przez modlitwę i pokutę oraz świadczenie miłosierdzia. Zamieszkały przy kościele S. Maria Nuova w pobliżu Koloseum. Po śmierci Franciszki świątynia ta otrzymała jej imię.

Zmarła dnia 9 marca 1440 roku w cztery lata po śmierci męża. Wszystkie jej życiorysy podkreślają niezwykle łaski, jakie otrzymała od Boga: wizje mistyczne, dar prorocstwa, a nawet uzdrawiania chorych. Często widziała przy sobie swego anioła stróża.

Do grona świętych zaliczył ją papież Pius V w 1609 roku.

Franciszka – żeńska forma od imienia *Franciszek* (germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony).

DOMINIK SAVIO, młodzieniec (1842–1857)

Urodził się dnia 2 kwietnia 1842 roku w miejscowości Riva (Włochy). Wcześniej jak na owe czasy, bo w siódmym roku życia, przystąpił do I komunii św. Tego dnia zapisał w książeczce do nabożeństwa następujące postanowienia, świadczące o dojrzałym życiu religijnym:

1. Będę się często spowiadał, a do komunii św. przystępowałem, ilekroć pozwoli na to spowiednik;
2. Moimi przyjaciółmi będą Jezus i Maryja;
3. Śmierć – tak, ale nie grzech.

W 1854 roku został na prośbę swego ojca przyjęty przez św. Jana Bosco do oratorium w Turynie. Tutaj dała się poznać jego świętość, a szczególnie umiłowanie cnoty czystości. Na pytanie, dlaczego ma ciągle spuszczone oczy, odpowiedział: „Chcę je zachować na oglądanie nieba”.

Bóg dokonywał przez niego dziwnych rzeczy, np. kiedyś chłopiec wezwał Jana Bosco, aby ten natychmiast poszedł z nim do pewnego mieszkania. Jakie było zdziwienie kapłana, gdy zastał tam umierającego protestanta, pragnącego pojednać się z Kościołem, a nie mającego przez kogo przywołać katolickiego księdza.

Dominik często prosił robotników, aby nie przeklinali, i co dziwniejsze, ci prosili ludźmi przyjmowali z życzliwością jego upomnienia.

Żarliwy czciciel Matki Bożej, po ogłoszeniu przez papieża Piusa IX dogmatu o Niepokalanym Poczęciu (1854) założył w oratorium Towarzystwo Niepokalanej, aby bardziej doskonalić się w życiu duchowym i pomagać innym to czynić.

W 1856 roku zapadł na zdrowiu. Silna gorączka i suchy kaszel były oznakami rozwijającej się gruźlicy. Za poradą lekarza odesłano Dominika do domu rodzinnego w nadziei, że troskliwa opieka i lepsze powietrze przywrócą mu zdrowie. Żegnając się z ks. Bosco i kolegami, powiedział: „Ja już tu nie wrócę”. Żył jeszcze kilka miesięcy, a po przyjęciu świętych sakramentów zmarł dnia 9 marca 1857 roku. Gdy ojciec czytał z książeczki modlitwę za konających, Dominik zawołał: „Do widzenia, ojcze, jakie piękne rzeczy już widzę!”

W 1950 roku papież Pius XII ogłosił go błogostawionym, a w 1954 roku uroczyście kanonizował. Św. Dominik Savio jest najmłodszym wyznawcą (15 lat), jakiego Kościół dotychczas wyniósł na ołtarze.

Dominik – łac. *dominicus* – należący do Pana (Boga).

KATARZYNA BOŁOŃSKA, dziewica (1413–1463)

Katarzyna Mammolini urodziła się dnia 8 września 1413 roku w Bolonii (Włochy) w rodzinie patrycjuszowskiej. We wczesnym dzieciństwie przeniosta się z rodzicami do Ferrary. Obdarzona wyjątkowymi talentami do poezji, muzyki i malarstwa, długo nie mogła zdecydować się na obranie właściwego sposobu służenia Bogu. W wieku 20 lat wstąpiła do klasztoru klarysek (1433). W zakonie spełniała początkowo najniższe posługi, pracując w kuchni albo pełniąc dyżur przy furcie. Powierzono jej następnie stanowisko mistrzyni nowicjatu. Przygotowując młode dziewczęta do życia zakonnego, oddziaływała na nie bardziej własną osobowością aniżeli słowami. Kiedy w 1456 roku mieszkańcy Bolonii ufundowali klaryskom klasztor, została jego pierwszą przełożoną.

Zmarła w opinii świętości dnia 9 marca 1463 roku, po 30 latach spędzonych w zakonie. Pozostawiła po sobie wiele pieśni religijnych, modlitw i rozważań o męce Chrystusa.

Zmumifikowane ciało św. Katarzyny można oglądać w zakrystii kościoła zakonnego w Bolonii. Osobliwością jest, że umieszczono je nie w trumnie, ale na tronie, i tak od ponad 500 lat święta udziela posłuchania tym, którzy proszą ją o wstawiennictwo.

Katarzyna – grec. *katharós* – czysty, bez skazy.

10 marca

MAKARY, biskup (zm. 333)

Był biskupem Jerozolimy. O jego życiu i działalności pisali św. Atanazy i św. Epifaniusz, dając świadectwo jego osobistej świętości i gorliwości w trosce o nienaruszalność zasad wiary. Gościł u siebie cesarzową św. Helenę, matkę cesarza Konstantyna I Wielkiego, która w latach 326–327 nawiedzała miejsca święte i odnalazła drzewo krzyża Chrystusa. Za jego pasterzowania wystawiono bazyliki w Betlejem i na Kalwarii, których budową osobiście miał kierować.

Makary – grec. *makarios* – szczęśliwy.

EUGENIA SMET, zakonnica (1825–1871)

Urodziła się w Lille (Francja) w dosyć zamożnej rodzinie. Oddana na wychowanie do zakładu sióstr Sacré-Coeur, wcześniej zaczęła pielęgnować i rozwijać w sobie życie duchowe. Szczególnie ukochała modlitwę w intencji dusz cierpiących w czyśćcu. Pod wpływem św. Jana Vianney założyła w 1856 roku nowe zgromadzenie zakonne, dla którego dostosowała regułę św. Ignacego. Kierowała nim przez 15 lat pomimo pogarszającego się stanu zdrowia.

Zmarła na raka dnia 7 lutego 1871 roku. Beatyfikował ją papież Pius XII w 1957 roku.

Eugenia – grec. *eu* – dobry i *genos* – ród. Szlachetnie urodzony.

11 marca

KONSTANTYN, król i męczennik (zm. ok. 598)

Był królem Szkocji. Początkowo prowadził życie gorszące i występne, hołdując rozwiązłości i pijaństwu. Sumienie swoje obciążył rozwodem i kilkoma zabójstwami. Nie są dokładnie znane powody, dla których w jego życiu nastąpił przełom. W 587 roku rzekł się korony i zamieszkał w klasztorze irlandzkim w Offaly. Po siedmiu latach pokutnego życia przyjął święcenia kapłańskie i wspólnie ze św. Kolumbanem udał się do Szkocji, aby szerzyć naukę Chrystusa. Został zamordowany przez piratów około 598 roku.

Konstantyn – łac. *constantius* – stateczny, konsekwentny.

SOFRONIUSZ, patriarcha (550–638)

Urodził się w 550 roku w Damaszku (Syria). Od wczesnej młodości studiował filozofię i retorykę, a wiedzę posiadał tak dużą, że obdarzono go przydomkiem „Mędrzec”. Tęskniąc za życiem zakonnym wstąpił do klasztoru w pobliżu Betlejem, a następnie udał się do mnichów egipskich. Pielgrzymował na górę Synaj i do Rzymu (619). W 634 roku po śmierci patriarchy Jerozolimy, św. Modesta, został wybrany na jego następcę. Zasłynął jako wybitny kaznodzieja, gorliwy duszpasterz i niezłomny obrońca wiary przeciwko herezji monoteletów, zaprzeczającej u Chrystusa prawdziwej woli ludzkiej. Na podstawie zgromadzonych przez Sofroniusza argumentów sobór laterański (649) orzekł naukę głoszoną przez monoteletów za błędną. Po zajęciu przez Arabów Ziemi Świętej (637) Sofroniusz interweniował u kalifa Omara, aby nie prześladowano chrześcijan. Pozostawił po sobie wiele dzieł teologicznych, żywotów świętych i kazań. Zmarł dnia 11 marca 638 roku.

Sofroniusz – grec. *sōs* – zdrowy i *phrēn* – duch. Człowiek zdrowego ducha, umysłu.

12 marca

MAKSYMILIAN z TERESTE, męczennik (zm. 295)

Pochodził z miejscowości Tereste (Algieria) i był synem legionisty weterana. Wychowany na pismach Tertuliana (zm. 240), rygorystycznego pisarza chrześcijańskiego, który twierdził, że wierzący w Chrystusa nie powinni służyć w wojsku, gdyż powołane jest ono do zabijania ludzi, odmówił służby wojskowej. Został za to skazany na karę śmierci przez ścięcie mieczem. Zginął dnia 12 marca 295 roku. Pochowano go w pobliżu grobu św. Cypriana w Kartaginie.

Maksymilian – imię pochodzące od imienia *Maksym* (łac. *maximus* – największy).

ALOJZY ORIONE, kapłan (1872–1940)

Urodził się dnia 23 czerwca 1872 roku w Pentecurone (Włochy) w ubogiej rodzinie jako najmłodszy z czterech braci. Ojciec ciężko pracował jako brukarz na utrzymanie rodziny. Wychowanie religijne Alojzy zawdzięczał bardzo pobożnej matce, gdyż ojciec był

raczej religijnie obojętny. Dzięki poparciu proboszcza w wieku czternastu lat chłopiec znalazł się w zakładzie prowadzonym przez św. Jana Bosco w Turynie (1886). Tu wyróżniał się gorliwością w życiu religijnym i postępami w nauce, tak że przełożeni widzieli w nim kandydata do zgromadzenia. Bóg jednak inaczej kierował jego życiem. Mając siedemnaście lat Alojzy wstąpił do seminarium diecezjalnego, a ponieważ ubodzy rodzice nie mogli opłacać jego nauki, pracował jako kościelny i stróż przy miejscowej katedrze. W 1895 roku otrzymał święcenia kapłańskie i został skierowany jako wychowawca do internatu młodzieży męskiej w Tortonie. W tamtych czasach na skutek przeludnienia wsi, wojen, rozwijającego się przemysłu wiele młodzieży przybywało do miast w nadziei uzyskania pracy. Należało dla niej zorganizować pomoc zarówno materialną, jak i duchową. Ks. Orione miał wielki dar zjednywania sobie pomocników i właśnie wraz z nimi w 1903 roku założył nową rodzinę zakonną Synów Opatrzności Bożej, popularnie zwaną orionistami. Dla opieki nad dziewczętami powołał zakon Małych Misjonarek Miłości (orionistki). Celem tych zgromadzeń była praca w różnego typu szkołach, internatach, świetlicach i domach opieki, przeznaczonych dla opuszczonej i ubogiej młodzieży. Pamiętał także ks. Orione o emigrantach włoskich, zakładając placówki opiekuńcze w Argentynie, Urugwaju, Chile i Brazylii. Znana jest ofiarna praca ks. Orione i jego duchowych synów i córek po klęsce trzęsienia ziemi, jaka nawiedziła Sycylię w 1908 roku. Na własnych rękach wynosił rannych, dostarczał żywność i lekarstwa, a bezdomnych umieszczał w swoich schroniskach. Całkowicie zawierzył Opatrzności Bożej, bo nie mając wystarczających środków, tylko w Bogu mógł szukać pomocy. Tak się zawsze składało, że Opatrzność w najkrytyczniejszych momentach przysyłała do niego hojnych ofiarodawców.

Ks. Orione nigdy w Polsce nie był, ale do naszej ojczyzny żywił szczególnie życzliwe uczucia ze względu na jej wierność Bogu, umiłowanie wolności i gorące przywiązanie do Matki Bożej. Wyznał kiedyś, że gdyby nie urodził się Włochem, to chciałby być Polakiem. W dniu 1 września 1939 roku kazał odprawić nabożeństwo w intencji Polski, a przy ołtarzu i w swoim mieszkaniu umieścić biało-czerwoną flagę. Polaków należących do zgromadzenia pocieszał proroczymi słowami: „Polska powstanie, aby spełnić postanowienie wiary i cywilizacji chrześcijańskiej, jakie Opatrzność jej powierzyła”. Za tę jego

miłość Polska odwdzieczyła się, gdy w 1968 roku Episkopat złożył na ręce papieża Pawła VI prośbę o beatyfikację ks. Orione. Dokończył ją Jan Paweł II w 1980 roku.

Bł. Alojzy Orione zmarł dnia 12 marca 1940 roku i został pochowany w kościele orionistów w Tortonie. W Polsce zgromadzenie to posiada dziesięć placówek, a siostry orionistki prowadzą 16 domów.

Alojzy – germ. *al-wis* – wiedzący wszystko.

13 marca

KRYSTYNA, dziewica i męczennica (zm. 559)

Najprawdopodobniej pochodziła z Persji. Pogański król Chozroes I rozpoczął krwawe prześladowania chrześcijan, których ofiarą Krystyna padła dnia 13 marca 559 roku.

Krystyna – łac. *Christina* – należąca do Chrystusa.

PATRYCJA, męczennica

Wiadomości o niej na skutek zaginięcia opisów życia i męczeństwa czerpiemy jedynie ze skąpych informacji kalendarzowych (tzw. *breviarium syryjskie*). Miała ponieść śmierć męczeńską w Nikomedii wspólnie ze swoją rodziną dnia 13 marca. Roku i okoliczności męczeństwa niestety nie znamy.

Patrycja – łac. *patricius* – należąca do szlacheckiej warstwy społeczeństwa.

BOŻENA – imię słowiańskie poświadczane w dokumentach od XIII wieku (należąca do Boga).

14 marca

ŁAZARZ z BETANII (I w.)

Według świadectwa św. Jana (J 11) Łazarz i jego dwie siostry, Maria i Marta, mieszkali w Betanii, wiosce leżącej na wschodnim stoku Góry Oliwnej. Jego dom był często odwiedzany przez Chrystusa

i apostołów, a rodzina Łazarza troszczyła się o potrzeby Nauczyciela. Gdy Łazarz zmarł i już czwarty dzień spoczywał w grobie, Chrystus go wskrzesił. O dalszych jego losach niczego pewnego nie wiemy.

W średniowieczu powstały dwie legendy. Pierwsza utrzymuje, że Łazarz był biskupem na Cyprze i tam jest jego grób, druga natomiast opowiada, że Żydzi mieli go wraz z siostrami zatopić na dziurawym statku. Cudem jednak Łazarz ocalał i dotarł do Marsylii (Francja), gdzie został pierwszym biskupem tego miasta. Co dziwniejsze, dwa miasta: Autun i Avallon, chlubią się posiadaniem jego relikwii (?).

W kalendarzu wspominany jest także pod datą 17 grudnia. Data wiosenna ma jednak uzasadnienie w tradycji, bowiem w IV wieku urządzano procesje z Jerozolimy do Betanii na pamiątkę cudu wskrzeszenia Łazarza.

Łazarz – od biblijnej formy *Eleazar* – Bóg wspomaga.

MATYLDA, królowa (ok. 895–968)

Urodziła się około 895 roku jako córka księcia saskiego Teodoryka. Młode lata spędziła w klasztorze benedyktynek w Herford, gdzie jej babka była przełożoną. W 909 roku wydana została za księcia Henryka Ptasznika, z którym miała pięcioro dzieci. Przeżyła z nim 27 lat i doczekała się jego koronacji na króla Niemiec. Po śmierci męża (936) bardzo cierpiała, gdy synowie rozpoczęli między sobą walkę o tron. Z własnych funduszy hojnie wspierała kościoły i klasztory oraz budowała nowe. Życie zakończyła w Kwedlinburgu dnia 14 marca 968 roku i została pochowana obok męża. Od 1539 roku kościół ten należy do protestantów.

Matyllda – germ. *maht* – moc i *hild* – walka. Mocna w walce.

15 marca

KLEMENS DWORZAK (JAN DVORAK HOFBAUER),
kapłan (1751–1820)

Urodził się dnia 26 grudnia 1751 roku w Tusovicach (Czechy) w czeskiej, ale zniemczonej rodzinie. Jego ojciec, Paweł Dvorak, przynosząc się z Budziejowic do Tusovic, gdzie większość mieszkańców

stanowili Niemcy, zmienił nazwisko na Hofbauer. We wczesnym dzieciństwie Jan stracił ojca, a matka nie była w stanie posyłać go do szkoły. Aby zarobić nieco grosza, pracował jako pomocnik piekacza. Z domu wyniósł gruntowne wychowanie religijne, a jego wielkim pragnieniem było zostać kapłanem. Wspólnie ze swoim przyjacielem udał się do Tivoli (Włochy), aby wstąpić tam do zakonu.

W zakonie nie czuł się jednak dobrze, gdyż pragnął poświęcić się czynnemu duszpasterstwu. Opuścił więc klasztor i rozpoczął naukę w gimnazjum, zarabiając na swoje utrzymanie jako posługacz w klasztorze. Po pewnym czasie wstąpił do założonego w 1732 roku przez św. Alfonsa Liguori zgromadzenia redemptorystów (Najświętszego Odkupiciela), zmieniając imię na Klemens Maria. Ponieważ miał już ukończone studia teologiczne na uniwersytecie wiedeńskim, zaraz po odbyciu nowicjatu otrzymał święcenia kapłańskie. Przełożeni skierowali go na Pomorze celem nawracania niemieckich protestantów. Po drodze wstąpił do nuncjusza papieskiego, rezydującego w Warszawie, po konieczne instrukcje. Ze względu na zimową porę i zły stan dróg otrzymał polecenie pozostania jakiś czas w stolicy. Klemens i jego towarzysze zamieszkali przy kościele św. Benona, przy którym gromadzili się katolicy niemieccy, a dodatkowo powierzono im pieczę nad kościołem jezuitów, który po kasacie tego zakonu (1773) pozostawał bez opieki. Zakonnicy zajęli się ponadto prowadzeniem domu dla sierot. W tym też czasie założony został nowicjat, z którego wyszli pierwsi polscy redemptoryści.

Najcięższe lata nastały, gdy po trzecim rozbiórce Polski (1795) Warszawa znalazła się pod panowaniem pruskim. Szkoły, w których uczyła się bezpłatnie najuboższa młodzież, zostały zlikwidowane, a działalność zgromadzenia, szczególnie wydawnicza, bardzo ograniczona. Nie lepiej się działo za czasów Księstwa Warszawskiego, kiedy to pod naciskiem Francuzów redemptoryści zostali wywiezieni do Kostrzyna nad Odrą (1808). Klemens udał się wówczas do Wiednia i podobnie jak w Warszawie prowadził tam ożywioną działalność duszpasterską, skupiając wokół siebie przede wszystkim inteligencję.

Zmarł dnia 15 marca 1820 roku, a jego pogrzeb stał się manifestacją niezliczonych tłumów. Beatyfikował go papież Leon XIII w 1888 roku, a kanonizował papież Pius X w 1904 roku.

W Warszawie św. Klemens ma kościół przy ul. Karolkowej, a ponadto pomnik na rynku Nowego Miasta.

Klemens – łac. *clemens* – łagodny, cichy.

ZACHARIASZ, papież (zm. 752)

Nie są znane wydarzenia z jego życia z okresu poprzedzającego wybór na papieża. Był prawdopodobnie Grekiem pochodzącym z Italii. W 741 roku został wyniesiony na Stolicę św. Piotra. Odnaczał się wielką łagodnością, był lubiany przez wszystkich. Dbając o bezpieczeństwo Rzymu, zacieśniał kontakty z królestwem Franków, w czym pośredniczył św. Bonifacy.

Zmarł dnia 15 marca 752 roku.

Zachariasz – hebr. *Zekkarjah* – Bóg pamięta.

LUDWIKA de MARILLAC, wdowa (1591–1660)

Urodziła się dnia 12 sierpnia 1591 roku w rodzinie wysokiego urzędnika parlamentu francuskiego. Dzieciństwo i młodość spędzała w wielu internatach zakonnych. Słabe zdrowie stało na przeszkodzie wstąpieniu do zakonu. Za radą krewnych wyszła za Antoniego Le Gras, sekretarza królowej Anny Medycejskiej. Małżeństwo to nie przyniosło jej szczęścia, gdyż mąż był nerwowy i gwałtowny, a ponadto na skutek choroby utracił posadę. W 1652 roku została wdową, opiekując się jedynym synem. Opatrzność zetknęła ją ze św. Wincentym a Paulo, pod którego kierownictwem oddała się pracy w zakładanych przez świętego instytutach miłosierdzia, najpierw jako wizytatorka wielu domów opieki, a następnie jako przełożona Córek Miłosierdzia, z których powstało zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia (szarytki). Praca wśród chorych i ubogich stała się celem jej ofiarnego życia.

Zmarła dnia 15 marca 1660 roku. Jej relikwie spoczywają w kaplicy domu zakonnego w Paryżu. Beatyfikował ją papież Benedykt XV (1920), a kanonizował papież Pius XI (1934). W 1960 roku została ogłoszona przez papieża Jana XXIII patronką służby zdrowia. Do Polski siostry szarytki zostały sprowadzone przez królową Marię Ludwikę w 1653 roku.

Ludwika – germ. *hlut* – sławny i *wik* – walka. Sławny w walce.

16 marca

HERBERT, pustelnik (zm. 687)

Wiadomości o jego życiu przekazał św. Beda w historii narodu angielskiego. Herbert prowadził żywot pustelnika na wyspie na jeziorze Derwentwater. Każdego roku odwiedzał zaprzyjaźnionego ze sobą św. Kutberta, biskupa w Lindisfarne. Obydwu ożywiało powołanie do życia samotnego i w końcu zamieszkali razem na wyspie Farne. Pragnieniem Herberta było, aby Bóg nie rozłączał go z przyjacielem. Tak się też stało, bowiem obydwaj zmarli tego samego dnia, 20 marca 687 roku.

Herbert – germ. *hugu* – rozum i *berth* – sławny. Sławny umysłem.

JULIAN, męczennik (zm. 297)

Był żołnierzem w legionach rzymskich. Jego garnizon pełnił służbę na krańcach imperium nad Dunajem (Dobrudża). Cesarz Galeriusz nakazał usuwanie z wojska chrześcijan. Gorliwi wykonawcy tego zarządzenia zmuszali ich ponadto do składania ofiar bożkom. Julian, zasłużony weteran, nie chciał wyprzeć się wiary w Chrystusa, pomimo ponawianych gróźb, a także obietnic otrzymania nagrody. Został ścięty mieczem dnia 27 maja 297 roku. Dostyc wcześniej w Konstantynopolu wystawiono kościół poświęcony jego imieniu.

Julian – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Julia*.

17 marca

PATRYK, biskup (ok. 385–461)

Ojczyzną jego była Anglia. Jako szesnastoletni chłopiec został porwany przez irlandzkich rozbójników, u których przez sześć lat niewoli pasł owce. W tym czasie nauczył się ich języka, co ułatwiło mu w przyszłości prowadzenie ewangelizacji w tym kraju. Kiedy udało mu się uciec przypadkowym statkiem do Francji, rozpoczął naukę w najśłynniejszych szkołach misyjnych w Erinsi i Auxerre. W 432 roku papież Celestyn I wyświęcił go na biskupa i wysłał do

Irlandii. Patryk zastał tam nieliczne, rozproszone grupy chrześcijan. Dominującą religią było pogaństwo. Postępował bardzo delikatnie, aby nie zrazić naczelników poszczególnych szczepów. Zawsze rozpoczynał misje po uzyskaniu ich zgody, a jeśli misje się powiodły, pozostawiał w danym szczepie kapłanów. W wielu miejscowościach Irlandii założył klasztory. Dzięki pracy misyjnej prowadzonej pod kierownictwem Patryka katolicyzm w Irlandii zdobył serca wiernych, czego dowodem stało się to, że gdy Anglia oderwała się od Kościoła, Irlandczycy mimo prześladowań zachowali jedność ze Stolicą Apostolską.

Zmarł dnia 17 marca 461 roku, poświęciwszy temu krajowi 30 lat życia i pracy.

Irlandia czci św. Patryka jako swego apostoła, ojca i opiekuna. Doroczna jego uroczystość jest świętem narodowym, a każdy Irlandczyk przypina sobie wówczas listek koniczyny na pamiątkę, że św. Patryk rozpoczynał każdą misję od nauki o Trójcy Przenajświętszej.

Patryk – łac. *patricius* – zasiadający w senacie.

ZBIGNIEW – imię słowiańskie powstałe od czasownika *zbyć* i rzeczownika *gniew*. Pozbywający się gniewu. Poświadczone w dokumentach od XII wieku.

GERTRUDA, zakonnica (626–653 lub 659)

Urodziła się w 626 roku jako córka Pipina z Landen i św. Idubergii, założycielki klasztoru żeńskiego w Nivelles (Belgia). Matka po śmierci męża zamieszkała w fundowanym przez siebie klasztorze wraz z małoletnią Gertrudą. Z woli matki Gertruda została potem przełożoną tej wspólnoty zakonnej. Z klasztoru uczyniła ośrodek promieniujący wiedzą i kulturą. Sprowadzała księgi i organizowała spotkania z wybitnymi uczonymi. Zmarła dnia 17 marca 653 lub 659 roku. Kult św. Gertrudy był bardzo żywy w czasach średniowiecza i docierał do Polski. W Krakowie i Wrocławiu wzniesiono kościoły nazwane jej imieniem.

Gertruda – germ. *ger* – oszczep i *trude* – wierny, miły.

18 marca

CYRYL JEROZOLIMSKI, patriarcha i doktor Kościoła (ok. 315–386)

Prawdopodobnie urodził się w Jerozolimie około 315 roku i dosyć wcześnie wstąpił w szeregi duchowieństwa. Na jego czasy przypada powstanie i rozwój herezji ariańskiej. Niektórzy przypisywali Cyrylowi niezbyt zdecydowaną postawę wobec tych błędów, ale wydaje się, że niesłusznie, gdyż trzykrotnie był skazywany na wygnanie przez cesarzy sprzyjających tej herezji. Powrócił do Jerozolimy po śmierci cesarza Walensa (378). Na Wschodzie cieszył się opinią najgorliwszego obrońcy wiary. Pozostawił po sobie bardzo bogatą spuściznę pisarską: katechezy o sakramentach, listy i kazania.

Zmarł dnia 18 marca 386 roku. Papież Leon XIII (1878–1903) ogłosił go doktorem Kościoła.

Cyryl – grec. *kýrios* – pan, władca.

EDWARD, król i męczennik (963–979)

Był synem króla Anglii św. Edgara Spokojnego i po śmierci ojca objął tron w wieku 12 lat. Młody władca wybrał sobie za doradcę prymasa Dunstana, który został potem świętym. Wzorem ojca Edward popierał dzieła religijne i charytatywne. Macocha chcąc osadzić na tronie swego syna Etelfreda zwabiła Edwarda pod pozorem gościny do zamku Corfe, gdzie został zamordowany w wieku 16 lat. Prymas Dunstan przeniósł jego ciało do klasztoru w Shaftesbury. Przy grobie Edwarda działy się liczne cuda, a w całej Anglii wzrastał jego kult.

Edward – germ. *ed* – posiadłość, majątek i *wart* – opiekun, stróż. Obrońca dziedzictwa.

GWIDON zob. 12 września.

19 marca

JÓZEF, OBLUBIENIEC NMP (I w.)

Według świadectwa Ewangelii pochodził z królewskiego rodu Dawida (Mt 1, 1–16; Łk 3, 23–31). Utrzymywał się z pracy stolarskiej

(Mt 13, 35). Po zaślubieniu Maryi został poinformowany przez anioła o tajemnicy Wcielenia Syna Bożego (Mt 1, 20–25). Odtąd był wiernym opiekunem Św. Rodziny. Ponieważ nie znajdujemy o nim wzmianek w Ewangelii, gdy Jezus rozpoczął nauczanie, należy sądzić, że już wówczas Józef nie żył.

Papież Pius IX ogłosił św. Józefa patronem całego Kościoła (1870), a papież Pius XII w 1955 roku ustanowił dzień 1 maja świętem Józefa Pracownika. Św. Józef czczony jest także jako patron dobrej śmierci, ponieważ w chwili zgonu towarzyszyli mu Jezus i Maryja.

W Polsce kult św. Józefa istnieje od przełomu XI i XII wieku. Największy rozwój nabożeństwa do św. Józefa przypadał na XVII i XVIII stulecie, a propagowane było ono szczególnie przez karmelitów. Z tego czasu datuje się najświętniejsze sanktuarium w Kaliszu. Papież Jan XXIII ofiarował w 1963 roku pierścień do czczonego tam obrazu, a papież Paweł VI – ornat. Sanktuarium kaliskie jest miejscem dorocznych pielgrzymek kapłanów polskich, więźniów obozu w Dachau.

Józef – hebr. *Jehoseph* – niech Bóg pomnoży.

BOGDAN zob. 6 lutego

20 marca

KLAUDIA zob. 7 sierpnia.

MAURYCY CSÄK, wyznawca (ok. 1280–1336)

Urodzony około 1280 roku w rodzinie możnowładcy węgierskiego, został przez ojca przymuszony do zawarcia małżeństwa. Po trzech latach pożycia za obopólną zgodą obydwój małżonkowie wstąpili do zakonu dominikańskiego. Maurycy wkrótce zasłynął z pielęgnowania modlitwy, pokory i uczynków miłosierdzia chrześcijańskiego. Po śmierci Maurycego, która nastąpiła dnia 20 marca 1336 roku, zaczęła coraz więcej wzrastać jego cześć.

Maurycy – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Maurus*.

21 marca

LUBOMIR – imię słowiańskie (*lubo* – kochać i *mir* – pokój) oznaczające kogoś miłującego pokój. Poświadczone w dokumentach od połowy XIV wieku.

MIKOŁAJ z FLUE, pustelnik (1417–1487)

Urodził się w miejscowości Flue (Szwajcaria) w 1417 roku w prostej rodzinie góralskiej. W młodości wstąpił do benedyktynów, ale wkrótce opuścił zakon. Zawarł nawet związek małżeński, z którego miał dziesięcioro dzieci. Najmłodszy jego syn został kapłanem. Wybrany na sędziego kantonowego, Mikołaj piastował również urząd deputowanego do federacji kantonów szwajcarskich. W latach 1433–1460, gdy Szwajcaria prowadziła wojnę z Austrią, służył w wojsku w randze oficera. Na każdym sprawowanym stanowisku wyróżniał się opieką nad ubogimi i dbałością o sprawy religijne. Kiedy miał 50 lat, za zgodą żony ponownie wstąpił do benedyktynów (1467).

Tradycja utrzymuje, że poinformowany we śnie, iż taka jest wola Boża, Mikołaj udał się w rodzinne strony i tam założył pustelnię. Do odwiedzających głosił nauki nawołujące do pokuty i troski o zbawienie. Kilkakrotnie łagodził spory pomiędzy kantonami, co przyczyniło się do tego, że nazwano go „Ojcem Ojczyzny”.

Otrzymał od Boga niezwykley dar, bowiem przez 19 lat (1468–1487) żył wyłącznie przyjmowaniem codziennej komunii św. Wielu szukało u niego wstawiennictwa przed Bogiem prosząc o zdrowie, wielu nawrócił ze złej drogi.

Zmarł w wieku 70 lat dnia 21 marca 1487 roku. Beatyfikował go papież Klemens IX (1669), a kanonizował papież Pius XII w 1947 roku, ogłaszając św. Mikołaja głównym patronem Szwajcarii.

Mikołaj – grec. *nike* – zwycięstwo i *laos* – lud. Dający ludowi zwycięstwo.

HUGOLIN, zakonnik (1320–1370)

Pochodził z możnego włoskiego rodu. Życie dworskie nie odpowiadało mu i dlatego podjął decyzję wstąpienia do zakonu. W krótkim czasie zastąpił jako wielki asceta. Z polecenia przełożonych udał się do Cortony, swojego rodzinnego miasta, gdzie już od lat

docierała jego sława. Ziomkowie otoczyli go wielką czcią, ale Hugolina krępowały okazywane względy. Potajemnie opuścił miasto, ukrywając się w pustelni i żyjąc na wzór starożytnych mnichów.

Zmarł w opinii wielkiej świętości około 1370 roku. Papież Pius VII zatwierdził w 1804 roku oddawaną mu od niepamiętnych czasów cześć.

Hugolin – germ. *hugu* – zmysł, talent.

22 marca

BENWENUT, biskup (zm. 1282)

Niewiele wiadomo o latach jego młodości, nawet nie jest znana data urodzenia. Pewne natomiast jest, że po odbyciu studiów prawniczych na uniwersytecie w Bolonii (Włochy) powierzono mu w 1263 roku administrację diecezji w Osimo. W roku następnym został przez papieża Urbana IV mianowany biskupem ordynariuszem. Odznaczał się gorliwością duszpasterską, zakazał sprzedaży majątku kościelnego oraz zwołał synod diecezjalny (1273), na którym uporządkowano wiele spraw z zakresu karność kościelnej. Niektórzy jego biografowie są zdania, że miał duży wkład w przygotowanie soboru lyońskiego (1274).

Zmarł w opinii świętości dnia 22 marca 1282 roku.

Benwenut – wł. *sia il benvenuto* – powitać, proszę wejść.

KATARZYNA SZWEDZKA zob. 24 marca.

BOGUSŁAW – imię słowiańskie oznaczające kogoś sławiącego Boga. Poświadczone w dokumentach od XII wieku.

23 marca

TURYBIUSZ, arcybiskup (1531–1606)

Urodził się dnia 16 listopada 1531 roku w Mayorga (Hiszpania) w rodzinie szlacheckiej. Posiadał gruntowne wykształcenie i odznaczał się wielką roztropnością i taktem w postępowaniu. Dzięki poparciu króla Filipa II został mianowany arcybiskupem w Limie

(Peru). Diecezję objął w 1581 roku, gdy była ona poważnie zaniedbana. Turybiesz miał na uwadze nie tylko sprawy religijne, ale dostrzegał również wiele nabrzmiałych problemów społecznych. Jego działalność nie ograniczała się do troski o podniesienie poziomu posługi duszpasterskiej i prowadzenia misji wśród Indian. Zabiegał o budowę szkół i szpitali, bronił ludność przed nadużyciami ze strony hiszpańskich gubernatorów. Trzykrotnie zwizytował swoją diecezję. Prowadził życie pełne umartwień. Zmarł dnia 23 marca 1606 roku, wypowiadając słowa: „Tobie, Panie, zaufałem, nie zawstydzę się na wieki”. W krótkim czasie zaczęto go czcić jako patrona Peru. Beatyfikował go papież Innocenty XI (1679), a kanonizował papież Benedykt XIII (1726).

Turybiesz – łac. *turibulum* – kadzielnica.

PELAGIA zob. 8 października.

WIKTORYN zob. 5 września.

24 marca

KATARZYNA SZWEDZKA, dziewica (ok. 1330–1380)

Była córką św. Brygidy i księcia Ulfa Gutmarssona. Poślubiona rycerzowi Edgarowi, skłoniła go do złożenia ślubu dozgonnej czystości. W 1350 roku wspólnie z matką udała się do Rzymu w celu uzyskania odpustu roku jubileuszowego. Odbywała też liczne pielgrzymki do różnych sanktuariów, a nawet do Ziemi Świętej. W tym czasie zmarł jej mąż. Katarzyna pomagała matce w zakładaniu nowego zgromadzenia sióstr brygidek, a po jej śmierci odwiozła ciało do Szwecji. Tu wstąpiła do tego zgromadzenia w miejscowości Vadstena (1375). Z niewiadomych powodów wkrótce opuściła klasztor i powróciła do Rzymu. Prowadziła życie pełne modlitwy i umartwień, a jednocześnie rozpoczęła starania o kanonizację matki. Na wiadomość, że klasztor w Vadstena przeżywa kłopoty, wróciła do kraju i ponownie wstąpiła do zakonu, stając na czele tej wspólnoty.

Zmarła nagle dnia 24 marca 1380 roku. Kult jej zatwierdził papież Innocenty VIII (1484–1492).

Katarzyna – grec. *katharós* – czysty, bez skazy.

GABRIEL, archanioł

Wiele razy wspominany jest w Piśmie św. Prorokowi Danielowi przekazał informacje o przyjściu Mesjasza (Dan 8, 15; 9, 20), kapłanowi Zachariaszowi zapowiedział narodzenie syna, św. Jana Chrzciciela (Łk 1, 11–20), a Najświętszej Maryi Pannie zwiastował, że zostanie Matką Zbawiciela (Łk 1, 26–38). Czczony jest przez mahometan, ponieważ miał się rzekomo ukazać Mahometowi, a nawet wprowadzić go do raju.

Gabriel – hebr. *geber* – mąż silny i *El* – Bóg. Mąż Boży.

25 marca

ZWIASTOWANIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNIE

Pamiętka wydarzenia opisanego w Ewangelii św. Łukasza (1, 26–38), gdy archanioł Gabriel ukazał się Jej w domku nazaretańskim oznajmiając, że została wybrana na Matkę Zbawiciela.

WIĘCZYŚLAW – imię słowiańskie oznaczające kogoś uwiecznionego sławą.

PROKOP, kapłan (zm. 1053)

Z pochodzenia był Czechem urodzonym w miejscowości Chotoumia. O jego życiu posiadamy mało wiadomości, ponieważ dawne żywoty interesowały się tylko stroną religijną. Podróżując na Ruś, zapoznał się z obrządkiem słowiańskim wprowadzonym przez św. Metodego i św. Cyryla. Przywiózł stamtąd księgi liturgiczne pisane cyrylicą. Założył klasztor benedyktynów w Sazawie. Cieszył się dużym poparciem władców czeskich: Oldrzycha i Brzetysława I. Ostatnie lata przeżył jako pustelnik w pobliżu założonego przez siebie opactwa.

Zmarł dnia 25 marca 1053 roku. Kult św. Prokopa zatwierdził papież Innocenty III w 1204 roku. Relikwie zostały przeniesione w 1588 roku do Pragi.

Prokop – grec. *prokope* – postęp, doskonałość.

26 marca

LUDGER, biskup (ok. 742–809)

Urodził się około 742 roku we Fryzji. Po ukończeniu szkół klasztornych przez pewien czas był nauczycielem, a następnie za namową biskupa Kolonii, Alberyka, przyjął święcenia kapłańskie. Pracował jako misjonarz w rodzinnej Fryzji, a gdy na skutek zamieszek wywołanych przez Sasów praca misyjna została przerwana, udał się do Rzymu i na Monte Cassino. W 787 roku Karol Wielki skierował go na misje w kraju Sasów.

Ludger przyczynił się do powstania wielu ośrodków cywilizacji chrześcijańskiej, a przede wszystkim klasztorów w Werden i Münster. Na pięć lat przed śmiercią został mianowany biskupem.

Zmarł dnia 26 marca 809 roku.

Ludger – germ. *hlut* – sławny i *gari* – oszczep.

27 marca

RUPERT, biskup (zm. ok. 720)

Pochodził z możnej rodziny franko-niemieckiej, spokrewnionej z Karolingami. Kształcił się u mnichów irlandzkich w Niemczech. Jako biskup misyjny głosił Ewangelię w Bawarii (700). Założył opactwo benedyktyńskie w Salzburgu (Austria), które dało początek diecezji. Wiele troski wkładał w kształcenie duchowieństwa i obsadzanie kapłanami ważniejszych ośrodków. Przez swoją pracę misyjną zyskał tytuł „apostoła Bawarii i Austrii”.

Zmarł dnia 27 marca około 720 roku i został pochowany w założonym przez siebie klasztorze.

Rupert – germ. *rod* – sława i *berth* – znakomity.

LIDIA zob. 3 sierpnia.

28 marca

JOANNA, dziewica (1773–1838)

Joanna Bichier des Ages urodziła się 5 lipca 1773 roku na zamku w Indre (Francja). Pierwsze nauki pobierała w szkole prowadzonej przez zakonnice. Podczas rewolucji francuskiej utraciła ojca, a także większość majątku. Pomimo zagrożenia karą śmierci ukrywała w swoim domu kapłanów. W 1797 roku spotkała się ze św. Andrzejem Fournet, za którego poradą założyła zgromadzenie zakonne dla opieki nad chorymi i sierotami (1807). Zgromadzenie okazało się bardzo potrzebne, o czym świadczy fakt, że wkrótce prowadziło 99 domów.

Joanna ostatnie lata życia (od roku 1815) przeżyła w stanie kalectwa, przykuta do fotela. Cierpienie znosiła w bohaterskim milczeniu, rozważając mękę Chrystusa.

Zmarła dnia 26 sierpnia 1838 roku. Beatyfikował ją papież Pius XI (1934), a kanonizował papież Pius XII (1947). Wspominana jest również pod datą 26 sierpnia.

Joanna – żeńska forma od imienia *Jan* (hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy).

29 marca

BERTOLD, kapłan (XIII w.)

Pochodził z Lombardii (Włochy). Około 1230 roku został wybrany na drugiego z kolei generała zakonu karmelitańskiego. Dawne żywoty przekazały informację, że był obdarzony darem proctwa i nadzwyczajnych widzeń. Zmarł i został pochowany w klasztorze na górze Karmel (Palestyna). Kult jego zapoczątkował papież Grzegorz XIII w 1584 roku.

Bertold – germ. *berhtwald* – wspaniale panujący.

30 marca

LEONARD MURIALDO, kapłan (1828–1900)

Urodził się 26 października 1828 roku w Turynie (Włochy) w zubożałej rodzinie szlacheckiej. Obydwoje rodzice byli dla swoich dzieci wzorem życia chrześcijańskiego. Po ukończeniu studiów teologicznych Leonard otrzymał w 1851 roku święcenia kapłańskie i rozpoczął pracę duszpasterską w Turynie. Miał to wyjątkowe szczęście, że zetknął się z dwoma wybitnymi kapłanami tamtych czasów, wyniesionymi później na ołtarze: Janem Bosco i Józefem Kafasso. Za ich przykładem zainteresował się ludźmi najbardziej potrzebującymi opieki, zarówno materialnej, jak i duchowej. Leonard stał się częstym gościem szpitali, więzień, przytułków i domów poprawczych. Głosił tam słowo Boże, spowiadał, zachęcał do odważnej walki o lepsze życie. W latach 1857–1865 kierował założonym przez św. Jana Bosco oratorium, prowadząc chór, szkołę i orkiestrę.

W tym czasie w wielu uprzemysłowionych krajach, jak Niemcy, Francja, Anglia, zaczynał się organizować katolicki ruch robotniczy, stawiający sobie za cel zapewnienie pracującym lepszych warunków socjalnych. Po zapoznaniu się z jego zasadami Leonard przeszczepił go na grunt włoski. Dzięki jego staraniom powstało w Turynie Kolegium Rzemiosł, przy którym przez 34 lata rozwijał działalność społeczno-charytatywną.

Był człowiekiem czynu. Zorganizował wiele pożytecznych instytucji: Unię Robotników Katolickich, Dzieło Dobrej Pracy i banki spółdzielcze. Ukoronowaniem jego działalności było powołanie zgromadzenia św. Józefa (józefici), zajmującego się chrześcijańskim wychowaniem biednej i opuszczonej młodzieży.

Zmarł dnia 30 marca 1900 roku w otoczeniu współbraci i wychowanków. Papież Paweł VI beatyfikował go w 1963 roku, a w sześć lat później kanonizował.

Leonard – łac. *leo* – lew i germ. *hard* – odważny, mocny, silny.

AMADEUSZ IX SABAUDZKI, książę (1435–1472)

Urodził się 1 lutego 1435 roku. Ojciec jego Ludwik był księciem Sabaudii. Amadeusz pragnął wstąpić do stanu duchownego, ale względy dynastyczne sprawiły, że poślubił Jolantę, córkę króla

Francji (1452). Po śmierci ojca przejął rządy w księstwie (1465), ale ich sprawowanie zlecił żonie. Z powodu słabego zdrowia zamieszkał w Vercelli (płn. Włochy), gdzie zażywał z życia religijnego i wspierania ubogich. W tym duchu wychowywał córkę Ludwikę, która także została wyniesiona na ołtarze.

Zmarł dnia 30 marca 1472 roku, ciesząc się wśród ludu opinią świętości. Kult jego został uznany w 1677 roku.

Amadeusz – łac. *amo* – kocham i *Deus* – Bóg. Miłujący Boga.

31 marca

BENIAMIN, męczennik (V w.)

Jako diakon biskupa Abdasa, szerzącego wiarę chrześcijańską w Persji (Iran), odznaczał się odwagą i talentem kaznodziejskim. Podczas prześladowania zapoczątkowanego przez króla Jezdegerta I (422) został osadzony w więzieniu. Na skutek interwencji cesarza wschodniorzymskiego odzyskał wraz z innymi chrześcijanami wolność. Nie trwała ona jednak długo. Zatargi z cesarzem spowodowały nową falę prześladowań religijnych. Ponownie uwięziony, gdy odmówił wyparcia się wiary, Beniamin został publicznie stracony.

Beniamin – hebr. *Ben-jamin* – najważniejszy z synów.

BALBINA, dziewica i męczennica (II w.)

Miała być ponoć córką św. Kwirynta, piastującego na dworze cesarskim wysoki urząd trybuna. Tradycja podaje, że całą rodzinę ochrzcił papież św. Aleksander I (zm. ok. 115) na skutek cudownego uzdrowienia umierającej już Balbiny, którą do niego przyniesiono. Wielu młodych ludzi chciało ją poślubić, a gdy ona nie wyrażała zgody na małżeństwo, oskarżono ją przez zemstę, że jest chrześcijanką. Została wtrącona do więzienia, gdzie zmuszano ją, aby patrzyła na tortury zadawane jej ojcu. Kiedy zdecydowanie trwała w wierze, została ścięta mieczem.

W IV wieku wystawiono w Rzymie kościół pod jej wezwaniem.

Balbina – łac. *balbus* – jąkała.

KWIECIEŃ

HUGON * FRANCISZEK * MARIA * TEODOZJA
* SYKSTUS * RYSZARD * IZYDOR * BENE
DYKT * WINCENTY * IRENA * CELESTYN *
JAN * WALTER * JULIA * MARIA * DYMISTR *
FULBERT * FILIP * JULIUSZ * ZENON * MAR
CIN * HERMENEGILD * LAMBERT * ANA
STAZJA * CEZARY * BERNADETTA * ROBERT
* ANICET * LEON * EKSPEDYT * AGNIESZKA
* MARCELINA * ANZELM * KONRAD * SO
TER * WOJCIECH * JERZY * IDZI * FIDELIS *
MAREK * KLET * ZYTA * FELICJA * PIOTR *
LUDWIK * KATARZYNA * HUGON * PIUS *
DONAT * MARIAN *

KWIECIEŃ

1 kwietnia

HUGON, biskup (1053–1132)

Urodził się w rodzinie książęcej w 1053 roku w miejscowości Chateauneuf d'Isere (Francja). Uczył się w szkole katedralnej w Valance, gdzie wyróżniał się dużymi zdolnościami, jak również życzliwością dla kolegów. Po ukończeniu studiów towarzyszył miejscowemu biskupowi na synod w Awinionie. Wkrótce został mianowany biskupem diecezji Grenoble (1080). Chociaż miał dopiero 27 lat, okazał się dojrzały zarówno w umiejętności rządzenia, jak i pod względem życia religijnego. Popierał papieża Grzegorza VII, który wprowadzał reformy zmierzające do podniesienia karność kościelnej, gruntowniejszego wykształcenia duchowieństwa oraz uwolnienia Kościoła od ingerencji władzy cywilnej. Przyjaźnił się ze św. Robertem i św. Bernardem, odnowicielami życia zakonnego w tamtych czasach. W swojej diecezji założył trzy szpitale, odnowił katedrę i wiele innych kościołów, fundował klasztory. Popierał rozwój rzemiosła i handlu. Ustawicznie jednak tęsknił za życiem w zaciszu klasztoru i dlatego kilka razy prosił o zwolnienie z biskupstwa. Dopiero jednak gdy skończył 79 lat, mógł osiąść w pustelni kartuzów.

Zmarł dnia 1 kwietnia 1132 roku, a w dwa lata po śmierci został przez papieża Innocentego II kanonizowany. W czasach reformacji relikwie św. Hugona spoczywające w katedrze w Grenoble zostały zniszczone przez kalwinów.

Hugon – germ. *hugu* – rozum, talent.

GRAŻYNA – imię literackie, którego powstanie przypisuje się A. Mickiewiczowi. W języku litewskim *grazus* – piękny.

FRANCISZEK z PAOLI, zakonnik (1416–1507)

Przyszedł na świat 27 marca 1416 roku w biednej rodzinie włoskiej w miasteczku Paola. Rodzice pragnęli oddać syna na służbę Bogu i dlatego gdy ukończył 12 lat, powierzyli jego wychowanie zakonnikom. Franciszek odbył kilka pielgrzymek do różnych sanktuariów, a następnie zamieszkał na pustelni w pobliżu rodzinnego miasta. Kiedy dołączyli się do niego inni, pragnący żyć podobnie, założył zgromadzenie nazwane braćmi najmniejszymi. Imię jego stało się głośnie, gdyż za życia miał dar czynienia cudów.

Zmarł w wieku 91 lat dnia 2 kwietnia 1507 roku. Jego beatyfikację (1513) i kanonizację (1519) przeprowadził papież Leon X. W 1943 roku Franciszek został ogłoszony patronem włoskich marynarzy (legenda głosi, że przepłynął na płaszczu na Sycylię).

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

MARIA EGIPCJANKA, pokutnica (V w.)

Mając 12 lat opuściła rodzinny dom i przez 17 lat żyła rozpustnie w Aleksandrii (Egipt). Pewnego razu udała się z pielgrzymami do Jerozolimy, ale gdy chciała wejść do bazyliki Grobu Chrystusa, kilkakrotnie jakaś niewidzialna siła nie pozwoliła jej uczynić ani kroku. Nad wejściem do kościoła zobaczyła postać Matki Bożej. Zrozumiała to wydarzenie jako wezwanie do pokuty. Udała się nad Jordan, gdzie przez wiele lat prowadziła życie pustelnicze. Miał ją tam odnaleźć św. Zozym, który udzielił jej rozgrzeszenia i komunii świętej.

Maria – hebr. *miriam* – radosna pani.

TEODOZJA z CEZAREI, męczennica (zm. 307)

O jej życiu wiemy bardzo mało. Prawdopodobnie pochodziła z Tyru (Palestyna). Kiedy prowadzono grupę chrześcijan na śmierć, zwróciła się do nich prosząc, aby wstawili się za nią u Boga. W ten sposób ujawniła swoją wiarę, za co została uwięziona, a po okrutnych mękach wrzucona do morza dnia 2 kwietnia 307 roku.

Teodozja – grec. *Theos* – Bóg i *do* – dawać. Dana przez Boga.

3 kwietnia

SYKSTUS II, papież (zm. 258)

Został wybrany na papieża w 257 roku, gdy toczyły się ożywione dyskusje na temat ważności sakramentu chrztu udzielanego przez heretyków. W tym czasie cesarz Walerian rozpoczął prześladowanie chrześcijan. Sykstus został pojmany dnia 6 sierpnia 258 roku podczas odprawiania mszy św. w katakumbach. Tego samego dnia ścięto go mieczem.

Sykstus – grec. *ksystós* – elegancki.

RYSZARD, biskup (ok. 1197–1253)

Urodził się około 1197 roku w miejscowości Wych (Anglia). Posiadał gruntowną wiedzę, zdobytą na uniwersytetach w Oxfordzie, Paryżu i Bolonii. W wieku 38 lat został rektorem uniwersytetu w Oxfordzie i kanclerzem prymasa Anglii (1237). Przyczynił się do podniesienia poziomu nauczania, a także odważnie bronił praw Kościoła. Za namową prymasa, św. Edmunda, przyjął święcenia kapłańskie, a po jego śmierci został wybrany na biskupa diecezji Chichester (1244). Król Henryk III, znając jego nieustępliwość w obronie spraw wiary i Kościoła, próbował przeszkodzić w objęciu przez niego tego stanowiska. W tym celu zagarnął dobra biskupie, a nawet mieszkanie. Przez dwa lata Ryszard sprawował władzę biskupią, mieszkając u jednego z proboszczów. Król, zagrożony klątwą, musiał zwrócić zabraną diecezji własność, a biskupowi nie utrudniać wykonywania obowiązków.

Biskup Ryszard troszczył się szczególnie o dobre sprawowanie duszpasterstwa. Zabronił przyjmowania opłat za udzielanie wiernym sakramentów, a proboszczów zobowiązał do stałego przebywania w parafiach. Wymagał od kapłanów noszenia stroju duchownego. Wiernych nakłaniał do uczestnictwa w każdą niedzielę we mszy św. Otoczył serdeczną opieką kapłanów chorych, bądź w podeszłym wieku, zapewniając im dobre warunki życia.

Zmarł nagle podczas wizytacji pasterskiej dnia 3 kwietnia 1253 roku. Kanonizował go papież Urban IV w 1262 roku.

Ryszard – germ. *rich* – potężny, bogaty i *hard* – mocny, trwały. Silny w wierze.

IZYDOR, biskup (554–636)

Urodził się w Sewilli (Hiszpania) w 554 roku. Ponieważ w dzieciństwie stracił rodziców, jego wychowaniem zajmował się brat, będący arcybiskupem tego miasta. Izydor przeżył burzliwe czasy wojen i najazdów Wizygotów, wygnanie brata, a wreszcie jego śmierć. Wybrany na biskupa Sewilli (599), zapisał się w historii tej diecezji jako gorliwy pasterz, energiczny administrator i prawdziwy ojciec powierzonej sobie owczarni. Dbał o czystość wiary, zwoływał wiele synodów, wprowadził jednolitą liturgię. Wyróżniał się wielką wiedzą i nadzwyczajnym darem wymowy. Pozostawił po sobie liczne pisma teologiczne. Czując zbliżającą się śmierć, kazał się zanieść do katedry. Tu po złożeniu szat biskupich przywdział wór pokutny i odbył publiczną spowiedź, a następnie żegnając się ze wszystkimi, prosił o przebaczenie grzechów i zaniedbań. Zmarł w cztery dni później, 4 kwietnia 636 roku, w swoim ubogim mieszkaniu. Został pochowany obok swego rodzeństwa: brata, św. Leandra, i siostry, św. Florentyny.

Kanonizowany w 1598 roku, należy do najwybitniejszych świętych, jakich wydała Hiszpania.

Izydor – grec. *Izis* – imię mitologicznej bogini i *doron* – dar. Dar bogini.

BENEDYKT JÓZEF LABRE, żebrak (1748–1783)

Urodził się 26 marca 1748 roku w Amettes (Francja). Rodzice, ubodzy wieśniacy, z trudem mogli zapewnić utrzymanie piętnastorgu dzieciom. Młodym Benedyktem zajął się stryj, ks. Labre, który umożliwił mu ukończenie szkoły. Benedykt kilkakrotnie próbował wstąpić do zakonu, ale nigdzie nie chciano go przyjąć. Wreszcie w 21 roku życia otrzymał habit u cystersów. Nie pobyl jednak długo w tym zgromadzeniu, ponieważ uważano, że jest zbyt mało święty i zanadto roztargniony. Benedykt udał się do Włoch, ciągle poszukując odpowiedniego dla siebie zakonu. Pewnego razu podczas modlitwy usłyszał głos: „Twoim powołaniem jest cały świat. Masz być Bożym pielgrzymem”. Od tego momentu rozpoczął swoją wędrówkę. Z kijem żebraczym przeszedł Włochy, Francję, Hiszpanię

i Niemcy. Na piersiach nosił krzyż, a w rękę różaniec. Za nocleg i pożywienie odwdzięczał się opowiadaniem o życiu Chrystusa, nauczaniem prawd wiary i wzywaniem do pokuty. Szczególnie chętnie nawiedzał sanktuaria. Pielgrzymowanie traktował jako pokutę za własne i cudze grzechy. Ostatnie lata życia spędził w Rzymie, mieszkając w ruinach Koloseum. Dnia 16 kwietnia 1783 roku znaleziono go zupełnie wyczerpanego z sił na schodach jednego z kościołów. Miał zaledwie 35 lat. Zmarł tego samego dnia w komórce pewnego rzeźnika. Życie tego niezwykłego pokutnika opisał jego spowiednik, ks. Marconi, profesor uniwersytetu w Rzymie. Przy grobie świętego żebraka działy się liczne cuda. Beatyfikował go papież Pius IX w 1861 roku, a kanonizował papież Leon XIII w dwadzieścia lat później.

Benedykt – łac. *benedictus* – szczęśliwy, błogosławiony.

5 kwietnia

WINCENTY FERRARIUSZ, kapłan (1350–1419)

Urodził się w Walencji (Hiszpania) prawdopodobnie 23 stycznia 1350 roku. Jako 17-letni młodzieniec wstąpił do dominikanów, gdzie rozpoczął długie i gruntowne studia. Po ich ukończeniu przełożeni powierzyli mu prowadzenie wykładów z teologii. W 1399 roku bardzo ciężko zachorował. Będąc bliski śmierci, miał widzenie św. Dominika i św. Franciszka, którzy polecili mu po wyzdrowieniu głosić Ewangelię na całym świecie. Wincenty stał się więc wędrownym kaznodzieją. Nie oszczędzając sił przemierzył Hiszpanię, Francję, Włochy i Szwajcarię, nawołując do pokuty. Prowadził życie bardzo surowe, pełne umartwień. Częstym skutkiem jego kazań były gromadne nawrócenia. Zwyczajem średniowiecznej pobożności wielu podejmowało publiczną pokutę, np. biczowanie. Należał do największych kaznodziejów średniowiecza.

Zmarł w miejscowości Vannes (Francja) dnia 5 kwietnia 1419 roku. W 1455 roku papież Kalikst III zezwolił na jego kult, a kanonizował go uroczyście papież Pius II w 1458 roku.

Wincenty – łac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

IRENA, dziewica (zm. 379)

Prawdopodobnie pochodziła z Hiszpanii. Razem z bratem Damazym przybyła do Rzymu. Kiedy wybrano go na papieża, Irena wiele się modliła, przeważnie w katakumbach na grobach męczenników, o zachowanie jedności Kościoła.

Zmarła dnia 21 lutego 379 roku. Zachowało się częściowo epitafium z jej grobu.

Irena – grec. *eirene* – pokój.

6 kwietnia

CELESTYN I, papież (zm. 432)

Kierował Kościołem w latach 422–432, a jego dziesięcioletni pontyfikat przebiegał pod znakiem zażegnania powstających błędów doktrynalnych, zwłaszcza na Wschodzie, i prowadzenia pracy misyjnej. Celestyn starał się o pozyskanie dla tych spraw cesarza Teodozjusza II. Dbał również o umocnienie władzy episkopatów krajowych.

Zmarł dnia 27 lipca 432 roku i w niektórych kalendarzach tego właśnie dnia obchodzona jest jego pamiątka.

Celestyn – lac. *caelum* – niebo.

KORNELIA – żeńska forma od imienia *Korneliusz* (zob. 16 września).

7 kwietnia

JAN de la SALLE, kapłan (1651–1719)

Urodził się 30 kwietnia 1651 roku w Reims (Francja) w zamożnej rodzinie. Był najstarszy z jedenaściorga rodzeństwa. Pragnąc poświęcić się Bogu, rozpoczął studia teologiczne w rodzinnym mieście, które następnie kontynuował w Paryżu. Naukę przerwała śmierć rodziców (1672), gdyż od tej pory Jan musiał zaopiekować się

rodzeństwem. Wrócił do niej w 1680 roku i zakończył studia uzyskaniem doktoratu. Dwa lata wcześniej przyjął święcenia kapłańskie. Kierując się osobistymi zainteresowaniami, rozpoczął pracę w szkolnictwie. Wkrótce z jego inicjatywy zaczęły powstawać szkoły niedzielne, zakłady wychowawcze, a nawet seminaria nauczycielskie. Fundusze na ten cel czerpał z osobistego majątku lub z ofiar zamożnych dobrodziejów. Z grona podobnych mu działaczy oświatowych powstało z czasem Stowarzyszenie Braci Szkół Chrześcijańskich (1684), zwane braćmi szkolnymi. Jan od roku 1686 objął nad nimi kierownictwo i otworzył nowicjat. Szkoły prowadzone przez braci zyskały opinię najlepszych w całej Francji, a nauka w nich była bezpłatna, mogła więc korzystać z niej uboga młodzież. Nowością w programie nauczania było wprowadzenie języka ojczystego (dotychczas obowiązywała wyłącznie łacina). W szkołach prowadzonych przez zgromadzenie kary fizyczne zostały całkowicie zniesione. Dla swoich inicjatyw Jan de la Salle zyskał poparcie ludzi światłych, a w szczególności arcybiskupa Paryża, kardynała Ludwika Antoniego de Noailles. Gdy Jan de la Salle umierał dnia 7 kwietnia 1719 roku, zgromadzenie liczyło 274 braci i prowadziło 26 szkół.

Papież Leon XIII beatyfikował go w 1888 roku, a następnie kanonizował w 1900 roku. Od roku 1950 św. Jan de la Salle jest patronem nauczycieli katolickich. Do Polski bracia szkolni przybyli w 1903 roku, zakładając pierwszy dom we Lwowie.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

RUFIN zob. 14 czerwca.

8 kwietnia

WALTER z S. MARTINO DI PONTOISE, opat (1030–1095)

Urodził się w 1030 roku w Andainville (Francja). W młodzieńczym wieku wstąpił do klasztoru benedyktynów. Sława jego świętobliwego życia sprawiła, że powierzono mu opactwo klasztoru w Pontoise. Na tym stanowisku nie czuł się dobrze, gdyż obawiał się odpowiedzialności przed Bogiem. Kilkakrotnie próbował się schronić do pustelni, ale na wyraźne polecenie papieża Grzegorza VII

powracał na opuszczony urząd opata. Odważnie i stanowczo bronił praw Kościoła do niezależnego obsadzania stanowisk duchownych. Królowi francuskiemu Filipowi I powiedział: „Nie wolno darować ani sprzedawać godności kościelnych, gdyż przez to dajesz zgorszenie i bierzesz odpowiedzialność za grzechy tych, którym te godności dajesz”. Dzięki pomocy hojnych ofiarodawców założył klasztor benedyktynów w Beaucourt.

Zmarł dnia 8 kwietnia 1095 roku. Przy jego grobie działo się wiele cudów.

Walter – germ. *walt* – rządzić, panować i *har* – wojsko.

JULIA BILLIART, zakonnica (1751–1816)

Urodziła się 12 lipca 1751 roku w Cuvilly (Francja). W młodym wieku pracowała na roli w gospodarstwie swoich rodziców. Przez kilka lat na skutek paraliżu była przykuta do łóżka. W 1789 roku poznała ks. Varin, który dostrzegł w niej zdolności katechetyczne i nakłonił do założenia sierocińca. Od 1803 roku wspólnie z gronem współpracownic, które za jej namową złożyły ślub czystości, opiekowała się grupą sierot. W ten sposób powstało zgromadzenie sióstr od Najświętszej Panny. Bóg obdarzył ją wkrótce łaską cudownego uzdrowienia (1804). Stało się to podczas nowenny do Najświętszego Serca Jezusowego.

Zmarła dnia 8 kwietnia 1816 roku. Beatyfikował ją papież Pius X w 1906 roku.

Julia – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Julia*.

9 kwietnia

MARIA KLEOFASOWA, małżonka (I w.)

Piszą o niej ewangeliści: św. Mateusz (27, 56–61), św. Jan (19, 25) i św. Marek (15, 40–47). Była krewną (powinowatą) Najświętszej Panny, matką Jakuba Młodszeo, Józefa i Judy Tadeusza (Mt 27, 55; Łk 15, 40; 16, 1; Jud 1), których Ewangelie nazywają braćmi Jezusa. Należała do najbliższego otoczenia Chrystusa, troszczyła się wraz z innymi niewiastami o pożywienie dla Niego, pranie, a nawet

zapewnienie noclegów. Ona wspólnie z Maryją stała pod krzyżem Jezusa, a w poranek wielkanocny pierwsza zobaczyła pusty grób i rozmawiała z aniołem (Mt 28, 1–8; Mk 16, 1–8). Poza informacjami zawartymi w Ewangelii niczego więcej o niej nie wiemy.

Maria – hebr. *miriam* – radosna pani.

DYMITR (DEMETRIUSZ) z TESALONIKI, męczennik (III/IV w.)

Niewiele posiadamy pewnych wiadomości o jego życiu. Prawdopodobnie został umęczony w starożytnym Sirmium (obecnie Sremska Mitrovica w Jugosławii) na przełomie III i IV stulecia. Ośrodkiem jego kultu stało się miasto Tesalonika (Grecja), którego mieszkańcy wybudowali ku jego czci bazylikę (V w.), nazywając go „wielkim obrońcą wiary”. Do rozpowszechnienia kultu tego świętego przyczynili się krzyżowcy.

Dymitr – grec. *demetrios* – wiejski, rolniczy.

10 kwietnia

FULBERT z CHARTRES, biskup (960–1028)

Urodził się w 960 roku w bardzo biednej rodzinie. Zawsze mówił o sobie: „Biedak wyciągnięty z brudu”. Nie znamy szczegółów z jego młodości, dlatego zagadkę stanowi fakt, że kształcił się w znakomitej szkole w Reims. Nauczycielem jego był Gerbert, późniejszy papież Sylwester II. Około 990 roku Fulbert przybył do Chartres i przyczynił się do zreformowania tamtejszej szkoły katedralnej. Wkrótce stała się ona znaczącym ośrodkiem naukowym we Francji.

W 1006 roku Fulbert został mianowany biskupem tego miasta. Wyróżnił się jako umiejętny administrator i gorliwy pasterz. Pozyskał sympatię duchowieństwa i wiernych. Szczególnie umiał godzić ludzi zwaśnionych, dlatego często proszono go o rozstrzyganie sporów. Pozostawił po sobie wiele pism: listy, kazania, traktaty teologiczne, a nawet utwory poetyckie. Osobiście praktykował żywe nabożeństwo do Matki Bożej.

Zmarł dnia 10 kwietnia 1028 roku.

Fulbert – germ. *volk* – lud i *berth* – sławny. Pochodzący ze sławnego rodu.

11 kwietnia

FILIP, diakon (I w.)

Dzieje Apostolskie (6, 1–6) informują, że był jednym z siedmiu diakonów wybranych do pomocy apostołom w celu opiekowania się wdowami i ubogimi. Nauczał w Samarii, ochrzcił dworzanina królowej etiopskiej, głosił Ewangelię od Azotu do Cezarei (Dz 8, 40).

W 385 roku pokazywano św. Hieronimowi w Cezarei domek Filipa. Tradycja podaje, że Filip miał cztery córki obdarzone darem proroctwa.

Filip – grec. *philippos* – lubiący konie.

12 kwietnia

JULIUSZ I, papież (zm. 352)

Wybrany na Stolicę Apostolską 6 lutego 337 roku, niemal przez cały czas sprawowania rządów zabiegał o zachowanie czystości wiary, zagrożonej na skutek powstających herezji. W tym celu kilkakrotnie zwoływał synody, na których podkreślał autorytet nauczycielski następcy św. Piotra. Był zdecydowanym obrońcą św. Atanazego, którego heretycy chcieli pozbawić urzędu biskupiego. Swoją stanowczością, a jednocześnie łagodnością, sprawił, że wichrzyciele Ursacjusz i Walens pojednali się z Kościołem, uznając swoje błędy.

Zmarł dnia 12 kwietnia 352 roku, a już w dwa lata potem został wpisany do katalogu świętych.

Juliusz – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Julia*.

ZENON z WERONY, biskup (zm. ok. 371)

Pochodził prawdopodobnie z Afryki, o czym świadczy doskonała znajomość tamtejszych pisarzy chrześcijańskich i afrykańskiego przekładu Biblii. Był biskupem Werony (Włochy). Wyróżniał się

gorliwością pasterską, chroniąc swych diecezjan przed wpływami pogańskimi. Napisał wiele traktatów religijnych. Zmarł najprawdopodobniej dnia 12 kwietnia około 371 roku.

Zenon – imię greckie pochodzące od imienia mitycznego boga *Zeusa*.

13 kwietnia

MARCIN I, papież i męczennik (zm. 656)

Urodził się w mieście Todi (Włochy), ale od młodości przebywał w Rzymie. Będąc diakonem spełniał wiele ważnych funkcji przy boku papieża Teodora I. Po jego śmierci (649) został wybrany na Stolicę Apostolską i wówczas przyjął święcenia kapłańskie i biskupie. Zgodnie z panującym zwyczajem napisał do cesarza Konstantyna II, aby zatwierdził jego wybór. Mimo że cesarz odmówił, Marcin nadal rządził Kościołem, a nawet w tym czasie zwołał synod do Rzymu. Naraził się w ten sposób na gniew cesarza, który nakazał uwięzić papieża. W Konstantynopolu odbył się „sąd” nad Marcinem. Oskarżono go, że nieważnie sprawuje swój urząd, pomówiono o współpracę z wrogami państwa, a wreszcie zarzucono mu fałszowanie wiary. Nie po raz pierwszy przemoc wzięła górę nad prawdą i sprawiedliwością. Publicznie nałożono papieżowi kajdany i skazano go na śmierć. W ostatniej chwili wyrok ten zmieniono na dożywotnie zesłanie na Krym.

Zachował się jedyny list papieża Marcina I, w którym pisał, że musi cierpieć głód i nędzę, ale modli się, aby na Stolicy Piotrowej nigdy nie znalazł się zdrajca narzucony przez cesarza.

Zmarł dnia 13 kwietnia 656 roku. Kiedy zmieniły się warunki polityczne, ciało męczennika przewieziono do Konstantynopola i ze czcią pochowano. Do jego grobu udawało się wiele pielgrzymek.

Marcin – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznego boga wojny *Marsa*.

PRZEMYSŁAW – imię słowiańskie, poświadczone w dokumentach od XIII wieku.

HERMENEGILD, królewicz i męczennik (zm. 586)

Z upoważnienia swego ojca Leowigilda, króla Wizygotów, zarządzał prowincją hiszpańską. Chociaż ojciec popierał arianizm, pozostał wierny Kościołowi. Konflikt pomiędzy synem a ojcem zaostriżył się, gdy Leowigild nakazał wszystkim poddanym przejść na arianizm (580). Rozpoczęła się wojna domowa. Niestety, katolicy Hiszpanie zostali pokonani, a Hermenegild dostał się do niewoli. Uwięziony w Tarragonie, był zmuszany przez ojca do wyrzeczenia się wiary. Kiedy na nic się zdały obietnice, groźby, a nawet fizyczne cierpienia, został zamordowany w samą Wielkanoc 586 roku.

Cierpienia męczennika poniesione w obronie wiary nie poszły na marne. Jego brat Rekared po objęciu władzy przywrócił religię katolicką w całym państwie. Kanonizował Hermenegilda papież Sykstus V w 1586 roku.

Hermenegild – germ. *her* – wojsko i *mann* – człowiek. Waleczny mąż.

14 kwietnia

LAMBERT, biskup (zm. 688)

Według fragmentarycznych przekazów dotyczących jego życia miał pochodzić z zamożnej rodziny. W młodości przez pewien czas przebywał na dworze królewskim, ale kariera świecka nie była jego marzeniem. Wstąpił do klasztoru w Fontenelle (Francja), gdzie pełnił obowiązki opata (668). Ponieważ zgłaszało się wielu kandydatów do życia zakonnego, a hojni ofiarodawcy wspomagali klasztor, założył jeszcze trzy nowe opactwa. W 678 roku został wybrany na biskupa Lyonu jako następcę św. Genezjusza. Urząd ten sprawował przez dziesięć lat.

Zmarł w 688 roku.

Lambert – germ. *land* – kraj i *berth* – sławny. Pochodzący ze sławnego kraju, rodu.

15 kwietnia

ANASTAZJA, męczennica (zm. ok. 67)

Wspomniana w rzymskim wykazie męczenników, miała ponieść śmierć wspólnie ze swoją przyjaciółką Bazylią podczas prześladowań za panowania cesarza Nerona (54–68).

Anastazja – grec. *anástasis* – powstanie do życia, zmartwychwstanie.

CEZARY BUS, kapłan (1544–1607)

Urodził się w 1544 roku w miejscowości Cavaillon (Francja) w rodzinie włoskiej, która od stu lat mieszkała we Francji. Śladem swego brata rozpoczął służbę w gwardii królewskiej Karola IX, prowadząc życie raczej światowe. Zwrot w jego usposobieniu nastąpił podczas ciężkiej choroby. Opiekowali się nim ludzie głęboko religijni, jak np. analfabetka Antonina Reveillade. Z wdzięczności czytał jej żywoty świętych i ta właśnie lektura ukazała mu wartości religijne. Pod wpływem spowiednika, ks. Piotra Pegueta, rozpoczął studia teologiczne i został kapłanem (1582). Miał wówczas 38 lat. Rozumiał, że przyczyną obojętności religijnej wielu katolików jest ignorancja w sprawach wiary. Postanowił więc poświęcić się wędrownemu nauczaniu. Z czasem przyłączyło się do niego grono współpracowników. Z nimi założył nowe zgromadzenie zakonne – Kapłanów Nauki Chrześcijańskiej. Równoległe powstało zgromadzenie sióstr, zajmujące się katechizacją niewiast.

Zmarł dnia 15 kwietnia 1607 roku w Awinionie. Papież Paweł VI w 1975 roku ogłosił go błogosławionym.

Cezary – imię łacińskie pochodzące od imienia *Caesar*.

16 kwietnia

BERNADETTA SOUBIROUS, dziewica (1844–1879)

Urodziła się 7 stycznia 1844 roku w Lourdes (Francja) w rodzinie młynarza. W dzieciństwie zajmowała się pracami domowymi oraz pasła owce. Mając 14 lat rozpoczęła naukę katechizmu jako przygo-

towanie do I komunii św. W tym czasie, 11 lutego 1858 roku, po raz pierwszy objawiła się jej Matka Boża w grocie Massabielle. Wszystkich objawień było osiemnaście, a trwały one do 16 lipca. Za jej pośrednictwem Maryja wzywała do odmawiania różańca i podejmowania pokuty w intencji nawrócenia grzeszników.

W 1862 roku władza diecezjalna uznała prawdziwość objawień, a Lourdes stało się jednym z najsłynniejszych sanktuariów świata.

Bernadetta po przebyciu ciężkiej choroby wstąpiła do zakonu w Nevers, gdzie wiodła życie niezwykle ciche, oddane modlitwie i pokucie. Nigdy nie udzielała wywiadów ani nie opowiadała o swoich przeżyciach. W zakonie spełniała funkcje zakrystianki. W 1878 roku złożyła śluby wieczyste, a już następnego roku, dnia 16 kwietnia, zmarła w wieku 35 lat. Podczas procesu przygotowującego beatyfikację otwarto w 1919 roku jej trumnę stwierdzając, że ciało pozostało nie naruszone. Papież Pius XI dokonał jej beatyfikacji (1925) i kanonizacji (1933).

Bernadetta – imię utworzone od imienia *Bernard* (germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny).

17 kwietnia

ROBERT, opat (ok. 1024–1111)

Urodził się około 1024 roku w Compagne (Francja) w znakomitej rodzinie książęcej. Mając 15 lat wstąpił do zakonu benedyktynów w Martier la Cella i po kilku latach został opatem. Bolał nad rozluźnieniem pierwotnej reguły zakonnej i chociaż z oporem, starał się wprowadzać bardziej surowy styl życia. W tych zamierzeniach zyskał poparcie papieża bł. Urbana II, który powierzył mu zreformowanie całego zakonu. Robert wraz z dwudziestoma najbardziej gorliwymi zakonnikami przeniósł się do Citeaux i założył tam nowy klasztor. Zakonnicy odnowionej reguły żyli w zupełnym ubóstwie, pracowali fizycznie na swoje utrzymanie, wiele czasu poświęcali modlitwie i milczeniu. Chętnie przyjmowali w swoje szeregi różnych fachowców w rzemiośle, rolników, pasterzy, sadowników, pszczelarzy. To właśnie oni przyczynili się w dużej mierze do podniesienia kultury materialnej w Europie.

Zmarł dnia 17 kwietnia 1111 roku. Papież Honoriusz III w 1221 roku zatwierdził jego kult.

Robert – germ. *hrot* – sława i *berth* – znakomity. Cieszący się wielką sławą.

ANICET, papież (zm. ok. 165)

Pochodził z Syrii, a Kościołem rządził w latach 154–165. W tym czasie zaczęły pojawiać się herezje, z którymi walczył, troszcząc się o zachowanie nienaruszonej wiary. Przyjaźnił się z wybitnymi świętymi: Ireneuszem, Justynem i Polikarpem. Przez pewien czas zaliczano go do męczenników, jednak męczeństwa nie potwierdzają dokumenty.

Anicet – grec. *aniketos* – niezwyciężony.

18 kwietnia

BOGUSŁAWA – żeńska forma od imienia *Bogusław* (zob. 22 marca).

19 kwietnia

LEON IX, papież (1002–1054)

Urodził się 12 lutego 1002 roku w Alzacji w rodzinie hrabiów Egisheim. Wcześniej wstąpił do stanu duchownego i przebywał na dworze cesarza Konrada II. W 1026 roku został biskupem Toul. W swojej diecezji dbał o obsadzanie stanowisk ludźmi godnymi. Umiał postępować roztropnie i taktownie, czym zjednał sobie ogólną przychylność. Kiedy zawakowała Stolica Apostolska, cesarz wysunął kandydaturę Brunona (imię chrzestne). On jednak postawił warunek, że ma zostać wybrany w swobodnym głosowaniu kleru rzymskiego. Pozyskał sobie tym nawet początkowo niechętnych. Po wyborze na papieża przybrał imię Leona IX (1048).

W ciągu kilku lat zreformował kurie rzymską, zabronił pod surowymi karami kupowania urzędów kościelnych, zwoływał często synody dla załatwienia bieżących spraw. Broniąc czystości wiary,

potępił herezję Berengariusza, zaprzeczającą realnej obecności Chrystusa w Najświętszym Sakramencie. Za jego rządów patriarcha Konstantynopola Celurariusz oderwał Kościół wschodni od Rzymu. Schizma ta była ciężkim ciosem dla papieża. Zmarł wkrótce potem dnia 19 kwietnia 1054 roku.

Leon – greć. *leon* – lew.

EKSPEDYT, męczennik

Jest świętym ongiś bardzo popularnym, a jednocześnie mało znanym. Wymienia go martyrologium rzymskie, które jednak nie podaje żadnej konkretnej daty. Miał być legionistą rzymskim. Uważany jest za patrona w trudnych i pilnych sprawach. Wzywali go studenci przed egzaminami, a także strony procesowe. Artyści przedstawiają go jako rycerza depczącego kruka – ptaka, który kracząc powtarza słowa: „Cras, cras” (jutro, jutro), natomiast święty trzyma w rękę tabliczkę z napisem: „Hodie” (dziś).

Ekspedyt – łac. *expeditus* – szybki, zwinny.

20 kwietnia

AGNIESZKA z MONTEPULCIANO, dziewica (1268–1317)

Urodziła się w 1268 roku w rodzinie szlacheckiej. W dzieciństwie rodzice oddali ją na wychowanie siostrzom dominikankom, do których wstąpiła mając 14 lat. Musiała się wyróżniać dojrzałością duchową, skoro za specjalnym pozwoleniem Stolicy Apostolskiej jako 15-letnia zakonnica stanęła na czele klasztoru. Pod jej kierownictwo zaczęły się zgłaszać liczne kandydatki do zakonu. Mieszkańcy rodzinnego Montepulciano zaprosili Agnieszkę do siebie, ofiarując siostrzom nowy dom i utrzymanie. Bóg obdarzył ją darem ekstaz i wizji. Dla sióstr była prawdziwą duchową matką.

Zmarła dnia 20 kwietnia 1317 roku. Papież Klemens VII ogłosił ją błogosławioną (1532), a kanonizował papież Benedykt XIII (1726). Na obrazach jest przedstawiana z lilią w ręku i założonym przez siebie klasztorem.

Agnieszka – greć. *agné* – czysta, dziewicza.

MARCELINA, dziewica (ok. 332–398)

Była siostrą św. Ambrożego, biskupa Mediolanu (Włochy). Urodziła się około 332 roku w Trewirze. Po śmierci ojca przeniosła się z matką do Rzymu. Około 352 roku z rąk papieża Liberiusza przyjęła welon jako oznakę poświęcenia się Bogu. Prowadziła życie bogobojne i pełne umartwień. Gdy Ambroży został biskupem Mediolanu, przeniosła się do tego miasta. Zmarła dnia 17 lipca 398 roku i została pochowana obok świętego brata.

Według niektórych kalendarzy jej wspomnienie jest obchodzone 17 lipca.

Marcelina – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

21 kwietnia

ANZELM, arcybiskup i doktor Kościoła (1033–1109)

Urodził się w 1033 roku w zamożnej rodzinie w Aosta (Włochy). Ojciec pragnął wychować syna do kariery świeckiej, matka wszczepiła mu gruntowne wychowanie religijne. Początkowo Anzelm chciał wstąpić do zakonu, ale z obawy przed gniewem ojca nie przyjęto go. Do 27 roku życia, zwłaszcza po śmierci matki, używał radości świata. Nie znalazł w nich szczęścia i ponownie, tym razem skutecznie, zgłosił się do klasztoru w Le Bec (Francja). Szybko zyskał uznanie pokorną postawą, miłością do współbraci i wielką wiedzą. Piastując urząd przełożonego, dbał o potrzeby zakonników jak ojciec. W tym czasie powstało wiele jego rozpraw teologicznych. Utrzymywał żywe kontakty z bł. Lanfrankiem, arcybiskupem Canterbury (Anglia), który wyznaczył go na swego następcę. Anzelm objął po nim stolicę biskupią w 1093 roku za zgodą króla Wilhelma II. Napotkał jednak na wiele trudności, gdyż królowie byli przyzwyczajeni decydować o wielu sprawach kościelnych. Na tym tle dochodziło do zadrażnień. Wytrwałością i taktem biskup zdołał jednak te nieporozumienia przezwyciężyć, tak że król zaniechał zgłaszanych uprzednio roszczeń.

Jako uczony teolog Anzelm doceniał rolę rozumu, który ma wyjaśniać prawdy wiary i prowadzić do lepszego ich zrozumienia. Twierdził, że wiara nie sprzeciwia się wiedzy, a obydwie wzajemnie

się uzupełniają. Stosownie uważa się Anzelma za jednego z największych uczonych katolickich.

Zmarł w 1109 roku, a świętym został ogłoszony przez papieża Aleksandra VIII w 1690 roku. Papież Klemens XI uznał go za doktora Kościoła (1720).

Anzelm – germ. *ans* – Bóg i *helm*. – hełm. Boży obrońca.

KONRAD z PARZHAM, zakonnik (1818–1894)

Jan Brindorfer urodził się w Parzham (Niemcy) 22 grudnia 1818 roku w rodzinie wieśniaczej. Przez wiele lat pracował w rodzinnym gospodarstwie. Dopiero mając 31 lat wstąpił do zakonu kapucynów w Alttötting. Jako brat zakonny przez 45 lat spełniał obowiązki furtyana. Był dla wszystkich wzorem pobożności, pokory oraz ustawicznej gotowości w służeniu pielgrzymom i biednym. Odznaczał się nabożeństwem do Najświętszego Sakramentu i Matki Bożej. Bóg obdarzył go darem czytania w sumieniach ludzkich.

Zmarł dnia 21 kwietnia 1894 roku. Papież Pius XI beatyfikował go w 1930 roku, a wkrótce również kanonizował (1934).

Konrad – germ. *kuoni* – śmiały i *rat* – rada. Odważny w radzie.

BARTOSZ – polska forma imienia *Bartłomiej* (zob. 24 sierpnia).

22 kwietnia

SOTER, papież i męczennik (zm. 175)

Bardzo mało wiemy o jego rządach. Z przekazów Euzebiusza (zm. 340), pierwszego historyka Kościoła, dowiadujemy się, że był bardzo miłosierny, otaczał troską ludzi ubogich, pocieszał i umacniał na duchu chrześcijan skazanych na ciężkie roboty. Dbając o nieznaruszalność zasad wiary, zwalczał błędy montanistów, głoszących rychły koniec świata i całkowite wyrzeczenie się dóbr materialnych. Napisał list do gminy chrześcijańskiej w Koryncie, zawierający upomnienia wobec zaistniałych tam nadużyć.

Został umęczony za panowania cesarza Marka Aureliusza dnia 22 kwietnia 175 roku.

Soter – grec. *soter* – zbawca.

TEODOR zob. 7 lutego, 19 września i 11 listopada

23 kwietnia

WOJCIECH, biskup i męczennik (ok. 956–997)

Urodził się około 956 roku w Libicach (Czechy) w możnym rodzie Sławnikowiców. Od dzieciństwa został przeznaczony do stanu duchownego. W młodości odebrał staranne wykształcenie pod opieką św. Adalberta, biskupa Magdeburga. Dołączył do niego później młodszy brat Radzim. W wieku 25 lat został wybrany na biskupa Pragi. Odznaczał się wielką pokorą i miłosierdziem. Ze swoich dóbr utrzymywał budynki kościelne, kupował sprzęt liturgiczny, wspierał ubogich i wykupywał niewolników. Często odwiedzał więźniów. Z natury niezwykle prawy i pobożny, cierpiał widząc rozluźnienie obyczajów, łamanie prawa Bożego i kościelnego. Postanowił opuścić diecezję i na pewien czas wspólnie z bratem wstąpił we Włoszech do benedyktynów (990). W klasztorze spełniał najniższe posługi. Po trzech latach został wezwany do powrotu na stolicę biskupią w Pradze. Założył tu klasztor benedyktyński i zapoczątkował misje na Węgrzech. Kiedy na skutek morderstwa popełnionego w kościele obłożył klątwą możny ród Werszowców, ci z zemsty napadli na jego rodzinne Libice, zabijając rodziców i czterech braci. Wojciech udał się ponownie do Włoch, opuszczając na zawsze Czechy.

Za zgodą cesarza i przełożonych kościelnych w 996 roku przybył do Polski. Pragnieniem jego była praca misyjna wśród pogan. Najpierw nauczał w Gdańsku, a następnie w głębi kraju Prusów. Spotkał się jednak z ogromnym fanatyzmem i nienawiścią. Dnia 23 kwietnia 997 roku, prawdopodobnie w okolicach Elbląga, uzbrojony tłum zaatakował misjonarzy. Wojciech zginął przeszyty włócznią przez pogańskiego kapłana. Obciętą głowę męczennika wbito na pał. Król Bolesław Chrobry wykupił ciało Wojciecha na wagę złota i umieścił w Gnieźnie. Na podstawie zeznań świadków opisano pracę misyjną i męczeństwo Wojciecha, a papież Sylwester II w 999 roku wpisał jego imię do katalogu świętych. Do grobu św. Wojciecha pielgrzymował w 1000 roku cesarz Otton III.

Św. Wojciech jest uważany obok Matki Bożej i św. Stanisława Szczepanowskiego za głównego patrona Polski.

Wojciech – imię słowiańskie oznaczające kogoś, kto jest wojem (*woj* – wojownik i *ciech* – pociecha).

JERZY, żołnierz i męczennik (zm. ok. 303)

Należy do najpopularniejszych świętych zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie. Jego życie zostało otoczone mnóstwem legend.

Jako młodzieniec Jerzy wstąpił do legionów rzymskich, w których dosłużył się stopnia trybuna (dowódca garnizonu). Za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) wybuchło prześladowanie chrześcijan, którego Jerzy padł ofiarą. Ze względu na zajmowane przezeń stanowisko stosowano wobec niego okrutne tortury. Jego kult na Wschodzie był tak wielki, że zajmował pierwsze miejsce po Matce Bożej i św. Michale. Na jego cześć wznoszono na całym obszarze chrześcijaństwa wiele świątyń i klasztorów.

Jerzy – grec. *geōrgós* – rolnik.

IDZI z ASYŻU, zakonnik (zm. 1262)

Należał do pierwszych towarzyszy św. Franciszka z Asyżu, do którego przyłączył się w 1209 roku. Niemal całe życie spędził na wędrownościach misyjnych po ziemi włoskiej, a także w Tunisie (Afryka). Pod koniec życia osiadł w pustelni w Favaronne. Tu przeżył doznania mistyczne i ekstazy. Jego świątobliwe życie i sława cudotwórcy przyciągały wielu pielgrzymów. Nauczał ich o modlitwie i zachęcał do praktykowania cnót.

Zmarł 23 kwietnia 1262 roku. Lokalnie czczono go jako świętego i ten kult zatwierdził papież Pius VI w 1777 roku.

Idzi – polska forma imienia łacińskiego *Aegidius* – ten, który przewodzi.

24 kwietnia

FIDELIS z SIGMARINGEN, kapłan i męczennik (1578–1622)

Był synem burmistrza miasta Sigmaringen (Niemcy). Urodził się w 1578 roku, a na chrzcie otrzymał imię Marek. Po uzyskaniu na uniwersytecie we Fryburgu niemieckim doktoratu z prawa (1601) przez

kilka lat podróżował po różnych krajach. Pracował jako radca prawny na dworze Hohenzollernów. Pragnieniem jego było służyć Bogu i dlatego zrezygnował z intratnej posady i wstąpił do kapucynów. Podczas obłóczyn otrzymał imię Fidelis. W zakonie ukończył studia teologiczne. W 1622 roku papież Grzegorz XV powołał Kongregację Propagandy Wiary, której zadaniem było roztaczanie opieki nad misjami w krajach pogańskich i ogarniętych protestantyzmem. Kapucynom powierzono troskę o prowincje szwajcarskie.

Fidelis odznaczał się ogromnym zapałem do pracy misyjnej. Przemierzał cały kraj odwiedzając wioski i miasta, głosił kazania, prowadził dyskusje, wydawał pisma, aby jak najwięcej innowierców pojednać z Kościołem katolickim. Udało mu się nawrócić kilka wybitnych osobistości. Ta działalność zaniepokoiła władze protestanckie, które postanowiły pozbyć się niewygodnego misjonarza. Został zaproszony na spotkanie w Seewis, gdzie miał wygłosić kazanie. Gdy wstąpił na ambonę, znalazł kartkę zawierającą pogrózkę: „Przemawiasz już ostatni raz”. Nie pozwolono mu dokończyć nauki. Wywleczony z kościoła, został zabity na pobliskiej łące. Było to dnia 24 kwietnia 1622 roku.

Przekazy historyczne podają, że siepacze proponowali mu przyjęcie kalwinizmu, ale Fidelis miał im odpowiedzieć: „Nie przyszedłem tu, aby przyjmować fałszywą wiarę, ale aby ją wytępić, a na jej miejsce wprowadzić wiarę prawdziwą, katolicką. Wierzę mocno, że wy kiedyś powrócicie do wiary swoich ojców”. Ostatnie jego słowa to modlitwa: „Panie, przebacz moim wrogom”.

Beatyfikował go papież Benedykt XIII w 1729 roku, a kanonizował papież Benedykt XIV w 1746 roku.

Fidelis – łac. *fidelis* – wierny.

25 kwietnia

MAREK, ewangelista (I w.)

Był Palestyńczykiem. Bardzo prawdopodobne, że do jego rodziny należał Wieczernik i Ogród Oliwny. Przyłączył się do św. Piotra, którego był uczniem, i do św. Pawła, z którym odbył kilka podróży misyjnych, a także towarzyszył Apostołowi, gdy ten przebywał

w Rzymie. Znajdujemy o nim niektóre wiadomości w tekstach obydwu apostołów (1 P 5, 13; Kol 4, 10; Flm 24). Pozostawił po sobie cenne świadectwo, jakim jest Ewangelia, którą przeznaczył szczególnie dla nawróconych Greków i Rzymian. Wedle tradycji miał założyć gminę chrześcijańską w Aleksandrii (Egipt) i tam prawdopodobnie poniósł śmierć męczeńską za czasów cesarza Trajana (98–117).

Relikwie św. Marka znajdują się w Wenecji (Włochy), przewiezione tu w 828 roku z Aleksandrii. W Polsce i w wielu innych krajach czczony jako patron wiosennych siewów, dlatego w jego święto obchodzi się procesjonalnie pola i odmawia modlitwy o dobre urodzaje.

Marek – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznego boga wojny *Marsa*.

JAROSŁAW – imię słowiańskie znane od wczesnego średnio-wieczna, zwłaszcza na Rusi i w Czechach. Pochodzi od słowa *jaro* – ostry, surowy. Wspominany 21 stycznia.

26 kwietnia

MARZENA – imię słowiańskie.

KLET (ANAKLET), papież i męczennik (zm. 88)

Był drugim następcą św. Piotra, jak podaje św. Ireneusz (zm. 202), który pierwszy zestawiał listę papieży. Rządził Kościołem w latach 76–88. W tym czasie cesarz Domicjan (81–96), przyjąwszy tytuł „Pan i Bóg”, nakazał oddawanie sobie czci religijnej. Chrześcijan sprzeciwiających się temu nakazowi spotykał straszny odwet. Wielu poniosło śmierć lub zostało skazanych na wygnanie. Wśród ofiar znalazł się i papież Klet. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach to nastąpiło. Został pochowany na Watykanie obok św. Piotra.

Klet – grec. *klētós* – wybrany, wezwany.

27 kwietnia

ZYTA, służąca (ok. 1218–1272)

Urodziła się około 1218 roku w Monsgrati (Włochy) w rodzinie biednych wieśniaków. Rodzice nie majątek, ale dobre wychowanie dali swoim dzieciom. Syn został pustelnikiem, starsza córka zakonnicą, a Zyta wyniesiona na ołtarze.

W 12 roku życia Zyta poszła na służbę w mieście Lucca do zaможnej rodziny Fatinellich. Pracowała tu przez 42 lata aż do śmierci. Służbę swoją traktowała jako spełnianie posługi w Rodzinie Nazaretańskiej. Codziennie uczestniczyła we mszy św. i przyjmowała komunię św., dużo pościła o chlebie i wodzie, spała na gołej ziemi. Przez cały rok obywatła się bez obuwia. Swoje oszczędności umiała dzielić z ubogimi. U pracodawców zyskała tak wielkie uznanie, że powierzono jej zarząd nad domem i służbą.

Zmarła po krótkiej chorobie dnia 27 kwietnia 1272 roku i dopiero po śmierci odkryto, że nosiła pod ubraniem gruby sznur pokutny. Ponieważ cieszyła się opinią świętości, pochowano ją nie na cmentarzu, lecz w kościele, do którego codziennie uczęszczała. Kiedy w 1652 roku podczas procesu kanonizacyjnego otworzono jej grobowiec, znaleziono ciało nie naruszone. Papież Innocenty XII kanonizował ją w 1696 roku, a papież Pius XI ogłosił patronką miasta Lucca i służby domowej. Pod jej imieniem powstało kilka stowarzyszeń religijnych.

Zyta – wł. *zitta* – dziewczyna.

FELICJA z NIKOMEDII, męczennica (zm. 302)

Należała do wielkiej liczby męczenników, którzy ponieśli śmierć za panowania cesarza Dioklecjana (284–305). Euzebiusz (zm. 340) w historii Kościoła pisze, że w pałacu cesarskim wybuchł pożar, o którego wywołanie obwiniono chrześcijan. Wówczas pojmano biskupa Antimosa i bardzo wielu wyznawców. Większość z nich rzucono w ogień, a innych utopiono w morzu. Niektóre spisy męczenników podają kilkanaście imion, a wśród nich Felicję.

Felicja – łac. *felix* – szczęśliwy.

28 kwietnia

PIOTR CHANEL, kapłan i męczennik (1803–1841)

Urodził się 12 lipca 1803 roku w Potiers (Francja). W wieku 16 lat wstąpił do seminarium duchownego, po którego ukończeniu pracował w duszpasterstwie parafialnym (1827). Pragnął jednak udać się na misje zagraniczne. Ponieważ od 1836 roku należał do zgromadzenia misyjnego maryistów, a Stolica Apostolska poszukiwała chętnych do wyjazdu na Oceanię, bez większego trudu uzyskał zgodę przełożonych i wyjechał na wyspę Futuna (1837).

Nauczanie prawd wiary napotykało na opór miejscowych kacyków. Niechęć podsycali czarownicy, obawiając się utraty wpływów. Obwiniali oni białych misjonarzy o wszystkie nieszczęścia, nawet losowe, jak cyklon, powódź. Kiedy syn wodza poprosił o chrzest, starszyzna pogańska, czując się zagrożona, potajemnie zamordowała Piotra. Stało się to dnia 28 kwietnia 1841 roku. Jednak w niedługim czasie cała wyspa przyjęła chrześcijaństwo.

Papież Pius XII kanonizował Piotra w 1954 roku jako pierwszego męczennika Oceanii.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

LUDWIK MARIA GRIGNION de MONTFORT, kapłan (1673–1716)

Urodził się 31 stycznia 1673 roku w miasteczku Montfort (Francja) w wielodzietnej rodzinie (18 dzieci). O religijności tej rodziny świadczy fakt, że dwóch synów zostało kapłanami, a sześć sióstr wstąpiło do zakonu. Po ukończeniu studiów teologicznych w 1700 roku Ludwik został wyświęcony na kapłana. Początkowo pełnił funkcję kapelana szpitala w Poitiers (1701–1703), a następnie został skierowany do prowadzenia misji ludowych. Ponieważ mówił językiem prostym, wyjaśniał podstawowe prawdy wiary, uczył różańca, odwiedzał chorych, jego nauki bywały chętnie przyjmowane i skutecznie kierowały ludzi ku Bogu. Uzyskał od papieża Klemensa XI przywilej głoszenia kazań na terenie całej Francji. Wygłosił około 200 rekolekcji, a każde trwały pięć tygodni. Osobiście podejmował uczynki pokutne w intencji nawrócenia grzeszników. Szczególną

cechą jego religijności było nabożeństwo do Matki Bożej, której oddał się w niewolę miłości. Jej poświęcił siebie i wszystkie swoje poczynania.

Jest autorem traktatu *O prawdziwym nabożeństwie do Matki Najświętszej*. Założył dwa zgromadzenia zakonne: Towarzystwo Maryi i Zgromadzenie Córek Mądrości Bożej. Zlecił im nauczanie ubogiej młodzieży, pielęgnowanie chorych w szpitalach i przytułkach oraz niesienie pomocy wszystkim, którzy się o nią zwrócą.

Zmarł dnia 28 kwietnia 1716 roku mając zaledwie 43 lata. Beatyfikował go papież Leon XIII (1888), a kanonizował papież Pius XII (1947).

Ludwik – germ. *hlut* – sławny i *wik* – walka. Sławny w walce.

29 kwietnia

KATARZYNA ze SIENY, dziewica i doktor Kościoła (1347–1380)

Ta wielka mistyczka i reformatorka życia religijnego urodziła się 25 marca 1347 roku w Sienie (Włochy) w rodzinie wielodzietnej (25 dzieci). Od dzieciństwa pragnęła poświęcić się Bogu. Wbrew woli rodziców jako 12-letnia dziewczyna obcięła sobie włosy i prowadziła życie pokutne. Kiedy skończyła 16 lat, przyłączyła się do sióstr dominikanek, które jako zgromadzenie nieklauzurowe oddawały się posłudze w szpitalu dla trędowatych. Wielu ludzi posądzało ją o brak roztropności czy też chęć wyróżnienia się wśród innych. Jakże się mylili.

W 1367 roku podczas modlitwy ukazał się jej Chrystus i pozostawił na jej palcu znak obrączki. Od tego wydarzenia Katarzyna uważała się za specjalną posłankę Boga. Skupiła wokół siebie elitę duchową Sieny, której była przewodniczką, pisała listy do najznakomitszych osób duchownych i świeckich w sprawach wiary i obyczajów. W tamtych czasach uważano za nienormalne, aby w tak ważnych kwestiach zabierała głos niewiasta, i to powołując się na autorytet Chrystusa. Katarzynie wytoczono proces przed trybunałem inkwizycji we Florencji (1374). Sąd jednak oddalił zarzut herezji czy błędu.

Po powrocie do Sieny Katarzyna pielęgnowała chorych podczas szerzącej się zarazy. Jakby w nagrodę dnia 1 kwietnia 1375 roku otrzymała stygmaty, czyli fizyczne odtworzenie na ciele ran Chrystusa. Wiele cierpiała z powodu wygnania papieży do Awinionu, walk wewnętrznych pomiędzy księstwami włoskimi i niezgody w świecie chrześcijańskim. Wszelkimi dostępnymi środkami starała się temu zapobiegać, ale nie zawsze z pozytywnym skutkiem. Pod koniec życia przeniosła się do Rzymu.

Była niewątpliwie wielkim fenomenem w dziejach Kościoła i odegrała w nich wybitną rolę. Zmarła dnia 29 kwietnia 1380 w wieku 33 lat. Przy jej grobie działy się liczne cuda. Kanonizował ją papież Pius II w 1461 roku. Papież Pius XII ogłosił św. Katarzynę patronką Włoch.

Katarzyna – grec. *katharós* – czysty, bez skazy.

HUGON z CLUNY, opat (1024–1109)

Urodził się w 1024 roku w miejscowości Brionnais (Francja) w rodzinie książęcej. Przez ojca był przeznaczony do zawodu rycerskiego, ale dzięki poparciu wuja, biskupa w Chalons, schronił się u benedyktynów w Cluny. Tu w 1044 roku został wyświęcony na kapłana, a niedługo potem wybrany na opata. Urząd ten sprawował przez 60 lat. W tym czasie uczestniczył w wielu synodach, był doradcą kilku papieży, prowadził rokowania pokojowe pomiędzy zwaśnionymi monarchami. Przyczynił się do przeprowadzenia reformy życia zakonnego, tak że Cluny w XI wieku stało się sercem chrześcijańskiej Europy.

Zmarł dnia 29 kwietnia 1109 roku.

Hugon – germ. *hugu* – rozum, talent.

30 kwietnia

PIUS V, papież (1504–1572)

Michał Ghislieri urodził się 17 stycznia 1504 roku w miejscowości Bosco (Włochy). W młodym wieku wstąpił do zakonu dominikanów (1518), gdzie po odbyciu studiów otrzymał święcenia

kapłańskie (1528). Spełniał wiele funkcji w zakonie, ale najważniejszą jako inkwizytor dla okręgów Como i Bergamo. Z racji tych obowiązków nawiązał kontakt z kurią rzymską. Zaprzyjaźniony z nim kardynał Piotr Carafa wyjednał mu stanowisko komisarza inkwizycji rzymskiej (1551). Po sześciu latach Michał został kardynałem. Za namową św. Karola Boromeusza kardynałowie wybrali go na papieża. Przyjął imię Piusa V. Zapisał się jako jeden z najwybitniejszych następców św. Piotra. Systematycznie reformował kurię papieską, obsadzając ją ludźmi pobożnymi i gorliwymi, wprowadzał zalecenia soboru trydenckiego, zlecił wydanie katechizmu soborowego, dokonał reformy mszału i brewiarza. W ten sposób przyczynił się do umocnienia pozycji Kościoła w świecie. Doprowadził do utworzenia ligi państw chrześcijańskich przeciwko naporowi tureckiemu, co w rezultacie przyniosło zwycięstwo nad flotą Turków w słynnej bitwie pod Lepanto (1571).

Zmarł dnia 1 maja 1572 roku. Beatyfikowany przez papieża Klemensa X (1672), a kanonizowany przez papieża Klemensa XI w 1712 roku.

Pius – łac. *pius* – pobożny, łaskawy, łagodny.

DONAT, biskup (zm. ok. 388)

Żył w czasach cesarza Teodozjusza, którego, jak głosi tradycja, miał nawrócić na wiarę chrześcijańską. Był biskupem Evorea (Grecja).

Zmarł około 388 roku.

Donat – łac. *dono* – darować. Dany od Boga.

MARIAN, męczennik (zm. 259)

Marian był lektorem, a jego przyjaciel Jakub – diakonem. Obydwaj zostali schwytani podczas prześladowań za panowania cesarza Waleriana na terenie Numidii (Algieria). Ponieśli śmierć przez ścięcie mieczem prawdopodobnie dnia 6 maja 259 roku.

Marian – męska forma od imienia *Maria* (hebr. *miriam* – radosna pani).

MAJ

ATANAZY * ZYGMUNT * FLORIAN * IRENA *
FILIP * JAKUB * GIZELA * STANISŁAW *
PACHOMIUSZ * ANTONIN * BEATRYCZA *
IGNACY * MAMERT * NEREUSZ * ACHILLES *
PANKRACY * SERWACY * MACIEJ * JUSTYNA
* ZOFIA * IZYDOR * ANDRZEJ * WILHELM *
JAN * FELIKS * HENRYK * URBAN * IWO *
BERNARDYN * JAN * RYTA * DEZYDERY *
ZUZANNA * BEDA * GRZEGORZ * FILIP * LAM
BERT * AUGUSTYN * FRYDERYK * GERMAN
* URSZULA * JAN * JOANNA * PETRONELA *

MAJ

1 maja

JÓZEF RZEMIEŚLNIK zob. 19 marca.

2 maja

ATANAZY WIELKI, biskup i doktor Kościoła (ok. 295–373)

W historii zapisał się jako niezłomny obrońca wierności nauce Kościoła i nieustrudzony nauczyciel wiary. Nie znamy szczegółów jego życia z lat dzieciennych i młodości. Stał się bardziej znany około 318 roku przez swoje pisma apologetyczne. Prawdopodobnie był wtedy diakonem i sekretarzem biskupa. Prawdziwy rozgłos zdobył wystąpieniem na soborze nicejskim (325), kiedy odważnie wystąpił przeciwko błędom dogmatycznym rozpowszechnianym przez arian. W 328 roku został powołany na biskupstwo w Aleksandrii (Egipt). Arianie widzieli w nim najgroźniejszego przeciwnika, a ponieważ posiadali duży wpływ na cesarzy, kilkakrotnie przez fałszywe oskarżenia uzyskiwali wyroki skazujące Atanazego na wygnanie. Po zmiennych kolejach losu powracał on jednak na swoją stolicę biskupią, a doznane prześladowania jeszcze bardziej umacniały jego autorytet. Ogółem na wygnaniu spędził 17 lat.

Atanazy pozostawił po sobie wiele dzieł teologicznych, listów i kazań. Zmarł w nocy z 2 na 3 maja 373 roku. Dla ogromnych zasług został obdarzony przydomkiem „Wielki”.

Atanazy – grec. *athanasia* – nieśmiertelność.

ZYGMUNT, król i męczennik (zm. 523)

Był synem Gundobalda, króla Burgundii, i jeszcze za życia ojca rządził częścią państwa. W tym czasie przyjął chrzest (501). Druga jego żona fałszywie oskarżyła przed nim Sigeryka, syna z pierwszego małżeństwa, o planowanie zdrady. Zygmunt w gniewie kazał syna zamordować. Czynu tego później bardzo żałował i pokutował w klasztorze w Agaunum. Niestety, zbrodnia ta spowodowała wybuch wojny domowej. Król został pochwycony z całą rodziną, a następnie wrzucono wszystkich do studni w Culmiers. U współczesnych sobie zachował pamięć jako władca sprawiedliwy i pobożny. Doceniono, że umiał zdobyć się na publiczną pokutę, toteż zaczęto go czcić jako świętego.

W Polsce część relikwii św. Zygmunta jest przechowywana w katedrze płockiej.

Zygmunt – germ. *sigi* – zwycięstwo i *mund* – opieka. Mający obronę przez zwycięstwo.

3 maja

NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA, KRÓLOWA POLSKI

Chociaż wiele krajów wybrało Matkę Bożą za swoją patronkę, to Polska uczyniła to w sposób najbardziej uroczysty. Dnia 1 kwietnia 1656 roku król Jan Kazimierz złożył w katedrze lwowskiej przed cudownym obrazem Matki Bożej Łaskawej uroczyste śluby i ogłosił Maryję Królową Polski. Nuncjusz papieski po raz pierwszy dołączył do litanii wezwanie: „Królowo Korony Polskiej, módl się za nami”. Papież Pius XI w 1923 roku na prośbę biskupów zatwierdził święto Maryi Królowej Polski na dzień 3 maja.

4 maja

FLORIAN, żołnierz i męczennik (zm. 304)

Był urzędnikiem (oficerem) cesarskim w pogranicznej prowincji Noricum. Kiedy cesarz Dioklecjan (284–305) rozpoczął prześladowanie Kościoła, Florian pocieszał i umacniał chrześcijan. Został

aresztowany, a gdy odmówił złożenia ofiary pogańskim bogom, poddano go torturom. Biczowano go i szarpano jego ciało żelaznymi hakami. Ponieważ nadal trwał niezłomnie przy wyznawaniu wiary, zawieszono mu kamień na szyi i utopiono w rzece Enns (Austria). Stało się to dnia 4 maja 304 roku. Z czasem na jego grobie wybudowano kościół.

Do Polski relikwie św. Floriana zostały sprowadzone na prośbę Kazimierza Sprawiedliwego w 1184 roku. Umieszczono je w Krakowie w specjalnie zbudowanym na ten cel kościele.

Czczony jest jako patron diecezji wiedeńskiej, orędownik chroniący od ognia i opiekun strażaków. Na obrazach i figurach przedstawiany jest w stroju legionisty rzymskiego, jak polewa wodą płonący budynek. Przysłowie ludowe głosi: „Kiedy poleje na Floriana, potrwa jeszcze jakiś czas pogoda zakichana”.

Florian – łac. *florus* – kwitnący.

5 maja

IRENA, męczennica (zm. 394)

Była siostrą Chioni i Agape. Wszystkie poniosły śmierć męczeńską w Tesalonice (Grecja) przez spalenie na stosie dnia 1 kwietnia 394 roku.

Irena – grec. *eirene* – pokój.

6 maja

FILIP, apostoł (I w.)

Pochodził z Betsaidy, miejscowości położonej nad jeziorem Genezaret. Początkowo był uczniem św. Jana Chrzciciela. Wymieniany w Ewangeliach wiele razy (J 1, 43; 6, 7; 12, 21; 14, 8). Miał głosić naukę Chrystusa w krainie Partów i w Grecji. Tradycja podaje, że został ukrzyżowany, a następnie ukamienowany w Hierapolis za panowania cesarza Domicjana (81–96).

W 1962 roku ekspedycja archeologiczna kierowana przez prof. Pawła Verzone odkryła w Hierapolis (Azja Mniejsza) pod ruinami kościoła z V wieku prawdopodobny grób tego apostoła.

Filip – grec. *philippos* – lubiący konie.

JAKUB MŁODSZY, apostoł (I w.)

Pochodził z Nazaretu (Mk 2, 3–5), a będąc synem brata lub siostry św. Józefa, pozostawał w pokrewieństwie z Chrystusem. Kierował gminą chrześcijańską w Jerozolimie i podobnie jak św. Piotr cieszył się wielkim autorytetem.

Jest autorem listu, w którym szczególnie podkreślił znaczenie sakramentu namaszczenia chorych oraz rolę dobrych uczynków wynikających z żywej wiary.

Poniósł śmierć męczeńską w 62 roku jako pierwszy z apostołów, strącony z ganku świątyni, a następnie ukamienowany.

Jakub – hebr. *Jaaqob* – niech Bóg strzeże.

7 maja

GIZELA, królowa (ok. 985–1060)

Urodziła się około 985 roku jako córka Henryka II, księcia Bawarii. Była siostrą cesarza Henryka III. W młodym wieku została wydana za św. Stefana, króla Węgier. Z tego małżeństwa narodził się jedyny syn, św. Emeryk (1007–1031). Według świadectwa historii wspierała mądrymi radami królewskiego małżonka, była hojna w fundowaniu kościołów (katedra w Veszprem), wyposażaniu ich w sprzęty liturgiczne, a także dbała o biednych. W dużej mierze przyczyniła się do utrwalenia chrześcijaństwa na Węgrzech. Po śmierci męża (1038) na skutek zamieszek wewnętrznych powróciła do Niemiec. Tu wstąpiła do benedyktynek w Niederburg. Zmarła jako ksieni tego klasztoru w 1060 roku.

Z pamiątek po niej zachowały się: krzyż fundowany do jednego z kościołów (obecnie w Monachium) i płaszcz koronacyjny.

Gizela – germ. *gisil* – strzała.

LUDMIŁA zob. 16 września.

RÓŻA zob. 6 marca i 23 sierpnia.

8 maja

STANISŁAW SZCZEPANOWSKI, biskup i męczennik, patron diecezji lubelskiej (ok. 1030–1079)

Urodził się około 1030 roku w Szczepanowie. Nauki pobierał w kraju i za granicą. Dostyc wcześnie został mianowany kanonikiem kapituły krakowskiej. W 1072 roku objął stolicę biskupią w Krakowie. Jako pasterz diecezji dbał gorliwie o powierzonych swej pieczy wiernych.

Nie znamy bliżej przyczyn zaistniałego konfliktu z królem. Być może biskup wstawiał się zbyt energicznie za uciskanymi i surowo karanymi, może ganił rozluźnione obyczaje króla i dworu. Na pewno ten zatarg z królem, którego historia obdarzyła mianem „Śmiały” i „Szczodry”, był tragiczny, gdyż doprowadził do zabójstwa biskupa. Według tradycji miało się to stać dnia 8 maja 1079 roku, kiedy odprawiał on mszę św. w kościele na Skałce. Przeprowadzone w 1963 roku badania relikwii czaszki św. Stanisława wykazały kilka nacięć tęnym narzędziem.

W 1088 roku przeniesiono ciało męczennika do katedry na Wawelu. Kanonizacji św. Stanisława dokonał papież Innocenty IV w Asyżu w 1253 roku. Św. Stanisław stał się symbolem obrońcy wobec nadużyć sprawujących władzę. Uważano go również za patrona zjednoczonej, niepodległej Polski, dlatego modlono się do niego szczególnie w latach niewoli.

W skarbcu katedralnym na Wawelu przechowywany jest relikwiarz głowy i ramienia świętego.

W diecezji lubelskiej z kultem św. Stanisława związana jest miejscowość Piotrawin, gdzie według podania miał on dokonać wskrzeszenia rycerza Piotrowina.

Stanisław – imię słowiańskie (*stani* – stać i *staw* – sława). Utwierdzony sławą.

9 maja

PACHOMIUSZ, opat (287–347)

Urodził się w 287 roku w Sne (Egipt) w rodzinie pogańskiej. Początkowo odbywał służbę wojskową, po której ukończeniu przyjął chrzest. Jak podają niektóre jego żywoty, drogę do przyjęcia wiary utorowała mu życzliwość, jakiej doznawał od chrześcijan. Oni to przynosili żołnierzom żywność, a nawet ubrania, nie przyjmując za nic zapłaty, gdyż spodziewali się nagrody od Boga.

W 308 roku Pachomiusz schronił się do pustelni Tabenna. Ponieważ przyłączyli się do niego liczni uczniowie, rozpoczął organizowanie życia monastycznego. W ciągu kilkunastu lat powstało dziewięć wspólnot męskich i dwie żeńskie, a liczba zakonników przekroczyła 9 tysięcy. Zasługą Pachomiusza jest ujęcie tych wspólnot w ramy organizacyjne przez napisanie reguły życia zakonnego. Według niej mnisi powinni się utrzymywać z pracy fizycznej, mieszkać w oddzielnych szałasach, a zbierać się wspólnie jedynie na modlitwę i posiłki. Duży nacisk został położony na cnoty ubóstwa i posłuszeństwa. Pachomiusz był przeciwny przyjmowaniu przez zakonników święceń kapłańskich, aby nie wyróżniali się między sobą. Dla odprawiania mszy św. zapraszani byli okoliczni kapłani. Wielkim szacunkiem darzył Pachomiusza św. Atanazy.

Pachomiusz zmarł dnia 9 maja 347 roku w klasztorze w Phbou.

Pachomiusz – grec. *Pachum* – człowiek Boży.

10 maja

ANTONIN PIEROZZI, biskup (1389–1459)

Urodził się we Florencji (Włochy) 13 maja 1389 roku i otrzymał na chrzcie imię Antoni. Nazywano go jednak zdrobniale Antoninkiem. Odznaczał się nieprzeciętnymi zdolnościami, a kariera świecka stała przed nim otworem. Wybrał jednak, idąc za głosem powołania, stan duchowny i w wieku 16 lat wstąpił do zakonu dominikanów w S. Maria Novella. Po skończeniu studiów teologicznych otrzymał w 1413 roku święcenia kapłańskie. Pełnił urząd wizytatora klasz-

torów. Papież Eugeniusz IV wybrał go w 1445 roku na biskupa metropolity Florencji. Na tym stanowisku Antonin zajmował się gorliwie duszpasterstwem, wizytowaniem parafii i reformą prawa kościelnego. Ze względu na wielki autorytet dwukrotnie reprezentował republikę florencką w Rzymie. Jest autorem wielu dzieł teologicznych.

Zmarł dnia 2 maja 1459 roku. Kanonizowany przez papieża Hadriana VI w 1523 roku. Relikwie św. Antonina są czczone w bazylice św. Marka w jego rodzinnym mieście. W niektórych kalendarzach wspominany jest 2 maja.

Antonin – grec. *anthos* – kwiat.

BEATRYCZA d'ESTE, zakonnica (ok. 1200–1226)

Pochodziła z możnego rodu książąt d'Este. Urodziła się około 1200 roku. Od dzieciństwa pragnęła służyć Bogu i dlatego na wiadomość o zamiarze wydania jej za mąż uciekła z domu, chroniąc się w klasztorze benedyktynek w Salaroli (Włochy). Później założyła nowy klasztor na górze Gemola, gdzie w 1226 roku zakończyła życie jako skromna zakonnica. Kult jej został potwierdzony przez papieża Klemensa XIII w 1763 roku.

Beatrycza – łac. *beare* – uszczęśliwiać.

11 maja

IGNACY z LACONI (1701–1781)

Beatyfikowany przez papieża Piusa XII dnia 21 października 1951 roku.

Ignacy – łac. *ignis* – ogień (żarliwy).

MAMERT, biskup (zm. ok. 477)

Był biskupem Vienne (Francja). Wszystkie żywoty przedstawiają go jako człowieka rozmodlonego, duszpasterza dbającego o powierzona mu owczarnię. Podczas trwającej przez kilka lat suszy nakazał, aby przez trzy dni poprzedzające uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego we wszystkich kościołach diecezji odprawiali

się procesje i modły. W następnych latach urodzaje były bardzo pomyślne. Ten zwyczaj zaczął powoli przyjmować się w całym Kościele, a procesje zaczęto łączyć z poświęceniem pól.

Zmarł dnia 11 maja 477 roku.

Mamert – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznego boga wojny *Marsa*.

12 maja

NEREUSZ i ACHILLES, męczennicy (I/III w.)

O tych męczennikach posiadamy bardzo mało wiadomości. Papież św. Damazy (zm. 384) w ułożonym na ich cześć napisie nagrobnym informuje, że byli żołnierzami mającymi wykonać egzekucje na chrześcijanach. Przykład odwagi, z jaką ci wyznawali wiarę, skłonił ich do porzucenia błędów pogaństwa. Dokumenty z VII wieku potwierdzają, że pielgrzymi przybywający do Rzymu licznie odwiedzali ich grób.

Nereusz – grec. *neros* – wilgotny.

Achilles – grec. *achos* – cierpienie, ból.

PANKRACY, męczennik (III/IV w.)

Życie tego świętego oplatają liczne legendy, według których miał być przybrany synem cesarza Dioklecjana (284–305) albo też że jako sierota przybył ze swoim stryjem do Rzymu, gdzie w wieku 14 lat został umęczony za wiarę, rzucony dzikim zwierzętom. Bezsporny fakt męczeństwa Pankracego potwierdza wczesny kult, jaki mu oddawano w Rzymie. Papież Symmach (zm. 514) wystawił kościół na jego grobie.

Znany jest jako pierwszy z tzw. zimnych ogrodników, gdyż na jego dzień przypada zazwyczaj ochłodzenie. Przysłowie ludowe głosi: „Gdy przed Pankracym przymrozek mocny się zdarzy, zimno wiosnę zwarzy”.

Pankracy – grec. *pankrates* – zwycięski, wszechmogący.

13 maja

SERWACY, biskup (zm. ok. 384)

Sprawował urząd biskupa w Tongres (Belgia) i energicznie zwalczał herezję ariańską. W tym celu zwołał synod w Rimini (359), który potępił naukę Ariusza. Szczególnie szerzył nabożeństwo do Matki Bożej. Data jego śmierci nie jest pewna. Wiadomo, że na jego grobie wystawiono świątynię, do której pielgrzymowali cesarze: Karol Wielki, Henryk III i Maksymilian, a ze świętych św. Bernat i św. Norbert. Grób świętego należał do najbardziej znanych sanktuariów w Europie. Podobnie jak św. Pankracego, uznawano go za patrona rolników i ogrodników.

Przysłowia ludowe głoszą: „Jak się rozsierdzi Serwacy, to wszystko zmrozi i przeinaczy” oraz „Pankracy, Serwacy i Bonifacy źli na ogrody chłopacy”.

Serwacy – łac. *servatus* – zachowany.

ROBERT BELLARMIN zob. 17 września.

14 maja

MACIEJ, apostoł (I w.)

Wiarygodne informacje o św. Macieju podają Dzieje Apostolskie (1, 15–26) mówiąc, że został wybrany na miejsce Judasza. Poza tą wiadomością niczego pewnego o jego życiu nie wiemy. Tradycja utrzymuje, że głosił Ewangelię w Judei, Etiopii, a następnie na pograniczu ziem słowiańskich. Według świadectwa Klemensa Aleksandryjskiego (zm. 215) poniósł śmierć męczeńską w Jerozolimie przez ukamienowanie. Inni podają, że został dobity siekierą. Relikwie jego miała odnaleźć św. Helena (IV w.). Uważany jest za patrona cieśli i rzeźników.

Maciej – hebr. *Mattatyah* – dar Jahwe.

JUSTYNA, zakonnica (zm. 1319)

Justyna Francucci Bezzoli wstąpiła do zakonu benedyktynek w Arezzo (Włochy). Wiedziona pragnieniem życia pokutnego, przez wiele lat żyła w pustelni koło miejscowości Civitella. Kiedy utraciła wzrok, powróciła do macierzystego klasztoru. Jeszcze przez 20 lat była dla wszystkich wzorem pobożności i głębokiej pokory.

Zmarła dnia 12 marca 1319 roku. W niektórych kalendarzach tego właśnie dnia obchodzi się jej wspomnienie.

Justyna – łac. *justus* – sprawiedliwy.

15 maja

ZOFIA, wdowa i męczennica (III/IV w.)

Żywoty jej pochodzą z późniejszego okresu (VII i VIII w.) i zawierają wiele sprzecznych ze sobą informacji. Tradycja utrzymuje, że jako wdowa mieszkała z trzema córkami w Rzymie. Kiedy odmówiła złożenia ofiary z kadzidła na ołtarzu bogini Diany, córki na jej oczach zostały poddane torturom. Nie załamało to dzielnej matki, owszem, zachęcała je do wytrwania w wierze. Wspólnie z nimi została umęczona.

Relikwie św. Zofii i jej córek są czczone w kościele św. Pankracego w Rzymie. Związane z jej dniem przysłowie głosi: „Św. Zofija kłosa rozwija”.

Zofia – grec. *sophia* – mądrość.

IZYDOR, rolnik (zm. ok. 1130)

Urodził się około 1080 roku w Madrycie (Hiszpania), ale wcześniej, prawdopodobnie w poszukiwaniu pracy, rodzina jego przeniosła się na wieś. Izydor pracował jako parobek u gospodarza Jana Vargasa. Legenda podaje, że gdy odmawiał modlitwy przed przydrożną kapliczką, aby gospodarz nie wyrzucił mu lenistwa, orał za niego anioł. Najczęściej ta właśnie scena jest przedstawiana na obrazach.

Ożenił się z bł. Marią Toribią i zamieszkał w Madrycie. Oboje małżonkowie słynęli z pobożności i uczynków miłosierdzia. Tym, co posiadali, chętnie się dzielili z uboższymi od siebie.

Izydor zmarł w 1130 roku, a w 1170 roku jego relikwie przeniesiono do kościoła, w którym otrzymał chrzest. Na grobie Izydora działy się liczne cuda. Kanonizował go papież Grzegorz XV w 1622 roku.

Izydor uważany jest za patrona rolników. Przysłowia ludowe głoszą: „Na Izydora pusta komora”, „Na św. Izydora bywa często chłodna pora”.

Izydor – grec. *Izid* – bogini Izyda i *doron* – dar. Dar bogini.

16 maja

ANDRZEJ BOBOLA, kapłan i męczennik (1591–1657)

Wywodził się ze średnio zamożnej szlachty. Urodził się 30 listopada 1591 roku w Strachocinie w ziemi sanockiej. Uczęszczał do szkół jezuickich w Wilnie (1606–1611) i po ich ukończeniu wstąpił do tego zakonu. W Akademii Wileńskiej odbył studia teologiczne i filozoficzne (1613–1622). Święcenia kapłańskie otrzymał w 1622 roku. Pełnił różne funkcje duszpasterskie jako spowiednik, misjonarz ludowy, kapelan szpitala i więzienia. Pracował na terenie Wileńszczyzny, ale również w Łomży, Płocku i Warszawie, a od 1652 roku aż do męczeńskiej śmierci – w Pińsku i jego okolicach. Szczególnie poświęcił się pracy apostołskiej wśród prawosławnych, z których wielu pojednał z Kościołem katolickim. Gorliwością misyjną zasłużył sobie jeszcze za życia na miano „Apostoła Pińszczyzny” lub jak go nazywano popularnie – „duszochwata”.

W tamtych niespokojnych czasach do napięć politycznych (wojny z Kozakami i Tatarami) dołączyły się napięcia religijne. W obronie rzekomo zagrożonego prawosławia wystąpił Bohdan Chmielnicki. Kiedy w 1657 roku Pińsk został zajęty przez oddział Kozaków, Andrzej Bobola schronił się w odległym o 30 km Janowie Poleskim, a następnie we wsi Peredil. Dnia 16 maja został pochwycony przez tropiący go oddział. Kozacy natychmiast zdarli z niego szaty kapłańskie, a przywiązanego do płotu biczowali nahajkami, domagając się zaparcia wiary. Następnie z całym okrucieństwem i nienawiścią wybito mu zęby, wyrwano paznokcie i zdarto skórę z prawej ręki. Po tych męczarniach przywiązanego do konia wleczono do Janowa.

Tu nastąpił dalszy ciąg torturowania. W miejskiej rzeźni oprawcy wycięli kapłanowi na głowie tonsurę, a z pleców zdarli skórę w formie ornatu. Krwawiące rany posypywano sieczką. Na koniec obcięto mu nos, wargi i wybito jedno oko. Aby nie mógł w cierpieniu wzywać imienia Jezus, wyrwano mu język. Powieszono go za nogi, zamordowano szablą. Oddział wojska polskiego przybyły do Janowa nie zdążył już ocalić misjonarzowi życia.

Ciało męczennika pochowano w Pińsku w podziemiach kościoła zakonnego, gdzie po latach zapomnienia odnaleziono je w 1702 roku. W 1924 roku misja papieska przewiozła zmumifikowane zwłoki z Moskwy do Rzymu. Kanonizację przeprowadził papież Pius XI w 1938 roku.

Relikwie św. Andrzeja spoczywają w Warszawie w kościele zakonnym przy ul. Rakowieckiej.

Andrzej – grec. *anér* (*andros*) – mąż, mężczyzna.

17 maja

WILHELM, arcybiskup (zm. 1154)

Potwierdzone wiadomości odnośnie do jego życia posiadamy od chwili, gdy w 1140 roku został wybrany na stolicę biskupią Yorku (Anglia). Nie wiadomo, dlaczego miał tylu przeciwników, na czele z prymasem, że u kilku kolejnych panujących papieży został przedstawiony jako nieprawnie sprawujący władzę i wobec tego pozbawiono go urzędu. W tym trudnym okresie okazała się jego świętość. Nie walczył o swoje prawa, nie oskarżał krzywdzicieli, nie użalał się nad swoim losem. Opuścił biskupstwo i udał się do swego krewnego Rogera, króla Sycylii.

Po pewnym czasie wrócił do Anglii i pomagał swemu wujowi, biskupowi Winchester. Za jego namową, gdy papieżem został Atanazy IV (1153–1154), udał się do niego, aby wyjaśnić swoje położenie. Nowy papież zatwierdził prawo Wilhelma do biskupstwa Yorku (1154). Powrócił więc Wilhelm do diecezji, witany przez nieprzeliczone tłumy wiernych. Niestety, w tym samym roku zapadł na ciężką chorobę.

Zmarł dnia 8 czerwca 1154 roku. Opinię o świętości biskupa potwierdziły cuda dziejące się przy jego grobie. Papież Honoriusz III zaliczył go w poczet świętych w 1227 roku.

Niektóre kalendarze wspominają go 8 czerwca.

Wilhelm – germ. *wille* – chęć, wola i *helm* – opieka, pomoc. Dający opiekę.

SŁAWOMIR – imię słowiańskie (*stawo* – sława i *mir* – pokój) poświęcone w dokumentach od XII wieku.

18 maja

JAN I, papież i męczennik (zm. 526)

Był z pochodzenia Włochem, a na Stolicę Apostolską wstąpił 13 sierpnia 523 roku. Tak się złożyło, że w tym czasie cesarz Justynian nakazał arianom zwrócić wszystkie świątynie katolikom. Panujący we Włoszech król Gotów Teodoryk był wyznania ariańskiego i prosił papieża, aby udał się do Konstantynopola celem wyjednania u cesarza złagodzenia decyzji. Papież Jan I przybył na dwór cesarza w 525 roku i przebywał tam do Wielkanocy 526 roku. Przyjmowany był z największymi honorami. Dokonał koronacji cesarza, ale zmiany dekretu nie uzyskał. Po powrocie do Włoch został aresztowany i uwięziony w Rawennie.

Zmarł w więzieniu dnia 18 maja 526 roku, a powszechnie uważano, że został zamordowany. W cztery lata potem ciało Jana I przeniesiono do Rzymu.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

FELIKS z CANTALICE, zakonnik (ok. 1515–1587)

Urodził się około 1515 roku w miejscowości Cantalice (Włochy). Do zakonu kapucynów wstąpił w 1543 roku, a dwa lata później powierzono mu stanowisko kweśtarza na miasto Rzym. Pozostał nim do końca życia. Jego działalność nie ograniczała się jedynie do zbierania ofiar na utrzymanie klasztoru i wspomaganie ubogich. Bardzo często gromadził dzieci na placach miejskich i uczył je prawd wiary. W tym celu układał specjalne pieśni. W krótkim czasie stał się

nie tylko najpopularniejszą, ale najbardziej szanowaną postacią miasta. Był analfabetą, a przychodzili do niego ludzie postawieni wysoko w hierarchii społecznej z prośbą o udzielenie rady lub pomocy.

Zmarł dnia 18 maja 1587 roku, a na jego pogrzeb przybył papież Sykstus V, nakazując rozpoczęcie starań o kanonizację. Dopiero jednak papież Urban VIII beatyfikował Feliksa w 1625 roku, a kanonizował go papież Klemens XI w 1712 roku.

Feliks – łac. *felix* – szczęśliwy.

HENRYK IX, król (zm. 1161)

Niewiele wiadomości o nim przekazała historia. Około 1155 roku sprawował władzę w części kraju zwanej Vestergotland. Miał przyczynić się do utwierdzenia wiary chrześcijańskiej w Szwecji. Popierał misje w krajach skandynawskich. Zginął w walce z Duńczykami w 1161 roku. Zaraz po śmierci zaczęto go czcić jako świętego. Relikwie są przechowywane w katedrze w Uppsali.

Henryk – germ. *heim* – ojczyzna i *rihhi* – władca. Pan domu, władca ojczyzny.

19 maja

URBAN I, papież (zm. 230)

Z pochodzenia był Rzymianinem. Pontyfikat jego przypada na lata 222–230, a więc na czasy, kiedy chrześcijaństwo w Rzymie było zaniepokojone wystąpieniami pisarza i polemisty Hipolita. Głosił on błędną naukę, ale czynił to tak sugestywnie, że pozyskał wielu zwolenników.

O życiu i działalności Urbana I posiadamy szczątkowe informacje, bowiem przez wieki narosło wokół niego wiele legend. W późniejszych czasach jego kult stał się bardzo popularny. Czczono go jako patrona rolników.

Urban – łac. *urbanus* – mieszczanin.

IWO z CHARTRES, biskup (ok. 1040–1116)

Urodził się około 1040 roku w Beauvais (Francja). Odbił gruntowne studia filozoficzne i prawnicze. Przez pewien czas piastował urząd przełożonego w zakonie kanoników regularnych w Beauvais. W 1090 roku otrzymał sakrę biskupią z rąk papieża Urbana II jako pasterz diecezji Chartres. Wiele miesięcy spędził w więzieniu, ponieważ ganił nielegalne małżeństwo króla Filipa I. Stanowczością osiągnął rozejście się tego związku.

Pozostawił po sobie bogaty dorobek pisarski: listy, dzieła teologiczne, kazania. Najznakomitszym jego osiągnięciem są zbiory ustaw prawniczych, które wywarły wielki wpływ na całe prawodawstwo kościelne.

Zmarł dnia 23 grudnia 1116 roku. Kult jego zatwierdził papież Pius V w 1570 roku.

W niektórych kalendarzach wspominany jest 23 grudnia.

Iwo – celtycka forma imienia *Jan*.

20 maja

BERNARDYN ze SIENY, kapłan i doktor Kościoła (1380–1444)

Urodził się 8 września 1380 roku w Massa Marittima (Włochy). We wczesnym dzieciństwie stracił obydwój rodziców. Opiekował się nim stryj zamieszkały w Sienie. Tu Bernardyn ukończył pierwsze szkoły, a w latach 1396–1399 studiował prawo i teologię. W tymże mieście wstąpił do zakonu franciszkańskiego, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie (1404). Przez 12 lat przebywał w małym klasztorze w Capiola. W tym okresie zastąpił zdolnościami kaznodziejskimi, tak że w roku 1417 przełożeni powierzyli mu głoszenie nauk w całej Italii. Na jego kazania gromadziły się tłumy ludzi, że nie mogły ich pomieścić największe kościoły. Przemawiał więc na placach. Bardziej od słów pociągało słuchaczy jego życie, przepojone duchem modlitwy i umartwienia. Kapłani nie mogli wypowiedać wszystkich zgłaszających się, a tysiącami rozdawano komunię św. Kaznodzieja nawracał grzeszników, godził zwaśnionych, wzbudzał liczne powołania zakonne. Szczególnie szerzył nabożeństwo ku czci Matki

Bożej. Dziełem jego życia było dokonanie reformy zakonu w duchu powrotu do pierwotnej surowości. Od jego imienia nazwano tę gałąź franciszkańską bernardynami. Posiadając gruntowne wykształcenie, ubogacił literaturę religijną wieloma traktatami teologicznymi.

Zmarł dnia 20 maja 1444 roku w miejscowości L'Aquila. Przy jego trumnie działały się cudowne uzdrowienia. W sześć lat po śmierci papież Mikołaj V dokonał jego kanonizacji (1450).

Do Polski bernardynów sprowadził św. Jan Kapistran w 1452 roku (Wrocław). W następnych latach powstały klasztory w Krakowie i Warszawie. Zakon ten dał Polsce trzech błogosławionych: Jana z Dukli (zm. 1481), Szymona z Lipnicy (zm. 1482) i Władysława z Gielniowa (zm. 1505).

Bernardyn – germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny. Silny jak niedźwiedź.

ALEKSANDER zob. 26 lutego i 11 października

21 maja

JAN NEPOMUCEN, kapłan i męczennik (1350–1393)

Był Czechem i urodził się około 1350 roku w Pomuku koło Praги. Jako kleryk zatrudniony został w charakterze notariusza w kurii biskupiej w Pradze (1370). Po święceniach kapłańskich (1380) przez pewien czas był proboszczem przy kościele św. Galla, a następnie studiował na uniwersytecie w Padwie (1382–1387). Zdolnego i świątobliwego kapłana biskup praski Jenzenstein mianował swoim wikariuszem generalnym. W Czechach panował w tym czasie Wacław IV Luksemburczyk, znany z hulaszczego życia i niechętny Kościołowi. Obawiając się wystąpić wprost przeciwko biskupowi, kazał aresztować Jana i dwóch innych pracowników kurii diecezjalnej. Zostali oni poddani torturom, ale tylko Jan traktowany był z całą surowością. Podobno sam król przypatrywał się zadawanym mu cierpieniom. Na jego też polecenie na pół żywego Jana wrzucono z mostu Karola IV do Wełtawy. Stało się to dnia 20 marca 1393 roku.

Późniejsza tradycja podaje, że król chciał wymusić na nim wyjawienie grzechów swojej żony. Kult Jana Nepomucena szerzył się spontanicznie. Zatwierdził go papież Innocenty XII (1691–1700).

Ciało męczennika spoczywa w katedrze św. Wita w Pradze. Nawiązując do okoliczności jego śmierci, figury świętego ustawiane są najczęściej nad rzekami lub przy mostach. Uznawany jest on za orędownika chroniącego przed powodzią.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

WIKTOR zob. 22 stycznia i 28 lipca.

22 maja

RYTA, wdowa (ok. 1380–1447)

Prawdopodobnie urodziła się około 1380 roku w miejscowości Roccaparenie (Włochy) jako wymodlona przez rodziców jedynaczka. Na chrzcie otrzymała imię Małgorzata. Od dzieciństwa pragnęła poświęcić się Bogu, ale rodzice postanowili wydać ją za mąż. Nie było to szczęśliwe małżeństwo, gdyż mąż, porywczy i brutalny, nie stwarzał miłej atmosfery rodzinnej. Małgorzata znosiła swój los z wielką cierpliwością, poświęcając się wychowaniu dwóch synów. Po 15 latach życia małżeńskiego mąż padł ofiarą vendetty, zemsty rodowej. Synowie zgodnie z obyczajem postanowili zemścić się na mordercy ojca. Matka nie była w stanie przekonać ich o niesłuszności takiego postanowienia. Prosiła Boga, aby raczej zabrał synów ze świata, niżby mieli splamić się popełnieniem zbrodni. Obydwaj zmarli podczas epidemii.

Utraciwszy całą rodzinę Małgorzata wstąpiła do zakonu sióstr augustianek. Spełniała tam najniższe posługi. Miała gorące nabożeństwo do Męki Pańskiej i prosiła Chrystusa, aby dał jej odczuć chociaż jedno ze swoich cierpień. Któregoś dnia podczas modlitwy poczuła ukłucie w głowę, na której pojawiła się rana podobna do zranienia cierniem. Ten znak Ryta nosiła przez ostatnich 15 lat życia.

Zmarła dnia 22 maja 1447 roku i została pochowana w klasztorze w Cascia. Do jej grobu ściągali rzesze pielgrzymów, doznając wielu cudów i łask. Ciało Ryty pozostaje do dzisiaj nie naruszone. Kult jej zatwierdził papież Urban VIII w 1628 roku, a kanonizował ją papież Leon XIII w 1900 roku. Jest patronką w sprawach beznadziejnych.

Ryta – od imienia Margarita (Małgorzata).

WIESŁAWA – imię słowiańskie (*wieli* – wielki i *staw* – sława) potwierdzone w dokumentach od średniowiecza.

23 maja

DEZYDERY (DEZYDERIUSZ) z CAHORS, biskup (ok. 590–655)

Urodził się około 590 roku w pobliżu miejscowości Narbonne. Wychowany na dworze Chlotara II, piastował urząd podskarbiego. Kiedy w 630 roku zamordowano jego brata Rustyka, biskupa Cahors, został mianowany jego następcą. Odznaczał się wielką gorliwością, budował nowe świątynie i zakładał parafie.

Zmarł dnia 15 listopada 655 roku.

Dezydery – łac. *desiderium* – pragnienie.

IWONA – żeńska forma od imienia *Iwo* (Jan). zob. 19 maja.

24 maja

NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA
WSPOMOŻENIE WIERNYCH

Po zwycięskiej bitwie morskiej z potęgą turecką pod Lepanto (1571) papież św. Pius V wprowadził do litanii loretańskiej wezwanie: „Wspomożenie wiernych, módl się za nami”. Święto o tym samym tytule ustanowił papież Pius VII na dzień 24 maja, ponieważ tego dnia powrócił do Rzymu (1814) z niewoli narzuconej przez cesarza Napoleona Bonapartego. Ksiądz kard. Stefan Wyszyński wniósł prośbę do Stolicy Apostolskiej o zatwierdzenie tego święta dla Polski.

ZUZANNA, męczennica (III/IV w.)

Miała być fundatorką jednego z rzymskich kościołów. Są dość wczesne ślady jej kultu. Niestety, brak historycznie udokumento-

wanych wiadomości o jej życiu. Późniejsze żywoty są raczej zbiorem legend.

Zuzanna – hebr. *susan* – lilia.

25 maja

BEDA CZCIGODNY, kapłan i doktor Kościoła (673–735)

Urodził się w 673 roku niedaleko opactwa w Wearmouth (Anglia). W latach dziecięcych uczęszczał do szkoły klasztornej, przygotowując się do życia zakonnego. Święcenia kapłańskie otrzymał w 703 roku. Był najbardziej wykształcony wśród współczesnych. Znał język hebrajski, grecki i łacinę, co ułatwiało mu studium Pisma św. i dzieł starożytnych pisarzy kościelnych. Napisał obszerną historię narodu angielskiego, opracował wiele żywotów świętych. Spod jego pióra wychodziły poematy religijne, komentarze do ksiąg świętych i rozprawy teologiczne. Porównywano go z największymi myślicielami religijnymi, ze św. Augustynem i św. Ambrozym.

Zmarł dnia 26 maja 735 roku. Papież Leon XIII (1878–1903) nadał mu tytuł doktora Kościoła.

Beda – ang. *beadu* – walka.

GRZEGORZ VII, papież (ok. 1015–1085)

Hildebrand pochodził z Toskanii (Włochy), gdzie urodził się między 1015 a 1020 rokiem. O jego młodości niewiele wiemy. Na pewno wcześniej wstąpił do zakonu i odbył tam gruntowne studia. Niezwykle zdolny, inteligentny, obdarzony zdolnościami przewodzenia, przy kilku kolejnych papieżach (Grzegorz VI, Leon IX, Wiktor II, Stefan IX) odgrywał rolę doradcy. Papież Leon IX mianował go kardynałem. Hildebrand był współautorem zakrojonej na dużą skalę reformy prawa kościelnego. Kiedy po śmierci papieża Aleksandra II (1061–1073) został wybrany na Stolicę Apostolską, w dalszym ciągu prowadził rozpoczęte dzieło. Chodziło głównie o uniezależnienie Kościoła od władzy cywilnej, której przedstawiciele mieli dotychczas prawo obsadzania urzędów duchownych. Często otrzymywali je ludzie małej wiary albo nagannych obyczajów. Na

zwołanym w 1074 roku do Rzymu synodzie Hildebrand jako papież Grzegorz VII przeprowadził ustawy zabraniające kupowania urzędów i godności, a także nakładające na duchownych obowiązki zachowania celibatu. Już w następnym roku (1075), na drugim synodzie rzymskim, uchwalone zostały prawa zabraniające pod karą ekskomuniki przyjmowania urzędów kościelnych od władzy świeckiej.

Naturalnie, że ograniczenia kompetencji panujących wywołało nienawistne ataki na osobę papieża. Posuwano się nawet do publicznego wyszydzania „mnicha Hildebranda”, rozpowszechniano jego karykatury. Przewodził w tym cesarz niemiecki Henryk IV. Z jego polecenia grupa zamachowców napadła na Grzegorza VII, gdy w Boże Narodzenie odprawiał mszę św., i chciała go zamordować. Ponadto cesarz zmuszał biskupów niemieckich do wypowiedzenia posłuszeństwa Stolicy Apostolskiej. Papież w 1076 roku obłożył cesarza klątwą, na skutek której wypowiedziano mu uległość. Henryk IV udał się jako pokutnik do Canossy, gdzie stojąc przez trzy dni u bram zamku prosił papieża o zdjęcie tej kary. Skrucza cesarza nie była szczerą. Zebrawszy odpowiednie siły, najechał na Rzym. Papież zmuszony został do wezwania na pomoc Normanów. Ci wprawdzie pokonali wojska niemieckie, ale sami zachowali się jak najeźdźcy. Złupili miasto, zadając gwałt jego mieszkańcom. Gniew społeczeństwa zwrócił się ku Grzegorzowi VII, który w tej sytuacji musiał opuścić Rzym i zamieszkać w Salerno. W tej miejscowości zmarł dnia 25 maja 1085 roku.

Papież Paweł V w 1606 roku zaliczył go w poczet świętych. Na grobowcu Grzegorza VII w Salerno wyryto wypowiedziane przez niego na krótko przed śmiercią słowa: „Umiłowałem sprawiedliwość, a znienawidziłem nieprawość, dlatego umieram na wygnaniu”.

Grzegorz – grec. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

26 maja

FILIP NEREUSZ, kapłan (1515–1595)

Urodził się we Florencji (Włochy) 21 lipca 1515 roku. Odznaczał się miłą powierzchownością, pogodnym usposobieniem oraz darem zjednywania sobie ludzi. W wieku 17 lat przybył do Rzymu, aby

studiować filozofię i teologię. Na swoje utrzymanie zarabiał pełniąc obowiązki wychowawcy synów zamożnego mieszczanina. Ulubionym miejscem wycieczek były dla niego katakumby św. Sebastiana. W nich przeżył dziwne zjawisko. W 1544 roku w Zielone Świąta poczuł, że tajemnicza moc wyciąga mu dwa żebra. W tym czasie wydawało mu się, iż jego serce jest ognistą kulą.

W 1548 roku Filip założył Bractwo Trójcy Świętej celem obsługiwanego pielgrzymów i chorych. Gdy ukończył 36 lat, za namową spowiednika przyjął święcenia kapłańskie (1551). W Rzymie przy kościele św. Hieronima założył pierwsze oratorium, rodzaj świetlicy religijnej, gdzie mogli się zbierać duchowni i świeccy. Wspólne modlitwy, czytanie Pisma św., rekolekcje, a także organizowanie prelekcji na różne tematy oto program pracy Filipa. Miejsce i panująca tu atmosfera przyciągały wielu ludzi.

Na tamte czasy był to zupełnie nowy styl duszpasterstwa. Przy oratorium skupiała się elita intelektualna, a do grona przyjaciół zaliczali się święci tej miary, co: Kamil de Lellis, Feliks z Kantalicio, Jan Leonardi, Franciszek Salezy i Ignacy Loyola. W 1564 roku rodzinna Florencja oddała Filipowi kościół św. Jana, przy którym osiedlili się jego duchowi synowie, nazwani później filipinami. Zgromadzenie zatwierdził papież Grzegorz XIII w 1575 roku.

Filip Nereusz zmarł dnia 26 maja 1595 roku, ciesząc się powszechną opinią świętości. Beatyfikował go papież Paweł V (1610), a kanonizował papież Grzegorz XV (1622). O zasługach tego świętego świadczy zdanie wypowiedziane przez kard. Baroniusza: „Jego apostołstwo rozciągało się na wszystkie kategorie ludzi, począwszy od papieży do ostatniego ulicznika”.

Do Polski przybyli filipini w 1668 roku zakładając oratorium w Gostyniu koło Poznania.

Filip – grec. *philippos* – lubiący konie.

LAMBERT, biskup (zm. 1154)

O jego życiu posiadamy niewiele wiadomości. Urodził się w Beaudouen (Francja). Jako dziecko został oddany na wychowanie do opactwa leryńskiego. Ponieważ wyróżniał się zdolnościami, a ponadto prawością charakteru, w 1114 roku został mianowany biskupem Vence. Urząd ten sprawował przez 40 lat. Dla siebie niezwykle

surowy, do innych umiał odnosić się z wielką łagodnością i życzliwością. Tradycja utrzymuje, że cieszył się darem czynienia cudów. Będąc już ciężko chory, usłyszał odgłosy prac kamieniarskich dochodzące z katedry. Dowiedziawszy się, że to dla niego kują grobowiec, wstał, aby go zobaczyć. Wkrótce zmarł, a stało się to dnia 26 maja 1154 roku.

Lambert – germ. *land* – kraj i *berth* – sławny. Pochodzący ze sławnego kraju.

27 maja

AUGUSTYN z CANTERBURY, biskup (zm. ok. 605)

Nazywany jest apostołem Anglii, ponieważ przybył do tego kraju na czele czterdziestoosobowej grupy misjonarzy wysłanych przez papieża Grzegorza Wielkiego (597). Ochrzcił dwór króla Kentu Etelberta, przy pomocy którego wybudował w Canterbury katedrę. Praca misyjna przyniosła nadspodziewane wyniki. Wkrótce (601) powstały dwie metropolie i 24 diecezje. Augustyn został mianowany pierwszym prymasem Anglii.

Zmarł dnia 26 maja 604 lub 605 roku. Na wybrzeżu, gdzie misjonarze wysiedli ze statku, wystawiono pamiątkowy krzyż.

Augustyn – łac. *augur* – zapowiedziany dobrymi przepowiedniami.

FRYDERYK, biskup (zm. 1121)

Całe życie spędził w Liège (Belgia). Tu się urodził, kształcił, sprawował urząd proboszcza parafii katedralnej, a wreszcie biskupa tej diecezji. Z wielką odwagą wprowadzał reformy papieża Grzegorza VII (zob. 25 maja), występując przeciwko mieszaniu się władców świeckich w sprawy Kościoła. Jako biskup (1119) odznaczał się gorliwością, mądrością podejmowanych decyzji, troską duszpasterską oraz wielką dobrocią, pokorą i łagodnością.

Zmarł dnia 27 maja 1121 roku.

Fryderyk – germ. *fridu* – pokój, zadowolenie i *rihhi* – panowanie, władza. Władca pokoju.

28 maja

GERMAN I, patriarcha Konstantynopola (ok. 634–ok. 734)

Pochodził z rodziny senatorskiej, cieszącej się dużym uznaniem cesarza. Jakkolwiek miał otwartą drogę do kariery dworskiej, postanowił poświęcić się Bogu. W latach 680–681 uczestniczył w obradach soboru konstantynopolitańskiego III, który potępił błędną naukę monoteletów, głoszącą, że Chrystus nie posiadał woli jako prawdziwy człowiek. Za panowania cesarza Anastazego II został powołany na stolicę patriarchy Konstantynopola (715). Broniąc czystości wiary, wyłączył ze społeczności Kościoła duchownych będących zwolennikami potępionej herezji. Kiedy następny cesarz Leon Izauryjczyk pod naciskiem kalifa Jesida II rozpoczął zwalczanie kultu relikwii i świętych obrazów (718), stanął w ich obronie, odwołując się nawet do papieża Grzegorza II. Otrzymał od niego specjalną pochwałę. Nie pomogły jednak starania Germana. Wiele cennych wizerunków zniszczono, nawet tych, które były czczone jako cudowne. Na obrońców sypały się kary: aresztowania, deportacje, a nawet wyroki śmierci. Mężnego patriarchę cesarz skazał na wygnanie do klasztoru w Cora, gdzie zmarł około 734 roku. German pozostawił po sobie wiele pism: listy, kazania, hymny. Szczególnie cenne są traktaty o Matce Bożej. Zaraz po śmierci zaczęto oddawać mu cześć jako świętemu. Tak nazwał go sobór nicejski II (787). Relikwie św. Germana zabrali krzyżowcy w 1210 roku i przewieźli do klasztoru benedyktyńskiego w Bort (Francja).

German – łac. *germanus* – rodzony brat.

JAROMIR – imię słowiańskie (*jaro* – ostry, surowy i *mir* – pokój) poświadczane w dokumentach od XIII wieku.

29 maja

URSZULA LEDÓCHOWSKA, dziewica (1865–1939)

Urodziła się 17 kwietnia 1865 roku w Loosdorf (Austria). Rodzina Ledóchowskich wyróżniała się patriotyzmem i religijnością.

Urszula była szczególnie uzdolniona. Pociągały ją języki obce, malarstwo, historia sztuki. Okazywała również zainteresowanie problematyką społeczną, była czuła na biedę i niedolę ludzką. W wieku 21 lat wstąpiła w Krakowie do zgromadzenia urszulanek. W zakonie zdobyła średnie wykształcenie oraz uzyskała dyplom nauczycielki. Przez wiele lat uczyła w gimnazjum. Od 1904 roku pełniła obowiązki przełożonej klasztoru w Krakowie. W tym czasie założyła pierwszą w Polsce Sodalicję Mariańską dla dziewcząt. W trosce o młodzież studiującą otworzyła internat dla studentek oraz zorganizowała kursy wiedzy religijnej, prowadzone przez wybitnych teologów. Rozumiała pilną potrzebę roztoczenia opieki nad skupiskami Polaków znajdującymi się poza własną ojczyzną. Założyła polskie szkoły i domy opieki w Rosji, Finlandii i Szwecji. Prowadziła akcję charytatywną, zbierając znaczne fundusze na pomoc dla kraju dotkniętego skutkami I wojny światowej.

W toku takiej działalności zrodziła się w niej myśl powołania nowej rodziny zakonnej, dostosowanej do aktualnych potrzeb pracy wychowawczej, zwłaszcza wśród młodzieży robotniczej i wiejskiej. Po zakończeniu działań wojennych zakupiła niewielką posiadłość w Pniewach (Poznańskie), która stała się domem generalnym urszulanek szarych. Zgromadzenie otrzymało w 1923 roku dekret pochwalny, a w 1930 roku ostateczne zatwierdzenie Stolicy Apostolskiej. Siostry zajmowały się głównie prowadzeniem katechizacji, roztaczały opiekę nad sierotami, pracowały w duszpasterstwie parafialnym, organizowały tak bardzo potrzebne wówczas stołówki dla studentów i ludzi samotnych.

Urszula umiała w pracy społecznej kierować się duchem miłości, nie zwracając uwagi na czyjeś przekonania czy wyznawaną religię. Była wzorem właściwego łączenia życia czynnego z duchem modlitwy.

Zmarła w Rzymie dnia 29 maja 1939 roku. Beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II w 1983 roku.

Urszula – łac. *ursa* – niedźwiedzica.

30 maja

JAN SARKANDER, kapłan i męczennik (1576–1620)

Urodził się 20 grudnia 1576 roku w Skoczowie koło Cieszyna z mieszanego małżeństwa (ojciec Czech, matka Polka). Mając 12 lat stracił ojca (1588) i wówczas z całą rodziną wyjechał do Przybora na Morawach. Uczył się tam w katolickiej szkole parafialnej, a następnie w kolegium jezuickim w Ołomuńcu (1593). Studiował na uniwersytecie w Pradze i Grazu, a nauki zakończył uzyskaniem dwóch doktoratów. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1609 roku. Przez kilka lat pracował jako wikariusz w różnych parafiach, a w 1616 roku objął probostwo w Holeszowie.

Były to czasy wewnętrznych walk na tle politycznym i religijnym. Katolicy w kraju opanowanym przez protestantów i husytów znaleźli się w mniejszości, a nadto musieli znosić prześladowanie. Ponieważ Jan wielu innowierców pojednał z Kościołem, ściągnął na siebie nienawiść. Wypadki spowodowane zamieszkami politycznymi doprowadziły do odbierania katolikom świątyń i wypędzania duchownych. W tej sytuacji Jan opuścił swoją parafię i udał się do Częstochowy i Krakowa. Powrócił na Morawy, gdy król polski Zygmunt III wysłał przeciwko husytom „lisowczyków”. Posądzony przez samozwańczego króla Czech Fryderyka V o zdradę stanu, został aresztowany. W ten sposób przygotowywano grunt do rozpoczęcia prześladowania katolików. Zastosowano wobec niego najśrodsze tortury, jak wyciąganie rąk i nóg ze stawów oraz przypiekanie ogniem. Żądano wydania tajemnicy spowiedzi, a gdy odmawiał, torturowano go nadal. Zakończył życie w największych cierpieniach dnia 17 marca 1620 roku. Dopiero po siedmiu dniach udało się katolikom uzyskać pozwolenie na urządzenie pogrzebu.

Po klęsce husytów pod Białą Górą (1620) do grobu męczennika zaczęły ciągnąć liczne pielgrzymki. Nawiedzili go m.in.: Jan III Sobieski, cesarz Karol VI, Franciszek I oraz cesarzowa Maria Teresa. Papież Pius IX zaliczył Jana w poczet błogosławionych w 1859 roku.

W podziemiach kościoła w Ołomuńcu można oglądać narzędzia tortur św. Jana, a na miejscu dawnego więzienia znajduje się kaplica, pod którą jest piwnica więzienna.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

JOANNA D'ARC, dziewica (ok. 1411–1431)

Przyszła na świat około 1411 roku w rodzinie wieśniaków w Domremy (Francja). Nigdy nie uczęszczała do szkoły, nie umiała czytać ani pisać, wykonywała tylko zwyczajne prace domowe. Była niewątpliwie pobożną dziewczyną, a od 13 roku życia zaczęła doznawać wielu cudownych wizji i uniesień. Dowiedziała się z nich o tragicznej sytuacji ojczyzny, podbijanej przez Anglików, a także o roli, jaką wyznaczyła jej Opatrzność Boża. Ogarnięta wiarą, że działa z naku Boga, udała się do komendanta garnizonu w Vaucouleurs. Mieszkańcy zakupili dla niej zbroję i konia. Głos z nieba wskazał jej, gdzie zakopany był miecz oznaczony pięcioma krzyżykami. Tym właśnie mieczem posłużyła się w walce. Na swoim sztandarze umieściła wizerunek Chrystusa i napis: „Jezus i Maryja”. W 1429 roku na czele wojska francuskiego uwolniła Orlean, a następnie całą dolinę Loary. Przynagliła Karola, aby koronował się w Reims na króla Francji (1429). Brała udział w wyzwoleniu Paryża, ale podczas walki odniosła poważną ranę. W bitwie pod Compiègne dostała się do niewoli angielskiej. Oskarżono ją o współdziałanie z diabłem, a objawienia uznano za rodzaj opętania. Używanie stroju męskiego poczytano za urąganie przyzwoitości chrześcijańskiej. Stronniczy sąd nie zezwolił Joannie na odwołanie się do Stolicy Apostolskiej. Z wyroku władzy cywilnej została dnia 30 maja 1431 roku spalona na stosie w Rouen.

Wystąpienie Joanny poderwało cały naród do walki o wolność, a jej śmierć wstrząsnęła sumieniami. Inwazja angielska zakończyła się klęską. Pod naciskiem opinii Karol VII ustanowił w 1452 roku specjalną komisję celem ponownego rozpatrzenia sprawy Joanny. Zabiegał o to również papież Kalikst III, żądając powtórnego przebadania akt. W 1456 roku wyrok na Joannę uznano za haniebny i sprzeczny z prawem. Beatyfikował ją papież Pius X w 1909 roku, a kanonizował papież Benedykt XV w 1920 roku.

Joanna – żeńska forma od imienia *Jan (Johhanan – Bóg jest łaskawy)*.

31 maja

NAWIEDZENIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Początkowo święto Nawiedzenia NMP było obchodzone tylko na Wschodzie. Na Zachodzie od 1263 roku propagowali je franciszkanie. Sobór bazylejski (1441) wprowadził je do liturgii całego Kościoła. Reforma kalendarza liturgicznego z 1969 roku przeniósła tę uroczystość z 2 lipca na dzień 31 maja. Jest ona pamiątką przyjścia Maryi do domu św. Elżbiety, gdy w dniu Zwiastowania dowiedziała się, że Elżbieta ma zostać matką (Łk 1, 39–56).

PETRONELA, męczennica (I/II w.)

Według martyrologium rzymskiego miała być ona córką św. Piotra, co nie zostało historycznie udokumentowane. Śmierć męczeńską poniosła w Rzymie w pierwszych wiekach chrześcijaństwa.

Petronela – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu Petroniuszów.

ANIELA MERICI zob. 27 stycznia.

CZERWIEC

JUSTYN * MARCELIN * PIOTR * SADOK *
KAROL * PACYFIK * FRANCISZEK * BONI
FACY * NORBERT * PAULINA * ROBERT *
EFREM * FELICJAN * BOGUMIŁ-PIOTR *
DIANA * BARNABA * ONUFRY * LEON * AN
TONI * RUFIN * WALERY * JOLANTA * WIT *
BERNARD * BENON * ALBERT * ALINA *
AMAND * GRZEGORZ * ROMUALD * ALOJZY
* ALICJA * PAULIN * JAN * TOMASZ * WIL
HELM * DOROTA * RUDOLF * MAKSENCJUSZ
* CYRYL * WŁADYSŁAW * IRENEUSZ * WIN
CENCJA * PIOTR * PAWEŁ * LUCYNA *

CZERWIEC

1 czerwca

JUSTYN, męczennik (zm. 165)

Urodził się i większość życia spędził w Palestynie, gdzie jego rodzina należała do rzymskich kolonizatorów. Od młodości pasjonował się problemami filozoficznymi. Studiował tę dziedzinę wiedzy, a następnie zainteresował się chrześcijaństwem i mozaizmem. W wieku 33 lat przyjął chrzest, będąc przekonany, że tylko w chrześcijaństwie jest pełna prawda. Od tego czasu, wykorzystując posiadaną wiedzę i autorytet moralny, gromadził wokół siebie uczniów i prowadził dyskusje z filozofami żydowskimi i pogańskimi. Aby skuteczniej służyć chrześcijaństwu, udał się do Rzymu, gdzie założył szkołę. Wydał tu dwie apologie w obronie wiary, wskazując w nich, jak bardzo mylne poglądy o religii chrześcijańskiej mieli poganie, a także zbijał liczne zarzuty. Swoją działalnością wywołał w kręgach pogańskich nienawiść ku sobie i został oskarżony.

Zginął za panowania cesarza Marka Aureliusza, prawdopodobnie w 165 roku, ścięty mieczem. Uważany jest za jednego z najwybitniejszych apologetów (obrońców) chrześcijaństwa. Jego dzieła stanowią fundamentalne źródło do poznania struktury, liturgii i nauki Kościoła pierwszych wieków.

Justyn – łac. *justus* – sprawiedliwy.

2 czerwca

MARCELIN i PIOTR, męczennicy (III/IV w.)

Obydwaj męczennicy ponieśli śmierć w Rzymie za panowania cesarza Dioklecjana (284–305), prawdopodobnie w 304 roku. Marce-
lin był kapłanem. Oprawcy kazali im wykopać grób, a następnie
ścięto ich mieczem. Na grobie męczenników cesarz Konstantyn I
Wielki wybudował bazylikę.

Marcelin – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

SADOK i TOWARZYSZE, męczennicy (zm. 1260)

Był Polakiem, a do zakonu przyjął go sam św. Dominik. Z jego
też polecenia Sadok prowadził misje na Węgrzech. Nie wiadomo,
kiedy i z jakich powodów znalazł się w Polsce. Podczas najazdu
tatarskiego na przełomie 1259/1260 został zdobyty Sandomierz.
Tatarzy zamordowali wielu mieszkańców, a wśród nich Sadoka i 49
zakonników dominikańskich. Męczennicy ci zginęli w kościele św.
Jakuba podczas odmawiania modlitwy *Salve Regina*. Kult ich rozpo-
czął się niebawem.

Sadok – hebr. *saduk* – święty, sprawiedliwy.

3 czerwca

KAROL LWANGA i TOWARZYSZE, męczennicy (zm.
1885–1887)

Był mieszkańcem Ugandy (Afryka). Do tego kraju chrześ-
cijaństwo dotarło dopiero w XIX wieku. W 1875 roku król Ugandy
Mutesa I zezwolił na przybycie misjonarzy, którzy w krótkim czasie
pozyskali dla wiary wielu Murzynów. Niestety jego syn, Mwanga I,
po śmierci ojca wypowiedział otwartą walkę chrześcijaństwu i tępił
placówki misyjne, nawet te, które prowadziły szkoły czy punkty
sanitarne.

Dnia 3 czerwca 1886 roku skazano na śmierć grupę paziów i dwo-
rzan królewskich. Owiniętych w trzciniowe maty rzucano ich do

ognia, innym obcinano ręce i nogi, wrywano kawałki ciała. Łącznie zginęło za wiarę około 200 osób, z tych najbardziej znanych 22. Karol Lwanga, liczący 25 lat, był przełożonym paziów. Zginął modląc się i zachęcając innych do wytrwania.

Krew męczenników wyprosiła dla Ugandy łaskę wiary. Po ustaniu prześladowań (1890) nastąpił żywiołowy wzrost nawróceń. Obecnie Kościół liczy w tym kraju około 5 milionów wyznawców. Karola Lwangę i 21 jego towarzyszy beatyfikował papież Benedykt XV w 1920 roku, a kanonizował papież Paweł VI w 1964 roku.

Karol – germ. *karl* – małżonek, mąż.

LESZEK – imię słowiańskie potwierdzone od XII wieku. Prawdopodobnie zdrobnienie od imienia *Lścimir* lub *Lścistaw* (*lście* – chytróść).

4 czerwca

PACYFIK z NOVARY, zakonnik (1420–1482)

Urodził się w 1420 roku w miejscowości Cerano (Włochy). Jako zakonnik franciszkański zastąpił przez głoszenie misji i rekolekcji w całych Włoszech. Był gorącym zwolennikiem ogłoszonej przez papieża Sykstusa IV krucjaty przeciwko Turkom. W 1473 roku wydał podręcznik teologii moralnej, wielokrotnie później wznawiany.

Zmarł dnia 4 czerwca 1482 roku w Sassari (Sardynia). Kult jego zatwierdził papież Benedykt XIV w 1745 roku.

Pacyfik – łac. *pacificus* – spokojny, czyniący pokój.

FRANCISZEK CARACCILO, kapłan (1563–1608)

Pochodził ze znakomitej rodziny włoskiej, a urodził się 13 października 1563 roku w Villa Santa Maria (Włochy). W wieku 22 lat zapadł poważnie na zdrowiu i wówczas złożył ślub poświęcenia się Bogu, jeżeli wyzdrowieje. Po odbyciu studiów teologicznych przyjął w 1581 roku święcenia kapłańskie i natychmiast zapisał się do bractwa kapłanów, którego celem było opiekowanie się więźniami i galernikami. Wspólnie z kilkoma podobnymi mu zapaleńcami udał

się do pustelni Camaldoli, gdzie dojrzał pomysł założenia nowej rodziny zakonnej. Papież Sykstus V w 1588 roku zatwierdził regułę zgromadzenia, która przewidywała, że zakonnicy oprócz zwyczajnych ślubów: ubóstwa, czystości i posłuszeństwa, nie będą przyjmowali żadnych godności kościelnych. Pierwsze placówki powstały we Włoszech i Hiszpanii.

Franciszek zmarł dnia 4 czerwca 1608 roku w czasie odbywania pielgrzymki do Matki Bożej w Loreto. Podczas pogrzebu zdarzyło się cudowne uzdrowienie ze śmiertelnej choroby. Beatyfikował go papież Klemens XIV (1770), a kanonizował papież Pius VII (1807).

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

5 czerwca

BONIFACY, arcybiskup i męczennik (ok. 672–754)

Znany jest w historii Kościoła jako wybitny apostoł Niemiec. Pochodził z Anglii, gdzie wstąpił do zakonu benedyktynów i zdobył gruntowne wykształcenie. Odczuwał powołanie misyjne i dlatego za zezwoleniem przełożonych udał się do Niemiec, aby utwierdzać tam wiarę chrześcijańską. Ta pierwsza wyprawa nie przyniosła zadowalających rezultatów ze względu na zamieszki polityczne. Dopiero druga wyprawa, podjęta w 719 roku, a poparta przez papieża Grzegorza II, stała się owocna. Bonifacy przez trzy lata miał podobno ochrzcić kilka tysięcy niemieckich pogan. W tym czasie założył w Amöneburgu klasztor benedyktyński (722). Ponownie udał się do Rzymu, gdzie otrzymał święcenia biskupie oraz specjalne pełnomocnictwo do zorganizowania hierarchii kościelnej na terenach objętych swoją misją. Do pomocy otrzymał wsparcie w postaci ekipy misjonarzy. Symbolem utrwalenia się chrześcijaństwa było ścięcie przez Bonifacego „świętego dębu” w Gheismar. Z pozyskanego drewna zbudował część kościoła. Korzystając z uprawnień, mianował wielu biskupów oraz założył kilka klasztorów. Te ostatnie odgrywały doniosłą rolę, promieniując na kraj cywilizacją i kulturą chrześcijańską. Dziełem Bonifacego było również założenie opactwa w Fuldzie (744), które wkrótce stało się centralnym ośrodkiem

religijnym całych Niemiec. Zasluga Bonifacego polega nie tylko na wprowadzeniu chrześcijaństwa, ale także na doprowadzeniu do jedności politycznej Europy.

W 754 roku w sam dzień Zesłania Ducha Świętego (5 czerwca) wraz z 52 towarzyszami został zamordowany przez pogańskich Fryzów. Ciało świętego spoczywa w Fuldzie, gdzie każdego roku zbiera się w dorocznej pielgrzymce episkopat niemiecki.

Bonifacy – łac. *bonum* – dobro i *facere* – czynić. Czyniący dobro.

6 czerwca

NORBERT, arcybiskup (ok. 1082–1134)

Pochodził z rodziny niemieckiej, a jego ojciec pełnił urząd na dworze metropolity Kolonii (Niemcy). Urodził się około 1082 roku i od chłopięcych lat przygotowywał się do stanu duchownego. Szczęśliwe ocalenie od porażenia piorunem przyśpieszyło decyzję wstąpienia do zakonu benedyktynów. Tu oddawał się surowym praktykom pokutnym, tu także otrzymał święcenia kapłańskie. Wezwany jednak przez biskupa do diecezji, opuścił klasztor, ale przyłączył się do tzw. kapłanów wędrujących. Byli to ludowi misjonarze propagujący reformy życia kościelnego zapoczątkowane przez papieża Grzegorza VII (1073–1085). Uzyskał nawet zezwolenie na głoszenie kazań poza własną diecezją (1119). Wokół siebie zgromadził kapłanów zapalonych taką samą ideą głoszenia pokuty i nawoływania do zmiany obyczajów. W 1121 roku złożyli oni śluby zakonne, dając początek zgromadzeniu Kanoników Regularnych Ścisłej Obserwy, zwanych popularnie norbertanami. Zasłużyli się oni w pogłębianiu wśród wiernych życia sakramentalnego i szerzeniu czci Najświętszego Sakramentu.

W 1129 roku Norbert został mianowany arcybiskupem w Magdeburgu. Na tym stanowisku usilnie zabiegał o naprawę rozluźnionej karności kościelnej i rozwój życia zakonnego.

Zmarł dnia 6 czerwca 1134 roku i został pochowany w swojej katedrze. W XVI wieku, kiedy protestanci zaczęli zajmować kościoły katolickie, norbertanie przenieśli relikwie swego założyciela do Strahov koło Pragi czeskiej. Kult jego zatwierdził papież Grzegorz XIII w 1582 roku.

Norbertanie przybyli do Polski w 1126 roku osiedlając się we Wsi Kościelnej pod Kaliszem. Norbertanki pierwszy klasztor założyły w 1250 roku w Krakowie. W nim żyła i zmarła św. Bronisława.

Norbert – germ. *nord* – północny i *berth* – sławny. Sławny człowiek z północy.

PAULINA, męczennica (ok. III w.)

Wspominana jest w starożytnych spisach męczenników wspólnie z innymi, np. z Artemiuszem i Kandydą. Być może stanowili oni jedną rodzinę. Dość wczesne świadectwa wskazują, że zostali pochowani na Via Aurelia w Rzymie.

Paulina – łac. *paulus* – mały.

7 czerwca

ROBERT, opat (zm. 1159)

Dokładnej daty jego urodzenia nie znamy. Urodził się w Crave (Anglia) w niezamożnej rodzinie. Wiadomo, że ukończył studia w Paryżu, a wyświęcony na kapłana, był proboszczem w rodzinnej miejscowości. Pragnienie doskonalszego życia sprawiło, że wstąpił do benedyktynów w Whitbe. Kiedy część zakonników opowiedziała się za powrotem do surowszej reguły, dołączył do nich i tak powstało nowe opactwo w Newminster. Ten odłam zakonu nazwano cystersami.

Zmarł dnia 7 czerwca 1159 roku.

Robert – germ. *hrot* – sława i *berth* – znakomity. Cieszący się wielką sławą.

WIESŁAWA zob. 22 maja.

8 czerwca

MAKSYM zob. 13 sierpnia i 27 listopada.

SEWERYN zob. 8 stycznia i 23 października.

9 czerwca

EFREM, diakon i doktor Kościoła (ok. 306–373)

Urodził się około 306 roku w Nissibis (Turcja). Matka jego była chrześcijanką. Od młodych lat wychowywał się pod opieką biskupa tego miasta. O jego życiu wiemy bardzo mało, ale z pism, jakie zostawił, można poznać ujmującą osobowość, głęboką pobożność i wielkie umiłowanie Kościoła. Kiedy w 363 roku miasto zajęli Persowie, Efrem wyemigrował do Edessy (Syria). Pełnił funkcję diakona, zajmował się nauczaniem prawd wiary i prowadzeniem chórów kościelnych.

Z bogatego dorobku pisarskiego Efrema należy wyróżnić: dzieła egzegetyczne, czyli objaśnienia ksiąg Pisma św., kazania oraz hymny religijne. Efrem był żarliwym czcicielem Matki Bożej, tak że można go nazwać prekursorem nabożeństw maryjnych. W starożytnym Kościele jego pisma cieszyły się wielkim uznaniem i były tłumaczone na różne języki.

Efrem zmarł w Edessie dnia 9 czerwca 373 roku. Do jego grobu odbywano liczne pielgrzymki.

Efrem – hebr. *ephraim* – ziemia, kurz.

FELICJAN, męczennik (ok. III w.)

Katalog rzymski męczenników wspomina Felicjana oraz 124 współwyznawców jako męczenników afrykańskich, a jako dzień ich męczeństwa podaje 30 stycznia. Brak jednak szczegółowych informacji.

Felicjan – łac. *felix* – szczęśliwy.

10 czerwca

BOGUMIŁ-PIOTR II, arcybiskup (ok. 1135–1204)

Dzieje życia tego polskiego patrona nie zostały przez historyków dokładnie przebadane. Brak po prostu wyczerpującego zestawu dokumentów. Miał on pochodzić z rycerskiego rodu Leszczyków, a we wczesnej młodości wstąpił do cystersów. Nie zostało też ustalone,

które imię otrzymał na chrzcie, a które przyjął jako zakonne. W 1185 roku był opatem w Koprzywnicy koło Sandomierza, ale już w roku następnym (1186) został powołany na stolicę biskupią w Poznaniu. W skarbcu katedralnym przechowywana jest jego stuła. Po śmierci arcybiskupa gnieźnieńskiego Zdzisława został jego następcą (1187). Tak szybkie awansowanie w hierarchii pozwala sądzić, że musiał wyróżniać się niezwykłymi przymiotami. Wiadomo, że dopomagał, korzystając nawet z rodzinnego majątku, w zakładaniu klasztorów, był rozjemcą w sporach pomiędzy Kazimierzem Sprawiedliwym a Mieszkiem Starym, a w rodzinnym majątku Dąbrowa ufundował kościół parafialny. Wincenty Kadłubek w swojej kronice napisał o nim: „Mąż pełen cnót i wiedzy, wyróżniający się dobrymi obyczajami, pełen szlachetności umysłu”.

Bogumił tęsknił jednak za życiem poświęconym modlitwie i pokucie i dlatego w 1198 roku złożył na ręce legata papieskiego przybyłego do Polski rezygnację z zajmowanego urzędu. Osiedlił się w pustelni w pobliżu rodzinnego majątku, gdzie przez pięć lat prowadził życie polegające na surowej pokucie, umartwieniu i modlitwie. W każdą jednak niedzielę i święto odprawiał mszę św. dla okolicznej ludności i nauczał prawd wiary. Nieznana jest dokładnie data jego śmierci. Przypuszczalnie nastąpiła ona około 1204 roku, 19 lub 20 sierpnia.

Kult Bogumiła był bardzo żywy, zwłaszcza w Wielkopolsce. Na jego grobie składano liczne i bogate wota, za które w XV wieku odrestaurowano katedrę gnieźnieńską.

Kult bł. Bogumiła zatwierdził papież Pius XI w 1925 roku.

Bogumił – powszechnie używane imię u Słowian, potwierdzone w dokumentach od XII wieku.

DIANA ANDALO, zakonnica (zm. 1236)

Pochodziła z zamożnego rodu kupców bolońskich (Włochy). W 1219 roku spotkała się ze św. Dominikiem i na jego ręce złożyła ślub wstąpienia do zakonu. Początkowo rodzina utrudniała jej realizację tego postanowienia, ale gdy w 1223 roku przybyły z Rzymu zakonnice reguły dominikańskiej, Diana wspólnie z kilkoma pobożnymi niewiastami założyła klasztor. Prawdopodobnie pełniła w nim obowiązki przełożonej.

Zmarła w 1236 roku. Beatyfikował ją papież Leon XIII w 1891 roku.

Diana – imię rzymskiej bogini lasów i zwierząt.

11 czerwca

BARNABA, apostoł (I w.)

Informacji o działalności Barnaby dostarczają Dzieje Apostolskie. Był rodem z Cypru, a wywodził się z rodziny Żydów hellenistycznych. Uwierzywszy w Chrystusa, sprzedał majątek i pieniądze oddał apostołom (Dz 4, 36). On także zaopiekował się nawróconym Szawłem, a następnie wydał o nim pozytywne świadectwo (Dz 9, 27). Kiedy został wysłany do Antiochii Syryjskiej, aby umacniać powstającą tam gminę chrześcijańską, zabrał ze sobą św. Pawła. Wspólnie z nim dostarczył do Jerozolimy fundusze zebrane na pomoc dla ubogich (Dz 11, 29). Był towarzyszem św. Pawła w pierwszej podróży misyjnej po Azji Mniejszej. Później powrócił na Cypr, gdzie sam rozwinął działalność misyjną. Prawdopodobnie nauczał także w Grecji. Według tradycji miał zostać pierwszym biskupem Cypru. Tu w mieście Salamina poniósł śmierć męczeńską przez ukamienowanie. Kiedy za panowania cesarza Zenona w 488 roku odnaleziono jego grób, jak głosi podanie, miał mieć na piersiach Ewangelię św. Mateusza, którą osobiście przepisał.

Barnaba – hebr. *Bar-nebuch* – syn pocieszenia.

12 czerwca

ONUFRY, pustelnik (IV w.)

Onufry jest jednym z wielkich pustelników pierwszych wieków chrześcijaństwa, zamieszkujących Pustynię Tebaidzką (Egipt). Św. Pafnucy, szukając dla siebie samotni, miał spotkać starca z brodą do kolan, który wyznał mu, że nazywa się Onufry i przebywa samotnie na pustyni od 60 lat. Legenda podaje, że żywił go anioł, przynosząc mu codziennie pokarm, a w niedzielę komunię św.

Onufry zmarł na rękach św. Pafnucego. Jego kult bardzo rozpowszechnił się na Wschodzie. Onufry doznaje wielkiej czci u prawosławnych (Jabłeczna, woj. białkopodlaskie). Relikwie przechowywane są w Suterze (Sycylia).

Onufry (z grec.) – pasterz osłów.

LEON III, papież (zm. 816)

Pochodził ze skromnej rodziny rzymskiej i od młodości poświęcił się służbie Bożej. Papieżem został w 795 roku, ale początkowo miał wielu przeciwników. Doszło nawet do znieważenia papieża podczas procesji i powalenia go na ziemię. Leon III zwrócił się o pomoc i opiekę do króla Karola Wielkiego. Po uspokojeniu buntowników w dowód wdzięczności ogłosił Karola cesarzem rzymskim (800) i koronował go. Odtąd cesarz posiadał prymat nad wszystkimi władcami Europy.

Papież szczególną opieką otaczał ubogą ludność, bronił czystości wiary, odbudował wiele kościołów, a miasto Rzym umocnił murami.

Zmarł dnia 12 czerwca 816 roku. W poczet świętych został wpisany dopiero w 1673 roku.

Leon – grec. *leon* – lew.

13 czerwca

ANTONI PADEWSKI, kapłan i doktor Kościoła (ok. 1195–1231)

Urodził się około 1195 roku w Lizbonie (Portugalia). Początkowo wstąpił do zakonu augustianów, mających klasztor w tym mieście, i u nich otrzymał święcenia kapłańskie (1219). Poruszony na pogrzebie pięciu męczenników franciszkańskich, zamordowanych w Maroku (1220), postanowił przenieść się do tego zakonu i poświęcić się pracy misyjnej. Wówczas zmienił imię chrzestne Ferdynand na zakonne Antoni. Opatrzność miała wszakże wobec niego inne zamiary. Antoni wyjechał wprawdzie do Afryki, ale złożony chorobą musiał wrócić. Burza spowodowała, że statek zawinął

do portu na Sycylii. Ponieważ odbywała się wówczas w Asyżu kapituła generalna zakonu (1221), Antoni udał się na nią. Tu spotkał się ze św. Franciszkiem, a z polecenia przełożonych pozostał we Włoszech. Przebywając w klasztorze w Montepaolo, wykorzystał czas na pogłębienie życia religijnego i studium Pisma św. Chętnie udzielał się z posługą duszpasterską. Wygłaszane kazania przyniosły mu dużą sławę. Wkrótce został mianowany generalnym kaznodzieją zakonu. Posiadał wielki dar wymowy, używał obrazowego języka, a jego naukom towarzyszyły cudowne znaki. Przemawiał na placach, gdyż kościoły nie mogły pomieścić tak wielkiej liczby słuchaczy. W latach 1225–1227 przebywał we Francji, gdzie swoimi kazaniem przyczynił się do ograniczenia heretyckiej działalności albigensów. Jego gorliwość i zdolności wysoko ocenił papież Grzegorz IX, który zlecił mu głoszenie nauk do pielgrzymów przybywających do Rzymu (1228). W tym czasie ukazały się zbiory kazań Antoniego, przeznaczone na niedziele i święta. Mozolna praca i umartwienia nadszarpaneły jego zdrowie.

W 1230 roku Antoni zrzekł się urzędu prowincjała i udał się do Padwy. Zmarł w wieku 36 lat dnia 13 czerwca 1231 roku i został pochowany w kościele Matki Bożej w Padwie. W ciągu roku przy jego grobie zdarzyło się 15 wypadków uzdrowień i dwa wypadki wskrzeszenia zmarłych. Papież Grzegorz IX zaliczył go w poczet świętych 30 maja 1232 roku. Kult św. Antoniego rozszerzał się bardzo szybko, tak że Antoni Padewski stał się jednym z najpopularniejszych świętych. Wzywany jest jako patron pomagający odnaleźć rzeczy zagubione.

W 1946 roku papież Pius XII ogłosił św. Antoniego z Padwy doktorem Kościoła.

Antoni – grec. *anthos* – kwiat.

GERARD zob. 24 września i 15 października.

14 czerwca

RUFIN i WALERY, męczennicy

Należą do męczenników pierwszych wieków chrześcijaństwa. Relacje o ich życiu i śmierci pochodzą dopiero z VIII wieku i są zbyt ubarwione wątkami legendarnymi. O autentyczności tych świętych przekonuje raczej wczesny kult. Prawdopodobnie zostali utopieni.

Rufin – łac. *rufus* – rudy.

Walery – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Valeria*.

15 czerwca

JOLANTA, księżna i wdowa (ok. 1244–1298)

Należy do grona polskich patronów, chociaż urodziła się jako córka króla węgierskiego Beli IV około 1244 roku. W wieku kilku lat została wysłana do Krakowa na dwór swojej siostry, bł. Kingi, gdzie przebywała dziesięć lat. W 1258 roku została żoną księcia kaliskiego Bolesława, który był nie tylko dobrym administratorem dzielnicy kaliskiej i wielkopolskiej, ale również życzliwym opiekunem Kościoła. Na podległych sobie terenach fundował klasztory franciszkańskie klarysek, a już istniejące hojnie uposażał.

Jolanta okazała się opatrznościową księżną i matką. W życiu rodzinne i publiczne wprowadzała ład, szczerą pobożność i życzliwą miłość. Niewątpliwie pod jej wpływem małżonek zyskał sobie u potomnych miano „Pobożnego”. Z trzech córek, Jadwiga została żoną Władysława Łokietka, a Elżbieta i Anna wstąpiły do zakonu. Po śmierci męża (1279) Jolanta zajęła się dokończeniem budowy klasztoru klarysek w Gnieźnie, gdzie przebywała do końca życia.

Zmarła w opinii świętości dnia 17 czerwca 1298 roku, a do jej grobu przychodziły liczne pielgrzymki. Uroczystej beatyfikacji dokonał papież Leon XII w 1827 roku.

Jolanta – grec. *ion* – fiołek i *ánthos* – kwiat. Kwiat fiołka.

WIT, męczennik (zm. ok. 305)

Pomimo skąpych wiadomości o jego życiu Wit stał się często wzywany i czczony patronem. Pochodził z możnego rodu zamieszkałego na Sycylii. Podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) schronił się do południowych Włoch, ale został pojmany. Miał ponieść śmierć zanurzony w kotle z roztopionym ołowiem lub został rozszarpany przez dzikie zwierzęta.

Kult tego męczennika był bardzo popularny. Uznawano go za orędownika w różnych chorobach, a zwłaszcza w epilepsji. Z jego dniem związane są przysłowia: „Na św. Wita zboże zakwita”, „Deszcz na Wita, złe jęczmiona i żyta”.

Wit – łac. *Vitus* – chętny.

BERNARD z MENTHON, duszpasterz górali (zm. 1081)

Był potomkiem rycerskiego rodu sabaudzkiego z okolic Menthon. Jako wikariusz biskupa Aosty (Włochy) skoncentrował swoją działalność na duszpasterstwie górali alpejskich, pielgrzymów i podróżników. Zainicjował powstanie schronisk na dwóch przełęczach: Montjoux i Colonnejoux, zwanych obecnie Wielkim i Małym Bernardem.

Zmarł w 1081 roku. Kanonizowany przez papieża Innocentego XI w 1681 roku. Relikwie Bernarda czczone są w klasztorze w Novarze (Włochy). Papież Pius XI ogłosił go patronem alpinistów (1923). W ikonografii Bernard przedstawiany jest w habitie benedyktyńskim, z laską alpejską, toporkiem i nartami oraz psem bernardynem.

Bernard – germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny. Silny jak niedźwiedź.

16 czerwca

BENON, biskup (ok. 1010–ok. 1106)

Urodził się około 1010 roku w arystokratycznej rodzinie saskiej. Uczył się u bernardynów w Hildesheim, a następnie w szkole katedralnej. Po studiach wstąpił do benedyktynów i został wyświęcony na kapłana (1040). W zakonie cieszył się ogromnym autorytetem tak

ze względu na uprawianą ascezę, jak i roztropność w działaniu. Wybrany na opata, zwrócił na siebie uwagę cesarza Henryka IV, który zaprotegował go na stanowisko biskupa Miśni. Kiedy jednak Benon opowiedział się jako zwolennik reform wprowadzanych przez papieża Grzegorza VII, a zmierzających do uwolnienia Kościoła spod wpływów władzy świeckiej, ściągnął na siebie zemstę cesarza. Dwukrotnie był wyganiany z diecezji. Pomimo doznanych prześladowań do końca życia wiernie służył sprawie Bożej. Legenda podaje, że kiedy wrócił z wygnania, podano mu rybę, w której znalazł klucz do katedry, wrzucony przez cesarza do Łaby.

Niestrudzony w pasterzowaniu, zmarł 16 czerwca około 1106 roku, przeżywszy ponad 90 lat. Kult jego trwał nieprzerwanie, a tradycja wspomina o wielu cudach, jakie się dokonały za jego przyczyną. Kanonizowany został dopiero przez papieża Hadriana VI w 1523 roku.

Relikwie św. Benona spoczywają w Monachium. Uważany jest za patrona Miśni i Bawarii.

Benon – od imienia *Bernard* (germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny).

JULITA zob. 30 lipca.

17 czerwca

ALBERT CHMIELOWSKI, zakonnik (1845–1916)

Urodził się 20 sierpnia 1845 roku w Igołomi (Krakowskie). We wczesnym dzieciństwie stracił ojca. Matka przejmując cały ciężar utrzymania domu i wychowania czwórki dzieci, przede wszystkim starała się zaszcześcić w nich miłość Boga i ojczyzny. Z tego też względu zabrała Adama (imię chrzestne) z rosyjskiej szkoły kadetów w Petersburgu. Odtąd uczył się w Warszawie, a następnie w Instytucie Puławskim na wydziale rolnym. Po śmierci matki w 1859 roku zaopiekowała się nim ciotka.

Po wybuchu powstania styczniowego Adam Chmielowski wraz z grupą kolegów włączył się w szeregi walczących patriotów. Ciężko ranny w potyczce pod Melchowem (listopad 1863), dostał się do niewoli rosyjskiej. Dzięki staraniom rodziny i ze względu na młody

wiek udało się uzyskać dla niego zwolnienie, ale pod warunkiem, że opuści kraj. Od tej pory Adam poświęcił się malarstwu, studiując w Paryżu, Gandawie i Monachium. Dał się poznać jako uzdolniony artysta, rokujący duże nadzieje.

W 1874 roku powrócił do kraju, nawiązując szerokie stosunki towarzyskie. Malarstwo stało się treścią jego życia, ale jednocześnie ubolewał nad ludzką nędzą i niesprawiedliwością społeczną. W 1880 roku wstąpił do nowicjatu jezuitów, wkrótce jednak opuścił zakon, uważając, że nie odnalazł właściwej drogi życia. Za radą ks. Pogorzelskiego związał się jako tercjarz z zakonem franciszkańskim. Po krótkim pobycie na Podolu przyjechał do Krakowa. Tu miał zrealizować cel swego życia – służbę Bogu i bliźnim. Przejęty współczuciem dla ludzi bezdomnych i wykolejonych, zamieszkał w tzw. ogrzewalni, baraku dającym schronienie przed zimą i nocą. W 1887 roku za pozwoleniem biskupa Dunajewskiego przywdział habit i złożył ślub czystości, przybierając imię Albert. W rok później zawarł umowę z magistratem, że przejmuje opiekę nad schroniskiem dla bezdomnych. Kwestował na ulicach Krakowa, zbierając na swój wózek różne dary, które następnie rozdawał najbardziej potrzebującym. Nie była to jednak tylko doraźna pomoc. W „ogrzewalni” zorganizował wspólne modlitwy, zapraszał kapłanów, aby wygłaszali nauki i udzielali sakramentów. Spośród podopiecznych posiadających jakiś zawód zorganizował rodzaj spółdzielni pracy. Pomału znikaly z rozmów przekleństwa, coraz mniej było pijaństwa. Ci, do niedawna wyrzuceni poza nawias życia, zaczęli rozumieć, że są prawdziwymi ludźmi, że jest ktoś, kto ich kocha bezinteresowną miłością.

Wkrótce wokół Alberta zaczęli gromadzić się ludzie zapaleni ideą służenia bliźnim. W 1888 roku powstało zgromadzenie Braci Albertynów, które zorganizowało domy opieki we Lwowie, Sokalu, Tarnowie, Przemyślu, Kielcach, Jarosławiu. Do otrzymania opieki miał w nich prawo każdy. Zasadą, jaką postawił brat Albert, była całkowita dyskrecja – nie wolno było nikogo o nic pytać. Każdy potrzebujący mógł otrzymać nocleg i jedzenie.

Życie brata Alberta było heroicznym odbiciem zasad ewangelicznych. Odznaczał się on niezwykłą cierpliwością i pokorą. Służąc innym, kuśtykał na drewnianej nodze (kaleką został w powstaniu), prosząc o jałmużnę dla swoich podopiecznych. Początkowo

jego działalność wzbudzała uśmiech i zdziwienie, ale wkrótce spotykający go na ulicy ludzie zdejmowali przed nim czapki, a wojskowi salutowali. Pod koniec życia brat Albert wiele cierpiał, chorując na raka żołądka.

Zmarł w Boże Narodzenie 1916 roku. Za jego trumną szedł cały Kraków: biskupi, duchowieństwo, zakony, a przede wszystkim rzesze nędzarzy, które żegnały swego ojca. Pamiętano jego słowa: „Powinno się być dobrym jak chleb, który dla wszystkich leży na stole, z którego każdy może kęs dla siebie ukroić”.

Beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II w 1983 roku.

Albert – germ. *al-berth* – mąż sławny doskonałością.

ALINA z FOREST, męczennica (zm. 640)

Urodziła się w rodzinie pogańskiej, mieszkającej w Dielbeek (Belgia). Nie wiadomo, w jakich okolicznościach zetknęła się z religią chrześcijańską. Przyjęła chrzest wbrew woli rodziców, za co została przez nich ukarana zamknięciem w odosobnieniu. Poniosła śmierć na skutek rany zadanej przez strażnika dnia 17 czerwca 640 roku. Przy jej grobie w Forest powstało w 1193 roku opactwo benedyktyńskie.

Bywa wzywana w chorobach oczu.

Alina – imię germańskie od *Adelajda* (*adal* – szlachetny ród).

18 czerwca

AMAND, biskup (IV/V w.)

Posiadamy o nim bardzo mało wiadomości udokumentowanych historycznie. Św. Paulin, którego Amand przygotowywał do chrztu, pozostawił o nim w swoich listach piękne świadectwo, chwając głęboką wiedzę i prawość obyczajów. Po śmierci św. Delfina Amand został biskupem Bordeaux (Francja). Na tym stanowisku zasłużył się dbałością o nieskazitelność wiary, zwalczając herezję pryscylianizmu.

Amand – łac. *amandus* – ten, który powinien być kochany.

GRZEGORZ BARBARIGO, biskup (1625–1697)

Pochodził ze starej patrycjuszowskiej rodziny weneckiej. Urodził się 16 września 1625 roku. Ojciec (matka bowiem umarła, gdy Grzegorz miał sześć lat) umiał wychować syna w przywiązaniu do wiary. Z troszczył się również o zapewnienie mu gruntownego wykształcenia. Tak więc po studiach filozoficznych Grzegorz zgłębiał matematykę, astronomię, geografę, a dodatkowo studiował Pismo św. i historię Kościoła. Na uniwersytecie w Padwie uzyskał podwójny doktorat z prawa cywilnego i kościelnego (1655). Pragnął jednak poświęcić się służbie Bożej. Przy końcu 1655 roku otrzymał święcenia kapłańskie, po których został wezwany przez papieża Aleksandra VII do Rzymu, gdzie pracował w urzędach papieskich. W tym okresie zapisał się chlubnie jako opiekun chorych, sierot i starców najbiedniejszej dzielnicy miasta – Zatybrze. W 1657 roku został mianowany biskupem Bergamo. W pracy duszpasterskiej szczególnie zwracał uwagę na odpowiednie wychowanie i wykształcenie kadr duchowieństwa. W tym celu zreformował program nauczania w seminarium, zarządził odbywanie systematycznych konferencji dla kapłanów i rekolekcji oraz osobiście wizytował parafie. Troszczył się o szkoły katolickie i wychowanie dzieci i młodzieży w duchu chrześcijańskim. Diecezję nazywał „ukochaną swoją oblubienicą”. Doceniał znaczenie czytelnictwa i dlatego kładł nacisk na rozpowszechnianie katechizmów i prasy religijnej. Organizował kursy wiedzy religijnej dla inteligencji katolickiej. Rozumiał także konieczność działań w celu zjednoczenia wszystkich chrześcijan.

Zmarł dnia 13 czerwca 1697 roku w Padwie po 40 latach pasterzowania biskupiego i dwukrotnej odmowie przyjęcia godności papieskiej.

Beatyfikował go papież Klemens VIII (1761), a kanonizował papież Jan XXIII (1960).

Grzegorz – grec. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

19 czerwca

ROMUALD, opat (ok. 952–1027)

Urodził się w Rawennie około 952 roku, a tradycja utrzymuje, że wstąpił do zakonu benedyktynów, aby odpokutować za grzech ojca, który w pojedynku zabił człowieka. Życie we wspólnocie nie było jednak jego powołaniem, dlatego wkrótce Romuald opuścił klasztor i wyjechał do Francji. Tu wspólnie z kilkoma towarzyszami osiedlił się w pobliżu klasztoru w Cuxa. Mieszkali w osobnych domkach, pracowali nad uprawą roli, a wspólnie gromadzili się jedynie na modlitwę i posiłek.

Po pewnym czasie Romuald powrócił do Włoch i zaczął zakładać pustelnie. Ponieważ kandydatów do takiego sposobu życia zgłaszało się wielu, wkrótce powstało kilka opactw. Najślawniejszy był erem w Camadoli, od którego zakonników zaczęto nazywać kamedułami.

Tradycja podaje, że Romuald miał mieć widzenie: po drabinie sięgającej nieba wspinały się białe odziane postacie jego duchowych synów. To widzenie utwierdziło go w dążeniu do odnowienia życia zakonnego.

Zmarł dnia 19 czerwca 1027 roku.

Do Polski kameduli przybyli dopiero w XVII wieku, sprowadzeni przez marszałka koronnego króla Zygmunta III, Mikołaja Wolskiego. Pierwszy klasztor-pustelnię wybudowali na Bielanach pod Krakowem.

Romuald – germ. *hrom* – sława i *walt* – rządzić. Sławny panowaniem.

20 czerwca

BOGNA – imię spotykane u Długosza (XV w.), może pochodzić od imienia *Benigna* (łac. *benigna* – życzliwa, uprzejma). W niepotwierdzonej tradycji imię to przypisywano matce św. Stanisława, biskupa i męczennika.

21 czerwca

ALOJZY GONZAGA, kleryk (1568–1591)

Urodził się 9 marca 1568 roku w Castiglione della Stiviere. Rodzina jego należała do najznakomitszych rodów książęcych i najstarszego syna szykowała do kariery rycerskiej lub dworskiej. Szczególnie pragnął tego ojciec. W wieku 7 lat Alojzy, jak sam to wyznał, poczuł niechęć do życia świeckiego, a powstało w nim pragnienie służenia Bogu. Zmartwiło to ojca, który zabierał syna na różne dwory, chcąc odciągnąć go od tego postanowienia. Młody Alojzy spędzał w tym czasie wiele godzin na modlitwie, czytał książki religijne. Pilnie zdobywał wiedzę, kształcąc się w najlepszych szkołach. Wytrwałością i uporem dążył do realizacji swych zamierzeń, aż wreszcie w 1585 roku udał się do Rzymu i został przyjęty do nowicjatu jezuitów. Opuszczając dom rodzinny, zrzekł się swego majątku na korzyść brata. W zakonie odznaczał się gorliwością, a szczególnie umiłowaniem cnoty czystości. Na rok przed święczeniami kapłańskimi, posługując ofiarom epidemii, sam zaraził się i zmarł dnia 21 czerwca 1591 roku, mając zaledwie 23 lata.

Sława jego świętości była tak duża, że w 1605 roku papież Paweł V ogłosił go błogosławionym. Kanonizował go, wspólnie ze św. Stanisławem Kostką, papież Benedykt XIII w 1726 roku. Alojzy jest patronem studiującej młodzieży. Cella zakonna, w której mieszkał, została zamieniona na kaplicę.

Alojzy – germ. *al-wis* – wiedzący wszystko.

ALICJA (ALEKSJA)

Była zaufaną towarzyszką św. Katarzyny ze Sieny (1347–1380), która wyznaczyła ją w czasie swojej choroby na przełożoną sióstr.

Alicja – grec. *aletheia* – prawda.

22 czerwca

PAULIN z NOLI, biskup (ok. 353–431)

Pochodził z senatorskiej rodziny rzymskiej i urodził się w pobliżu Bordeaux (Francja) około 353 roku. Odebrał staranne wykształcenie i piastował różne godności w administracji cesarstwa. W latach 383–384 przebywał w Hiszpanii, gdzie ożenił się z zamożną panną. Urodzony z tego związku syn zmarł we wczesnym dzieciństwie. Po powrocie do Francji Paulin doznał przy grobie św. Marcina w Tours cudownego uzdrowienia z choroby oczu. Od tego momentu oboje małżonkowie postanowili poświęcić się na służbę Bogu. Paulin zrezygnował z zajmowanych urzędów, sprzedał majątek i wspólnie z żoną wspierał ubogich oraz wykupywał niewolników. Po upływie trzech lat obydwójce wstąpili do zakonu. Będąc mnichem Paulin przyjął święcenia kapłańskie i wspólnie z kilkoma towarzyszami osiadł przy grobie św. Feliksa w Noli. Sława jego musiała być duża, skoro duchowieństwo i wierni wybrali go w 410 roku na biskupa tego miasta. Okazał się gorliwym i zapobiegliwym pasterzem powierzonej mu owczarni. Dbał o ludzi biednych i chorych, zwłaszcza po krwawych najazdach Gotów. Pozostawił po sobie wiele hymnów religijnych i modlitw.

Zmarł dnia 22 czerwca 431 roku.

Paulin – imię pochodzące od imienia *Paweł* (łac. *paulus* – mały).

JAN FISHER, biskup i męczennik (1469–1535)

Urodził się w 1469 roku w Beverley (Anglia) jako syn sukiennika. Studiował na uniwersytecie w Cambridge, gdzie zdobył tytuł magistra (1491). Na tej uczelni był następnie profesorem, a od 1501 roku sprawował urząd wicekanclerza. Po trzech latach został mianowany kanclerzem i biskupem w Rochestler. Zasłużył się jako biskup przez gorliwą pracę duszpasterską, troskę o ubogich, nauczanie prawd wiary, a jako kanclerz uniwersytetu ufundował dwa kolegia, ubogacił go nową katedrą, a przede wszystkim zreformował go w duchu humanizmu chrześcijańskiego. Ten wielce zasłużony człowiek został zniszczony przez króla Henryka VIII, który aby usprawiedliwić swe nieopanowane namiętności, zerwał jedność z Kościołem, kolejno oskarżał o zdradę swoje żony, siebie czynił niepodważalnym

autorytetem. Jan Fisher okazał się na tle sobie współczesnych człowiekiem niepospolitej cnoty, prawości i charakteru. Wyrzucał królowi niezgodne z prawem postępowanie, bronił fałszywie oskarżonej żony króla, Katarzyny, odmówił uznania Henryka za zwierzchnika Kościoła. Wielu myślało tak samo, ale on jeden miał odwagę to głosić i bronić wyznawanych zasad. Wyrok sądu królewskiego nie mógł być inny jak śmierć. Jan przyjął go z zupełnym spokojem, a na miejsce stracenia szedł czytając Ewangelię. Został ścięty mieczem dnia 22 czerwca 1535 roku. Jego głowę król rozkazał zawiesić na moście nad Tamizą.

Jan Fisher został kanonizowany przez papieża Piusa XI w 1935 roku.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

TOMASZ MORE, kanclerz państwa i męczennik (1478–1535)

Urodził się 7 lutego 1478 roku w Londynie w rodzinie mieszczańskiej. Studiował na uniwersytecie w Oxfordzie. Po studiach rozpoczął pracę jako adwokat. W tym czasie wyjechał do Francji, aby zapoznać się z tamtejszym systemem prawnym. Po powrocie zupełnie nieoczekiwanie zrezygnował z zajmowanych urzędów i wstąpił do surowego zakonu kartuzów. Doświadczywszy, że nie nadaje się do takiego życia, wystąpił po czterech latach i założył rodzinę.

W 1510 roku został mianowany sędzią w sprawach cywilnych. Zawsze z powierzonych sobie obowiązków wywiązywał się sumiennie. Zdobył uznanie króla, który w ciągu kilku lat coraz wyżej go awansował, aż do powierzenia mu godności kanclerza państwa. Podobnie jak Jan Fisher, Tomasz był człowiekiem prawnym i odważnym, dlatego gdy w 1531 roku król ogłosił się głową Kościoła w Anglii, zrzekł się na znak protestu urzędu kanclerza. Odmówił także złożenia królowi przysięgi jako zwierzchnikowi religijnemu. Uznanie to zostało za zdradę stanu. Tomasza skazano na śmierć. Podczas rozprawy sądowej nie odpowiadał na fałszywe zarzuty, ale na jej zakończenie wygłosił wspaniałą mowę o poszanowaniu prawa i zasad wiary. Został ścięty mieczem dnia 6 lipca 1535 roku, a jego głowa przez miesiąc wisiała na moście nad Tamizą.

Beatyfikowany przez papieża Leona XIII (1886), a kanonizowany przez papieża Piusa XI (1935) św. Tomasz jest wzorem człowieka

świeckiego, wiernego wyznawanym zasadom, na wskroś uczciwego, religijnego, rozumiejącego, że życie doczesne to zasługiwanie na szczęśliwość wieczną.

Tomasz – hebr. *toma* – bliźniak.

23 czerwca

ZENON zob. 12 kwietnia

WANDA – świętej noszącej to imię nie znamy. Stało się ono popularne dzięki legendzie o królu Kraku i jego córce Wandzie, „co nie chciała Niemca”. Być może, wywodzi się z litewskiego *vanduo* – woda, fala.

Polka Wanda Malczewska zmarła w opinii świętości 25 września 1896 roku i jest kandydatką na ołtarze.

24 czerwca

NARODZENIE ŚW. JANA CHRZCICIELA (zm. ok. 32)

Ewangelia św. Łukasza (1, 5–80) podaje o nim wyczerpujące informacje. Był synem kapłana Zachariasza i Elżbiety. Jego narodzenie zapowiedział ojcu anioł Gabriel, ukazując się podczas składania ofiary kadzielnej. Jan został uświęcony w łonie matki, gdy nawiedziła ją Maryja. Urodził się w Judei na pół roku przed narodzeniem Chrystusa, a tradycja mówi, że stało się to w miasteczku Ain-Karim (7 km od Jerozolimy). Wcześniej udał się na Pustynię Judzką, gdzie prowadził życie pokutne. Nad Jordanem przygotowywał ludzi na przyjście Jezusa. Ukazał Go nazywając „Barankiem Bożym”. Z uczniów św. Jana rekrutowali się pierwsi apostołowie.

Do najgłośniejszych sanktuariów św. Jana Chrzciciela należy bazylika w Damaszku, wybudowana przez cesarza Teodozego I (379–395). Znajduje się w niej grobowiec kryjący głowę świętego. Obecnie bazylika ta jest meczetem muzułmańskim. Chrześcijanie odwiedzają miejscowość Ain-Karim, gdzie w kościele można oglądać grootę narodzin św. Jana.

Z dniem św. Jana wiążą się przysłowia: „Św. Jan przynosi jagód dzban”, „Jak św. Jan obwieści, będzie dni czterdzieści”.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

DANUTA – zob. 3 stycznia.

25 czerwca

WILHELM z VERCELLI, opat (ok. 1085–1142)

Urodził się około 1085 roku w Vercelli (Włochy) w zamożnej rodzinie. Wcześnie zostawszy sierotą, drogę do świętości rozpoczął od licznych pielgrzymek do sanktuariów Włoch i Hiszpanii. Pod wpływem rozmów ze św. Janem z Matera osiadł w grocie pustelniczej na Monte Vergine (Góra Maryi), gdzie spędził w samotności cały rok. W nawiązaniu do tego wydarzenia przedstawiany jest na obrazach z wilkiem, który miał według tradycji czuwać przy nim. Ponieważ wokół niego zaczęli gromadzić się uczniowie, ułożył dla nich regułę, przewidującą zachowanie wiecznego milczenia, surowe posty, pracę fizyczną i długie modlitwy. Od jego imienia zakonników nazwano wilhelminami. Obecnie w miejscu pierwszej pustelni jest słynne sanktuarium maryjne. Wilhelm ciągle pragnął w samotności rozważać prawdy religijne. Kilka razy opuszczał swoich duchowych synów, uciekając do różnych pustelni, ale zawsze po pewnym czasie skupiali się przy nim nowi uczniowie. Dzięki temu założył aż siedem klasztorów.

Zmarł dnia 24 czerwca 1142 roku, ciesząc się opinią świętości. Do katalogu świętych wpisał jego imię papież Benedykt XIII w 1728 roku.

Wilhelm – germ. *wille* – chęć, wola i *helm* – opieka, pomoc. Dający opiekę.

DOROTA z MAŁOWÓW, wdowa (1347–1394)

Urodziła się 25 stycznia 1347 roku we wsi Małowy Wielkie koło Malborka w rodzinie kolonistów holenderskich. Od dziecka ujawniała zamiłowanie do modlitwy i pragnienie wstąpienia do jakiegoś zakonu. Posłuszna woli rodziców, poślubiła gdańskiego płatnerza

Adalberta. Małżeństwo to nie było szczęśliwe. Mąż, starszy od Doroty o 20 lat, gwałtowny i nieopanowany, lubił życie hulaszcze, wywoływał w domu częste awantury, a nawet ją bił. Przez wiele lat zносиła to z ogromną cierpliwością, codziennie uczęszczając na mszę św. Przykład żony, a może śmierć ośmiorga dzieci podczas zarazy, sprawiły, że mąż Doroty zaczął zmieniać swoje postępowanie. Wspólnie z żoną odbył kilka pielgrzymek do różnych sanktuariów w Europie. W 1390 roku po śmierci męża (jedyna ocalała córka wstąpiła do zakonu) Dorota zlikwidowała pozostały majątek i przeniosła się do Kwidzyna, gdzie zamieszkała w wynajętej komórce. W tym czasie doznała wielu ekstaz i wizji. Znalazła uznanie u swego spowiednika, a także znanego teologa Jana z Kwidzyna. Dzięki ich poparciu uzyskała zezwolenie biskupa na zamurowanie się w celi przy kościele katedralnym. Miało to miejsce 2 maja 1393 roku. Przeżyła w odosobnieniu 14 miesięcy. Wyczerpana niezwykle surowością życia, zmarła dnia 25 czerwca 1394 roku.

Grób jej nawiedził m.in. król Władysław Jagiełło, powracając po bitwie grunwaldzkiej. Kaplicę z grobem zniszczyli w XVI wieku protestanci. Starania o beatyfikację Doroty napotykały na liczne przeszkody ze względu na zamieszki religijne i polityczne. Kult jej aprobował dopiero papież Paweł VI w 1976 roku. Warto wiedzieć, że Dorota jest pierwszą i dotychczas jedyną stygmatyczką wśród polskich świętych. Ukryte stygmaty posiadała od młodych lat.

Dorota – grec. *doron* – dar i *Theós* – Bóg. Dar od Boga.

MAKSYM zob. 13 sierpnia i 27 listopada.

26 czerwca

RUDOLF, biskup (zm. 866)

Sprawował urząd biskupa w Bourges (Francja). Z jego inicjatywy powstało kilka klasztorów. Chcąc pomóc kapłanom w pracy duszpasterskiej, napisał na ten temat kilka książek.

Zmarł w 866 roku. W niektórych kalendarzach jego wspomnienie jest obchodzone 21 czerwca.

WIRGILIUSZ zob. 5 marca.

MAKSENCJUSZ, opat (zm. ok. 515)

Pochodził z miejscowości Adge (Francja). W młodości spotkał się z syryjskim mnichem Sewerem. To spotkanie wywarło na niego duży wpływ. W następnych latach udał się do Poitou i prowadził życie zakonne pod kierownictwem opata Agapita. Około 500 roku został wybrany na jego następcę. Ostatnie lata życia spędził w pełnym odosobnieniu.

Zmarł dnia 26 czerwca około 515 roku. Sława jego świętości była tak wielka, że klasztor, gdzie został pochowany, zaczęto nazywać klasztorem św. Maksencjusza.

Maksencjusz – od imienia *Maksym* (łac. *maximus* – największy).

27 czerwca

CYRYL ALEKSANDRYJSKI, patriarcha i doktor Kościoła (ok. 380–444)

Jak inni wielcy święci tamtych czasów Cyryl zasłużył się dla rozwoju dogmatów chrystologicznych i obrony prawowierności chrześcijańskiej.

Urodzony około 380 roku, młodość spędził w gronie mnichów pustelników. Wśród nich poznał gruntownie zasady życia ascetycznego. Na życzenie swego wuja, biskupa Teofila, pomagał mu w pracy, a także przyjął święcenia kapłańskie. Po jego śmierci w 412 roku został wybrany na biskupa Aleksandrii. Podobno był zazdrosny na punkcie własnego autorytetu, co powodowało częste konflikty z otoczeniem. Niemniej okazał się człowiekiem mocnego charakteru i niezłomnych zasad, jeśli idzie o sprawę Bożą. Szczególnie zdecydowanie stawał w obronie czystości zasad wiary przeciwko błędom głoszonym przez Nestoriusza, który nauczał, że Chrystus posiadał dwie odrębne osoby, a Matka Boża nie cieszyła się przywilejem Boskiego Macierzyństwa. Cyryl wpłynął na papieża św. Celestyna I i na synodzie rzymskim ta heretycka nauka została potępiona. Jego także staraniem został zwołany do Efezu sobór powszechny (431),

na którym uznano, że Najświętsza Maryja jest Bogurodzicą. W ten sposób zasłużył sobie na miano obrońcy godności Maryi. To wspaniałe zwycięstwo prawdy zostało okupione cierpieniem. Na tzw. synodzie diabelskim 40 biskupów, zwolenników Nestoriusza, wystąpiło przeciwko Cyrylowi. Pod ich presją cesarz skazał go na wygnanie. Nie trwało ono jednak długo i zakończyło się triumfalnym powrotem.

Cyryl pozostawił po sobie kilkanaście tomów dzieł teologicznych, wśród których najbardziej znane są listy, homilie, rozprawy dogmatyczne.

Zmarł dnia 27 czerwca 444 roku. Papież Leon XIII zaliczył św. Cyryla Aleksandryjskiego w poczet doktorów Kościoła w 1882 roku.

Cyryl – grec. *kýrios* – pan, władca.

WŁADYSŁAW, król (ok. 1040–1095)

Ten węgierski król i święty urodził się w Krakowie około 1040 roku. Był synem króla Beli I i Ryczezy, siostry Kazimierza Odnowiciela. Ponieważ przez wiele lat wychowywał się w Polsce, „stał się jakby rodowitym Polakiem z życia swego i obyczajów” (Kronika Galla). Gdy miał 16 lat, dzięki poparciu króla Bolesława Śmiałego powrócił z ojcem na Węgry. Po krótkich walkach o tron objął władzę, którą sprawował przez 17 lat. Musiał bronić ojczyzny przed wrogami zewnętrznymi i wewnętrznymi. W tych trudnych czasach okazał się zdolnym gospodarzem kraju, dbającym o jego rozwój. Władysław ogromnie wiele uczynił dla umocnienia wiary chrześcijańskiej, zakładając nowe biskupstwa, budując świątynie i klasztory. Dzięki jego staraniom papież Grzegorz VII kanonizował króla Stefana i jego syna Emeryka. Za rządów Władysława na Węgrzech zostało utrwalone chrześcijaństwo. Znany był z wielkiej gorliwości, toteż w 1095 roku na synodzie w Clermont wybrano go na wodza krucjaty o uwolnienie Ziemi Świętej. Nagła śmierć w dniu 29 czerwca tegoż roku przekreśliła te zamiary.

Kanonizował Władysława papież Celestyn III w 1192 roku. Do rozpowszechnienia jego kultu w Polsce przyczyniły się bł. Kinga i bł. Jolanta, pochodzące z tego samego rodu.

Władysław – słow. *włodzi* – władać, panować i *staw* – sława. Sławny panowaniem.

28 czerwca

IRENEUSZ, biskup i męczennik (zm. 202)

Co do roku jego urodzenia trwają wśród historyków spory. Pewne jest natomiast, że pochodził ze Smyrny (Azja Mniejsza) i w młodzieńczym wieku słuchał nauk św. Polikarpa, ucznia ostatniego z apostołów, św. Jana. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach znalazł się w Lyonie, skąd w 177 roku, już jako kapłan, został wysłany do papieża św. Eleuteriusza z listem w sprawie szerzącej się herezji montanistów. Podczas jego nieobecności wybuchło prześladowanie chrześcijan, a jego ofiarą padł biskup Lyonu św. Potyn. Po powrocie Ireneusz objął wakującą stolicę. O jego gorliwości pasterskiej świadczy napisane dzieło *Przeciw herezjom*, w którym przedstawił wszystkie błędy nękające chrześcijaństwo pierwszych wieków, obalił wysuwane zarzuty i dał wykład zasad autentycznej wiary. Stanowi ono fundamentalne źródło do poznania dziejów Kościoła.

Nie wiadomo dokładnie, jaką śmiercią umarł, ale świadectwa z V i VI wieku jednoznacznie wskazują na męczeństwo.

Ireneusz – grec. *eirene* – pokój, życie.

WINCENCJA, zakonnica (1784–1847)

Urodziła się 29 października 1784 roku w Lovere (Włochy). Od dzieciństwa ujawniała skłonność do opiekowania się ludźmi ubogimi, chorymi lub w inny sposób doświadczonymi przez los. W wieku 30 lat wspólnie ze swoją przyjaciółką Bartłomieją Capitanio zaczęła gromadzić potrzebujących pomocy najpierw przy małej kapliczce, a następnie w założonym przy pomocy życzliwych ofiarodawców szpitalu. Dzieło zaczęło przybierać formę zgromadzenia zakonnego i zostało nazwane Córkami Miłości (1838). Wtedy zmieniła rodowe nazwisko Maria Katarzyna Gerosse na imię Wincencja. Przez dziesięć lat kierowała założonym zgromadzeniem, wykazując wielką roztropność. Jej zasadą były słowa: „Kto nie zna krzyża, nie zna niczego”. W 1841 roku zgromadzenie zostało zatwierdzone przez Stolicę Apostolską.

Zmarła dnia 28 czerwca 1847 roku. Zgromadzenie posiadało już 24 klasztory. Beatyfikował ją papież Pius XI w 1933 roku, a kanonizował papież Pius XII w 1950 roku.

Wincencja – lac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

29 czerwca

APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA (I w.)

PIOTR, apostoł (zm. ok. 64)

Pochodził z położonej nad Jeziorem Galilejskim Betsaidy, gdzie trudnił się połowem ryb. Do Chrystusa przyprowadził go rodzony brat Andrzej (J 1, 40–42). Bardzo prawdopodobne, że Piotr należał do uczniów św. Jana Chrzciciela. Cudowny połów ryb zadecydował, że Piotr definitywnie przyłączył się do Chrystusa (Łk 5, 1–11). Był człowiekiem zamożnym (zatrudniał najemników), żonatym, a mieszkał w Kafarnaum u teściów. Tradycja podaje, że córką jego była św. Petronela. Wśród uczniów Jezusa należał do wyróżnianych (zmiana imienia z Szymona na Piotr-Skała, obecność podczas Przemienienia, modlitwy w Ogrójcu i wskrzeszeniu córki Jaira). To właśnie Piotr w imieniu wszystkich apostołów wyznał Bóstwo Chrystusa, mówiąc: „Ty jesteś Chrystus, Syn Boga żywego” (Mt 16, 16). Otrzymał w nagrodę obietnicę prymatu w Kościele. Przy Ostatniej Wieczerzy zajmował miejsce obok Zbawiciela. Bronił Go w chwili pojmania, obcinając ucho Malchusowi. Wprawdzie pod wpływem lęku zaparł się Mistrza, ale odkupił to szczerym żalem. „Wyszedł na zewnątrz i gorzko zapłakał” – jak mówi Ewangelia (Mt 26, 75). Tradycja podaje, że potem ilekroć usłyszał pianie koguta, płakał pamiętając o swej niewierności. Pod koniec życia łyzy te miały wyłobić na jego policzkach bruzdy.

Po zmartwychwstaniu Jezusa wyznał z całą pokorą i wiarą, że Go miłuje, a w nagrodę otrzymał przyręczone pierwszeństwo – „Paś owce moje” (J 21, 1–19). W młodym Kościele sprawował rolę kierowniczą, o czym świadczy nakaz uzupełnienia liczby dwunastu po śmierci Judasza (Dz 1, 15–26), wygłoszenie pierwszej katechezy w dniu Zesłania Ducha Świętego (Dz 2, 14–36) i założenie gminy chrześcijańskiej w Jerozolimie (Dz 5, 1–11), przyjmowanie pogan do Kościoła (Dz 10, 1–48). Na soborze jerozolimskim on pierwszy zabrał głos i zatwierdził dzieło prowadzone przez Pawła i Barnabę. Aby skuteczniej kierować rozrastającym się Kościołem, udał się do Rzymu. Tu podczas prześladowania za czasów cesarza Nerona poniósł śmierć męczeńską, ukrzyżowany około 64 roku głową do

dołu. Miało to miejsce na wzgórzach watykańskich. Na jego grobie cesarz Konstantyn Wielki wystawił w 330 roku bazylikę. Badania archeologiczne prowadzone przez najznakomitszych uczonych doprowadziły do zidentyfikowania grobu Apostoła.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

PAWEŁ, apostoł (ok. 8–67)

O jego życiu czerpiemy wiadomości z Dziejów Apostolskich i Listów pisanych przez samego Apostoła. Szaweł (takie imię nosił Paweł przed nawróceniem) urodził się w Tarsie około 8 roku po Chrystusie w rodzinie prawowiernych Żydów. Z domu rodzinnego wyniósł ogromny szacunek i przywiązanie do tradycji judaistycznej. Pochodził z prowincji Cylicja, cieszył się obywatelstwem rzymskim. W latach 18–20 przybył do Jerozolimy i w szkole słynnego Gamaliela I poznawał przepisy prawa mojżeszowego. Mając około 25 lat, inspirowany gorliwością, wystąpił jako zdecydowany przeciwnik chrześcijaństwa. Zyskał poparcie Sanhedrynu i wyruszył do Damaszku (35), aby zlikwidować istniejącą tam gminę chrześcijańską. Przeżyte u bram miasta objawienie Chrystusa (Dz 9, 1–20) oraz życzliwe przyjęcie i uzdrowienie w gronie wierzących dokonało w nim nawrócenia. Zamiast prześladować, zaczął nauczać i przekonywać, że Jezus jest obiecany Mesjaszem. Z obawy przed zemstą Żydów uciekł z miasta i przez trzy lata nie dawał o sobie znaku. Następnie udał się do Jerozolimy, aby uzyskać aprobatę apostołów, a zwłaszcza Piotra.

Paweł stał się apostołem narodów pogańskich, bowiem w trzech podróżach misyjnych odwiedził wiele prowincji imperium rzymskiego, zakładając wszędzie gminy chrześcijańskie i ustanawiając przełożonych. W tym też czasie powstały jego Listy, zawierające nauki i wskazania odnoszące się do życia religijnego. Oskarżony przez Żydów wobec władz rzymskich, na skutek złożonej apelacji do cesarza na początku 61 roku znalazł się jako więzień w Rzymie. Starożytna tradycja utrzymuje, że w tym mieście podczas prześladowania za panowania cesarza Nerona został ścięty mieczem około 67 roku.

Jakkolwiek obydwaj apostołowie, Piotr i Paweł, zginęli w różnych latach, Kościół ze względu na to, że są oni głównymi filarami wiary, obchodzi ich pamiątkę tego samego dnia.

Paweł – łac. *paulus* – mały, drobny.

30 czerwca

PIERWSI MĘCZENNICZY KOŚCIOŁA RZYMSKIEGO (64–67)

Wyróżnia się specjalnie pierwszych męczenników Rzymu, ponieważ posiada on ich najwięcej ze wszystkich miast. Poza tym w Rzymie, stolicy ówczesnego świata, przez 300 lat powstawały dekryty i rozporządzenia rozpoczynające okresy krwawych prześladowań chrześcijan.

Pierwsze prześladowanie wszczął cesarz Neron w latach 64–67, a więc jeszcze za życia apostołów. Liczba ofiar była ogromna, a zadawane im katusze należały do najokrutniejszych. Chrześcijan palono żywcem, topiono, rzucano na pożarcie dzikim zwierzętom. Ofiarami tych prześladowań padli również św. Piotr i św. Paweł. W tym pierwszym okresie nie prowadzono jeszcze rejestru męczenników i dlatego nie znamy ich imion. Na podobieństwo hołdu, jaki oddaje się bezimiennym bohaterom przy Grobie Nieznanego Żołnierza, Kościół w dniu dzisiejszym czci tych, którzy w jego początkach złożyli ofiarę z życia.

LUCYNA (I w.)

Wiemy o niej, że żyła w I wieku w Rzymie. Należała do zamożnych mieszkańców tego miasta, a będąc chrześcijanką odwiedzała współwyznawców uwięzionych lub skazanych na śmierć. W miarę możliwości spieszyła im z pomocą, a zmarłych lub umęczonych grzebała w swojej posiadłości.

Lucyna – łac. *lux* – światło. Jaśniejąca.

RAJMUND zob. 7 stycznia, 5 października i 31 sierpnia.

LIPIEC

OTTON * BERNARDYN * TOMASZ * ANATOL
* ELŻBIETA * ANTONI * MARIA * TERESA
* BENEDYKT * WILIBALD * EDGAR * KILIAN
* WERONIKA * WITALIS * ANTONI * OLGA *
BRUNON-BONIFACY * ANDRZEJ * BENE
DYKT * HENRYK * KAMIL * JAKUB * BONA
WENTURA * WŁODZIMIERZ * JADWIGA *
ALEKSY * SZYMON * CZESŁAW * WAWRZY
NIEC * MARIA MAGDALENA * BRYGIDA *
APOLINARY * KINGA * KRYSTYNA * BORYS
* JAKUB * KRZYSZTOF * JOACHIM * ANNA *
INNOCENTY * NATALIA * WIKTOR * MARTA
* OLAF * PIOTR * LEOPOLD * JULITTA *
IGNACY * HELENA *

LIPIEC

1 lipca

OTTON z BAMBERGI, biskup (ok. 1061–1139)

Urodził się około 1061 roku w Niemczech. Jako kleryk przybył do Polski około 1080 roku w otoczeniu opata Henryka z Würzburga, który później został biskupem gnieźnieńskim. W Polsce przebywał dłuższy czas, poznając język i miejscowe obyczaje. W Gnieźnie kierował szkołą katedralną. W późniejszym czasie był w Płocku kapelanem księżnej Judyty, żony Władysława Hermana. Po dziewięcioletnim pobycie w naszej ojczyźnie został wezwany do powrotu (1090). Otrzymał stanowisko kanclerza i kapelana cesarza Henryka IV. O jego duchowości świadczy fakt, że gdy w 1102 roku mianowano go biskupem Bambergi, pomimo pory zimowej (luty 1103) wszedł do miasta boso i w szacie pokutnej. Okazał się zarówno dobrym administratorem, jak i duszpasterzem. Popierał rozwój życia zakonnego, rozumiejąc, że klasztory są ośrodkami promieniującymi kulturą i obyczajowością religijną.

W 1124 roku przybył do Polski na zaproszenie Bolesława Krzywoustego, aby prowadzić misję na Pomorzu. Jako patrona tego dzieła obrał św. Wojciecha, przy którego grobie w Gnieźnie odprawił specjalne modlitwy. Misja Ottona trwała osiem miesięcy. W tym czasie ochrzcił księcia pomorskiego Warcisława, jego rodzinę i dwór. Słowo Boże głosił od Stargardu po Szczecin, wznosząc na tej ziemi pierwsze świątynie i osadzając kapłanów, aby dalej prowadzili rozpoczętą akcję ewangelizacyjną. Podobno ochrzcił 22 tysiące Pomorzan. To wielkie religijne dzieło zostało poważnie zagrożone, gdy wybuchły walki pomiędzy Pomorzanami a Polską. Książę

Warcisław, widząc się dużo słabszym, uprosił Ottona, aby pośredniczył w zawarciu pokoju. Ta druga wyprawa pokojowo-misyjna (1128) przyczyniła się do odnowienia podupadłego życia religijnego. Powstało wówczas 14 nowych placówek duszpasterskich. Na zakończenie swej pracy Otton przybył do Gniezna, żeby nawiedzić grób św. Wojciecha. Otton należy niewątpliwie do największych misjonarzy słowiańskiego Pomorza. W swojej działalności stronił od polityki i zawsze postępował lojalnie wobec polskiego władcy.

Zmarł w swoim biskupim mieście dnia 30 czerwca 1139 roku. Upłynęło zaledwie 50 lat, a papież Klemens III dokonał jego kanonizacji (1189).

W Polsce ośrodkiem kultu św. Ottona są Pyrzyce. Obok miasta znajduje się źródło, w którym miał ponoć chrzcic 7 tysięcy pogan.

Otton – germ. *od* – dziedzictwo, majątek.

HALINA – imię utworzone na terenie Polski od imienia *Helena*. Poświadczone w dokumentach od końca XIV wieku.

2 lipca

BERNARDYN REALINO, kapłan (1530–1616)

Urodził się w Carpi (Włochy) 1 grudnia 1530 roku. Po ukończeniu pierwszych szkół rozpoczął studia medyczne w Mediolanie i Bolonii. W czasie studiów zmienił zainteresowania, przepisując się na wydział prawa. W 1556 roku uzyskał doktorat. Przez kilka lat sprawował urząd burmistrza miast Felizzano i Cassino. Był również doradcą namiestnika Neapolu. W rozpoczętej tak świetnie karierze nastąpił nagły zwrot. Powodem było zjawienie się Matki Bożej, od której Bernardyn otrzymał polecenie wstąpienia do zakonu jezuitów. Został przyjęty do nowicjatu w 1564 roku, a po trzech latach wyświęcony na kapłana. Niewątpliwie wyróżniał się urobieniem duchowym, skoro powierzono mu stanowisko mistrza nowicjatu. Oprócz tego chętnie udzielał się na polu kaznodziejskim. W 1574 roku na polecenie przełożonych założył klasztor w Lecce. Pozostał w nim już do końca życia, tzn. przez 42 lata, będąc kolejno rektorem, kaznodzieją i spowiednikiem. Zyskał wśród mieszkańców tego

miasta niespotykany autorytet dzięki charyzmatowi osobistej świętości, darowi czytania w sumieniach, a nawet uzdrawiania chorych. Do jego konfesjonału przychodzili dosłownie wszyscy: biskupi, duchowieństwo, rybacy i nędzarze. W ten sposób Bernardyn oddziaływał moralnie na całą okolicę. Za życia nazwano go „Ojcem miasta”. Szczególnie pielęgnował cnotę pokory. Pomimo wielkiego wykształcenia i zajmowanych poprzednio stanowisk chciał w zakonie być zwyczajnym bratem. Kapłaństwo przyjął z posłuszeństwa, jako nakaz przełożonych. Bóg obdarzył go łaską nadprzyrodzonych widzeń i darem proroctwa. Kilka razy objawiła mu się Matka Boża, a przed śmiercią podała mu Dzieciątko Jezus.

Zmarł dnia 2 lipca 1616 roku. Beatyfikował go papież Leon XIII (1895), a kanonizował papież Pius XII (1947).

Bernardyn – germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny. Silny jak niedźwiedź.

3 lipca

TOMASZ, apostoł (I w.)

Wymieniany jest przez wszystkich ewangelistów podających imiona apostołów. Św. Jan ponadto informuje, że miał przydomek Didymos (J 20, 24), czyli Bliźniak. Nazwany w tradycji „niewiernym Tomaszem”, ponieważ nie chciał uznać świadectwa apostołów o zjawieniu się im Chrystusa w wieczerniku. Aby umocnić jego wiarę, Jezus powtórnie się ukazał swoim uczniom, a Tomaszowi pozwolił się dotknąć (J 20, 24–29). Cała tradycja starochrześcijańska utrzymuje, że głosił Ewangelię w Iranie i w Indiach. Śmierć męczeńską poniósł w Kalamina (Indie). Pochowano go w Mailapur (obecnie przedmieście Madrasu). W ciągu wieków kilkakrotnie przenoszono jego relikwie, a krzyżowcy przewieźli je do Ortony (Włochy).

Tomasz jest głównym patronem Indii.

Tomasz – hebr. *toma* – bliźniak.

ANATOL, biskup (V w.)

Pochodził z Aleksandrii (Egipt). Do służby Bogu zachęcił go św. Cyryl Aleksandryjski. On też wyświęcił go na diakona i wysłał jako swego przedstawiciela na dwór cesarski do Konstantynopola.

W latach 449–458 Anatol sprawował urząd biskupa tego miasta. Odznaczał się gorliwością o zachowanie czystości wiary, uległością i szacunkiem wobec Stolicy Apostolskiej oraz wielką dbałością o nauczanie powierzonych sobie wiernych. Tradycja podaje, że został zamęczony przez heretyckich monofizytów dnia 3 lipca 458 roku.

Anatol – grec. *anatolios* – wschodni.

4 lipca

ELŻBIETA PORTUGALSKA, królowa (1271–1336)

Urodziła się w hiszpańskiej rodzinie królewskiej w 1271 roku. W wieku 12 lat została wydana za Dionizego, króla Portugalii (1283). Prowadziła życie wypełnione modlitwą i czynieniem dzieł miłosierdzia. Jej małżeństwo, z którego urodziła się córka, a potem syn, następca tronu, nie było szczęśliwe. Mąż, typowy hulaka i awanturnik, prowadził życie rozwiązłe. Elżbieta znosiła z cierpliwością jego wybryki, a nawet wychowywała dzieci królewskich kochanek. Wiele razy interweniowała na rzecz zachowania pokoju, gdy dochodziło do walk wewnętrznych o zdobycie lub utrzymanie władzy. Nazwano ją „aniołem pokoju”. Jej pobożność, cierpliwość i dobroć wywarły błogosławiony wpływ na męża. Pod koniec życia zmienił swoje postępowanie i często przyjmował sakramenty święte. Po jego śmierci Elżbieta, wolna od trosk rodzinnych i państwowych, wstąpiła do II zakonu św. Franciszka. Teraz poświęciła się całkowicie modlitwie, opiece nad chorymi, starcami i opuszczonymi. Odbywała również liczne pielgrzymki oraz fundowała świątynie i klasztory.

Zakończyła życie u sióstr klarysek dnia 4 lipca 1336 roku. Do jej grobu w Coimbrze ciągnęły rzesze pielgrzymów, a miejsce to stało się jednym z najgłośniejszych sanktuariów w tej części Europy. Kiedy w 1612 roku podczas procesu beatyfikacyjnego otworzono jej grób, znaleziono ciało w stanie nie naruszonym.

Kanonizowana przez papieża Urbana VIII w 1625 roku.

Elżbieta – hebr. *Elisheba* – Bóg moją przysięgą.

5 lipca

ANTONI MARIA ZACCARIA, kapłan (1502–1539)

Urodził się w Cremonie (Włochy) w 1502 roku i po odbytych studiach medycznych pracował jako lekarz w rodzinnym mieście. Obok pracy zawodowej zajmował się katechizacją dzieci. Czuł powołanie do życia doskonalszego, toteż w 1528 roku przyjął święcenia kapłańskie. Widząc potrzebę ożywienia pracy duszpasterskiej, zainicjował powstanie trzech nowych rodzin zakonnych. Szczególnie szerzył nabożeństwo do Męki Pańskiej. Wykorzystywał w tym celu misje i rekolekcje, prowadzone przez siebie lub swoich synów duchowych. Jemu również przypisywane jest zaprowadzenie zwyczaju odprawiania czterdziestogodzinnego nabożeństwa w intencji wynagradzającej, zwłaszcza za grzechy odstępstwa od wiary. Nowością na tamte czasy było propagowanie codziennej komunii św.

Zmarł dnia 5 lipca 1539 roku i został pochowany w Mediolanie w kościele założonego przez siebie zgromadzenia. Kanonizację jego przeprowadził papież Leon XIII w 1897 roku.

Antoni – grec. *anthos* – kwiat.

MARIA GORETTI, dziewica i męczennica (1890–1902)

Urodziła się 16 października 1890 roku w rodzinie ubogich wyrobników w Corinaldo (Włochy), którzy wędrując w poszukiwaniu pracy kilkakrotnie zmieniali miejsce zamieszkania. W 1900 roku umarł ojciec, a tym samym sytuacja materialna rodziny uległa pogorszeniu. Starsi bracia pracowali zarobkowo, a 10-letnia Maria pomagała matce w zajęciach domowych. Od najmłodszych lat odznaczała się niezwykłą skromnością i wstydlivością. W dniu 5 lipca 1902 roku została w domu sama i wówczas syn sąsiadów, 20-letni Aleksander, usiłował namówić ją do grzechu. Kiedy 12-letnia dziewczynka starała się mu wyrwać, chwycił leżący w kuchni nóż i zadał nim 14 uderzeń. Przed sądem zeznał, że Maria zawołała: „Co robisz, Aleksandrze, pójdziesz do piekła!” Natychmiastowa pomoc lekarska nie zdołała uratować jej życia. Zmarła następnego dnia, przebacząc swemu mordercy. W manifestacyjnym pogrzebie bohaterkiej dziewczynki uczestniczyło kilka tysięcy ludzi, biskup i setki

kapłanów. Z okien rzucano na trumnę kwiaty, a zmarłą zaczęto nazywać „św. Agnieszka XX wieku”.

Aleksander Serenelli, jej zabójca, został skazany na 30 lat więzienia. Uwolniony po 26 latach, wstąpił do zakonu kapucynów w Maceracie. Jako brat zakonny prowadził życie pokutne, twierdząc, że święta wyjednała mu łaskę nawrócenia.

Zmarł dnia 6 maja 1970 roku, mając 88 lat.

Papież Pius XII beatyfikował Marię Goretti w 1947 roku, a w trzy lata później ogłosił ją świętą.

Maria – hebr. *miriam* – radosna pani.

6 lipca

TERESA LEDÓCHOWSKA, dziewica (1863–1922)

Pochodziła z bardzo szlacheckiej, patriotycznej i głęboko religijnej rodziny Ledóchowskich. Urodziła się wprawdzie w Loosdorf w Austrii, ale wychowana została w duchu narodowym. W 1883 roku zamieszkała z rodzicami w Lipnicy Murowanej pod Bochnią. Po śmierci ojca została damą dworu u księżnej toskańskiej w Salzburgu (1885). Przez kontakt z franciszkaniami-misjonarkami zapoznała się z problemami misyjnymi w Afryce. Zrozumiała, że w tym kierunku powinna realizować swoje życiowe powołanie. W 1889 roku założyła pismo misyjne „Echo z Afryki”. Równocześnie prowadziła zakrojoną na szeroką skalę akcję odczytową. Opuściła wtedy dwór tokański i w krótkim czasie uzyskała zgodę papieża Leona XIII na założenie instytutu zakonnego pod nazwą Sodalicja św. Piotra Klawera (1894). W 1904 roku osiedliła się na stałe w Rzymie. Z jej inicjatywy powstała drukarnia, w której wydawano kalendarze misyjne, broszury, książki i odezwy. Teresa organizowała kongresy misyjne. Podróżowała po wielu krajach z odczytami, mobilizując wiernych do wspierania dzieła misyjnego. Dla tak ogromnej pracy zyskała piękny tytuł „Matki czarnej Afryki”. Pod koniec życia była bardzo schorowana i nie mogła wstawać z łóżka.

Zmarła dnia 6 lipca 1922 r. Beatyfikował ją papież Paweł VI w 1975 roku.

Teresa – grec. *therasia* – łowczyni, polująca.

7 lipca

BENEDYKT XI, papież (zm. 1304)

Matka Mikołaja Boccasiego była praczką w klasztorze dominikanów w Treviso (Włochy). Religijnie wychowany chłopiec wstąpił do tego zakonu, a ponieważ odznaczał się niepospolitymi zdolnościami, w krótkim czasie został prowincjałem. Papież Bonifacy VIII (1294–1303) mianował go biskupem Ostii i kardynałem. Podczas zamieszek i wojen wewnętrznych Benedykt pozostał przy papieżu, wspomagając go radą. Na Stolicy Apostolskiej zasiadał niecały rok (X 1303–VII 1304), ale w tym czasie zdołał doprowadzić do porozumienia walczące strony, tak że w kraju zapanował pokój.

Zmarł dnia 7 lipca 1304 roku, a nie potwierdzona wieść utrzymywała, że został otruty na rozkaz króla francuskiego Filipa Pięknego. Kult jego zatwierdził papież Klemens XII w 1736 roku.

Benedykt – łac. *benedictus* – szczęśliwy, błogosławiony.

WILIBALD, biskup (ok. 700–ok. 787)

Urodził się około 700 roku w Anglii w rodzinie głęboko religijnej. Od piątego roku życia przebywał w klasztorze w Waltham. W 720 roku wspólnie z ojcem i bratem pielgrzymował do Rzymu, a następnie w latach 723–729 odwiedził Ziemię Świętą i Konstantynopol. Powróciwszy do Włoch, osiadł w klasztorze benedyktynów na Monte Cassino. Wezwany przez papieża Grzegorza III do udziału w misjach na terenie Niemiec, przyjął święcenia kapłańskie (740) i biskupie (741). Działalność duszpasterską rozwinął wśród plemion bawarskich, frankońskich i szwabskich. Uczestniczył w kilku synodach.

Zmarł dnia 7 lipca około 787 roku.

Wilibald – germ. *wille* – chęć, wola i *bald* – mocny, odważny. Silnej woli.

8 lipca

EDGAR, król (ok. 943–975)

Był drugim i ostatnim synem króla angielskiego Edmunda Wspaniałego. Urodził się około 943 roku. Kiedy w 957 roku wiel-

może Murcji i Northumbrii wypowiedzieli posłuszeństwo jego starszemu bratu Edwinowi, objął władzę w tej części kraju. Po śmierci brata został królem całej Anglii. Lata jego panowania nie zmąciła żadna wojna, stąd otrzymał przydomek „Spokojny”. Edgar mógł w tych warunkach zająć się wewnętrznymi sprawami kraju. Odwołał z wygnania opata św. Dunstana, na które skazał go jego brat, a następnie wysunął go na biskupstwo i stolicę prymasowską w Canterbury (960). Dwa inne biskupstwa powierzył Etelwoldowi i Oswaldowi. Wszyscy trzej zostali później uznani przez Kościół za świętych. Widać z tego, jak bardzo zależało mu na odpowiednim doborze ludzi, którzy mieli wspierać go radą i pomocą. Dzięki tak nakreślonemu programowi Kościół angielski nie tylko wzmocnił się wewnętrznie, ale podjął misję w krajach skandynawskich. Król okazał się także mądrym administratorem i prawodawcą. Cieszył się ogromnym uznaniem w kraju i za granicą. Kronikarz dał o nim następujące świadectwo: „Nikt nie dorównał mu w świętości i sprawiedliwości, i we wszystkich innych cnotach”.

Zmarł po 20 latach sprawowania rządów dnia 8 lipca 975 roku i został pochowany w opactwie Glastonbury. Kanonizowany został w 1052 roku.

Edgar – germ. *ed* – majątek i *gard* – obrońca. Broniący dużych wartości.

KILIAN, biskup i męczennik (ok. 644–689)

Urodził się około 644 roku w Irlandii lub Szkocji. W młodości wstąpił do zakonu. Ogarnięty ideą misyjną, udał się z grupą towarzyszy najpierw do Rzymu, gdzie otrzymał sakrę biskupią, a następnie do Francji. Ponieważ praca misyjna była tu już prowadzona, przeniósł się do Niemiec w okolice Würzburga. Pozyskał dla wiary pogańskiego księcia Gosberta. Oddalona pogańska małżonka księcia z zemsty pozbawiła misjonarza życia. Stało się to dnia 8 lipca 689 roku. Ówczesnym zwyczajem św. Bonifacy w 752 roku umieścił relikwie męczennika na ołtarzu dla oddawania mu czci publicznej.

9 lipca

WERONIKA GIULIANI, dziewica (1660–1727)

Urodziła się w Mercatello (Włochy) 27 grudnia 1660 roku w bardzo ubogiej rodzinie jako najmłodsza z siedmiu córek. Po śmierci matki od piątego roku życia wychowywana była przez ojca. Jako 17-letnia dziewczyna (1677) wstąpiła do zgromadzenia kapucynek w Citta di Castello. W zakonie spełniała wszystkie możliwe funkcje od furtianki do przełożonej. Przez 33 lata była mistrzynią nowicjatu. Jako przełożona okazywała nadzwyczajną troskę o potrzeby sióstr. Dla siebie bardzo surowa, umiała czule i troskliwie opiekować się chorymi lub starszymi siostrami, dbała o ich leczenie, odpowiednie odżywianie i ubranie. Swoją gorliwością o zachowanie reguły i miłością Boga promieniowała na otoczenie. Bóg nagroził ją darem ekstaz i nadprzyrodzonych widzeń. W 1697 roku w Wielki Piątek otrzymała stygmaty. Przez wiele lat cierpiała na bolesną chorobę, którą znosiła z cierpliwością w intencji nawrócenia grzeszników.

Zmarła dnia 9 lipca 1727 roku. Beatyfikował ją papież Pius VII (1802), a kanonizował papież Grzegorz XVI (1839).

Weronika – grec. *phere* – niosę i *nike* – zwycięstwo. Przynosząca zwycięstwo.

10 lipca

WITALIS z SALZBURGA, opat (zm. ok. 730)

Należy do tych świętych, których czczono, ale nie zadbano o opracowanie ich życiorysu. Był apostołem mieszkańców doliny Salzach (Szwajcaria), gdzie założył klasztor. Ośrodek ten promieniował życiem religijnym na całą okolicę.

Zmarł dnia 20 października około 730 roku (w niektórych kalendarzach jest wspominany w tym właśnie dniu). Czczony wkrótce po śmierci. Papież Leon X w 1519 roku wprowadził go do kalendarza powszechnego.

Witalis – łac. *vitalis* – życiowy, zaradny.

ANTONI PECZERSKI, opat (983–1073)

Pochodził z Rusi, a urodził się w miejscowości Lubecz koło Kijowa w 983 roku. W młodości powędrował na Wschód, aby poznać życie tamtejszych mnichów. Przez kilka lat należał do wspólnoty na górze Athos, gdzie przybrał imię Antoniego. Powróciwszy w rodzinne strony, prowadził życie pustelnicze w pobliżu Kijowa. Kiedy wokół niego zaczęli gromadzić się uczniowie, zbudował z ich pomocą cerkiew, a życie zorganizował na wzór wspólnoty zakonnej. Mnisi mieszkali w osobnych pieczarach, drążonych w skale wapiennej. Od księcia kijowskiego wyprosił podarowanie całej góry, na której z biegiem czasu powstał zespół klasztorny, zwany Ławrą Kijowską. Będąc w podeszłym wieku, założył jeszcze jeden klasztor w Czernihowie (1055).

Zmarł w swojej pustelniczej pieczarze pod Kijowem dnia 10 lipca 1073 roku.

Antoni – grec. *anthos* – kwiat.

11 lipca

BENEDYKT, opat (ok. 480–ok. 547)

Przyszedł na świat około 480 roku w Nursji (Włochy) w rodzinie średnio zamożnego właściciela ziemskiego. W młodzieńczym wieku został wysłany na studia do Rzymu. Nie ukończył ich jednak, gdyż zrażony panującymi tam obyczajami, opuścił miasto, chroniąc się w górskim pustkowiu. Spędził tak około 3 lat, przyjmawszy z rąk jakiegoś mnicha habit zakonny. Stopniowo zaczęli gromadzić się przy nim uczniowie. Nie wiadomo, z jakich powodów opuścił tak rozpoczęte dzieło, przenosząc się na Monte Cassino, gdzie zamieszkał w opuszczonej małej rzymskiej fortecy. Tu ujawnił się jego ogromny talent organizatora życia zakonnego. Przez wiele lat Benedykt układał swoją regułę życia klasztornego, która miała stać się fundamentalną zasadą dla innych rodzin zakonnych w Europie. Czymś nowym było w niej zagwarantowanie stabilności życia, polegające na prawie zakonnika do przebywania w wybranym przez siebie klasztorze. Zaslugą Benedykta jest wytopienie resztek pogaństwa, jakie jeszcze kryły się w górach. Tak się złożyło, że w tym

samym czasie (522–529) na Wschodzie cesarz Justynian zamknął ostatnią szkołę pogańską.

Za przykładem brata poszła Scholastyka, zakładając klasztor dla niewiast u podnóża Monte Cassino. Podanie głosi, że chcąc kiedyś dłużej rozmawiać z bratem, uprosiła u Boga gwałtowną ulewę, uniemożliwiającą Benedyktowi powrót do klasztoru. Inna legenda opowiada, że w dniu śmierci Scholastyki Benedykt patrząc z okna na klasztor sióstr zobaczył wylatującego z okna celi swej siostry białego gołębia. Zrozumiał wtedy, że jego siostra umarła, a dusza jej w postaci gołąbka uleciała do Boga.

W wielu krajach Europy zakon benedyktyński przyczynił się do podniesienia kultury materialnej i duchowej. Dzięki benedyktynom powstały zbiory ksiąg, oni uczyli ludność różnych umiejętności rzemieślniczych, a także racjonalnej uprawy roli. Dla tak wielkich zasług św. Benedykt został ogłoszony patronem Europy.

Do Polski benedyktyni przybyli za czasów Bolesława Chrobrego, sprowadzeni prawdopodobnie przez św. Wojciecha.

Benedykt – łac. *benedictus* – szczęśliwy, błogostawiony.

OLGA, księżna (ok. 890–969)

Urodziła się około 890 roku w Wybuti koło Pskowa. W bardzo młodym wieku poślubiła księcia Igora z rodu Rurykowiczów (903). Po śmierci męża sprawowała władzę w imieniu nieletniego syna Świętosława. Jakkolwiek w rządzeniu była twarda i wymagająca, to zyskała przydomek „Mądra”. Położyła duże zasługi dla rozwoju Księstwa Kijowskiego. Około 955 roku przyjęła chrzest w Konstantynopolu, ale nawiązała również stosunki z Cesarstwem Zachodnim. Ottona I prosiła o przysłanie na Ruś misjonarzy obrządku łacińskiego. Kiedy przekazała władzę synowi, poświęciła się modlitwie i dziełom miłosierdzia. Ufundowała kilka kościołów. Niestety, tak dobrze zaczęte dzieło religijne zostało nadszarpnięte przez jej syna Świętosława, który wrócił do pogaństwa i rozpoczął prześladowanie Kościoła.

Zmarła w 969 roku. Jej dzieło w pełni rozwinął dopiero wnuk, św. Włodzimierz, uznawany za pierwszego chrześcijańskiego władcę Rusi. Olga natomiast jest pierwszą świętą tego kraju.

Olga – od imienia *Helga* (germ. *heilig* – zdrowy, szczęśliwy).

12 lipca

BRUNON-BONIFACY z KWERFURTU, arcybiskup i męczennik (974–1009)

Pochodził z Niemiec. Urodził się w 974 roku w rodzinie grafów na zamku w Kwerfurcie. Kształcił się w szkole katedralnej w Magdeburgu, gdzie zapoznał się z dziejami misji św. Wojciecha. W 997 roku towarzyszył cesarzowi Ottonowi III w podróży do Rzymu. Tu wstąpił do opactwa benedyktyńskiego na Awentynie i przybrał imię Bonifacy. Wiadomo, że w tym czasie zaprzyjaźnił się ze św. Romualdem i nawet jakiś czas przebywał wśród kamedułów (1001), którzy szli do misji w Polsce na prośbę Bolesława Chrobrego. Dalsze losy Brunona nie zostały dostatecznie wyjaśnione. Na pewno wyróżniał się odpowiednimi kwalifikacjami, skoro papież Sylwester II mianował go biskupem misyjnym. Przez kilka lat prowadził sondáže na Rusi, Węgrzech i w kraju Jadźwingów. Znalazł mocne oparcie w polskim władcy, który sprzyjał jego planom. Znany jest list św. Brunona, skierowany do cesarza niemieckiego Henryka II, w obronie Polaków, a piętnujący agresywność cesarską.

Brunon postanowił również opracować żywot św. Wojciecha i pięciu braci męczenników z Międzyrzecza. Stał się piękną postacią cudzoziemca związanego serdecznymi więzami z naszym krajem.

Miejsce jego męczeństwa nie jest znane. Zakończył życie wraz z 18 towarzyszami, prowadząc misje w kraju Jadźwingów. Ciało jego, podobnie jak ciało św. Wojciecha, wykupił Bolesław Chrobry, ale nie znane jest miejsce jego złożenia.

Kult św. Brunona bardzo szybko rozszerzył się po całej Europie.

Brunon – germ. *bruno* – brunatny, ciemny.

13 lipca

ANDRZEJ ŚWIERAD i BENEDYKT, pustelnicy (zm. ok. 1034-1037)

Andrzej Świerad, zwany niekiedy Żurawek, urodził się we wsi Świeradzice (Krakowskie) w rodzinie rolników. W młodości wybrał życie pustelnicze jako formę służby Bogu i dążenia do doskonałości.

Przez pewien czas przebywał w Tropiu nad Dunajcem, zamieszkując w grocie skalnej. Gromadzili się tu przy nim uczniowie, których zaprawiał do życia w surowej ascezie. Około 997 roku udał się do Nitry (Słowacja), należącej wówczas do Węgier, i tu wstąpił do benedyktynów na górze Zabor. Prawdopodobnie przybył z nim również Benedykt, uczeń z Tropia. Świadczenia z tamtych czasów stwierdzają, że Andrzej włączył się do wspólnoty zakonnej już jako człowiek doświadczony w życiu religijnym. Starsi zakonnicy mogli wybrać sobie pustelnię w pobliżu klasztoru. Musieli jednak wracać do wspólnoty na sobotę i niedzielę. Czas pobytu poza klasztorem przeznaczony był na modlitwę i najczęściej na karczowanie lasu. Andrzej z Benedyktem skorzystali z takiej możliwości. Andrzej oddawał się szczególnie surowym umartwieniom, poszcząc przez trzy dni w tygodniu, a w Wielkim Poście, poza sobotą i niedzielą, kiedy jadł w klasztorze, pożywiając się tylko jednym orzechem włoskim dziennie. Tradycja podaje, że spał siedząc na pieńku otoczonym cierniami. Po jego śmierci dowiedziano się, że nosił pod ubraniem żelazny łańcuch, który miejscami wrosł mu w ciało. Za życia cieszył się czcią u współbraci i opinią świętości. Gdy zmarł około 1034 lub 1037 roku, został pochowany w kościele opackim, co było szczególnym wyróżnieniem.

Kult obydwu świętych pustelników szybko się rozwijał. Zarówno do Tropia, jak i do Nitry przybywały liczne pielgrzymki. W pobliżu kościoła w Tropiu, wystawionego w miejscu pustelni św. Andrzeja, znajduje się cudowne źródło, z którego woda przynosi ulgę ludziom chorym.

Andrzej – grec. *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna.

Benedykt – łac. *benedictus* – szczęśliwy, błogostawiony.

HENRYK II, cesarz (973–1024)

Urodził się 6 maja 973 roku w Abbach (Niemcy) na dworze księcia bawarskiego. Po śmierci ojca objął rządy w Bawarii (995), a po śmierci cesarza Ottona III został wybrany na króla Niemiec (1002). Mniej jasną kartą w jego życiu jest wojna z Polską, przeciwko której sprzymierzył się z plemionami pogańskimi. Ganił taki sposób postępowania św. Brunon z Kwerfurtu w specjalnie skierowanym do cesarza liście. Niemniej jako władca Henryk przyczynił się do umoc-

nienia Kościoła, wznosząc kilka katedr i zakładając biskupstwo misyjne. Bronił także Włoch przeciwko cesarzowi wschodniemu.

Zmarł nieoczekiwanie dnia 13 lipca 1024 roku, przygotowując się do wyprawy wojennej. Pochowany został obok swej żony, św. Kunegundy, w katedrze w Bamberdze. Kanonizowany przez papieża Eugeniusza III w 1146 roku.

Henryk – germ. *heim* – ojczyzna i *rihhi* – władca. Pan domu, władca ojczyzny.

14 lipca

KAMIL de LELLIS, kapłan (1550–1614)

Urodził się 25 maja 1550 roku w Bucchianico di Chieti (Włochy). Początkowo prowadził dosyć lekkomyślne życie i nic nie zapowiadało jego świętości. W latach 1569–1574 pełnił służbę wojskową w Wenecji, walcząc przeciwko Turkom. W 25 roku życia wstąpił do zakonu kapucynów, ale choroba zmusiła go do opuszczenia zgromadzenia. Aby się leczyć, udał się do Rzymu i pozostał tam pracując w szpitalu jako pielęgniarz. Przejęty głęboko losem ludzi chorych, założył w 1582 roku stowarzyszenie dla ich pielęgnacji. Ukończył studia teologiczne i w 1584 roku przyjął święcenia kapłańskie. Do zwyczajnych ślubów zakonnych dodał ślub ofiarnego posługiwania chorym. Liczba członków nowego zakonu wzrastała, co umożliwiło zakładanie nowych placówek i szpitali. Za życia założyciela było ich 65. Ułożona przez Kamila reguła jest pięknym świadectwem miłości i poświęcenia dla ludzi potrzebujących pomocy. Naoczni świadkowie stwierdzali, że posługiwał chorym z takim oddaniem, jakby to czynił samemu Chrystusowi. Od jego imienia nazwano to szpitalne zgromadzenie kamilianami.

Zmarł w Rzymie dnia 14 lipca 1614 roku. Kanonizował go papież Benedykt XIV w 1746 roku. W 1886 roku papież Leon XIII św. Kamila i św. Jana Bożego ogłosił patronami szpitali i chorych.

Kamil – łac. *camillus* – szlachetny chłopiec.

JAKUB de VORAGINE, arcybiskup (ok. 1228–1298)

Pochodził prawdopodobnie z Genui (Włochy). Urodził się około 1228 roku. O jego młodości niewiele wiemy. W 1244 roku wstąpił

do zakonu dominikanów, gdzie doszedł do urzędu wikariusza generalnego. Musiał cieszyć się dużym autorytetem, skoro wysunięto jego kandydaturę na biskupa Genui. Jako pasterz diecezji wiele uczynił dla przeprowadzenia reformy życia duchowieństwa, a także zachowania pokoju i ładu w stosunkach społecznych. Pozostawił po sobie zbiory kazań, hymny kościelne, kronikę Genui oraz zbiór legend o życiu świętych. Ta ostatnia praca zapewniła mu trwałe miejsce w literaturze. Chociaż nie jest to dzieło w pełni historyczne, bo nie taki był cel jego powstania, dostarcza miłej lektury z rodzaju budującej czytelnika rozrywki.

Zmarł dnia 14 lipca 1298 roku. Kult jego zatwierdził papież Pius VII w 1816 roku.

Jakub – hebr. *Jaaqob* – niech Bóg strzeże.

15 lipca

BONAWENTURA, biskup i doktor Kościoła (1221–1274)

Urodził się w 1221 roku w Bagnoregio (Włochy) w rodzinie lekarza. Ponieważ był tak wątły, że obawiano się o jego życie, matka ślubowała poświęcić go Bogu. Legenda opowiada, że przyniesiono go do św. Franciszka z Asyżu, który na widok dziecka powiedział: „O, buona ventura!” (O, szczęśliwe narodziny). Po ukończeniu nauk w rodzinnym mieście Bonawentura udał się na studia do Paryża. W latach 1242–1251 studiował filozofię i teologię, odbył nowicjat u franciszkanów oraz napisał kilka dzieł z zakresu teologii. Lata następne to praca wykładowcy w różnych szkołach zakonnych. Musiał odznaczać się świętością życia, głęboką wiedzą i zdolnościami organizacyjnymi, skoro kapituła zakonu powierzyła mu w 1257 roku stanowisko generalnego przełożonego. Przez 16 lat kierowania zakonem doprowadził go do niebywałego rozwoju i oparł na mocnych podstawach prawnych. Dlatego nazwano go drugim po św. Franciszku założycielem zakonu. Zasłynął jako wybitny kaznodzieja, którego słuchali królowie i papieże. Dla głębokiej wiedzy został zaproszony na sobór w Lyonie (1273) i jemu powierzono wygłoszenie mowy inauguracyjnej. Papież Grzegorz X mianował go kardynałem i biskupem Albano (1273).

Bonawentura jest autorem wybitnych dzieł filozoficzno-teologicznych, w których zawarł syntezę ówczesnej wiedzy. Był wybitnym intelektualistą, odznaczał się dziecięcą wprost wiarą i pokorą. Umiał łączyć życie czynne z życiem wewnętrznym. Wyróżniał się szczególnym nabożeństwem do Matki Bożej i ku jej czci układał pieśni. O nim jeden z historyków napisał: „Człowiek wybitnej nauki i wymowy, mąż wielkiej świętości i miłosierdzia, łagodny i pobożny, Bogu i ludziom miły. Kto go raz zobaczył, musiał go pokochać”. O jego pokorze świadczy fakt, że kiedy posłowie papieża przybyli do niego z kapeluszem kardynalskim, zastali go w kuchni przy zmywaniu naczyń. Wyczerpany ogromem pracy, zmarł dnia 15 lipca 1274 roku podczas trwania soboru lyońskiego. Do grobu został odprowadzony przez papieża i wszystkich ojców soborowych.

Papież Sykstus IV w 1482 roku zaliczył go w poczet świętych.

Bonawentura – łac. *bona ventura* – dobra, szczęśliwa przyszłość.

WŁODZIMIERZ I WIELKI, książę (ok. 960–1015)

Był synem księcia kijowskiego Świętosława. Urodził się około 960 roku. Jego wychowaniem zajmowała się babka, św. Olga. Rywalizując z bratem o władzę, Włodzimierz ratował się ucieczką do Skandynawii. Zebrawszy siły, zdobył Nowogród (978), a po śmierci brata objął Księstwo Kijowskie (980). Chrzest przyjął z Konstantynopola w 989 roku i rozpoczął nawracanie Rusi. Burzył pogańskie świątynie, nakazywał wszystkich chrzcić, a opornych surowo karał. Sprowadził duchownych obrządku słowiańskiego z Bułgarii. Nawiązywał również kontakty ze Stolicą Apostolską. Uważany jest za pierwszego chrześcijańskiego władcę Rusi.

Zmarł dnia 15 lipca 1015 roku.

Włodzimierz – od imienia *Władystaw*, oznacza kogoś, kto zyskał sławę.

16 lipca

MATKI BOŻEJ z GÓRY KARMEL

Uroczystość maryjna wyrosła na gruncie pobożności zakonu karmelitańskiego. Pierwsi zakonnicy zamieszkujący górę Karmel pielęgowali nabożeństwo do Matki Bożej. Nazwa święta Matki

Bożej Szkaplerznej wiąże się z objawieniami, jakie otrzymał generał zakonu karmelitańskiego Szymon Stock w 1251 roku. Matka Najświętsza miała mu wręczyć szkaplerz, dając jednocześnie obietnicę, że wszyscy, którzy będą go nosić, unikną kary potępienia. Dla całego Kościoła święto to zatwierdził papież Benedykt XIII w 1726 roku.

17 lipca

JADWIGA, królowa (1374–1399)

Urodziła się w węgierskiej rodzinie panującej prawdopodobnie 18 lutego 1374 roku. Była spokrewniona z polską linią Piastów przez babkę Elżbietę, córkę Władysława Łokietka. Rodzice planowali jej małżeństwo z Wilhelmem Habsburgiem, ale na usilne nalegania Polaków zgodzili się wysłać Jadwigę do Krakowa. Ze względów politycznych postanowiono zawrzeć unię z Litwą, a rękę Jadwigi oddać Władysławowi Jagielle. W tym czasie Jadwiga została koronowana na królową Polski (1384), a w dwa lata później poślubiła księcia litewskiego Jagiełłę. Niewątpliwie w tym akcie okazała się duchowa wielkość i dojrzałość młodej, bo zaledwie 12-letniej królowej, która umiała wielkodusznie zrezygnować z osobistych uczuć, składając tę ofiarę w imię pozyskania dla Chrystusa narodu litewskiego.

Jako królowa cieszyła się miłością i wdzięcznością poddanych jak nikt przedtem ani nikt potem. Widziano w niej panią pełną szlachetności i dobroci. Z jej inicjatywy i przy jej materialnym poparciu podźwignięta została Akademia Krakowska, zwana odtąd Uniwersytetem Jagiellońskim (1397). Usilnie zabiegała na rzecz utrzymania pokoju. Komturowi krzyżackiemu von Saynowi zapowiedziała, że dopiero po jej śmierci dosięgnie ich sprawiedliwość. Doprowadziła do pojednania swego męża z jego bratem stryjecznym Witoldem (1393). Serce poddanych zjednywała niezwykłą dobrocią, biorąc w obronę wszystkich pokrzywdzonych, biednych i chorych, którzy zawsze znajdowali u niej zrozumienie. Troszczyła się o wyposażenie świątyń w sprzęty liturgiczne, a wiele ornatów wykonała osobiście. Dużo czasu poświęcała na modlitwę. W katedrze wawelskiej znajduje się krzyż, przed którym spędzała długie godziny. Nazwano go krzyżem Jadwigi.

Zmarła 17 lipca 1399 roku w kilka dni po śmierci swej pierworodnej córki. Żałoba po jej zgonie bardzo szybko przekształciła się w oddawaną jej cześć religijną. Potwierdził ją uroczyście papież Jan Paweł II podczas pielgrzymki do Polski w 1979 roku.

Jadwiga – germ. *hadu* – walka i *wig* – walka. Ta, która walczy.

ALEKSY, żebrak (V w.)

O jego życiu wiemy bardzo mało, ale to, co jest wiadome, musi wzbudzać ogromny podziw dla wielkości jego ducha. Pochodził z zamożnej rodziny rzymskich patrycjuszów. Ożeniony z woli rodziców, zaraz po ślubie oświadczył żonie, że pragnie prowadzić życie pokutnicze. Opuścił Rzym i udał się do Ziemi Świętej, a stamtąd do Edessy. Jako żebrak prosił o jałmużnę przed jednym z kościołów. Znany był z miłosierdzia, bowiem dzielił się zebranych datkami z innymi ubogimi. Po wielu latach tęsknota za domem rodzinnym kazała mu wrócić do Rzymu. Nie rozpoznany przez własnych rodziców, zamieszkał w ich domu w komórce pod schodami. Podanie głosi, że gdy po 17 latach umarł, rozdzwoniły się wszystkie dzwony w mieście. Ze znalezionej przy nim kartki dowiedziano się, kim był.

Św. Aleksy czczony jest jako patron ludzi ubogich i pielgrzymów.

Aleksy – grec. *alékso* – bronię, wspomagam.

18 lipca

SZYMON z LIPNICY, kapłan (ok. 1435–1482)

Pochodził z wioski Lipnica Murowana koło Bochni, gdzie urodził się około 1435 roku. W 1454 roku zapisał się do Akademii Krakowskiej, wpłacając z tego tytułu 1 grosz (normalna opłata wynosiła 6 groszy), z czego można wnosić, że należał do bardzo ubogich studentów. Po trzech latach nauki uzyskał stopień bakałarza. W tamtych czasach panowało w Krakowie znaczne ożywienie religijne spowodowane kazaniem wygłaszanymi w latach 1453–1454 przez św. Jana Kapistrana. Szymon wraz z kilkoma kolegami wstąpił do zakonu bernardynów na Stradomiu (1457). Tu ukończył nauki teologiczne i otrzymał święcenia kapłańskie. Wyróżniał się w społecz-

ności zakonnej wiedzą i duchowym urobieniem, toteż powierzono mu przełożęństwo nad klasztorem w Tarnowie (1465). W dwa lata później mianowany został kaznodzieją na Wawelu. Obowiązek ten spełniał przez 15 lat (1467–1482). Kilkakrotnie udawał się za granicę, reprezentując polską prowincję zakonną lub nawiedzając miejsca święte.

Zmarł dnia 18 lipca 1482 roku w Krakowie jako ofiara panującej zarazy. Po sześciu latach za specjalnym zezwoleniem papieża Innocentego VIII jego ciało zostało przeniesione do osobnej kaplicy. Od tego czasu odbiera cześć publiczną, chociaż formalnie beatyfikował go papież Innocenty XI dopiero w 1685 roku.

Szymon – hebr. *shimon* – Bóg wysłuchał.

BRUNON zob. 12 lipca i 6 października.

19 lipca

WINCENTY zob. 22 stycznia, 5 kwietnia, 27 września, 9 października i 20 grudnia.

20 lipca

CZESŁAW, kapłan (1175–1242)

O pierwszych latach jego życia nie posiadamy sprawdzonych wiadomości. Tradycja głosi, że urodził się w Kamieniu Opolskim w 1175 roku. Nie jest także pewne jego pokrewieństwo z bł. Jackiem i bł. Bronisławą. Prawdopodobnie zdobył gruntowne wykształcenie i przebywał na dworze biskupa krakowskiego Iwona Odrowąża. Do zakonu dominikańskiego został przyjęty przez św. Dominika w 1220 roku. Pewnym historycznie faktem jest jego przybycie z grupą dominikanów do Krakowa w 1222 roku. Zakonnicy zostali uroczystie przyjęci przez biskupa Iwona, duchowieństwo i wiernych. Z Krakowa Czesław udał się do Czech i w Pradze założył pierwszy klasztor dominikański (1225). W następnym roku odwiedził Wrocław. Od

tamtejszego biskupa Wawrzyńca otrzymał kościół św. Wojciecha jako siedzibę wspólnoty zakonnej. Sprawował urząd przeora, a następnie był prowincjałem. Tradycja przypisuje bł. Czesławowi ocalenie Wrocławia przed najazdem Tatarów w 1241 roku. Przedstawiany jest na obrazach z monstrancją w ręku.

Zmarł dnia 15 lipca 1242 roku. Oddawaną mu cześć zatwierdził papież Klemens XI w 1713 roku i wtedy wybudowana została przy kościele klasztornej kaplica, w której od tej pory przechowywane są jego relikwie. W 1945 roku podczas bitwy o Wrocław tylko ta kaplica ocalała ze zburzonej świątyni.

Czesław – imię słowiańskie oznaczające kogoś cieszącego się dobrą sławą.

HIERONIM EMILIANI zob. 8 lutego.

21 lipca

WAWRZYNIEC z BRINDISI, kapłan i doktor Kościoła (1559–1619)

Urodził się 22 lipca 1559 roku w portowym mieście Brindisi (Włochy). Początkowe nauki pobierał u franciszkanów w rodzinnym mieście, a po śmierci rodziców udał się do Wenecji, gdzie jego stryj, kapłan diecezjalny, prowadził szkołę.

W 1575 roku Wawrzyniec wstąpił w Weronie do kapucynów. Z polecenia przełożonego studiował w Padwie filozofię i logikę, a następnie w Weronie teologię. Wyświęcony na kapłana (1582), prowadził wykłady dla kleryków zakonnych. Posiadając gruntowne wykształcenie i głęboką formację religijną, zwracał na siebie uwagę jako uzdolniony i gorliwy kaznodzieja i duszpasterz. Nic więc dziwnego, że nieustannie powierzano mu urzędy zakonne, od gwardiana do przełożonego generalnego włącznie.

W latach 1590–1612 przewędrował niemal całą Europę, wizytując lub zakładając klasztory. Szczególnie wiele czasu poświęcał nawracaniu protestantów, broniąc nienaruszalności wiary. Ponieważ posiadał wielki talent godzenia zwaśnionych, proszono go często, aby pośredniczył w łagodzeniu konfliktów politycznych pomiędzy panującymi. Znane są także przypadki, gdy interweniował na prośbę pokrzywdzonych czy niesprawiedliwie uciskanych poddanych.

Aż dziwne, że przy tak czynnym życiu pozostawił po sobie bogaty dorobek pisarski, na który składają się dzieła egzegetyczne, apologetyczne i kazania. Najważniejszym jego dziełem jest historia luteranizmu i wykład teologii protestanckiej.

Głęboka wiara i pobożność Wawrzyńca objawiły się szczególnie w czci dla Najświętszej Ofiary mszy św. Odprawiał ją ponad godzinę, często zalewając się łzami. Kiedy na skutek przebytych chorób nie mógł chodzić, prosił, aby przynoszono go do ołtarza.

Zmarł w Lizbonie podczas wypełniania kolejnej misji 22 lipca 1619 roku w sam dzień swoich urodzin. Niemal od chwili śmierci zaczęto oddawać mu cześć, a przy grobie działały się cuda. Beatyfikował go papież Pius VI w 1783 roku, kanonizował papież Leon XIII w 1881 roku.

Wawrzyniec – w języku łacińskim *Laurentius*. Imię pochodzi od nazwy miasta *Laurentum* i oznacza jego mieszkańca.

WIKTOR zob. 22 stycznia i 28 lipca.

22 lipca

MARIA MAGDALENA, pokutnica (I w.)

W tradycji często mylono ją z grzeszną niewiastą, która przyszła do Chrystusa podczas uczty u Szymona i łzami żalu obmyła Jego nogi (Łk 7, 36–50), albo z Marią, siostrą Łazarza (Łk 10, 38–42). Zdaniem egzegetów była jedną z tych niewiast, o których wspomina św. Łukasz (8, 1–3). Chrystus uwolnił ją od więzów szatana. Nie można też twierdzić z całą pewnością, że była złych obyczajów. Towarzyszyła później Jezusowi i apostołom. Jej miłość dla Zbawiciela i wierność okazały się w pełni, gdy stanęła pod Jego krzyżem na Kalwarii (Łk 23, 49; 24, 10), a także gdy szła z posługą do grobu (J 20, 1–18). Chrystus wysłał ją z radosną nowiną do swoich uczniów i dlatego zasłużyła na miano „apostołka apostołów”. Prawdopodobnie udała się ze św. Janem do Efezu, gdzie zmarła.

Magdalena – imię oznaczające pochodzenie z miejscowości *Magdala*.

23 lipca

BRYGIDA, wdowa (ok. 1302–1373)

Urodziła się około 1302 roku w Finstad (Szwecja) w rodzinie spokrewnionej z królami szwedzkimi. Otrzymała religijne wychowanie, a tradycja podaje, że gdy miała 10 lat, zjawił się jej cierpiący Chrystus. W piętnastym roku życia została wydana za Ulfa Gudmarssona, który później objął wysokie stanowisko. Małżeństwo to było bardzo szczęśliwe, a rodzice doczekali się ośmiorga dzieci. Brygida wspólnie z mężem poświęcała wiele czasu na modlitwę, utrzymywanie żywych kontaktów z klasztorami i duchowieństwem. Już wówczas Bóg obdarzył ją darem prorocstwa i nadprzyrodzonych widzeń. W 1341 roku obydwójce małżonkowie odbyli pielgrzymkę do Hiszpanii, aby nawiedzić grób św. Jakuba. Po powrocie z pielgrzymki mąż jej wstąpił do zakonu cystersów i wkrótce zmarł (1344). Od tej pory Brygida jeszcze gorliwiej praktykowała modlitwę oraz spełniała uczynki miłosierdzia chrześcijańskiego. W jej życiu rozpoczął się okres cudownych objawień. Przynaglana nimi, podjęła starania o założenie nowej rodziny zakonnej. Pielgrzymowała do Rzymu, aby uzyskać potwierdzenie ułożonej reguły, a następnie razem z dziećmi udała się do Ziemi Świętej.

Zmarła w Rzymie 23 lipca 1373 roku. Ciało jej przewieziono do Szwecji. Zakon przez nią założony istnieje po dzień dzisiejszy.

W Polsce kult św. Brygidy był bardzo żywy. Pamiętano, że wielokrotnie napominała Krzyżaków i zapowiedziała zniszczenie tego zakonu za sprzeniewierzenie się ideałom. Król Władysław Jagiełło wystawił w Lublinie klasztor i kościół jako wotum dziękczynne za zwycięstwo pod Grunwaldem, osadzając w nim brygidki.

Brygida – celt. *brig* – siła, męstwo, cnota.

APOLINARY, biskup i męczennik (II w.)

Według tradycji przybył wspólnie ze św. Piotrem do Rzymu. Tenże apostoł miał go wyświęcić na biskupa i posłać do Rawenny. Apolinary skazywany był kilkakrotnie na wygnanie, a wreszcie w tajemniczych okolicznościach poniósł śmierć męczeńską w połowie II wieku.

Apolinary – łac. *Apolinaris* – należący do Apollina.

24 lipca

KINGA, księżna (1234–1292)

Pochodziła z panującej dynastii węgierskiej Arpadów. O pierwszych latach jej życia nie posiadamy wielu wiadomości. Niepewna jest nawet data urodzenia Kingi. Zazwyczaj przyjmowany jest dzień 5 marca 1234 roku. Wiadomo natomiast, że we wczesnym dzieciństwie przeznaczona została na żonę księciu Bolesławowi. Małżeństwo to zostało zawarte w 1247 roku w Krakowie. Były to czasy niespokojne ze względu na częste napady Tatarów, a także walki wewnętrzne o tron krakowski. Kinga współuczestniczyła w sprawowaniu władzy, przekazała swój posąg na odbudowę kraju ze zniszczeń po najazdach, wspierała klasztory i kościoły. Z jej inicjatywy sprowadzeni z Węgier górnicy zbudowali kopalnię soli w Wieliczce i Bochni. Wspólnie z mężem złożyła na ręce biskupa krakowskiego ślub czystości. Po śmierci męża w 1279 roku postanowiła resztę życia spędzić w klasztorze klarysek, który ufundowała w Starym Sączu (1280). Tradycja przypisuje jej wprowadzenie kazań w języku polskim, pacierzy i licznych pieśni. Otaczała opieką ludzi chorych i biednych, często osobiście im usługując.

Zmarła dnia 24 lipca 1292 roku. Pozostawiła po sobie pamięć pani miłosiernej, pobożnej, czulej na ludzką niedolę. Zaraz po śmierci otaczano ją czcią, a do jej grobu ciągnęły liczne pielgrzymki. Z pamiątek po bł. Kindze zachowały się w Sączu: pieczęć, którą sygnowała wystawiane dokumenty, oraz łyżeczka i kubek, używane przez nią do posiłków. Obok klasztoru znajduje się źródło, z którego wodę ludzie uważają za uzdrawiającą. W skarbcu katedry wawelskiej można oglądać krzyż zrobiony ze złotych koron Kingi i Bolesława. Wyrazem kultu bł. Kingi jest kaplica wykuta w kopalni soli w Wieliczce (XVII w.).

Kinga – węg. *Kunegunt* – bojowniczką rodu.

KRYSTYNA z BOLZANO, męczennica (III/IV w.)

Pochodziła podobno z Tyru (Liban) i była córką pogańskiego namiestnika tego miasta. Podczas prześladowań chrześcijan uczestniczyła w przesłuchaniach i była świadkiem zadawanych im cierpień.

Pełna podziwu dla wykazywanego przez nich męstwa, w tajemnicy przed ojcem przyjęła chrzest. Pewnego razu publicznie zniszczyła posągi bóstw pogańskich. Na rozkaz ojca poniosła karę biczowania, a gdy nadal wyznawała wiarę w Chrystusa, skazana została na polewanie ciała wrzącym olejem. Ostatecznie, obciążona kamieniami, została utopiona w rzece.

Krystyna – łac. *Christina* – należąca do Chrystusa.

BORYS, książę (zm. 1015)

Borys i Gleb byli synami św. Włodzimierza, pierwszego chrześcijańskiego władcy Rusi. Wprawdzie na chrzcie otrzymali imiona Roman i Dawid, ale w kraju nadal nazywano ich dawnymi imionami. Po śmierci ojca zostali zamordowani na polecenie najstarszego brata, Światopełka (1015). W kilka lat później Jarosław, książę Nowogrodu, pokonał Światopełka i rozpoczął starania o uznanie kultu zamordowanych braci. W Wyszgorodzie koło Kijowa wybudował ku ich czci cerkiew (1071). Dość wcześnie (XI w.) zaczęły powstawać na Rusi opowiadania o ich życiu, męczeństwie i cudach. Kult szybko się rozprzestrzenił i dotarł do Armenii i Czech.

Borys – bułg. *bogori* – biedny, mały.

25 lipca

JAKUB WIĘKSZY, apostoł (zm. ok. 44)

Był bratem św. Jana (Mt 4, 21–22) i synem rybaka Zebedeusza. Mieszkał prawdopodobnie w Betsaidzie nad Jeziorem Galilejskim. Matką jego była Salome, należąca do grona osób towarzyszących i posługujących Chrystusowi (Mk 15, 40). Należał do uprzywilejowanych uczniów Chrystusa, którzy byli świadkami wskrzeszenia córki Jaira (Mk 5, 37), przemienienia na górze Tabor (Mt 17, 1; Mk 9, 1; Łk 9, 28) oraz modlitwy w Ogrójcu (Mt 26, 37). Herod Agryppa I, wnuk Heroda Wielkiego, kazał ściąć go mieczem (Dz 12, 1–2) podczas pierwszego prześladowania. Tradycja utrzymuje, że apostoł przed śmiercią ucałował swego kata, który wzruszony taką

postawą, nawrócił się na wiarę chrześcijańską. Relikwie św. Jakuba są czczone w Compostella (Hiszpania), dokąd zostały przewiezione z Jerozolimy w VII wieku.

Jakub – hebr. *Jaaqob* – niech Bóg strzeże.

„KRZYSZTOF, męczennik (zm. ok. 250)

Prawdopodobnie pochodził z Azji Mniejszej (Turcja) i tam poniósł śmierć męczeńską około 250 roku podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Decjusza (249–251). O jego życiu nie posiadamy udokumentowanych wiadomości. Akta męczenników sporządzane przez gminy chrześcijańskie, dokumenty sądowe rzymskie, które mogłyby wiele wyjaśnić, zostały zniszczone przez Turków i Arabów, zacierających starannie wszelkie ślady chrześcijaństwa.

Średniowieczna legenda podaje, że miał nosić imię Reprobus, tzn. Odrażający, ze względu na niekształtną głowę, podobną do psiego łba. Odznaczał się ogromną siłą i chciał służyć najmocniejszemu panu. Zaciągnął się do służby pewnego króla, ale wkrótce przekonał się, że jego pan lękał się szatana. Wstąpił więc na służbę diabła jako silniejszego. Skoro spostrzegł, że diabeł lęka się Imienia Jezus, porzucił u niego służbę i przyjął chrzest. Od tego momentu został mu przywrócony normalny ludzki wygląd. Pokutując za służenie szatanowi, Krzysztof miał się osiedlić nad Jordanem, aby przenosić przez rzekę pielgrzymów idących do Ziemi Świętej. Pewnej nocy usłyszał wołanie dziecka, które prosiło o przeniesienie na drugą stronę. Znajdując się na środku rzeki, Krzysztof poczuł ogromny ciężar, niemal nie do uniesienia. Gdy zdziwiony zapytał: „Kim jesteś?”, usłyszał w odpowiedzi: „Jestem Chrystus, twój Zbawiciel. Dźwigając mnie, niesiesz cały świat”. Pan Jezus miał mu wtedy zapowiedzieć rychłą śmierć męczeńską.

Legenda ta stała się natchnieniem dla malarzy i rzeźbiarzy, którzy przedstawiają św. Krzysztofa z Dzieciątkiem Jezus na ramionach. Jest on czczony jako patron podróżnych, przewodników, flisaków, a zwłaszcza kierowców. W dzień jego dorocznej pamiętki w wielu parafiach poświęca się nowe samochody i plakietki z wizerunkiem św. Krzysztofa.

Krzysztof – grec. *christophóros* – niosący, wyznający Chrystusa.

26 lipca

JOACHIM i ANNA, rodzice Najświętszej Maryi Panny (I w.)

O Rodzicach Najświętszej Maryi Ewangelie nie przekazały żadnej wiadomości. Wszystko, co odnosi się do nich, czerpiemy z tradycji i religijnej legendy, które utrzymują, że już w podeszłym wieku uprosili sobie dziecko długimi modlitwami. Mieli we wczesnym dzieciństwie oddać Maryję do świątyni jerozolimskiej na służbę Bogu.

Uroczystość świętych Joachima i Anny obchodzono na Wschodzie w IV wieku. Na Zachodzie została przyjęta w VIII–X wieku. Szczególnie czczono św. Annę, którą przedstawiano na obrazach, jak rozmawia z Maryją, trzymając na kolanach świętą księgę. Uznawana jest ona za patronkę rodzin i matek.

Joachim – hebr. *Jehojaqim* – Bóg da umocnienie.

Anna – hebr. *hanna* – łaska.

MIROŚŁAWA – imię słowiańskie (*mir* – pokój i *staw* – sława – sławna wprowadzaniem pokoju), poświęcone od połowy XIII wieku.

27 lipca

INNOCENTY I, papież (zm. 417)

O jego młodości wiemy bardzo niewiele, ale prawdopodobnie wcześniej został zaliczony do duchowieństwa rzymskiego. Stolicę Apostolską objął w 401 roku. Prowadził rokowania w sprawie ustąpienia z Rzymu Alaryka (410), którego wojska zdobyły i złupiły miasto. Kościołem rządził przez 16 lat i wpisał się w jego dzieje złotymi literami. Przede wszystkim zdecydowanie stał na straży autorytetu Stolicy Piotrowej. W tym duchu rozstrzygał spory doktrynalne, jakie nurtowały chrześcijan na Wschodzie i w Afryce. Bronił skutecznie prymatu biskupa rzymskiego, następcy św. Piotra. Potępiając błędy, umiał powstrzymać się od potępienia jakiegokolwiek człowieka. Taka postawa zjednywała mu ogólny szacunek. W licznie

prowadzonej korespondencji podtrzymywał na duchu ludzi prześladowanych za wiarę.

Zmarł dnia 12 marca 417 roku.

Innocenty – łac. *innocens* – prawy, niewinny.

BERTOLD zob. 29 marca.

NATALIA z NIKOMEDII, męczennica (III w.)

Miała być żoną męczennika Hadriana, a pozostając na wolności pocieszała i wspomagała uwięzionych chrześcijan. Własnego męża napominała, aby się nie załamał i nie wyrzekł się wiary. Za panowania cesarza Maksymiana (235–238) poniosła śmierć wraz z grupą wyznawców z Nikomedii (Turcja).

Natalia – łac. *natalis* – urodzony (dla Chrystusa).

28 lipca

WIKTOR I, papież i męczennik (zm. 199)

Był prawdopodobnie z pochodzenia Afrykańczykiem. Kościołem rządził 10 lat (189–199) po św. Eleuteriuszu. Za jego pontyfikatu próbowano ujednoczyć datę obchodzenia świąt wielkanocnych, co omal nie doprowadziło do oderwania się gmin chrześcijańskich w Małej Azji. Dbał z całą energią o czystość głoszonej wiary, a opornych wykluczał z Kościoła. Św. Hieronim twierdził, że Wiktor pozostawił po sobie pisma, ale nie zachowały się one do naszych czasów. Nie wiadomo również, jak zakończył swoje życie w 199 roku. Księga papieża nazywa go jednak męczennikiem.

Wiktor – łac. *victor* – zwycięzca.

29 lipca

MARTA, dziewica (I w.)

Ewangelia wymienia ją jako siostrę Łazarza i Marii, mieszkających w Betanii (3 km od Jerozolimy). Ich dom był zawsze gościnnie

otwarty dla Chrystusa i apostołów. Marta była faktyczną gospodynią tego domu (Łk 10, 38–42). To ona wybiegła na spotkanie Jezusa przybywającego do grobu jej brata, a w słowach pełnych ufności wyraziła wiarę w mesjańskie posłannictwo Pana (J 11, 1–44). O dalszych jej losach niczego pewnego nie wiemy.

Marta – hebr. *marta* – pani.

OLAF II, król (995–1030)

Urodził się w 995 roku. W młodości uczestniczył w wyprawach na Anglię i tam poznał religię chrześcijańską. Chrzest przyjął w 1014 roku w Rouen (Francja). W wyniku zwycięstwa w walce o tron został królem całej Norwegii (1016). Po objęciu władzy rozpoczął energicznie wprowadzać chrześcijaństwo. Niszczył ośrodki kultu pogańskiego, sprowadzał kapłanów i zakonników, wystawił wiele świątyń. Nie powiodło mu się w walce o utrzymanie tronu. Wewnętrzna opozycja dzięki poparciu udzielonemu przez króla duńskiego Kanuta doprowadziła do jego upadku.

Zginął w bitwie pod Stiklestad dnia 29 lipca 1030 roku. Na jego grobie wierni otrzymywali wiele łask. W 1031 roku biskup Grimkel ogłosił go, jak to było wówczas w zwyczaju, świętym. Olaf odbierał cześć jako pierwszy chrześcijański władca i prawodawca kraju.

Olaf – skand. *Oluf* – umiłowany przez Boga.

LUDMIŁA zob. 16 września.

30 lipca

PIOTR CHRYZOLOG (ZŁOTOUSTY), biskup i doktor Kościoła (380–450)

Urodził się w miejscowości Imola (Włochy) w 380 roku. Biskup tego miasta, Korneliusz, troszczył się o jego wychowanie, przyjął go do stanu duchownego, a następnie uczynił swoim wikariuszem. Około 426 roku Piotr został mianowany biskupem Rawenny. Zastąpił zwłaszcza ze swoich kazań, głębokich w treści i wygłaszanych pięknym językiem. Dla talentu kaznodziejskiego nazwano go „Zło-

toustym”. Na jego nauki przychodził cały dwór cesarski. W ten sposób Piotr wywierał wpływ na kierunek rządów. Wiele razy pośredniczył w załatwianiu różnych spraw kościelnych w urzędach cesarskich. U niego szukał oparcia Eutyches, głoszący błędną naukę o jednej naturze Chrystusa (monofizytyzm). Otrzymał jednak upomnienie, aby trzymał się doktryny Kościoła, a wtedy nie będzie błądził.

Zmarł dnia 31 lipca 450 roku i został pochowany w swoim kościele katedralnym. Z jego nauk przez długi czas powtarzano zdanie: „Kto weseli się z szatanem, nie będzie królował z Chrystusem”.

Papież Benedykt XIII w 1729 roku zaliczył Piotra w poczet doktorów Kościoła.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

LEOPOLD BOGDAN MANDICZ, kapłan (1866–1942)

Urodził się 12 maja 1866 roku w miejscowości Castelnuovo dei Catari (Dalmacja). Mając 18 lat wstąpił do zakonu kapucynów, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie (1890). Jego pragnieniem było pracować we własnej ojczyźnie nad pojednaniem prawosławnych z katolikami oraz nawróceniem mahometan. Przełożeni jednak wysłali go do Padwy (Włochy). Ponieważ był bardzo słabego zdrowia i nie miał silnego głosu, przeznaczono go na spowiednika. W konfesjonale spędzał wiele godzin i uczynił go miejscem swego apostołstwa. Był uważany za duchowego ojca mieszkańców miasta i okolicy. Czas wolny od obowiązków spowiednika poświęcał żarliwej modlitwie. Bóg w nagrodę za ofiarną służbę obdarzył go darem kontemplacji, niezwykłą mądrością w kształtowaniu sumień, a nawet mocą uzdrawiania chorych.

Leopold przepowiedział II wojnę światową oraz zniszczenie klasztoru. Istotnie podczas wojny klasztor został zbombardowany, a ocalała tylko cela Leopolda. Sam nie doczekał tych wydarzeń. Zmarł 30 lipca 1942 roku. Beatyfikował go papież Paweł VI w 1976 roku.

Leopold – germ. *leut* – naród i *bald* – odważny.

JULITTA, wdowa i męczennica (zm. ok. 303)

Z kazań św. Bazylego (zm. 379) dowiadujemy się, że mieszkała w Cezarei Kapadockiej (Turcja) i była bardzo zamożna. Pewien wysoko postawiony urzędnik chciał pozbawić Julitę majątku, więc

oskarżył ją, że jest chrześcijanką. Stało się to w 303 roku podczas prześladowania nakazanego przez cesarza Dioklecjana (284–305). Śmierć poniosła przez spalenie na stosie.

Julitta – etymologia tego imienia nie została wyjaśniona.

31 lipca

IGNACY LOYOLA, kapłan (1491–1556)

Pochodził ze znakomitego rycerskiego rodu i urodził się na zamku Loyola w kraju Basków (Hiszpania) w 1491 roku. Jako chłopiec został oddany na dwór ministra skarbu w Arevalo, gdzie był paziem. W latach późniejszych przebywał na dworze wicekróla Navarry. Podczas wojny hiszpańsko-francuskiej brał udział w obronie twierdzy Pampeluna. Został poważnie ranny, a po kapitulacji odesłany przez Francuzów do rodzinnego zamku (1521). Leczenie trwało kilka miesięcy. Chory z braku innych książek czytał żywoty świętych i historię życia Jezusa. W jego duszy następowała przemiana. Zrozumiał, jak niepotrzebnie uganiał się za marną chwałą. Zaprzagnął odmienić swoje życie i odpokutować za zmarnowane lata, a także pracować dla zbawienia innych. Po odzyskaniu zdrowia udał się do słynnego sanktuarium Montserrat, gdzie przed cudownym obrazem Maryi złożył broń jako znak powziętego postanowienia. Przez 11 miesięcy żył w grocie skalnej obok Manrezy, modląc się i pokutując. Były to jego osobiste rekolekcje, rozrachunek z dotychczasowym życiem i kreślenie planów na przyszłość. Jako owoc przemyśleń powstało dziełko *Ćwiczenia duchowne*. Przynaglany pragnieniem nawracania ludzi do Chrystusa, Ignacy udał się do Rzymu i do Ziemi Świętej (1523). Nie mógł tam jednak pozostać na stałe. Powróciwszy do kraju zrozumiał, że powinien poznać teologię. Mając już 34 lata nie wstydził się zasiadać razem z dużo młodszymi na ławie szkolnej, aby uczyć się łaciny. Następnie podjął studia na uniwersytetach w Alkali, Salamance i Paryżu. W tym czasie utrzymywał się z jałmużny. W Paryżu skupiło się wokół niego grono przyjaciół, z którymi w 1534 roku złożył śluby zakonne, ubogacone dodatkowym ślubem posłuszeństwa Stolicy Apostolskiej. Był to początek tak wspaniale mającego się rozwinąć Towarzystwa Jezusowego

(jezuici). Zakonnicy pracowali w szpitalach posługując chorym, a na ulicach nauczali katechizmu i głosili kazania. W tym samym roku Ignacy przyjął święcenia kapłańskie. W 1539 roku dojrzała wreszcie decyzja założenia nowego zakonu. Wspólnie ułożyli tzw. formułę, którą papież Paweł III zatwierdził w 1540 roku. Jezuici otrzymali w Rzymie kościół Matki Bożej della Strada (Patronki w drodze). Ignacy, wybrany na przełożonego, kierował szybko rozwijającym się zgromadzeniem. Planował prace duszpasterskie, korygował podejmowanie dzieł miłosierdzia, czuwał nad duchowością młodej wspólnoty. Przede wszystkim troszczył się o należyte wykształcenie i przygotowanie do pracy misyjnej nowych kandydatów. Kiedy w latach 1545–1563 odbywał się sobór trydencki, na którym zajęto się błędami głoszonymi przez protestantyzm, teologowie jezuicki odegrali na nim główną rolę. Oni najwnikliwiej rozprawili się z powstałą herezją i przedstawili argumenty za doktryną Kościoła. Świadczy to najwymowniej o prężności młodego wówczas zakonu. Powstrzymał on pochód protestantyzmu w Europie, a w licznych szkołach przez siebie prowadzonych wychował kwiat inteligencji katolickiej.

Ignacy, obciążony nadmierną pracą, wyczerpany surowymi pokutami, zmarł dnia 31 lipca 1556 roku. Beatyfikował go papież Paweł V w 1609 roku, kanonizował zaś papież Grzegorz XV w 1622 roku. Jest czczony jako patron rekolekcjonistów.

Ignacy – łac. *ignis* – ogień (żarliwy).

LUBOMIR zob. 21 marca.

HELENA SZWEDZKA, wdowa (zm. 1160)

Pochodziła z rodziny szlacheckiej. Po śmierci męża poświęciła się pełnieniu dzieł miłosierdzia i pobożności. Odbyła pielgrzymkę do Ziemi Świętej. Po powrocie została bezpodstawnie oskarżona o spowodowanie śmierci zięcia. Jako ofiara zemsty rodzinnej została pozbawiona życia w 1160 roku.

Papież Aleksander III wpisał jej imię do katalogu świętych w 1164 roku. Relikwie są przechowywane w ufundowanym przez nią kościele w Skovde.

Helena – grec. *helē* – blask, jasność.

SIERPIEŃ

ALFONS * EUZEBIUSZ * LIDIA * JAN * OS
WALD * KAJETAN * KLAUDIA * DOMINIK *
IRENA * WAWRZYNIEC * FILOMENA * HU
GON * KLARA * ZUZANNA * INNOCENTY *
PONCJAN * HIPOLIT * MAKSYM * MAKSY
MILIAN * MARCELI * TARSYCJUSZ * STEFAN
* ROCH * JACEK * MIRON * HELENA * JAN *
BERNARD * PIUS * JAN * RÓŻA * BARTŁO
MIEJ * EMILIA * LUDWIK * JÓZEF * MONIKA
* CEZARY * AUGUSTYN * HERMES * MAŁGO
RZATA * RAJMUND *

SIERPIEŃ

1 sierpnia

ALFONS MARIA LIGUORI, biskup i doktor Kościoła (1696–1787)

Urodził się 27 września 1696 roku w Marianelli (Włochy) w znakomitej rodzinie szlacheckiej. Od dziecka wykazywał duże zdolności i niezwykłą pilność w nauce. Mając 17 lat uzyskał podwójny doktorat z prawa. Po kilku latach praktyki adwokackiej – ku niezadowoleniu rodziny – rozpoczął studia teologiczne. Święcenia kapłańskie przyjął w 1727 roku. Początkowo pracował nad wychowaniem młodzieży robotniczej. W dni wolne gromadził ją, by uczyć prawd wiary i nowych pieśni religijnych. Widział potrzebę duszpasterstwa rekolekcyjnego wśród prostego ludu. Tak powstała myśl założenia nowego zakonu, którą zrealizował z grupą przyjaciół w 1732 roku.

Gorliwość apostołską, jaką się odznaczał, i troska o zbawienie dusz sprawiły, że w 1762 roku Alfons został mianowany biskupem S. Agata dei Goti. Diecezja była mała, ale pod względem religijnym bardzo zaniedbana. Choć nowy biskup miał już 66 lat, z młodzieńczym zapałem przystąpił do pracy. Wizytował parafie, często przemawiał do wiernych, zachęcał kapłanów do gorliwości, reformował klasztory, budził nowe powołania kapłańskie. Osobiście prowadził życie pełne umartwień, dużo pościł, a pod ubraniem nosił kolczasty łańcuszek. Odznaczał się wielką troskliwością o ubogich. Aby zdobyć dla nich fundusze, sprzedawał sprzęty i naczynia ze swego biskupiego domu, a także oddawał na ten cel część własnych dochodów. Po trzynastu latach pasterzowania poprosił o zwolnienie z obowiąz-

ków i wrócił do rodziny zakonnej. Ostatnie lata jego życia były pasmem cierpienia spowodowanego chorobą. Zmarł dnia 1 sierpnia 1787 roku.

W ciągu swojej działalności duszpasterskiej wygłosił ponad 500 rekolekcji. Zasłużył się również jako autor wielu dzieł teologicznych i ascetycznych. Jego podręcznik teologii moralnej stał się niemal wykładnią oficjalnej nauki Kościoła i przez bardzo długi czas pozostawał podstawą studiów. W swych pismach religijnych Alfons szerzył gorące nabożeństwo do Matki Bożej i Najświętszego Sakramentu.

Beatyfikował go papież Pius VII w 1816 roku, a kanonizował papież Grzegorz XVI w 1839 roku. Św. Alfons jest czczony jako patron spowiedników i profesorów teologii.

Alfons – germ. *adal* – szlachetny i *funs* – szybki, chętny. Dążący do szlachetności.

NADZIEJA – jedna z córek św. Zofii, męczennica (zob. 15 maja).

2 sierpnia

EUZEBIUSZ z VERCELLI, biskup (zm. 371)

Pochodził z Sardynii, gdzie urodził się pod koniec III wieku. W młodzięcym wieku przybył do Rzymu i został włączony do grona duchownych tego miasta. Papież św. Juliusz I (337–352) mianował go pierwszym biskupem Vercelli. Ta nowa diecezja była jeszcze w większości pogańska. Euzebiusz z całym zapałem zabrał się do nauczania prawd wiary i budowania świątyń. Założył pierwszy w Europie klasztor, z którego wyszło wielu misjonarzy. Wokół siebie gromadził ludzi młodych, pragnących poświęcić się służbie Bożej. Kierował ich życiem religijnym i przygotowywał do pracy duszpasterskiej. Z tego grona wyszło kilku świętych. Euzebiusz wiele wycierpiał broniąc czystości wiary przed herezją ariańską. Przez pewien czas przebywał nawet na wygnaniu.

Zmarł dnia 1 sierpnia 371 roku. Kult Euzebiusza bardzo szybko rozpowszechnił się we Włoszech i Francji.

Euzebiusz – grec. *eusebés* – pobożny.

STEFAN zob. 16 sierpnia.

3 sierpnia

LIDIA (I w.)

Pochodziła zapewne z prowincji Lidia (Azja Mniejsza). Mieszkała w Tiatyrze i zajmowała się handlem purpurą. Ponieważ był to towar luksusowy, musiała być bogata. Ochrzczona wraz z całym swoim domem przez św. Pawła w Filippi, zaprosiła Apostoła i jego towarzyszy w gościnę (Dz 16, 14–15). Miało to miejsce podczas drugiej podróży misyjnej św. Pawła w latach 50–52. O jej późniejszym życiu nie zachowały się żadne wiadomości.

Lidia – mieszkanka prowincji Lidia.

MIŁOSŁAW zob. 2 lutego.

4 sierpnia

JAN MARIA VIANNEY, kapłan (1786–1859)

Urodził się 8 maja 1786 roku w Dardilly (Francja) w rodzinie wieśniaków. Czasy dla Kościoła były ciężkie (rewolucja francuska), szkoły parafialne zamknięto. I komunie św. Jan przyjął w szopie zamaskowanej furą z sianem, a czytać i pisać nauczył się mając 17 lat. Po roku 1803 rozpoczął naukę w szkole. Chcąc zostać kapłanem, uczył się łaciny u miejscowego proboszcza. W 1813 roku został przyjęty do seminarium duchownego w Lyonie. Nauka szła mu niezwykle ciężko, w dodatku Jan był chorowity. Przełożeni kilka razy radzili mu, aby wystąpił z seminarium. Ostatecznie, pomimo słabych wyników w zdobywaniu wiedzy, dzięki interwencjom proboszcza Jan Vianney został dopuszczony do święceń kapłańskich (1815). Po trzech latach pracy wikariuszowskiej w Ecully otrzymał kapelanię w Ars. Wszystkich wiernych w tej miejscowości było zaledwie 230, a na niedzielną mszę św. przychodziło kilka osób. Kościółek był zaniedbany, mieszkańcy obojętni religijnie, tak że mówiono o nich, że tylko chrzest odróżnia ich od zwierząt. W tej

miejsowości Jan Vianney pasterzował przez 41 lat (1818–1859). Życie jego było ubogie, często nie miał pieniędzy na najkonieczniejsze potrzeby. Swoje posty i umartwienia ofiarowywał w intencji nawrócenia parafian. Całymi godzinami modlił się przed Najświętszym Sakramentem. Spał kilka godzin na dobę, i to na gołych deskach. Chcąc zapoznać się z ludźmi, często ich odwiedzał w domach i przy pracy. W jego kazaniach nie było wielkiej mądrości ani pięknych zwrotów. Mówił językiem prostym o podstawowych prawdach wiary: grzechu, pokucie, modlitwie.

Powoli obraz parafii zaczął się zmieniać na korzyść. Wierni zaczęli uczęszczać do kościoła, częściej przystępowali do sakramentów św. Proboszcz musiał wiele godzin spędzać w konfesjonale, ponieważ do Ars zaczęli przybywać pielgrzymi. Bóg obdarzył go charyzmatem czytania w ludzkich sumieniach i darem prorocstwa. Przychodzili do niego ludzie prości, ale także elita intelektualna Paryża.

Jan Vianney doznawał także częstych napaści szatana, który ukazywał mu się w odrażającej postaci, bił go, a nawet podpałał mu łóżko. Nadmierne posty i umartwienia osłabiły zdrowie księdza. Pod koniec życia mógł się jednak cieszyć, że Ars stało się miejscem jednania grzeszników z Bogiem, a jego praca nie poszła na marne. Jan Vianney nie był kapłanem uczonym, ale świętość jego życia miała zasadnicze znaczenie dla odrodzenia religijnego parafii.

Zmarł dnia 4 sierpnia 1859 roku. W pogrzebie tego, któremu nie chciano kiedyś udzielić święceń, uczestniczyło 300 kapłanów i około 6 tysięcy wiernych. Jan Vianney pogrzebany został nie na cmentarzu, ale w kościele. Beatyfikował go papież św. Pius X w 1905 roku, a kanonizował papież Pius XI w 1925 roku. Jest czczony jako patron wszystkich proboszczów.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

5 sierpnia

NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA ŚNIEŻNA

Pamiętka poświęcenia jednej z najstarszych świątyń wystawionych w Rzymie ku czci Matki Bożej. Papież Sykstus III (432–440) wznosił na Wzgórzu Eskwilińskim bazylikę, aby uczcić zakończenie

soboru w Efezie (431), na którym przyjęto jako prawdę wiary naukę o Bożym Macierzyństwie Maryi. Nazwa Matki Bożej Śnieżnej wiąże się z tradycją głoszącą, że sama Maryja wskazała to miejsce, bowiem 5 sierpnia podczas wielkich upałów spadł tam śnieg. Pamiątkę poświęcenia tej świątyni obchodzono najpierw w samym Rzymie; papież Pius V w 1568 roku rozszerzył to święto na cały Kościół.

OSWALD, król i męczennik (ok. 604–642)

Urodził się około 604 roku jako syn króla Nortumbrii (Anglia) Etelfryda. Po śmierci ojca, który poległ podczas wewnętrznych zamieszek, Oswald schronił się w miejscowości Hy w klasztorze św. Kolumbana. Tu kształcił się, a poznawszy zasady wiary, przyjął chrzest. W 634 roku pokonał króla Brytów Caedwalla i odzyskał władzę. Dzięki jego poparciu następowała chrystianizacja kraju, wznoszono świątynie i zakładano klasztory. Rosła jednak pogańska opozycja, co doprowadziło w końcu do wojny. W bitwie pod Maserfield (642) Oswald poległ, a jego ciało porąbano na kawałki. Zakonnicy irlandzcy zebrali je i pochowali w klasztorze.

Kult św. Oswalda dosyć wcześnie rozprzestrzenił się we Francji, Niemczech, Italii i Skandynawii.

Oswald – germ. *Os* – Bóg i *wald* – władca.

WENANCJUSZ zob. 14 grudnia.

6 sierpnia

PRZEMIENIENIE PAŃSKIE (Mt 17, 1–8; Mk 9, 2–8; Łk 9, 28–36).

SŁAWA – imię słowiańskie (*sławo* – sława, rozgłos), poświadczane od XIII wieku.

7 sierpnia

KAJETAN, kapłan (1480–1547)

Urodził się w 1480 roku w miejscowości Vicenza (Włochy). Po studiach prawniczych w Padwie, zakończonych uzyskaniem doktoratu z prawa cywilnego i kościelnego (1504), w 1506 roku Kajetan przeniósł się do Rzymu, gdzie rozpoczął pracę urzędniczą na dworze papieskim. Choć był jeszcze człowiekiem świeckim, prowadził głębokie życie religijne oraz wspierał szpitale i domy opieki. W 1516 roku przyjął święcenia kapłańskie i od tej pory poświęcił się szczególnie posłudze ludziom chorym. Przez pewien czas duszpasterzował w rodzinnej miejscowości, głosząc kazania i katechizując ubogą młodzież. Wiele czasu poświęcał słuchaniu spowiedzi i nawiedzaniu szpitali. Jego gorliwość zjednywała mu pomocników. Oni to właśnie stanowili zaczątek nowego zgromadzenia zakonnego, które powstało w 1523 roku. Oficjalnie nazywali się Kanonikami Regularnymi, ale od imienia założyciela mówiono o nich kajetanie. Celem zgromadzenia była praca w szpitalach i wśród ludzi najbardziej potrzebujących pomocy.

Kajetan zmarł dnia 7 sierpnia 1547 roku. Beatyfikował go papież Urban VIII w 1629, a kanonizował papież Klemens X w 1671 roku.

Kajetan – imię łacińskie pochodzące od nazwy miasta *Caieta*, mieszkaniec Kajety.

KLAUDIA (I w.)

W liście św. Pawła do Tymoteusza (2 Tm 4, 21) została wymieniona jako członkini gminy chrześcijańskiej w Rzymie. Można się domyślać, że należała do wyróżniających się wyznawców Chrystusa. W pismach wczesnochrześcijańskich brak o niej wiadomości. Imię jej znajduje się w angielskim martyrologium Wilsona.

Klaudia – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Klaudiuszów*.

8 sierpnia

DOMINIK, kapłan (ok. 1175–1221)

Urodził się około 1175 roku w Calaruega (Hiszpania). Po ukończeniu miejscowej szkoły udał się na studia uniwersyteckie do Palencji. Świecenia kapłańskie przyjął w 1196 roku i znalazł się w bliskim otoczeniu biskupa diecezji Osma. Towarzysząc biskupowi w załatwianiu różnych spraw, miał okazję poznać całą niemal ówczesną Europę, zaznajomić się z jej problemami społeczno-religijnymi. We Francji szerzyła się ówczesnie herezja albigensów, atakująca m.in. zbyt świecki styl życia wyższego duchowieństwa. Dominik, przejęty zapałem misyjnym, widział możliwości przeciwdziałania szerzeniu się herezji w zorganizowaniu wędrownych misji. Kapłani misjonarze mieli prowadzić życie w ewangelicznym ubóstwie i prostocie.

Wokół Dominika zaczęła się gromadzić grupka podobnych zapaleńców. Powstała więc myśl zorganizowania nowego zgromadzenia zakonnego. Jego celem miało być praktykowanie modlitwy i pokuty w intencji nawrócenia błądzących, a także katechizowanie jak najliczniejszych rzesz wiernych. W 1215 roku Dominik i jego towarzysze złożyli śluby zakonne. Nazwali się Zakonem Kaznodziejskim. Po dokonaniu zmian w regule zatwierdził go papież Honoriusz III w 1218 roku.

W bardzo szybkim czasie zaczęły powstawać klasztory, do których zgłaszali się liczni kandydaci. W wielu krajach zakonnicy rozpoczęli głoszenie misji ludowych. Jeszcze za życia Dominika do zakonu wstąpili pierwsi Polacy: św. Jacek i bł. Czesław. Zakon położył wielkie zasługi również na polu naukowym, prowadząc uniwersytety. Dominikanie stali się także najgorliwszymi apostołami modlitwy różańcowej.

Dominik zmarł dnia 6 sierpnia 1221 roku w Bolonii. Kanonizowany został przez swego przyjaciela, papieża Grzegorza IX, w 1234 roku.

Dominik – łac. *dominicus* – należący do Pana (Boga).

9 sierpnia

ROMAN zob. 28 lutego i 1 października

IRENA, cesarzowa (ok. 750–803)

Pochodziła z Aten (Grecja), gdzie urodziła się około 750 roku. W 768 roku poślubiła cesarza bizantyjskiego Leona IV. Po jego śmierci sprawowała władzę w imieniu nieletniego syna Konstantyna (późniejszego cesarza Konstantyna VI). Zniosła dawniejsze zarządzenia zabraniające oddawania czci relikwiom i świętym obrazom. Decyzję tę przyjęto z uznaniem. Utrzymywała kontakty ze Stolicą Apostolską, za której zgodą zwołała sobór do Konstantynopola (786), a następnie do Nicei (787), gdzie potwierdzona została świętość wizerunków religijnych.

Dorosły syn pozbawił ją władzy. Irena kierując się wrodzoną stanowczością i nieobcym tamtej kulturze podstępem nakazała go oślepić. Nie zdołała jednak pokonać narastającej opozycji. Pod koniec życia została odsunięta od rządów i zesłana na wyspę Lesbos (798). Jak głosi tradycja, przebywając na wygnaniu pokutowała za swoją dawną gwałtowność.

Zmarła dnia 3 października 803 roku. Kościół wschodni wyniósł ją do chwały ołtarzy.

Irena – grec. *eirene* – pokój.

10 sierpnia

WAWRZYNIEC, diakon i męczennik (zm. 258)

O jego życiu nie posiadamy zbyt wielu wiadomości. Pochodził ponoć z Hiszpanii i w młodym wieku został włączony do kleru rzymskiego. Papież św. Sykstus II wyświęcił go na diakona, a ze względu na jego zdolności organizacyjne i nieposzlakowaną uczciwość powierzył mu zarządzanie dobrami materialnymi oraz troskę o ubogich.

Za panowania cesarza Waleriana (253–260) wybuchło prześladowanie Kościoła. Kiedy aresztowano papieża, Wawrzyniec dobrowolnie udał się razem z nim do więzienia. Ponieważ prześladowcy

chcieli zagarnąć majątek kościelny, wyszukanyimi torturami zmuszali Wawrzyńca do jego wydania. Tradycja podaje, że miał on wówczas wskazać na ubogich i powiedzieć: „Oto są skarby Kościoła”. Przypalany na żelaznej kracie, zakończył swoje doczesne życie prawdopodobnie dnia 10 sierpnia 258 roku.

Kult św. Wawrzyńca był bardzo żywy i szybko się upowszechniał. Na początku IV wieku wybudowano na jego grobie wspaniałą bazylikę. Czczony był jako patron ubogich i piekarzy. Wzywano go w czasie pożarów. Jedną z legend, jakie z czasem ubarwiły jego dzieje, głosi, że w każdy piątek wybawia z czyśćca jedną duszę. Są też liczne przysłowia związane z jego dniem, np.: „Wawrzyniec pokazuje, jaka jesień następuje”, „Gdy na Wawrzyńca słota trzyma, do Gromnic lekka zima”. W dzień św. Wawrzyńca poświęcano masło i miód używane do leczenia ran.

Wawrzyniec – w języku łacińskim *Laurentius*. Imię pochodzi od nazwy miasta *Laurentum* i oznacza jego mieszkańca.

FILOMENA, męczennica (II/III w.)

W rzymskich katakumbach św. Pryscylli odnaleziono w 1802 roku szczątki młodej niewiasty z symbolami męczeństwa. Na płycie nagrobnej umieszczony był napis: „Pax tecum Philumena” („Pokój z tobą, Filomeno”). Relikwie, przeniesione do Mugnano, zasłynęły cudami. Kult Filomeny zatwierdził papież Grzegorz XVI w 1837 roku.

Filomena – grec. *philos* – miły, drogi i *menos* – męstwo.

HUGON z MONTAIGU, biskup (zm. 1136)

Urodził się w rodzinie rycerskiej w Montaigu (Francja). W młodym wieku wstąpił do zakonu, a odznaczając się zdolnościami organizacyjnymi i świętością życia, objął rządy opackie (1099). W 1114 roku za specjalnym poparciem papieża Paschazego II został wybrany na biskupa Auxerre. Należał do najgorliwszych biskupów tego czasu. Wyróżniał się ascetycznym życiem, troską o ubogich, wspieraniem klasztorów i zakładaniem nowych parafii. Cieszył się uznaniem i przyjaźnią dwóch papieży, Kaliksta II i Innocentego II, którzy odwiedzali go w Auxerre.

Zmarł dnia 10 sierpnia 1136 roku.

Hugon – germ. *hugu* – rozum, talent.

11 sierpnia

KLARA, dziewica (1194–1253)

Pochodziła z zamożnej rodziny z Asyżu (Włochy), gdzie urodziła się w 1194 roku. Rodzice starali się wydać ją za męża, ale ona, przejęta ideałami św. Franciszka, postanowiła poświęcić się Bogu. W Niedzielę Palmową 1212 roku w tajemnicy przed rodziną przyjęła z rąk św. Franciszka welon zakonny i zamieszkała wraz z kilkoma towarzyszkami przy Porcjunkuli. Po pewnym czasie przyłączyła się do niej jej rodzona siostra Agnieszka. W ten sposób powstał zakon Pań Ubogich, nazwany później klaryskami. Zatwierdził go papież Innocenty III w 1215 roku.

Tradycja podaje, że św. Klara miała ocalić miasto Asyż podczas najazdu Saracenów. Wyszła im naprzeciw z monstrancją w ręku, a blask bijący od Najświętszego Sakramentu przeraził napastników i zmusił ich do ucieczki.

Zmarła dnia 11 sierpnia 1253 roku. Kanonizowana została przez papieża Aleksandra IV w 1255 roku.

Do Polski klaryski sprowadzone zostały w XIII wieku przez bł. Salomeę.

Klara – łac. *clarus* – sławny.

ZUZANNA, męczennica (zm. 295)

Według tradycji miała być siostrzenicą papieża św. Kajusa (283–296). Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) w 295 roku została w Rzymie ścięta mieczem.

Zuzanna – hebr. *susan* – lilia.

12 sierpnia

INNOCENTY XI, papież (1611–1689)

Zaliczany jest do najznakomitszych papieży XVII wieku. Urodził się 19 maja 1611 roku w Como (Włochy). Po ukończeniu kolegium jezuickiego w rodzinnym mieście przez kilka lat pomagał ojcu

zarządzać rodzinnym majątkiem. W latach 1636–1639 odbył studia prawnicze w Rzymie i Neapolu, uwieńczone uzyskaniem podwójnego doktoratu. Papież Innocenty X w 1644 roku mianował go swoim zarządcą w majątku Macerata, a już w roku następnym – jako kardynała – wysłał na dwór książąt w Ferrarze. Tak więc w latach 1642–1676 Innocenty pełnił wiele różnych obowiązków w kongregacjach rzymskich. Dał się poznać jako doskonały administrator, człowiek kierujący się prawdą, hojny opiekun ubogich i potrzebujących pomocy.

Został wybrany na papieża 21 września 1676 roku w wieku 65 lat. Jako rządca Kościoła wykazał dużo energii, aby usunąć dworski styl życia i zewnętrzną okazałość, panujące w urzędach papieskich. Surowo zabronił nadawania godności i stanowisk kościelnych członkom rodzin osób duchownych. W klasztorach polecił przeprowadzić wizytacje i przywrócić pierwotną regułę. Troszcząc się o tereny misyjne, wystąpił przeciwko wywożeniu niewolników murzyńskich z Afryki. Popierał wysiłki misjonarzy i ustanawiał hierarchię kościelną na terenach misyjnych.

Za jego czasów pojawiły się błędy doktrynalne, znane w historii pod nazwą jansenizmu i kwietyzmu. Początkowo wobec ich głosicieli, którzy, być może, działali w dobrej wierze, postępował bardzo wyrozumiale. Z czasem, gdy herezje przybrały ostrzejszą formę, zostały oficjalnie potępione.

W historii politycznej Europy Innocenty XI zapisał się jako zdecydowany przeciwnik francuskiego absolutyzmu. Doprowadził również do zawarcia przymierza Austrii z królem Janem III Sobieskim, w wyniku którego Turcy ponieśli klęskę pod Wiedniem (1683). Jemu też zwycięski król przesłał proporzec Kara Mustafy. W opinii historyków pozostał wielkim bojownikiem o prawa Kościoła, obrońcą chrześcijaństwa, człowiekiem o czystych intencjach i bardzo prawym charakterze.

Zmarł dnia 12 sierpnia 1689 roku. Na jego nagrobku w bazylice św. Piotra wykuto napis: „Religio et Justitia” („Wiara i sprawiedliwość”).

Rozpoczęty w 1714 roku proces beatyfikacyjny Innocentego XI został zamknięty w 1744 roku, ale dopiero w 1959 roku papież Jan XXIII wyniósł do chwały ołtarzy swego wielkiego poprzednika.

Innocenty – łac. *innocens* – prawy, niewinny.

HILARIA – żeńska forma od imienia *Hilary* (łac. *hilaris* – wesoły, pogodny).

13 sierpnia

PONCJAN, papież (zm. 235)

Księga papieży podaje, że był Rzymianinem, a na Stolicy św. Piotra zasiadł 21 lipca 230 roku. Dbając o czystość wiary, zwołał do Rzymu synod (231), na którym zostały potępione błędne nauki głoszone przez Orygenesesa. Jego pasterzowanie przypadło na lata trudne, gdyż część duchowieństwa zbuntowała się i wybrała antypapieża Hipolita. Cesarz Maksymian Trak skazał obydwu na zesłanie na ciężkie roboty w kamieniołomach Sardynii. Poncjana, kierując się dobrem Kościoła, a nie mogąc pełnić swoich obowiązków, złożył rezygnację. Zmarł wyczerpany katogą dnia 13 sierpnia 235 roku. W tym samym roku zakończył życie Hipolit.

Św. Poncjana jest pierwszym papieżem, którego pontyfikat można określić dokładnymi datami, a także pierwszym, który zrezygnował ze swego urzędu dla zachowania jedności Kościoła.

Poncjana – imię wywodzące się od nazwy prowincji *Pont* (Azja Mniejsza) i oznaczające kogoś, kto stamtąd pochodzi.

HIPOLIT, męczennik (zm. 235)

Być może był nim antypapież, który wraz ze św. Poncjaniem został skazany na ciężkie roboty w kamieniołomach na Sardynii. Męczeńską śmiercią wynagrodził Kościołowi wyrządzoną krzywdę. Istnieje jednak przypuszczenie, oparte na wiadomości zamieszczonej w *Martyrologium rzymskim*, że był inny kapłan o tym samym imieniu, który podczas prześladowania chrześcijan został wleczony końmi po ostrych cierniach, aż skonał.

Hipolit – grec. *hippos* – koń i *lyo* – uwalniać.

MAKSYM, męczennik (580–662)

Urodził się w 580 roku w Konstantynopolu. Po otrzymaniu gruntownego wykształcenia rozpoczął karierę polityczną na dworze

cesarza Herakliusza. Czuł powołanie do służby Bożej, wstąpił więc do klasztoru w Chryzopolis (613). Uciekając przed najazdem perskim, przeniósł się na Kretę, a następnie osiadł w Afryce (628–630). Posiadając odpowiednie przygotowanie, w wielu pismach religijnych wykładał zasady wiary i zwalczał powstające błędy doktrynalne. Był także inspiratorem kilku synodów afrykańskich. Szczególnie wiele pism i wygłoszonych nauk kierował przeciwko herezji monoteletów, głoszącej, że Chrystus nie posiadał woli jako Bóg i jako człowiek. Swymi wystąpieniami naraził się cesarzowi bizantyjskiemu, zwolennikowi monoteletyzmu. Z jego to rozkazu obcięto mu ręce i wyrwano język.

Zmarł z odniesionych ran dnia 13 sierpnia 662 roku.

Maksym – łac. *maximus* – największy.

14 sierpnia

MAKSYMILIAN MARIA KOLBE, kapłan i męczennik (1894–1941)

Urodził się 8 stycznia 1894 roku z Zduńskiej Woli w rodzinie robotniczej. Z domu wyniósł głębokie przywiązanie do wiary. W dzieciństwie Matka Boża w objawieniu ukazała mu dwie korony: białą i czerwoną, jako symbole czystości i męczeństwa. Na pytanie, którą wybiera, zdecydował się na obydwie. W 1907 roku rozpoczął naukę w małym seminarium franciszkańskim we Lwowie. Po trzech latach wstąpił tam do nowicjatu. Uzyskawszy świadectwo maturalne, ze względu na wykazywane zdolności został wysłany na studia do Rzymu (1912), gdzie wspólnie z grupą gorliwych studentów założył stowarzyszenie religijne pod nazwą Milicja Niepokalanej, skupiające ludzi oddanych apostołstwu pod patronatem Maryi. W Rzymie zdobył doktorat i otrzymał święcenia kapłańskie.

Po powrocie do Polski (1919) przez pewien czas był profesorem w seminarium zakonnym. Ten rodzaj pracy jednak mu nie odpowiadał. Maksymilian nade wszystko chciał uczestniczyć czynnie w dziele zbawienia dusz ludzkich.

Od 1922 roku rozpoczął wydawanie miesięcznika „Rycerz Niepokalanej”, który rozdawał na ulicach i rozsyłał chętnym, przyj-

mując jedynie dobrowolne ofiary na pokrycie kosztów druku. W 1927 roku powołał do istnienia nowy ośrodek zakonny, który nazwał Niepokalanowem. Skupiał w nim licznie zgłaszających się kandydatów do zakonu, organizował pracę wydawniczą oraz uruchomił Małe Seminarium Misyjne.

Posiadał ogromny dar pozyskiwania ludzi i zapalania ich swoimi ideami. W 1930 roku wyruszył w gronie kilku współbraci do Japonii. W Nagasaki założył japoński Niepokalanów i rozpoczął wydawanie „Rycerza” w miejscowym języku. Jego pragnieniem było zdobyć cały świat dla Niepokalanej, a w każdym kraju założyć specjalny ośrodek apostołski.

W 1936 roku powrócił do kraju i stanął na czele wspólnoty w Niepokalanowie. Redagował i drukował kilka tytułów czasopism, w tym „Mały Dziennik”, najtańszą gazetę, propagował dobrą literaturę, uruchomił radiostację nadającą audycje religijne. Jego dewizą było: „Wszystko, co najlepsze i najnowocześniejsze – dla Boga; skrajne ubóstwo i prostota dla siebie”. W latach międzywojennych stał się najbardziej znanym apostołem w Polsce.

Na początku okupacji hitlerowcy aresztowali zakonników i wywieźli ich z Niepokalanowa, jednak po kilku miesiącach zostali oni zwolnieni. W tym czasie klasztor stał się schronieniem dla dużej fali uchodźców. W lutym 1941 roku o. Maksymilian został ponownie aresztowany i przez więzienie na Pawiaku trafił do Oświęcimia. Współwięźniowie wspominają go jako dobrego opiekuna i pocieszyciela. O. Maksymilian organizował modlitwy, spowiadał, dzielił się własnym jedzeniem. Pod koniec lipca 1941 roku ofiarował się dobrowolnie na śmierć głodową w zamian za jednego więźnia. W ten sposób ocalił ojca rodziny, Franciszka Gajowniczkę, a wszystkim, nawet oprawcom, dał przykład heroicznej miłości. Jako ostatni pozostały przy życiu skazaniec dnia 14 sierpnia 1941 roku został uśmiercony zastrzykiem fenolu. Matka Boża, której poświęcił całe swoje życie, zabrała go do siebie w wigilię uroczystości Wniebowzięcia.

Ojca Maksymiliana beatyfikował papież Paweł VI w 1971 roku, a papież-Polak Jan Paweł II w 1982 roku kanonizował go jako męczennika.

Cela śmierci w Oświęcimiu, w której o. Maksymilian zakończył życie, nawiedzana jest przez licznych pielgrzymów. Modlił się w niej Ojciec św. Jan Paweł II podczas pielgrzymki do Polski w 1979 roku.

Niepokalanów stał się miejscem często odwiedzanym przez wiernych i zaliczany jest do sanktuariów. Z pietyzmem są tam przechowywane pamiątki po świętym założycielu.

Maksymilian – imię pochodzące od imienia *Maksym* (łac. *maximus* – największy).

MARCELI, męczennik (II/III w.)

Wczesny kult Marcelego zaświadcza św. Grzegorz z Tours (538–594), potwierdza go też wiele kalendarzy i żywotów. Tradycja widzi w nim jednego z pierwszych apostołów Galii (Francja) i zalicza go do męczenników lyońskich. W 1050 roku w Chalon-sur-Saone powstało opactwo benedyktyńskie pod wezwaniem Marcelego.

Marceli – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Marcelli*.

15 sierpnia

WNIEBOWZIECIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Na podstawie apostoelskiej tradycji święto Wniebowzięcia Maryi zaczęto najpierw obchodzić w Jerozolimie (V w.). Na Wschodzie termin uroczystości został ustalony dekretem cesarza Maurycego (582–602). Na początku VII wieku święto to znane było w Rzymie, a upowszechniło się od VIII w. Wśród wiernych panowało powszechne przekonanie, że Matka Boża nie podzieliła zwykłego losu ludzi, ale z duszą i ciałem została wzięta do nieba. Papież Pius XII w 1950 roku ogłosił uroczyste dogmat o Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny.

TARSYCJUSZ, męczennik (zm. ok. 250)

Był młodym chłopcem, gdy podczas krwawego prześladowania rozpoczętego na rozkaz cesarza Decjusza (249–251) nosił komunię św. uwięzionym za wiarę. Pewnego dnia, gdy szedł z Najświętszym Sakramentem ukrytym na piersiach, pogańscy rówieśnicy zaczęli zachęcać go do wspólnej zabawy. Kiedy Tarsycjusz próbował się od nich oddalić, dogonili go i zaczęli szarpać, chcąc zobaczyć, co przed nimi ukrywa. Broniącego się powalili na ziemię, kopali i obrzucali kamieniami. Uratował go przechodzący obok dorosły chrześcijanin,

ale po odniesieniu do domu chłopiec zmarł na skutek zadanych mu ran. Wydarzenie to miało miejsce prawdopodobnie w 250 roku.

W 1675 roku relikwie św. Tarsycjusza zostały przeniesione z rzymskiego cmentarza do Neapolu, gdzie umieszczono je w bazylice św. Dominika.

Tarsycjusz – pochodzący z Tarsu (Azja Mniejsza).

16 sierpnia

STEFAN I, król (ok. 969–1038)

Był synem króla węgierskiego Gezy. Urodził się około 969 roku w Ostrzyhomiu. Prawdopodobnie chrztu udzielił mu św. Wojciech, który miał też duży wpływ na jego wychowanie. W 997 roku Stefan objął rządy na Węgrzech. Konsekwentnie zmierzał do całkowitej chrystianizacji kraju, a także do politycznego zjednoczenia Węgier w jeden organizm państwowy. Pomimo początkowej opozycji niektórych książąt pogańskich udało mu się te plany zrealizować. Jego zasługą jest ustanowienie dwu metropolii i ośmiu biskupstw. Popierał zakładanie klasztorów, które były nie tylko ośrodkami religijnymi, ale promieniowały także kulturą i nauką. Za zgodą papieża Sylwestra II (999–1003) został koronowany na króla (1000). Odnaczał się gorącym nabożeństwem do Matki Bożej, którą zwykł nazywać Wielką Panią Węgier.

Zmarł dnia 15 sierpnia 1038 roku. Kanonizowany został przez papieża Grzegorza VII w 1083 roku razem ze swoim synem Eme rykiem.

Stefan – grec. *stéphanos* – wieniec, korona.

ROCH (XIV w.)

O jego życiu nie posiadamy wielu wiadomości. Prawdopodobnie pochodził z Montpellier (Francja) i był dzieckiem uproszonym przez rodziców wieloletnimi modlitwami. W młodym wieku został sierotą i wówczas rozdał swój majątek, a sam jako ubogi pielgrzym udał się do Rzymu. W czasie tej pielgrzymki zatrzymał się w Acquapendente, aby pielęgnować dotkniętych zarazą. W nagrodę za ten czyn otrzymał dar uzdrawiania. W Rzymie przebywał blisko trzy lata,

oddając się modlitwie i opiece nad chorymi i ubogimi. Kiedy zatęsknił za rodzinnymi stronami i wracał do Francji, został na granicy pojmany pod zarzutem szpiegostwa. Osadzony w więzieniu i torturowany, zmarł w opuszczeniu. Sława jego świętości była tak wielka, że jego relikwie przeniesiono do Wenecji (1485).

Kult św. Rocha bardzo szybko rozprzestrzenił się po całej Europie. Przyczynili się do tego franciszkanie, uważając go za tercjarza swojego zakonu. Powstały też ku jego czci liczne bractwa i kościoły. Uznawany jest za patrona chroniącego ludzi i zwierzęta od zarazy, a także za opiekuna podróżnych.

Roch – germ. *hroc* – spokój, zgoda.

17 sierpnia

JACEK, kapłan (ok. 1200–1257)

Pomimo że należy do popularnych świętych, dzieje jego życia nie są dokładnie znane. Urodził się około 1200 roku w Kamieniu Śląskim (Opolskie). W młodych latach znalazł się w otoczeniu biskupa krakowskiego Iwona Odrowąża, z którym wyjechał do Włoch. Tu w latach 1220–1221 zetknął się ze św. Dominikiem i jego zakonem. Jako jeden z pierwszych dominikanów przybył do Krakowa, gdzie osiadł przy kościele św. Trójcy. Z Krakowa wyruszył na misje do Kijowa (1228–1232), a następnie do Prus (1236–1238). Z jego pobytom w Kijowie wiąże się legenda opowiadająca, że gdy uchodząc z zagrożonego miasta zabierał z kościoła Najświętszy Sakrament, przemówiła do niego figurka Matki Bożej: „Zabierasz Syna, a mnie zostawiasz?” Jacek w drugą rękę chwycił wtedy figurkę Maryi.

Z jego inicjatywy powstały liczne klasztory, a w wyniku głoszonych przez niego kazań budziły się powołania zakonne. W historii Kościoła jest uznawany za twórcę polskiej prowincji zakonnej.

Zmarł w Krakowie dnia 15 sierpnia 1257 roku. Po śmierci otoczony został czcią religijną, którą w 1527 roku potwierdził aktem beatyfikacyjnym papież Klemens VII. Kanonizował go papież Klemens VIII w 1594 roku.

Jacek – od łacińskiego imienia *Hiacynt* (zob. 11 IX).

MIRON, męczennik (ok. 250)

Był kapłanem w greckiej prowincji Achaja. Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Decjusza (249–251) został skazany na wygnanie do Kizyku, a następnie około 250 roku ścięty mieczem.

Miron – grec. *myron* – maść, pachnące lekarstwo.

18 sierpnia

HELENA, cesarzowa (ok. 255–330)

Urodziła się około 255 roku prawdopodobnie w Dieponon (Azja Mniejsza). Pochodziła z niskiego stanu i zarabiała prowadząc gospodę. Owocem jej związku z zarządcą prowincji, Konstancjuszem Chlorusem, był syn Konstantyn, późniejszy cesarz. Pod jego wpływem przyjęła wiarę chrześcijańską. Korzystając z bogatych funduszy wspierała budowy wielu świątyń w Konstantynopolu i Rzymie. Pod koniec życia odbyła pielgrzymkę do Ziemi Świętej (324), gdzie ufundowała bazylikę na Górze Oliwnej i w Betlejem. Tradycja przypisała jej odnalezienie drzewa Krzyża św.

Zmarła około 330 roku w Nikomedii. Ciało jej zostało przeniesione do Rzymu, gdzie syn Konstantyn wzniósł dla niej wspaniałe mauzoleum. Pozostawiła po sobie wdzięczną pamięć ludzi ubogich, więźniów, wdów, sierot oraz skazanych na wygnanie, w których obronie zawsze występowała.

Helena – grec. *helē* – blask, jasność.

19 sierpnia

JAN EUDES, kapłan (1601–1680)

Urodził się 14 listopada 1601 roku w miejscowości Ri (Francja) w rodzinie ubogich rolników. Rodzina dała mu przede wszystkim duże przywiązanie do wiary. Po ukończeniu szkoły podstawowej został przyjęty do kolegium jezuickiego w Caën. Wyróżniał się zdolnościami w nauce i dlatego wstąpił później do znakomitego

oratorium założonego przez kardynała Piotra de Berulle (1623). Świecenia kapłańskie otrzymał w 1625 roku. Jako młody kapłan pospieszył z pomocą ofiarom epidemii, jaka panowała w okolicy Argentan i Caën. Widząc, jak wielka ignorancja religijna panowała wśród ludu, postanowił za zgodą przełożonych poświęcić się pracy rekolekcyjnej. Przez 44 lata (1632–1676) prowadził misje, trwające zwykle od 4 do 8 tygodni. Uczył podczas nich podstawowych prawd wiary. W ten sposób przemierzył całą Normandię, Bretonię i część Burgundii. Ponieważ jego praca zyskała uznanie i przysporzyła mu wielu przyjaciół, postanowił założyć zgromadzenie zakonne do nauczania ludu. Przyjął także opiekę duchową nad kilkoma seminariami duchownymi.

Czasy, w których żył, nie należały do spokojnych. Częste wojny, zarazy i pożary stawały się przyczyną nędzy nie tylko materialnej, ale i moralnej. W większych miastach szerzyła się rozpusta i bandytyzm. Aby temu zaradzić, Jan Eudes powołał zgromadzenie żeńskie do opieki nad moralnie zaniedbanymi niewiastami. Oprócz pracy na ambonie wiele pisał, doceniał bowiem rolę słowa drukowanego. Chciał, aby w każdym domu znalazła się religijna książka. Całe swoje życie i pracę założonych zgromadzeń powierzył opiece Najświętszego Serca Jezusa i Niepokalanego Serca Maryi. Jako pierwszy nabożeństwo takie publicznie rozpowszechnił.

Zmarł dnia 19 sierpnia 1680 roku w Caën. Beatyfikował go papież św. Pius X (1909), a kanonizację przeprowadził papież Pius XI (1925).

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

BOLESŁAW – imię słowiańskie przyniesione do Polski przez Dąbrówkę. *Bolje* – dużo, więcej i *staw* – sława. Ten, kto posiada dużo sławy.

20 sierpnia

BERNARD z CLAIRVAUX, opat i doktor Kościoła (1090–1153)

Przyszedł na świat w 1090 roku w rodzinie arystokratycznej w miejscowości Fontaine les Dijon (Francja). Rodzina marzyła, aby poświęcił się karierze dworskiej, ale tak się nie stało. W wieku 17 lat (1107) Bernard stracił ukochaną matkę i to przeżycie skierowało go na drogę służby Bogu. Wspólnie z braćmi i kilkoma przyjaciółmi wstąpił do cystersów w Citeaux. Był to zakon o surowej regule. Tak się złożyło, że w krótkim czasie do tego samego zakonu wstąpił również jego ojciec.

Z natury Bernard był słabego zdrowia, a surowe pokuty i umartwienia, jakie z własnej woli praktykował, spowodowały poważne zagrożenie dla jego życia. Dla poratowania zdrowia wysłano go do nowego opactwa w Clairvaux, którego był współzałożycielem. Tu przygotował się do święceń kapłańskich. Opatrzność Boża to właśnie miejsce mu wyznaczyła, gdyż przez 38 lat Bernard stąd będzie działał, zakładając 68 nowych klasztorów, w tym opactwo w Jędrzejowie.

W historii Kościoła zapisał się również jako niestrudzony bojownik o jedność wiary. Kilkakrotnie prowadził rozmowy z antypapieżami, aby nie stawali się przyczyną schizmy. Z całym zapalem nawoływał do uwolnienia Ziemi Świętej, przyczyniając się do zorganizowania krucjaty krzyżowców. Jego imię związane jest z zakonem rycerskim templariuszy (1118), dla których napisał regułę. Mieli oni strzec Grobu Pańskiego i czuwać nad bezpieczeństwem pielgrzymów. Dbając o czystość wiary, nie tylko wygłosił niezliczoną liczbę kazań, ale również napisał wiele modlitw, traktatów religijnych i homilii. Szczególnie wyróżniał się gorącym nabożeństwem do Męki Pańskiej i Najświętszej Maryi Panny. Bracia zakonni widzieli często, jak na widok krzyża zalewał się łzami. Tradycja podaje, że gdy kiedyś przechodził przed figurą Matki Bożej i wypowiedział pozdrowienie: „Ave Maria”, usłyszał odpowiedź: „Ave Bernardzie”.

Zmarł dnia 20 sierpnia 1153 roku. Kanonizował go papież Aleksander III w 1174 roku. Jest czczony jako patron pszczelarzy i orędownik w chorobach zwierząt.

Bernard – germ. *ber* – niedźwiedź i *hart* – mocny. Silny jak niedźwiedź.

SOBIESŁAW – imię słowiańskie, poświadczone w dokumentach od początku XIII wieku.

21 sierpnia

PIUS X, papież (1835–1914)

Józef Sarto urodził się 2 czerwca 1835 roku w Riese (Włochy) w rodzinie listonosza wiejskiego. W szkole podstawowej wykazywał duże zdolności, toteż za namową miejscowego księdza rodzice postanowili uczyć syna dalej. Do gimnazjum uczęszczał w Castelfranco Veneto, miejscowości oddalonej o 7 km od domu. Ze względu na brak funduszy nie mieszkał na stacji, ale codziennie przemierzał pieszo 14 km drogi. Aby oszczędzić obuwie, chodził boso.

Wcześniej wzbudzone powołanie do kapłaństwa zawiodło go do seminarium w Padwie, gdzie studiował przez osiem lat (1850–1858), korzystając ze stypendium. W tym czasie zmarł mu ojciec.

Pierwsze lata pracy kapłańskiej to wikariat w Tombolo i probostwo w Salvano (1858–1867). Na obydwu placówkach Józef Sarto wyróżniał się gorliwością duszpasterską, troską o ludzi ubogich oraz pracą kaznodziejską i katechetyczną. Parafian budował osobistą pobożnością. W 1884 roku został mianowany biskupem Mantui. Na tym stanowisku był dla diecezjan kochającym ojcem. Dawał osobisty przykład modlitwy, ubóstwa i dobroci. Troszczył się o seminarium duchowne jako miejsce formacji intelektualno-duchowej przyszłych kapłanów. Osobiście zwizytował wszystkie parafie. O jego osobowości świadczy wymownie następujące wydarzenie: gdy kiedyś sekretarz poinformował go, że w poczekalni czeka hrabia Cavariani i jakaś kobieta, biskup odpowiedział: „Niech najpierw wejdzie ta kobieta. Ma zapewne dzieci w domu, a matce się spieszy”. Innym razem skarżącemu się na ciemnotę i niegodziwość parafian proboszczowi powiedział: „Drogi współbracie, czy nie wiesz, że w ten sposób oskarżasz siebie? Wracaj do trzódki, bądź dobrym i cierpliwym pasterzem”. Potem wyciągnął do proboszcza swoją tabakierkę i dodał: „Odwagi, Bóg pomoże, ale proszę pamiętać, miłość i tylko miłość”.

W 1892 roku Jan Sarto otrzymał nominację kardynalską i stanowisko patriarchy Wenecji. Wybiegając niejako w przyszłość, zrefer-

mował system studiów seminaryjnych wprowadzając do programu historię Kościoła oraz nauki biblijne i społeczne. Po śmierci papieża Leona XIII zebrani na konklawe kardynałowie wybrali patriarchę Wenecji na Stolicę Apostolską (1903). Przyjął on imię Piusa X, a hasłem swego pontyfikatu uczynił słowa: „Odnowić wszystko w Chrystusie”. Rozpoczął od reformy urzędów papieskich, przygotował wydanie nowego kodeksu prawa kanonicznego, nakazał opracowanie ujednoliczonego katechizmu i przeredagowanie brewiarza kapłańskiego. Rewolucyjną na tamte czasy decyzją było zezwolenie na komunię św. dzieci (1910). Ten wielki papież pragnął zbliżyć wiernych do Chrystusa przez wczesną i częstą komunię św. Z całą stanowczością przeciwstawiał się błędom doktrynalnym, np. modernizmowi. Aby wiarę oprzeć na podstawach racjonalnych, zorganizował Papieski Instytut Biblijny.

Już za życia Pius X cieszył się opinią świętości, a znane są przypadki uzdrowień podczas udzielanych przez niego audiencji. Pewien niewidomy pielgrzym z Niemiec próbował po omacku zbliżyć się do papieża. Pius X dotknął go, a wtedy ów Niemiec zawołał: „Ojczy święty, widzę, znowu widzę!”. Innym razem papież położył rękę na sparaliżowanym ramieniu mężczyzny i powiedział: „Niech cię Bóg uzdrowi, mój synu”, a chory natychmiast odzyskał władzę w ręce. Zdarzyło się, że w podobnych okolicznościach ludzie wołali: „Il santo!” (święty), a wówczas papież z uśmiechem ich poprawiał: „Źle wymawiacie moje nazwisko. Nie nazywam się Il Santo, ale Sarto”. Na krótko przed śmiercią wystosował apel do rządów, usiłując powstrzymać wybuch wojny.

Zmarł dnia 21 sierpnia 1914 roku. Beatyfikację (1951) i kanonizację (1954) przeprowadził papież Pius XII.

Pius – łac. *pius* – pobożny, łaskawy, łagodny.

JOANNA FRANCISZKA de CHANTAL zob. 12 grudnia.

22 sierpnia

NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA KRÓLOWA

Świat chrześcijański od wieków nazywał Maryję Królową i Panią. Potwierdzają to pisma starożytnych ojców Kościoła. Tytuł ten

wyływa z wielkiej godności Matki Bożej. Święto to ustanowił papież Pius XII w 1955 roku, odpowiadając na wołanie całej tradycji. Początkowo obchodzono je w ostatnim dniu maja. Po reformie kalendarza liturgicznego (1969) zostało ono przeniesione na dzień 22 sierpnia, ponieważ swoją treścią zbliża się do tajemnicy Wniebowzięcia.

JAN BERCHMANS, kleryk (1599–1621)

Urodził się 13 marca 1599 roku w Diest (Holandia) w rodzinie średnio zamożnej. Od młodego wieku czuł powołanie do stanu duchownego. Warunki materialne rodziny, a potem śmierć matki utrudniały mu naukę. Dzięki opiece różnych kapłanów i własnej pracy zdobył potrzebne wykształcenie w kolegium jezuitów w Malines (1615). W tym czasie jego owdowiały ojciec został wyświęcony na kapłana (1618).

Jan wstąpił do nowicjatu jezuitów, a ze względu na jego duże zdolności wysłano go na studia do Rzymu. Tu jednak zapadł na zdrowiu. Odznaczał się wielką pobożnością i szczególnym nabożeństwem do Najświętszego Sakramentu. Był wzorem w zachowaniu reguły zakonnej, a jego pragnieniem było odtworzyć wzór, jaki zostawił św. Alojzy.

Zmarł dnia 13 sierpnia 1621 roku.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

23 sierpnia

RÓŻA z LIMY, dziewica (1586–1617)

Urodziła się 20 kwietnia 1586 roku w Limie (Peru) w rodzinie hiszpańskiej. Na chrzcie św. otrzymała imię Elżbieta, ale dla jej urody nazywano ją Różą. Rodzice wychowali ją w głębokim przywiązaniu do wiary. Jako dziecko złożyła ślub dozgonnej czystości, od 14 roku życia należała do tercjarstwa dominikańskiego. Za wzór i patronkę życia obrała sobie św. Katarzynę ze Sieny. Życie modlitwy łączyła z ochoczą posługą ludziom samotnym i chorym. Dostyc wcześniej śmierć zabrała jej rodziców, ale to bolesne przeżycie jeszcze

bardziej zbliżyło ją do Boga. Wiele modliła się i pokutowała w intencji nawrócenia grzeszników. Sława jej świętości była tak duża, że po śmierci, która nastąpiła dnia 24 sierpnia 1617 roku, została pochowana w kościele dominikanów. Beatyfikował ją papież Klemens IX (1668), a kanonizował papież Klemens X (1671). Czczona jest jako patronka Ameryki Południowej, Filipin i Antyli.

Róża – łac. *rosa* – kwiat róży.

24 sierpnia

BARTŁOMIEJ, apostoł (I w.)

Informacje o powołaniu go do grona apostołów przekazują Ewangelie i Dzieje Apostolskie (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Łk 4, 14; Dz 1, 13; J 1, 45). Jest identyfikowany z Natanaelem, którego do Jezusa przyprowadził Filip. Chrystus nazwał go „prawdziwym Izraelitą, w którym nie ma zdrady” (J 1, 47). Niczego pewnego o jego życiu i działalności apostolskiej nie wiemy. Tradycja, a szczególnie legendy, widziała go w Indiach, Arabii i Etiopii. Ona też utrzymuje, że poniósł męczeństwo przez odarcie żywcem ze skóry. W średniowieczu Bartłomiej cieszył się powszechnym kultem. Czczony był jako patron rzeźników, garbarzy i introligatorów. Z jego dniem związane są liczne przysłowia ludowe, np.: „Powiedział Bartek, że dziś tłusty czwartek, a Bartkowa uwierzyła, dobrych pączków nasmażyła”; „Bartłomiej zwiastuje, jaka jesień następuje”; „Od Bartłomieja lepsza w stodole nadzieja”.

Bartłomiej – hebr. *Bar-Tholomai* – syn Tolmy lub syn oracza.

EMILIA de VIALAR, dziewica (1797–1856)

Urodziła się 12 września 1797 roku w Gaillac (Francja) w zamożnej rodzinie. Wykształcenie zdobywała w Paryżu w zakładzie prowadzonym przez zakonnice (1810–1812). W domu po śmierci matki kierownictwo gospodarstwem zostało powierzone zatrudnionej specjalnie w tym celu kobiecie. Ta dobra administratorka ze złośliwością odnosiła się do poczynań Emilii, która wspierała biednych i opuszczonych. Emilia nie była zdecydowana, jaką obrać drogę

życia. Z jednej strony młodą dziewczynę pociągał świat ze swoimi radościami, a z drugiej czuła potrzebę służenia Bogu i ludziom. Momentem decydującym były misje odprawiane w miejscowym kościele w 1816 roku. Kiedy w 1832 roku Emilia odziedziczyła spadek po dziadku, zakupiła duży dom, do którego przenieśli się razem z kilkoma towarzyszkami. W ten sposób powstało nowe zgromadzenie – Siostry od Objawienia św. Józefa, zaaprobowane przez miejscowego biskupa. Na wezwanie swego brata, konsula w Algierii, Emilia wraz z siostrami udała się do tego kraju, dotkniętego wówczas zarazą. Ofiarną posługą przy chorych zgromadzenie zyskało powszechne uznanie, nawet wśród muzułmanów.

Los nie oszczędził Emilii przeciwności. Kilkakrotnie władze kościelne usiłowały ingerować w sprawy zgromadzenia, nie zawsze rozumiejąc intencje założycielki. Serdecznej opieki doznała jednak Emilia od biskupa de Mazenod, założyciela oblatów. W tym czasie rosła liczba placówek prowadzonych przez siostry – przytułków, szpitali, szkół. W 1842 roku, jakby na wynagrodzenie za wszystkie doznane przykrości, Emilia otrzymała dekret pochwalny od Stolicy Apostolskiej. Zmarła dnia 24 sierpnia 1856 roku, gdy zgromadzenie posiadało już 42 klasztory. Beatyfikował ją (1939) i kanonizował (1951) papież Pius XII.

Emilia – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Aemilia*.

25 sierpnia

LUDWIK IX, król (1214–1270)

Był synem króla Francji Ludwika VIII. Urodził się 25 kwietnia 1214 roku. Po śmierci ojca, mając 12 lat, został koronowany na króla. W imieniu małoletniego władcy rządziła matka, św. Blanka Kastylijska. Po dojściu do pełnoletności wielkim pragnieniem Ludwika było uwolnienie Ziemi Świętej z rąk Turków. Stał na czele dwóch wypraw krzyżowych (1248 i 1267), które pomimo jego wielkiego zaangażowania nie zakończyły się sukcesem. Pozostały jednak wyrazem wiary i gorliwości religijnej ludzi tamtych czasów. Pomyślniejsze były rządy Ludwika we Francji. Przez 40 lat panowania umocnił swój kraj politycznie i gospodarczo, przeprowadzając

reformy administracyjne i sądownicze, powołując parlament, a także unowocześniając system monetarny. Popierał instytucje dobroczynne i zakony. Prowadził życie skromne, a nawet pokutne. Sam usługiwał chorym i udzielał jałmużny. Przez całe życie pamiętał słowa swojej świętej matki: „Wolałabym widzieć cię umarłego aniżeli żyjącego w grzechu”. Wyrazem jego pobożności jest napis, jaki kazał umieścić na monetach: „Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat” („Chrystus zwycięża, Chrystus króluje, Chrystus panuje”).

Ludwik IX należał do ostatnich wspaniałych i świętych monarchów średniowiecznej Europy.

Zmarł dnia 25 sierpnia 1270 roku w Afryce, dowodząc wyprawą krzyżową. Kanonizował go papież Bonifacy VIII w 1297 roku.

Ludwik – germ. *hlut* – sławny i *wik* – walka. Sławny w walce.

JÓZEF KALASANTY, kapłan (ok. 1556–1648)

Urodził się około 1556 roku w Peralta de la Sol (Hiszpania) w rodzinie szlacheckiej. Po odbyciu gruntownych studiów przyjął w 1583 roku święcenia kapłańskie. Po kilku latach pracy duszpasterskiej wyjechał do Rzymu. Tu dostrzegł pilną potrzebę pracy katechetycznej wśród opuszczonej młodzieży zamieszkującej najuboższe dzielnice miasta. W 1597 roku zorganizował pierwszą w Europie bezpłatną szkołę powszechną. Pozyskawszy współpracowników, założył z nimi zgromadzenie zakonne, zwane później pijarami, którego celem było prowadzenie szkół. W 1617 roku zostało ono zatwierdzone przez papieża Pawła V. Jak bardzo było potrzebne, świadczy jego szybkie rozprzestrzenianie się we Włoszech, Czechach i Polsce. To wielce pożyteczne dzieło znalazło jednak swoich przeciwników w ludziach zazdrosnych i nie przebiegających w środkach. Józef musiał przeżyć ciężkie doświadczenia spowodowane niesłusznymi oskarżeniami, rozbiciem wewnętrznym w zakonie, a nawet jego częściową likwidacją. Z całą pokorą znosił ten krzyż, a cierpiał nad losem biednej młodzieży pozbawionej należytej opieki.

Zmarł dnia 25 sierpnia 1648 w wieku 92 lat. Sprawiedliwości stało się jednak zadość, gdyż w 1669 roku papież Klemens IX przywrócił pijarom wszelkie prawa. Dużą zasługę mieli w tym polscy pijarzy, a także król Władysław IV, który w specjalnym liście skierowanym do papieża brał ich w obronę i wychwalał ich pracę.

Józef Kalasanty wyprzedził swoją epokę, dał Europie postępowe, nowoczesne szkoły, w których naukę pobierano bezpłatnie i nie stosowano, jak to było w powszechnym zwyczaju, kar fizycznych. Wychowanków zachęcał do pracy nad sobą przez częste korzystanie z sakramentu pokuty. Ze szkół pijarskich wychodzili ludzie światli, o wyrobionej postawie obywatelskiej.

Józef Kalasanty został beatyfikowany przez papieża Benedykta XIV (1748), a kanonizowany przez papieża Klemensa XIII (1767).

Józef – hebr. *Jehoseph* – niech Bóg pomnoży.

26 sierpnia

MATKA BOŻA CZĘSTOCHOWSKA

W 1382 roku książę Władysław Opolczyk podarował paulinom do klasztoru na Jasnej Górze starożytny obraz Matki Bożej. Bardzo szybko kult tego wizerunku rozpowszechnił się po całej Polsce i krajach sąsiednich. Na Jasną Górę ciągnęły liczne pielgrzymki. Sanktuarium stało się duchową stolicą Polski, zwłaszcza po obronie klasztoru w czasach szwedzkiego „potopu” (1655). Kilkakrotnie obraz był uroczystie koronowany. W 1638 roku paulini obchodzili święto przeniesienia obrazu na Jasną Górę. W 1904 roku papież św. Pius X zezwolił na obchodzenie uroczystości Matki Bożej Częstochowskiej w całej diecezji. Od 1931 roku święto to ma zasięg ogólnopolski.

NATALIA z NIKOMEDII zob. 27 lipca

27 sierpnia

MONIKA, wdowa (ok. 332–387)

Urodziła się w katolickiej rodzinie w Tegaście (Algieria) około 332 roku. W młodym wieku została wydana za poganina Patrycjusza, którego własnym przykładem i cierpliwością doprowadziła do przyjęcia chrztu (371). Po śmierci męża poświęciła się wyłącznie

wychowaniu dzieci. Najwięcej bolała nad Augustynem, który w swoim życiu wiele błądził. Starła się przebywać blisko niego, modląc się o jego nawrócenie. Powracając z nim z Mediolanu do Afryki, zapadła na zdrowiu i zmarła w 387 roku. Już z nieba mogła się radować, że Augustyn nie tylko się nawrócił, ale został wielkim świętym.

Monika – łac. *monachus* – mnich, zakonnik.

CEZARY z ARLES, biskup (470–543)

Urodził się w 470 roku w Chalon-sur-Saone (Francja). W młodości wstąpił do klasztoru. Surowe życie pokutne nadszarpnęło jego zdrowie. Dla nabrania sił spędził jakiś czas u rodziny w Arles, gdzie miejscowy biskup wyświęcił go na kapłana i mianował przełożonym klasztoru na jednej z wysp Rodanu. W 503 roku Cezary został wybrany na biskupa. Na tym stanowisku – dla wielu inicjatyw duszpasterskich i głębokiej pobożności – zyskał uznanie całego episkopatu Galii. W latach 524–533 przewodniczył licznym synodom. Szczególnie troszczył się o rozwój życia zakonnego oraz formację intelektualną w zgromadzeniach. Pozostawił po sobie kilka traktatów religijnych, a przede wszystkim pamięć duszpasterza czulego na potrzeby bliźnich.

Zmarł dnia 27 sierpnia 543 roku.

Cezary – imię łacińskie pochodzące od imienia *Caesar*.

28 sierpnia

AUGUSTYN, biskup i doktor Kościoła (354–430)

Pochodził z Tęgasty (Algieria), gdzie urodził się 13 listopada 354 roku. W młodości prowadził grzeszne życie. Związał się też z herezją manichejczyków. Od 374 roku był nauczycielem retoryki. Aby udoskonalić swoje umiejętności, wyjechał do Rzymu i Mediolanu. Tu uczęszczał na kazania św. Ambrożego, aby uczyć się od niego zasad przemawiania. Nad jego złym życiem bardzo bolała matka, św. Monika. Towarzyszyła ona synowi, modląc się o jego nawrócenie. Bóg wysłuchał jej prośb, gdyż kazania św. Ambrożego, trakto-

wane początkowo tylko jako forma ćwiczeń, poruszyły wreszcie Augustyna. W 387 roku poprosił on o chrzest, który przyjął wspólnie z własnym synem. Po powrocie do Afryki sprzedał majątek i za uzyskane pieniądze założył klasztor. W tym czasie został wyświęcony na kapłana. Posiadane wykształcenie, a przede wszystkim świętość życia sprawiły, że w 396 roku został powołany na stolicę biskupią w Hipponie. Objąwszy urząd pasterski, pracował gorliwie jako nauczyciel wiary. Wygłaszał mnóstwo kazań, prowadził dysputy z heretykami, napisał wiele dzieł teologicznych, które uznane zostały za perły piśmiennictwa chrześcijańskiego. Zmarł dnia 28 sierpnia 430 roku w Hipponie podczas oblężenia miasta przez Wandalów.

Augustyn – łac. *augur* – zapowiedziany dobrymi przepowiedniami.

PATRYCJA zob. 13 marca.

HERMES, męczennik (III w.)

Na podstawie tradycji chrześcijańskiej, przekazów pisanych i wykopalisk można stwierdzić, że pełnił służbę wojskową jako prefekt Rzymu. Do katalogu świętych został wpisany w 354 roku. Na cmentarzu rzymskim przy Via Salaria odnaleziono szczątki jego grobowca.

Hermes – grec. *hermēs* – drogowszak.

29 sierpnia

MĘCZEŃSTWO ŚW. JANA CHRZCICIELA (zm. 32)

Św. Jan Chrzciciel wyrzucił Herodowi II Antypasowi, władcy Galilei, że po oddaleniu prawowitej żony związał się z Herodiadą, żoną swego brata Filipa (Mk 6, 18). Za jej namową król uwięził świętego w twierdzy Macheront. Podczas uczyty wydanej w dniu swoich urodzin Herod zobowiązał się pod przysięgą spełnić każde życzenie Salome, córki Herodiady. Podmówiona przez matkę, dziewczyna poprosiła o głowę św. Jana. Herod kazał go wówczas ścinać (Mt 14, 3–12; Mk 6, 17–29; Łk 3, 19–20). Uczniowie pochowali

ciało męczennika w bliżej nie określonym miejscu (Mt 14, 12). Kult św. Jana Chrzciciela bardzo szybko rozpowszechnił się w całym Kościele.

SABINA zob. 27 października.

30 sierpnia

FELIKS zob. 14 stycznia i 18 maja.

MAŁGORZATA WARD, męczennica (zm. 1588)

Król Henryk VIII ogłaszając siebie głową Kościoła angielskiego zerwał jedność ze Stolicą Apostolską. Powodowany zemstą za nieuznanie rozwodu z prawowitą małżonką rozpoczął krwawe prześladowanie katolików. Bardzo wielu kapłanów i świeckich, którzy nie chcieli go uznać za zwierzchnika w sprawach wiary, poniosło śmierć. Małgorzata Ward została oskarżona o kontaktowanie się z uwięzionymi katolikami, a zwłaszcza o udzielanie pomocy w ucieczce z więzienia ks. Wilhelmowi Wattsonowi. Poddawana torturom nie wypała się wiary i nie ujawniła miejsca, w którym ukrywał się kapłan. Dnia 30 sierpnia 1588 roku została publicznie powieszona. Beatyfikował ją papież Pius XI (1929), a kanonizował papież Paweł VI (1970).

Małgorzata – grec. *margaritēs* – perła.

31 sierpnia

RAJMUND NONNATUS, kardynał (1200–1240)

Urodził się w 1200 roku w miejscowości Portell (Hiszpania). Ponieważ przyszedł na świat za pomocą zabiegu operacyjnego, nazwano go Nonnatus (Nienarodzony). Mając 24 lata wstąpił do powstałego niedawno zgromadzenia zakonnego mercedariuszy, czyli Zakonu Maryi Panny od Wykupu Niewolników. Na polecenie zało-

życiela, św. Piotra Nolasco, prowadził w Rzymie starania o zatwierdzenie zakonu. Wysłany następnie do Algierii w celu wykupywania chrześcijan z niewoli arabskiej, po wyczerpaniu funduszy zdecydował się sam pozostać jako niewolnik w zamian za jednego z uwięzionych. Okrutnym zwyczajem zakuto go w łańcuchy i przebito mu wargi. Ofiarny czyn Rajmunda zmobilizował świat chrześcijański do pospieszenia na ratunek pojmanym współbraciom. Uwolnionego Rajmunda zaprosił papież Grzegorz IX do Rzymu i w nagrodę mianował go kardynałem (1239). Nabyte w niewoli choroby i ogólne osłabienie organizmu sprawiły, że Rajmund zmarł dnia 31 sierpnia 1240 roku. Pochowany został w Barcelonie, a przy jego grobie działy się liczne cuda. Kanonizował go papież Aleksander VII w 1657 roku.

Św. Rajmund czczony jest jako patron położnych.

Rajmund – germ. *ragan* – mądrość i *mund* – obrona. Człowiek broniący mądrości.

BOHDAN – imię słowiańskie przejęte od plemion scytyjskich, oznaczające kogoś, kto jest dany przez Boga.

WRZESIEŃ

BRONISŁAWA * IDZI * APOLINARY * GRZE
GORZ * ROZALIA * WIKTORYN * MELCHIOR
* REGINA * TOMASZ * PIOTR * MIKOŁAJ *
PULCHERIA * HIACYNT * PROT * JAN * GWI
DON * JAN * EUGENIA * KORNELIUSZ *
CYPRIAN * EDYTA * LUDMIŁA * ROBERT *
HILDEGARDA * STANISŁAW * JANUARY *
TEODOR * FRANCISZEK * EUZEBIA * MA
TEUSZ * MAURZYCY * JONASZ * TEKLA *
LINUS * GERARD * HERMAN * WŁADYSŁAW
* KLEOFAS * KOSMA * DAMIAN * TERESA *
WINCENTY * WACŁAW * HELIODOR * TY
MON * MICHAŁ * GABRIEL * RAFAŁ * HIE
RONIM * GRZEGORZ * FRANCISZEK *

WRZESIEŃ

1 września

BRONISŁAWA, dziewica (ok. 1200–1259)

Urodziła się około 1200 roku w Kamieniu Opolskim. Pochodziła z rodziny Odrowążów. Najprawdopodobniej była spokrewniona ze św. Jackiem i bł. Czesławem. Pomiędzy 16 a 20 rokiem życia wstąpiła w Krakowie do zakonu norbertanek. Tradycja utrzymuje, że raz gdy patrzyła w kierunku klasztoru dominikanów, zobaczyła aniołów, a wśród nich Matkę Bożą, która prowadziła do nieba św. Jacka. Kiedy z kilkoma siostrami poszła do klasztoru, zastała braci przygotowujących właśnie jego pogrzeb.

Kroniki klasztorne i tradycja zakonna utrzymują, że Bronisława odznaczała się głębokim życiem wewnętrznym. Bóg obdarzył ją darem ekstazy i wizji. Kiedyś podczas modlitwy miał do niej przemówić Chrystus: „Bronisławo, krzyż mój jest krzyżem twoim, ale też i chwała moja będzie twoją chwałą”.

W 1241 roku Tatarzy niszczyli ziemię krakowską i samo miasto. Bronisława z siostrami ukryła się w jaskini w okolicy Bielan. Od tego czasu miejsce to zaczęto nazywać Skałami Panieńskimi. Z jej osobą związane jest także wzgórze Sikornik, gdzie często przychodziła na modlitwę. W czasach późniejszych wzniesiono tam niewielką kapliczkę, do której udawały się procesje wychodzące z pobliskiego kościoła klasztorne. Wstawiennictwu i opiece Bronisławy przypisuje się ocalenie dzielnicy Zwierzyniec od szalejącej w Krakowie zarazy (1707).

W 1604 roku odnaleziono w murach klasztoru trumienkę z relikwiami Bronisławy.

Kult bł. Bronisławy zatwierdził papież Grzegorz XVI w 1839 roku.

Bronisława – imię słowiańskie oznaczające kogoś wstawionego obroną.

IDZI, opat (VI–VIII w.)

Należy do tych świętych, których wierzący otaczają czcią, chociaż nie posiadamy o nich udokumentowanych wiadomości. Dopiero w X wieku został spisany żywot Idziego, i to oparty w dużej mierze na legendach. Miał on być pustelnikiem osiadłym przy ujściu Rodanu. Z czasem wokół niego zaczęli gromadzić się uczniowie, dając początek klasztorowi S. Gilles (św. Idzi). Stał się on głównym ośrodkiem kultu swego założyciela. W średniowieczu należał do najczęściej odwiedzanych miejsc pielgrzymkowych. Z kroniki Galla wiemy, że Władysław Herman (zm. 1102) wysłał tam poselstwo z bogatymi darami, aby uprosić narodzenie syna (był nim Bolesław Krzywousty).

Ku czci św. Idziego wystawiono w Europie liczne kościoły. Ma on swoje świątynie w Krakowie i Wrocławiu. Uznawany jest za patrona matek.

Idzi – polska forma imienia łacińskiego *Aegidius* – ten, który przewodzi.

2 września

APOLINARY, biskup (453–520)

O jego życiu nie posiadamy wielu udokumentowanych wiadomości. Pochodził z rodziny głęboko religijnej (ojcem jego był św. Izycjusz, bratem św. Awit) i kształcił się pod kierunkiem św. Mamera. Około 492 roku został powołany do godności biskupa Valence (Francja). Na odbywanych synodach (Epaon, Lyon) odważnie bronił autonomii Kościoła. Swoją stanowczością naraził się królowi Zygmuntovi, który skazał go na wygnanie.

Niektóre kalendarze wspominają go 5 października.

Apolinary – łac. *Apolinaris* – należący do Apollina.

SEWERYN zob. 8 stycznia i 23 października.

3 września

GRZEGORZ I WIELKI, papież i doktor Kościoła (540–604)

Urodził się około 540 roku w Rzymie w rodzinie patrycjuszowskiej. Przez pewien czas sprawował urząd prefekta miasta. Zrezygnował z kariery i we własnym domu założył klasztor. W swoim majątku na Sycylii ufundował sześć domów zakonnych. Prawdopodobnie w tym czasie zdobył wykształcenie teologiczne. W 579 roku otrzymał święcenia diakonatu i jako wysłannik papieża Pelagiusza II wyjechał do Konstantynopola. Po jego śmierci został wybrany na papieża (590). W historii Kościoła zapisał się jako jeden z najwybitniejszych pasterzy, tak że nazwano go Wielkim. Jego zasługą było zawarcie porozumienia z Longobardami, którzy niszczyli najazdami Italię. W dziedzinie religijnej stał na straży niezawisłości Kościoła od władzy cywilnej. Popierał rozwój misji. W tym celu wysłał do Anglii św. Augustyna z ekipą misjonarzy. Patriarchatom wschodnim przypominał o obowiązku zachowania jedności ze Stolicą Apostolską. Pisma Grzegorza I wywarły olbrzymi wpływ na kształtowanie się kultury chrześcijańskiej Zachodu i prawodawstwa kościelnego.

Grzegorz – greco. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

IZABELA zob. 23 lutego.

4 września

ROZALIA, dziewica i pustelnica (ok. 1130–1165)

Była córką księcia Rogera II. Urodziła się w pobliżu Palermo (Sycylia) około 1130 roku. Legendarny przekaz utrzymuje, że matka przed urodzeniem dziecka otrzymała pouczenie z nieba, aby nadać mu imię Rozalia (róża i lilia), gdyż córka jej będzie ozdobą wyspy. Rodzice pragnęli wydać ją bogato za mąż, ale ona, wzgardziwszy radościami świata, uciekła z domu i zamieszkała jako pustelnica w jednej z licznych grot na wyspie. Od tego momentu prowadziła życie pokutne, wypełnione modlitwą. Zmarła w wieku 35 lat.

W 1624 roku odnaleziono relikwie Rozalii, przy których znajdowała się kartka z napisem: „Ja, Rozalia Sinibaldi, córka Boża, postanowiłam dla miłości Chrystusa tutaj zamieszkać”. Tradycja utrzymuje, że od tego momentu ustała zaraza nękająca mieszkańców Palermo. Rozalię czczono jako orędowniczkę w różnych nieszczęściach i chorobach.

Do kalendarza świętych wpisał ją papież Urban VIII w 1630 roku. Z czasem w miejscu jej pustelni wybudowano kościół. Każdego roku, szczególnie w dniu św. Rozalii, nawiedzają to sanktuarium liczne pielgrzymki.

Rozalia – łac. *rosa* – róża i *lilium* – lilia.

5 września

WIKTORYN, męczennik (ok. III w.)

Poniósł śmierć męczeńską podczas wielkich prześladowań w miejscowości Aquae Cutuliae (Włochy). Zwyczajem tamtych czasów fakt męczeństwa stawał się początkiem oddawanego męczennikowi kultu. W miarę jego rozwoju miejscowość tę zaczęto nazywać San Vittorino. Bliższych szczegółów o życiu tego świętego nie znamy. W niektórych kalendarzach jest wspominany 23 marca.

Wiktoryn – łac. *victor* – zwycięzca.

DOROTA zob. 6 lutego i 25 czerwca.

6 września

BEATA zob. 8 marca.

7 września

MELCHIOR GRODZIECKI, kapłan i męczennik (1582-1584–zm. 1619)

Urodził się w 1582 lub 1584 roku w Cieszynie w rodzinie szlacheckiej. Uczył się w Wiedniu, a do zakonu jezuitów wstąpił w Brnie. Po złożeniu ślubów zakonnych (1605) odbywał praktykę nauczycielską w Kłodzku (1606–1609). Studia teologiczne ukończył w Pradze i tam w 1614 roku otrzymał święcenia kapłańskie. W kilka lat później wybuchła w Czechach wojna trzydziestoletnia (1618–1648), podczas której doszło do zamieszek na tle religijnym. Husyci wypowiedzieli otwartą wojnę katolikom, wzywając na pomoc protestantów z Siedmiogrodu. Jezuita zostali wypędzeni z kraju. Melchior udał się wówczas na Węgry, gdzie w Koszycach pełnił obowiązki kapelana wojskowego. W 1619 roku Koszyce zostały podstępnie wydane zbuntowanym oddziałom Rakoczego. Melchiora i kilku innych kapłanów aresztowano i osadzono w więzieniu. Kiedy zawiodły próby nakłonienia ich do porzucenia wiary katolickiej, zostali okrutnie zamordowani. Męczenników koszyckich beatyfikował papież św. Pius X w 1905 roku.

Melchior – hebr. *melki-or* – Bóg jest moją światłością.

REGINA, dziewica i męczennica (zm. ok. 300)

Śmierć męczeńską poniosła około 300 roku podczas prześladowań za panowania cesarza Maksymiana.

Regina – łac. *regina* – królowa.

8 września

NARODZENIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Nie znamy oczywiście prawdziwej daty narodzenia Najświętszej Maryi Panny, dzień 8 września jest więc ustalony umownie. Uroczystość tę zaczęto obchodzić najpierw w Jerozolimie (V w.), a następnie na Wschodzie i w Rzymie. W polskiej tradycji nosi ona nazwę

Matki Bożej Siewnej ze względu na rozpoczynające się w tym czasie siewy jesienne.

TOMASZ z VILLANUEVA, biskup (1486–1555)

Był Hiszpanem. Urodził się w Fuenllana w 1486 roku, ale ponieważ w bardzo wczesnym dzieciństwie wraz z rodziną przeniósł się do Villanueva, ta ostatnia nazwa została złączona z jego imieniem. Otrzymał wykształcenie uniwersyteckie w Alcali i tam przez pewien czas prowadził wykłady (1512–1516). Jego pragnieniem była służba Bogu, toteż w 1516 roku wstąpił do zakonu augustianów. Po odbyciu nowicjatu i złożeniu ślubów otrzymał święcenia kapłańskie (1518). Pełniąc różne odpowiedzialne funkcje, zdobył uznanie ze względu na swe nieprzeciętne zalety. Papież Paweł III mianował go biskupem Walencji (1544). Na tym stanowisku Tomasz wykazał wielką gorliwość pasterską. Wizytował parafie, zapoznając się z aktualnymi potrzebami, zreformował ustawodawstwo diecezjalne, założył seminarium duchowne dla kształcenia kapłanów. Wielką troską otaczał sprawy misji, zakładając liczne placówki w Meksyku i Peru. W stosunku do inaczej wierzących kierował się tolerancją.

Zmarł dnia 8 września 1555 roku. Opinia o jego świętości była tak powszechna, że papież Paweł V w 1618 roku zaliczył go w poczet błogosławionych. Kanonizacji dokonał papież Aleksander VII w 1658 roku.

Tomasz – hebr. *toma* – bliźniak.

9 września

PIOTR KLAWER, kapłan (1580–1654)

Urodził się 25 czerwca 1580 roku w Verdu (Hiszpania) w ubogiej rodzinie. Podczas studiów na uniwersytecie w Barcelonie zetknął się z zakonem jezuitów, do którego wkrótce sam wstąpił (1602). W tym czasie jezuita zorganizowali misje w Kolumbii. Piotr został tam wysłany wraz z grupą misjonarzy. Praca zakonników była ukierunkowana przede wszystkim na niesienie pomocy duchowej i materialnej czarnym niewolnikom. Piotr Klawer poświęcił się całkowicie tym

najniezwyklejszym z ludzi, organizując dla nich wyżywienie i opiekę sanitarną. Wielokrotnie interweniował u osób prywatnych i u władz, aby ulżyć ich doli. Przez 40 lat on, który siebie samego nazywał „nie-wolnikiem niewolników”, czynił wszystko, aby wstrząsnąć sumieniami ludzi odpowiedzialnych za hańbę niewolnictwa. Miał ponoć osobiście ochrzcić ponad 300 tysięcy Murzynów.

Zmarł dnia 8 września 1654 roku. Kanonizowany został przez papieża Leona XIII w 1888 roku. Czczony jest jako patron misji.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

SERGIUSZ zob. 7 października.

10 września

MIKOŁAJ z TOLENTINO, kapłan (1245–1305)

Urodził się w Castel Sant Angelo (Włochy) w 1245 roku jako dziecko wymodlone przez nieplodną od wielu lat matkę. Rodzice bardzo pragnęli, aby mógł służyć Bogu. Mikołaj, wychowany religijnie, wstąpił do zakonu augustianów (1260), gdzie po odbyciu studiów teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie. Pracował w kilku miejscowościach, ale najdłużej, bo przez 30 lat, w Tolentino. Jako zakonnik wyróżniał się wprost doskonałym zachowaniem posłuszeństwa, wypełniał gorliwie życzenia przełożonych, a nawet współbraci. Praktykował surowe życie pokutne, ofiarowując biczowania i posty w intencji nawrócenia grzeszników. Kroniki klasztoru wspominają, że kilkakrotnie jego modlitwa przywracała zdrowie chorym. Do jego konfesjonatu cisnęli się ludzie, przybywając nieraz z bardzo daleka. Zasłynął również jako wybitny kaznodzieja, wykorzystujący każdą okazję, aby głosić naukę Chrystusa. Biedni znajdowali u niego pomoc, gdyż wspomagał ich zbieranymi na ten cel ofiarami. Tradycja podaje, że otrzymał od Boga łaskę kontaktowania się z duszami czyśćcowymi.

Zmarł 10 września 1305 roku, a jego pogrzeb zgromadził całą ludność miasta i okolicy. Papież Eugeniusz IV zaliczył go w poczet świętych (1446). Do jego grobu w Tolentino przybywają liczni pielgrzymi.

Mikołaj – grec. *nike* – zwycięstwo i *laos* – lud. Dający ludowi zwycięstwo.

PULCHERIA, cesarzowa (399–453)

Była córką cesarza bizantyjskiego Arkadiusza. Urodziła się 19 stycznia 399 roku w Konstantynopolu. Od 414 roku wspólnie z bratem Teodozjuszem II sprawowała rządy. Historycy są zgodni, że wywierała na niego pozytywny wpływ. Szczególna jej zasługa polega na utrzymaniu jedności ze Stolicą Apostolską, a przecież były to czasy powstawania herezji i tendencji separatystycznych. Hojnie wspierała świątynie i opiekowała się licznymi klasztorami. Za wierność Kościołowi i obronę autentycznej doktryny otrzymała list dziękczynny od papieża Leona Wielkiego. Doprowadziła również do zwołania soboru Chalcedońskiego w 451 roku, na którym ostatecznie potępiono herezję Nestoriusza. Zmarła prawdopodobnie w lipcu 453 roku.

Pulcheria – łac. *pulchra* – piękna.

11 września

HIACYNT i PROT, męczennicy (ok. 304)

Według tradycji mieli być braćmi. Należą do liczby męczenników rzymskich, którzy ponieśli śmierć około 304 roku za panowania cesarza Dioklecjana (284–305). Kult ich potwierdzają starożytne spisy męczenników i kalendarze. W 1845 roku odkryto w katakumbach Bazylii grób św. Hiacynta z pozostałością napisu.

Prot – grec. *protos* – pierwszy, znakomity.

Hiacynt – grec. *Hyakinthos*, imię mitologicznego ulubieńca Apollina. Zefir z zazdrości zabił Hiacynta. Z jego krwi wyrosły kwiaty nazwane od jego imienia hiacyntami.

JAN GABRIEL PERBOYRE, kapłan i męczennik (1802–1840)

Pochodził z ubogiej rodziny wieśniaków. Urodził się w 1802 roku w Puech (Francja), a po ukończeniu szkoły podstawowej pracował w gospodarstwie rodziców. Pragnął się kształcić, ale rodzice nie mieli pieniędzy. Z pomocą pospieszył stryj, który był rektorem seminarium duchownego Misjonarzy św. Wincentego a Paulo (lazarysty). Po studiach w Paryżu Jan Gabriel otrzymał święcenia kap-

łańskie (1825). W latach 1825–1832 pracował jako kapłan na różnych odpowiedzialnych stanowiskach, ale jego marzeniem były misje w Chinach. W 1835 roku przełożeni udzielili mu zezwolenia na wyjazd do prowincji Macao i Hupeh. Praca misyjna nie była łatwa ze względu na obostrzone wobec katolików przepisy prawa. Misjonarze musieli działać w ukryciu, aby nieść pomoc duszpasterską nielicznym wiernym oraz w miarę możliwości pozyskiwać nowych wyznawców. Zdradzony przez pogan, Jan Gabriel Perboyre został aresztowany 26 września 1839 roku. Przez cały rok przebywał w więzieniach, gdzie stosując różne tortury, starano się zmusić go do ujawnienia nazwisk i adresów misjonarzy, a także miejscowych katolików. Gdy zadawane cierpienia nie złamały misjonarza, udużono go dnia 11 września 1840 roku. Dopiero w dwadzieścia lat później ciało męczennika przewiezione zostało do Paryża i pochowane w kościele zakonnym.

Papież Leon XIII w 1889 roku beatyfikował go jako pierwszego misjonarza chińskiego z zakonu lazarystów.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

12 września

NAJŚWIĘTSZE IMIĘ MARYI

Święto to było obchodzone w XVI wieku w Hiszpanii. Papież bł. Innocenty XI wprowadził je do kalendarza całego Kościoła jako podziękowanie za zwycięstwo nad potęgą turecką, odniesione pod Wiedniem w 1683 roku.

GWIDON, świecki (ok. 950–1012)

Przyszedł na świat około 950 roku w rodzinie ubogich wieśniaków belgijskich. Od dzieciństwa pociągało go życie religijne. Odznaczał się także duchem miłosierdzia wobec biednych. Pragnął służyć Bogu jako człowiek świecki. Po opuszczeniu domu rodzinnego znalazł pracę jako kościelny w Laeken. Dbał o czystość świątyni, usługiwał przy odprawianiu nabożeństw, a swoją pobożnością budował parafian. Zarobione pieniądze przeznaczał na wspieranie

chorych i potrzebujących. Po kilkunastu latach nienagannej pracy postanowił odbyć pielgrzymkę do Rzymu i Ziemi Świętej. Realizacja tego postanowienia zajęła mu siedem lat. Ciężkie warunki pielgrzymowania podkopały jednak jego zdrowie. Schorowany, podjął jeszcze obowiązki kościelne w jednym z kościołów w Brukseli. Zmarł około 1012 roku. Pozostawił po sobie wielką sławę jako pielgrzym-pokutnik. Jego grób otaczano czcią religijną. Przeniesienie relikwii do wybudowanego specjalnie w tym celu kościoła nastąpiło w 1112 roku.

Uznawany jest za patrona pielgrzymów, chorych, a szczególnie służby kościelnej.

Gwidon – zlatynizowane imię germańskie (*witu* – las, leśny).

13 września

JAN CHRYZOSTOM (ZŁOTOUSTY), biskup i doktor Kościoła (ok. 349–407)

Pochodził z Antiochii, gdzie urodził się około 349 roku. Ojciec wcześniej osierocił rodzinę, ale dzięki energicznej i mądrej matce, która umiała pokierować wychowaniem syna, Jan Chryzostom zdobył gruntowne wykształcenie filozoficzne. Należał do najwybitniejszych osobowości swoich czasów. Po przyjęciu chrztu w 368 roku studiował Pismo św. i oddawał się życiu ascetycznemu. Już po śmierci matki dał się poznać jako autor traktatów religijnych. Około 385 roku został wyświęcony na kapłana. Zastąpił jako znakomity mówca i nauczyciel prawd wiary. Na jego kazania gromadziły się tłumy słuchaczy. W 397 roku na życzenie cesarza objął stolicę biskupią w Konstantynopolu. Za najważniejsze zadanie pasterskie uznał odnowienie życia religijnego w duchu karności kościelnej, ubóstwa ewangelicznego i skromności obyczajów. Troszczył się o ubogich, budując dla nich domy opieki i szpitale. Ponieważ w swoich kazaniach nie oszczędzał dworu cesarskiego, piętnując występujące tam nadużycia, ściągnął na siebie falę represji. Został odsunięty od zajmowanego urzędu, a nawet dwukrotnie skazany na wygnanie. To drugie zesłanie (404) zakończyło się jego śmiercią w Armenii dnia 14 września 407 roku.

Dwadzieścia lat później szczątki Jana Chryzostoma zostały uroczyście przewiezione do Konstantynopola i złożone w kościele św. św. Apostołów. Było to jego zwycięstwo z grobu. Pozostawił po sobie olbrzymią spuściznę pisarską: traktaty teologiczne, listy, a przede wszystkim kazania. Potomność obdarzyła go mianem Złotoustego.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

EUGENIA, zakonnica (VIII w.)

Była krewną św. Otylii, po której objęła urząd przełożonej klasztoru w Hohenburg (Alzacja). Bliższych wiadomości o jej życiu nie mamy.

Eugenia – grec. *eu* – dobry i *genos* – ród. Szlachetnie urodzony.

14 września

PODWYŻSZENIE KRZYŻA ŚWIĘTEGO

Krzyż, na którym umarł Chrystus dla naszego zbawienia, jest najdroższą relikwią świata chrześcijańskiego. Po zakończeniu długiego okresu prześladowań matka cesarza Konstantyna, św. Helena, kazała zbudować na Kalwarii bazylikę (320). Św. Helena rozpoczęła też starania w celu odnalezienia drzewa Krzyża, zakończone odnalezieniem tej relikwii. Inwazja Persów na Ziemię Świętą (ok. 600) doprowadziła do zburzenia kościołów chrześcijańskich. Wówczas także został zrabowany Krzyż Chrystusa. Po zwycięstwie cesarza Herakliusza Krzyż powrócił na dawne miejsce. Na tę pamiątkę obchodzona jest uroczystość Podwyższenia Krzyża. Tradycja podaje, że cesarz pragnął osobiście wnieść Krzyż na Kalwarię, ale nie był w stanie go udźwignąć. Wówczas biskup Jerozolimy poradził mu, aby zdjął szaty królewskie i sandały, a upodobniwszy się do cierpiącego Jezusa będzie mógł unieść święty Znak.

15 września

NAJSWIĘTSZA MARYJA PANNA BOLESNA

Nabożeństwo wspominające bolesne przeżycia Matki Bożej rozwijało się równoległe do nabożeństwa Męki Pańskiej. Początkami sięga ono starożytności chrześcijańskiej, a rozpowszechniło się w średniowieczu. Papież Pius VII wprowadził je do kalendarza całego Kościoła w 1814 roku jako podziękowanie za uwolnienie z niewoli, jaką na niego nałożył cesarz Napoleon Bonaparte.

ALBIN zob. 1 marca.

16 września

KORNELIUSZ, papież i męczennik (zm. 253)

Przez wiele lat należał do duchowieństwa rzymskiego. Po śmierci papieża św. Fabiana (zm. 250) ze względu na swoją łagodność i roztropność został wybrany na jego następcę. Opowiadał się zdecydowanie za powtórным przyjmowaniem do Kościoła tych, którzy podczas prześladowania zaparli się wiary, a następnie po odbyciu pokuty chcieli pojednać się z Bogiem.

Za panowania cesarza Galla (251–253) wybuchło nowe prześladowanie, spowodowane odmową chrześcijan składania ofiar bóstwom pogańskim celem odwrócenia panującej zarazy. Wraz z wieloma chrześcijanami zginął wówczas papież Korneliusz (ok. 253). Pochowano go w katakumbach św. Kaliksta.

Korneliusz – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Cornelia*.

CYPRIAN, biskup i męczennik (ok. 210–258)

Urodził się około 210 roku. Z wykształcenia był prawnikiem i początkowo poświęcił się karierze adwokackiej. Pod wpływem rozmowy z pewnym kapłanem oraz lektury Pisma św. postanowił służyć Bogu jako duchowny. W 249 roku został wybrany na biskupa Kartaginy (Afryka). Jego pasterzowanie przypadło na okres częstych

prześladowań wiary chrześcijańskiej. Wielu wyznawców pod wpływem strachu wyrzekło się wiary, ale po pewnym czasie chciało powrócić do Kościoła. Podobnie jak papież Korneliusz, również biskup Cyprian był zdania, że należy im przebaczyć. W tej sprawie zwołał synod (251). Wykładał też swoje poglądy w licznych traktatach teologicznych. Cyprian zyskał sobie wielki autorytet, a na jego wypowiedzi wielu się powoływało.

W 257 roku odmówił złożenia ofiary bogom pogańskim i za karę został zesłany do miejscowości Curubis (Tunis). Przez rok wygnania utrzymywał łączność ze swoją diecezją, pisząc listy, w których zachęcał do wierności Chrystusowi i pocieszał oczekujących na śmierć.

W lipcu 258 roku sprowadzono go do Kartaginy i powtórnie zażądano, by złożył ofiarę bogom. Tym razem za odmowę został skazany na śmierć. W pamięci ludzi wierzących zapisał się jako niezłomny orędownik jedności i wierności Kościołowi. Jemu przypisuje się twierdzenie: „Nie może mieć Boga za ojca ten, kto Kościoła nie ma za matkę”.

Cyprian – grec. *Kýpros* – Cypr. Pochodzący z wyspy Cypr.

EDYTA, dziewica (962–984)

Pomimo że pochodziła z książęcego rodu, wzgardziła zaszczytami świata. Nie przyjęła ofiarowywanej korony, poświęcając się pielęgnowaniu chorych. Zmarła w wieku 22 lat w 984 roku.

LUDMIŁA CZESKA, księżna (ok. 860–ok. 920)

Postać jej związana jest z chrystianizacją Czech. Urodziła się około 860 roku w rodzinie książęcej. Poślubiła księcia Borzywoja I (zm. 894), protoplastę dynastii Przemyślidów. Niektórzy jej biografowie są zdania, że została ochrzczona przez św. Metodego. Na pewno miała duży wpływ na wprowadzenie chrześcijaństwa w swoim kraju. Ponieważ dwaj jej synowie zginęli w młodym wieku, wspomagała synową Drahomirę w sprawowaniu rządów w imieniu nieletniego wnuka Wacława. Pomiedzy obiema niewiastami doszło do konfliktu na tle religijnym, Drahomira skłaniała się bowiem do przywrócenia pogaństwa. Ludmiła, nie chcąc doprowadzać do wewnętrznych zamieszek, usunęła się do zamku Tetin. Synowa, obawiając się jej wpływów, a może większej popularności, kazała ją

potajemnie udusić. Stało się to dnia 16 września 920 lub 921 roku. Bardzo wczesnie Ludmiła została otoczona czcią religijną, a już w 925 roku panujący wnuk Wacław, przyszły święty, przeniósł jej ciało do Pragi.

Ludmiła – imię słowiańskie oznaczające kogoś życzliwego dla ludu.

17 września

ROBERT BELLARMIN, biskup i doktor Kościoła (1542–1621)

Urodził się 4 października 1542 roku w Montepulciano (Włochy) w znakomitej rodzinie książęcej. Kształcił się w szkołach prowadzonych przez jezuitów i w 1560 roku wstąpił do tego zakonu. Wybitnie uzdolniony, poświęcił się pracy naukowej. Od 1569 roku przebywał w Belgii (tu otrzymał święcenia kapłańskie), wykładając na uniwersytecie w Lowanium i wygłaszając systematycznie kazania do młodzieży. W tym czasie powstały jego pierwsze traktaty teologiczne. Sława Roberta dotarła do Rzymu. Papież Grzegorz XIII w 1576 roku wezwał go do siebie i zlecił mu prowadzenie wykładów w Kolegium Rzymskim. W latach 1586–1593 wydane zostały jego słynne *Kontrowersje*, czyli polemiki z protestantami. Stanowiły one podstawowy argument w zwalczaniu herezji. Oprócz pracy uniwersyteckiej Robert Bellarmin wygłaszał wiele konferencji asceetycznych i pełnił urząd spowiednika w bazylice św. Piotra. W celu upowszechnienia wśród ludzi zasad wiary opracował katechizm. Był on tak dostosowany do ówczesnych potrzeb, że został przetłumaczony na 56 języków. W 1597 roku papież Klemens VIII mianował Bellarmina kardynałem i powierzył mu stolicę biskupią w Kapui. Będąc pasterzem diecezji, Robert Bellarmin dał się poznać jako rozumiejący potrzeby socjalno-bytowe wiernych. Zabiegał o zwiększenie możliwości zatrudnienia, a także popierał parcelację gruntów. Jego głęboką wiedzę wykorzystywały różne urzędy papieskie, powołując go na swego doradcę.

Zmarł dnia 17 września 1621 roku. Beatyfikował go i kanonizował papież Pius XI (1923, 1930).

Robert – germ. *hrot* – sława i *berth* – znakomity. Cieszący się wielką sławą.

HILDEGARDA z BINGEN, dziewica (1098–1179)

Urodziła się w 1098 roku w Bermersheim (Niemcy) w rodzinie hrabiowskiej. Od wczesnego dzieciństwa przebywała pod opieką sióstr benedyktynek. Ostatecznie pozostała w tym zakonie i w 1136 roku została wybrana na przełożoną. Pomimo słabego zdrowia odznaczała się dużą energią, której towarzyszyły umiejętności organizacyjne. Założyła kilka nowych klasztorów oraz odbywała liczne podróże. Bóg obdarzył ją wieloma darami, np. wizjami proroczymi. Umiała rozpoznawać i leczyć różne choroby. Pozostawiła po sobie wiele pism ascetycznych i z dziedziny medycznej. Uznawana jest za pierwszą niewiastę wśród lekarzy i przyrodników niemieckich.

Zmarła dnia 17 września 1179 roku. Rozpoczęty w 1227 roku proces kanonizacyjny nie został dokończony:

Hildegarda – germ. *hild* – walka i *garden* – bronić. Broniąca się w walce.

18 września

STANISŁAW KOSTKA, kleryk (1550–1568)

Był synem kasztelana zakroczymskiego Jana Kostki. Urodził się w Rostkowie koło Przasnysza w 1550 roku. W wieku 14 lat został wysłany razem z bratem Pawłem na studia do Wiednia. Z zachowanych zeszytów szkolnych wynika, że był pilnym uczniem. Od dzieciństwa głęboko religijny, miłujący cnotę skromności i stroniący od zabaw i rozrywek, podczas studiów doskonalił się duchowo. Tradycja utrzymuje, że w czasie choroby objawiła mu się Matka Boża. Od tego momentu Stanisław dążył do poświęcenia się na służbę Bogu. Napotkał jednak na sprzeciw rodziny, która widziała go raczej na urzędach i godnościach świeckich. W 1567 roku uciekł w przebraniu żebraka do Rzymu, gdzie św. Franciszek Borgiasz przyjął go do nowicjatu jezuitów. Tu Stanisław zyskał sobie opinię świętego młodzieńca. Żył w ustawicznym zjednoczeniu z Bogiem, o czym świadczyć może chociażby odpowiedź udzielona jednemu ze współbraci podczas gry w piłkę. Gdy zapytał on kiedyś Stanisława, co by uczynił wiedząc, że zaraz ma umrzeć, Stanisław bez wahania odpowiedział: „Grałbym dalej”. Jego dewizą był program świętości. Często mówił: „Do wyższych rzeczy jestem stworzony”.

W nowicjacie zachorował na malarię. Na krótko przed śmiercią, która nastąpiła dnia 14 sierpnia 1568 roku, powiedział do zgromadzonych przy jego łóżku zakonników, że widzi Matkę Bożą i aniołów przychodzących po niego.

Od momentu śmierci wierzono powszechnie, że dla nieba narodził się nowy święty. Kiedy w dwa lata później otworzono grób Stanisława, znaleziono w nim nietknięte ciało. W 1605 roku papież Paweł V zezwolił na umieszczenie jego obrazu w kościele zakonnym. Papież Klemens X w 1670 roku pozwolił jezuitom na odprawianie mszy św. ku czci św. Stanisława, a w cztery lata później ogłosił go jednym z głównych patronów Polski i Litwy. Kanonizował Stanisława Kostkę papież Benedykt XIII w 1726 roku.

W Rostkowie nie zachował się dwór Kostków, ale w sąsiednim Przasnyszu znajduje się kościół ufundowany przez Pawła Kostkę ku czci świętego brata.

Św. Stanisławowi przypisuje się zwycięstwo odniesione nad Turkami pod Chocimiem (1621). W tym dniu ks. Oborski widział go w obłokach, proszącego Matkę Bożą o zwycięstwo.

Stanisław – imię słowiańskie (*stani* – stać i *staw* – sława). Utwierdzony sławą.

19 września

JANUARY, biskup i męczennik (zm. 305)

Był biskupem Benewentu i podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) został aresztowany wraz z innymi chrześcijanami. Początkowo zmuszano ich torturami do zaparcia się wiary, a następnie niektórych rzucono dzikim zwierzętom, a innych ścięto mieczem (305). Relikwie św. Januarego (głowa i dwie ampułki z krwią) są przechowywane w Neapolu. W doroczną uroczystość świętego, gdy biskup zbliży ampułki z zaschniętą krwią do relikwiarza głowy, krew zaczyna się w nich burzyć. Bywa jednak, że krew się nie ożywia, i wówczas Włosi oczekują na jakieś poważniejsze nieszczęście.

January – łac. *januarius* – styczeń. Ten, kto urodził się w styczniu.

TEODOR z TARSU, biskup (602–690)

Pochodził podobnie jak św. Paweł apostoł z Tarsu (Azja Mniejsza), gdzie urodził się w 602 roku. Kształcił się w Atenach i Włoszech. Pragnąc służyć Bogu, wstąpił do zakonu. Jego wykształcenie i świętość życia zwróciły uwagę papieża Witaliana, który wyświęcił go na biskupa i wysłał z grupą misjonarzy do Anglii. Teodor okazał się uzdolnionym organizatorem życia kościelnego. Ustalił granice diecezji, zwoływał synody, na których ujednolicono kalendarz liturgiczny oraz przepisy dyscyplinarne, założył ponadto szkołę katedralną i opracował system studiów kościelnych.

Zmarł w Canterbury dnia 19 września 690 roku.

Teodor – grec. *Theós* – Bóg i *doron* – dar. Dar od Boga.

EMILIA zob. 24 sierpnia.

20 września

FRANCISZEK MARIA z CAMPOROSSO, brat zakonny (1804–1866)

Pochodził z włoskiej rodziny zamieszkałej w małej miejscowości Camporosso. Urodził się 27 grudnia 1804 roku. Był dosyć chorowitym dzieckiem. Z rodzicami odbył pielgrzymkę do sanktuarium Matki Bożej w Laghetto, gdzie doznał łaski uzdrowienia. Od tej pory wyróżniał się nabożeństwem do Maryi. W młodzieńczym wieku wstąpił do zakonu franciszkanów (1822), z którego po dwóch latach przeniósł się do kapucynów w Voltri. Po złożeniu ślubów zakonnych (1826) został skierowany do Genui jako kwestarz. W tym mieście pozostał do końca życia. Przez 40 lat, wędrując po mieście i okolicy, zbierał dary na utrzymanie klasztoru i wspomaganie ubogich. Chętnie rozmawiał z ludźmi, pocieszał, doradzał, zachęcał do poprawy życia i szerzył nabożeństwo do Matki Najświętszej. Były to czasy rozluźnienia obyczajów i obojętności religijnej, toteż często spotykały go szykany, wyzwiska lub inne zniewagi. Przyjmował je z cierpliwością, traktując jako okazję do pokuty i umartwienia. Zyskał sobie dużą sławę jako człowiek świętobliwy. Powszechnie

wierzono, że jego modlitwa sprowadza na ludzi nadzwyczajne łaski, a nawet uzdrowienia. Dziękujących odsyłał przed ołtarz Matki Bożej z poleceniem: „Powiedzcie, że przysyła was brat Franciszek”.

Zmarł podczas epidemii, jaka nawiedziła Genuę w 1866 roku. Papież Pius XI w 1929 roku dokonał jego beatyfikacji, a kanonizował go papież Jan XXIII w 1962 roku.

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

EUZEBIA z ST-CYR

Znana jest jedynie z napisu nagrobnego zachowanego w Marsylii (Francja). Ponoć miała być przełożoną klasztoru. Wspólnie z innymi zakonnice dostała się w ręce piratów mauretańskich. Tradycja podaje, że chcąc uchronić się przed brutalnością napastników, zakonnice zeszcępiły sobie twarze, raniąc się i rozbijając nosy. Bliższych wiadomości o jej życiu nie posiadamy.

Euzebia – grec. *eusébeia* – pobożna.

21 września

MATEUSZ, apostoł i ewangelista (I w.)

Mateusz miał jeszcze drugie imię – Lewi (Mk 2, 13). Był celnikiem (Mt 9, 9–13), którego Chrystus zaprosił do grona swoich uczniów. Mateusz z radością przyjął to wyróżnienie, a nawet urządził z tej okazji przyjęcie. Według tradycji nauczał w Palestynie, a dla Żydów napisał Ewangelię, w której wykazywał, że Jezus jest zapowiedzianym przez proroków Mesjaszem. Później apostołował w Etiopii i w Persji, gdzie poniósł śmierć męczeńską. Relikwie św. Mateusza zostały przewiezione ze Wschodu do Salerno obok Neapolu (Włochy).

Mateusz – hebr. *Mattanja* – dar Boga.

22 września

MAURYCY, żołnierz i męczennik (zm. ok. 290)

Był prawdopodobnie dowódcą legionu tebańskiego, który stacjonował na terenie dzisiejszej Szwajcarii. Zażądano od nich złożenia ofiary bóstwom rzymskim, a kiedy jako chrześcijanie odmówili, zostali otoczeni wojskiem i zdziesiątkowani. Stało się to około 290 roku za panowania cesarza Dioklecjana.

Św. Maurycy odbierał szczególną cześć w cesarstwie niemieckim. Cesarze podczas koronacji otrzymywali do ręki jego włócznię. Otton III odbywając w roku 1000 pielgrzymkę do grobu św. Wojciecha w Gnieźnie, podarował tę włócznię królowi Bolesławowi Chrobremu. Jest ona przechowywana w skarbcu katedry wawelskiej.

Maurycy – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Maurus*.

JONASZ, męczennik (III w.)

Czczony we Francji męczennik o tym imieniu pozostaje kimś bliżej nie znanym. Nie wiemy niczego pewnego ani o jego życiu, ani o okolicznościach śmierci. Tradycja utrzymuje, że był uczniem i towarzyszem pracy misyjnej św. Dionizego, który przybył w 250 roku do Galii i został pierwszym biskupem Paryża.

Jonasz – hebr. *jona* – gołąb.

23 września

TEKLA, dziewica i męczennica (I w.)

Bardzo dawny i powszechny jej kult zdaje się wskazywać na autentyczność postaci, chociaż w wielu żywotach biografia tej świętej upiększona została licznymi legendami. Tekla pochodziła z rodziny pogańskiej, a wiarę przyjęła słuchając nauk św. Pawła apostoła. Złożyła ślub dziewictwa i posługiwała wraz z innymi niewiastami św. Pawłowi podczas jego podróży misyjnych. Po śmierci Apostoła zamieszkała w Antiochii (Syria), gdzie została pojmana i rzucona dzikim zwierzętom. Na obrazach jest przedstawiana w otoczeniu lwów.

Tekla – grec. *Theós* – Bóg i *kléos* – sława. Mająca sławę od Boga.

LINUS, papież i męczennik (zm. ok. 76)

Był następcą św. Piotra na Stolicy Apostolskiej i kierował Kościołem w latach 67–76. Tradycja jemu przypisuje wprowadzenie zwyczaju nakrywania głowy przez kobiety wchodzące do kościoła. Nie znamy dnia ani okoliczności jego męczeństwa. Pochowany został przy grobie św. Piotra.

Linus (Lin) – imię mitologiczne o nie wyjaśnionej etymologii.

24 września

GERARD, biskup i męczennik (ok. 980–1046)

Urodził się około 980 roku w Wenecji. W młodym wieku wstąpił do zakonu benedyktynów w rodzinnym mieście. Po ukończeniu studiów został nawet opatem tego klasztoru. Podczas pielgrzymki do Ziemi Świętej na skutek uszkodzenia statku znalazł się na Węgrzech (sięgały one wówczas do Adriatyku). Przez pewien czas przebywał na dworze króla św. Stefana. Ponieważ pragnął służyć Bogu w samotności, opuścił dwór i w latach 1023–1030 żył jako pustelnik. W tym czasie powstawały na Węgrzech nowe biskupstwa, do obsadzenia których szukano ludzi godnych tego stanowiska. Gerard (z węgierska Gellert) został mianowany biskupem w Csanad. Szczegóły jego pasterzowania nie są dokładnie znane. Wiadomo jedynie, że po śmierci króla św. Stefana (1038) wybuchły wewnętrzne zamieszki, wywołane przez ludzi związanych z religią pogańską. Biskup Gerard został podstępnie schwyty i zrzucony ze stromego zbocza do Dunaju. Miejsce to nazwano Górą św. Gellerta. Wystawiono na niej pomnik męczennika, do którego często przychodzą mieszkańcy Budapesztu.

Gerard – germ. *ger* – oszczep i *hard* – odważny. Mężny wojownik.

HERMAN KALEKA, brat zakonny (1013–1054)

Urodził się 18 lipca 1013 roku w Altshausen (Niemcy) w rodzinie hrabiowskiej. Prawdopodobnie od urodzenia był ułomny i nie mógł się swobodnie poruszać. Oddany został przez rodziców do opactwa benedyktyńskiego w Reichenau. Tu ujawniły się jego zdolności umysłowe. Nie mogąc oddawać się pracy fizycznej, rozpoczął studia.

Zdobył w ten sposób ogromną wiedzę i miał wielu uczniów. Należał do najbardziej wykształconych ludzi tamtych czasów. Pozostawił po sobie wiele dzieł, z których najważniejsze to *Kronika, czyli historia wydarzeń od początku chrześcijaństwa*. Zajmował się również naukami ścisłymi: matematyką, geometrią i astronomią. Objawił talent muzyczny jako kompozytor wielu pieśni i hymnów religijnych, m.in. *Salve Regina*.

Zmarł dnia 24 września 1054 roku. Oddawany mu kult został zatwierdzony przez papieża Piusa IX w 1863 roku.

Herman – germ. *her* – wojsko i *mann* – człowiek. Mężny człowiek.

25 września

WŁADYSŁAW z GIELNIOWA, kapłan (ok. 1440–1505)

Pochodził z ubogiej rodziny mieszczańskiej. Urodził się około 1440 roku w Gielniowie. Po ukończeniu szkoły parafialnej udał się do Krakowa (1462), gdzie zapisał się do Akademii. W tym czasie wielu młodych ludzi wstępowało do zakonu bernardynów, sprowadzonego do Krakowa przez św. Jana Kapistrana (1453). Ogarnięty zapałem religijnym, Władysław przerwał naukę i został zakonnikiem. Brak wiadomości o jego życiu w tym czasie. Wiadomo natomiast, że w latach 1487–1499 pełnił urząd prowincjała i uczestniczył w kapitułach generalnych. Prowadził życie pełne umartwień, postów i biczowań. Stale nosił włosienicę. Spał na lichym sienniku, przykrywając się habitem. Jako przełożony szczególnie dbał o starszych wiekiem i chorych zakonników. Wyróżniał się żarliwym nabożeństwem do Męki Pańskiej i Matki Bożej. Układał wiele modlitw i pieśni w języku polskim. Ostatnie lata spędził w klasztorze warszawskim. Często głosił kazania i jego zasługą jest, że jako jeden z pierwszych czynił to w języku narodowym. Z tego powodu zajmuje poczesne miejsce w historii literatury. Dla jego gorliwości duszpasterskiej nazwano go „apostołem stolicy”.

Zmarł dnia 4 maja 1505 roku. Uroczyste przeniesienie jego relikwii nastąpiło 13 kwietnia 1572 roku w obecności nuncjusza papieskiego i króla Zygmunta Augusta. Czczony jest jako patron Polski i Litwy, a od 1962 roku również jako patron Warszawy.

W 1959 roku z kościoła św. Anny w Warszawie została skradziona trumienka z jego relikwiami, której dotychczas nie odnaleziono.

Władystaw – słow. *włodzi* – władać, panować i *staw* – sława. Sławny panowaniem.

KLEOFAS (I w.)

Jest postacią znaną z ewangelicznego zapisu św. Łukasza (24, 13–35) o dwóch uczniach idących do Emaus. W drodze przyłączył się do nich Chrystus, którego poznali dopiero przy łamaniu chleba, a posłyszane wyjaśnienia umocniły ich wiarę. Tradycja utrzymuje, że zginął śmiercią męczeńską i został pochowany na Górze Oliwnej w Jerozolimie.

Kleofas – grec. *kleopatros* – mający sławnego ojca, pochodzący ze sławnej rodziny.

26 września

KOSMA i DAMIAN, lekarze i męczennicy (zm. 303)

Byli rodzonymi braćmi, którzy przybyli z Arabii do Syrii, a następnie osiedlili się w Egei (Azja Mniejsza), aby lepiej poznać medycynę. Kierując się przykazaniem miłości bliźniego, ubogich leczyli za darmo. Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) zostali wtrąceni do więzienia. Kiedy nie zdołano ich zmusić torturami do wyrzeczenia się wiary, zostali ścięci mieczem w 303 roku.

Obydwaj męczennicy byli otaczani wielką czcią. O ich kulcie świadczą liczne kościoły noszące ich imię, wystawiane w Rzymie i Konstantynopolu.

Kosma – grec. *kosmos* – porządek świata, kosmos.

Damian – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznej bogini *Damii*.

TERESA od JEZUSA JORNET a IBARS, dziewica (1848–1897)

Urodziła się 9 czerwca 1848 roku w Aytona (Hiszpania). Po ukończeniu szkoły średniej zdobyła dyplom nauczycielski. Kilka razy wstępowała do różnych zgromadzeń zakonnych, aż znalazła swoje miejsce w zgromadzeniu założonym przez ks. Saturnina

Lopeza Novoa dla opieki nad kalekami i starcami. W 1872 roku została wybrana na przełożoną. Pod jej kierownictwem zgromadzenie zaczęło się szybko rozwijać, tak że musiano otwierać nowe domy. Od 1885 roku Zakon Małych Sióstr Opuszczonych Ubogich rozpoczął pracę w Afryce Południowej. Radością Teresy było, że zapotrzebowanie na pracę sióstr przerastało możliwości tej wspólnoty. Gdy umierała dnia 26 sierpnia 1897 roku, zakon liczył 1200 sióstr i prowadził 103 domy opieki.

Beatyfikował ją papież Pius XII w 1958 roku, a kanonizował papież Paweł VI w roku 1975. Obecnie zgromadzenie to liczy 4 tysiące sióstr i prowadzi 216 domów w 15 krajach.

Teresa – grec. *therasia* – łowczyni, polująca.

27 września

WINCENTY a PAULO, kapłan (1581–1660)

Urodził się 24 kwietnia 1581 roku w Ranguine (Francja). Po ukończeniu studiów w Dax i Tuluzie przyjął w 1600 roku święcenia kapłańskie. W Paryżu zetknął się z nędzą materialną i moralną ludzi zamieszkujących najuboższe dzielnice. Zrobiło to na nim ogromne wrażenie. W 1617 roku złożył ślub poświęcenia życia pracy dla ubogich. Kilka zaledwie lat pracował jako proboszcz parafii, bowiem główne swe powołanie widział w głoszeniu misji i rekolekcji. Wraz ze skupionymi wokół siebie podobnymi zapaleńcami założył w 1625 roku Zgromadzenie Misjonarzy, które jeszcze za jego życia dotarło do Polski i Włoch. Rekolekcjami głoszonymi dla kapłanów i kleryków przyczynił się do ewangelicznego odnowienia duchowości kleru. W trosce o ubogich powołał Bractwo Pań Miłosierdzia, z którego w 1633 roku powstało zgromadzenie szpitalne sióstr szarytek. Była to na tamte czasy wielka i nowoczesna instytucja charytatywna, niosąca pomoc rannym na polach bitew oraz ofiarom grasujących wówczas epidemii. Jego wielki talent organizacyjny, żarliwa miłość bliźnich oraz zastosowanie zasad ewangelicznych w konkretnym życiu zapewniły mu miejsce w gronie najwybitniejszych świętych.

Zmarł dnia 27 września 1660 roku w Paryżu. Beatyfikował go papież Benedykt XIII w 1729 roku, a kanonizował papież Klemens XII

w 1737 roku. Czczony jest jako patron dzieł miłosierdzia. Do Polski Misjonarze św. Wincentego a Paulo zostali sprowadzeni w 1651 roku przez Marię Ludwikę, żonę króla Jana Kazimierza. Założyli oni wiele szpitali i domów opieki. Zawdzięczamy im również powstanie nabożeństwa gorzkie żale.

Wincenty – łac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

28 września

WACŁAW, król i męczennik (ok. 907–ok. 929)

Urodził się około 907 roku jako syn Wratisława I, księcia Czech. Duży wpływ na jego wychowanie miała babka, św. Ludmiła. Po śmierci ojca objął władzę, którą wykorzystywał, aby umocnić chrześcijaństwo i zjednoczyć liczne księstwa w jeden organizm państwowy. Wznosił kościoły i klasztory, troszczył się o ubogich, których niejednokrotnie sam zbierał po ulicach, wiele czasu spędzał na modlitwie. Tradycja podaje, że osobiście uprawiał winorośl i pszenicę, aby dostarczać do kaplicy zamkowej wino i mąkę na hostie. Napotykał jednak trudności w postaci odradzającego się pogaństwa, które popierała jego matka Drahomira i młodszy brat Bolesław. Właśnie Bolesław, powodowany żądzą władzy, rozkazał skrycie zamordować Waclawa. Stało się to dnia 28 września około 929 roku w Starym Bolesławcu podczas uroczystości poświęcenia kościoła. Niemal od momentu jego męczeństwa zaczęto czcić Waclawa jako świętego. Jest uznawany za patrona Czech.

Waclaw – z czes. – ktoś wielki sławą.

HELIODOR, biskup i męczennik (III/IV w.)

Podczas wojen persko-rzymskich Heliodor został wprowadzony z miasta Fanek nad Eufratem przez króla perskiego Sapora. Na żądanie kapłanów pogańskich chrześcijan wyłączono z gromady jeńców, aby ich zmusić do porzucenia wiary, obiecując im w zamian dobre warunki życia. Z około 300 osób jedynie 25 uległo namowom. Pozostali ponieśli śmierć męczeńską, wśród nich Heliodor.

Heliodor – grec. *helios* – słońce i *doron* – dar. Dar słońca.

TYMON, arcybiskup (ok. 1040–1102)

Urodził się około 1040 roku w rycerskiej rodzinie bawarskiej. W młodości wstąpił do zakonu i został nawet opatem (1077). Jako zwolennik reform gregoriańskich w Kościele został powołany na urząd biskupa Salzburga (1090). Uczestniczył w synodzie w Placencji (1095). Podczas zamieszek politycznych pomiędzy księstwami niemieckimi dostał się do niewoli. Po udanej ucieczce postanowił uczestniczyć w wyprawie krzyżowej, ale wkrótce dnia 28 września 1102 roku zmarł.

Tymon – od imienia *Tymoteusz* (grec. *timé* – cześć i *Theos* – Bóg).

29 września

MICHAŁ, GABRIEL, RAFAŁ, archaniołowie

MICHAŁ, archanioł

W Piśmie św. nazwany jest „wielkim księciem” (Dn 12, 1) i pogromcą Smoka-szatana (Ap 12, 7). Czczony jest jako szczególny patron Kościoła i opiekun chroniący przed wszelkimi złymi duchami. Od starożytności chrześcijańskiej zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie ku jego czci stawiano liczne kościoły. Jego pomocy wzywają umierający wierząc, że towarzyszy on duszom zmarłych na sąd Boży.

Michał – hebr. *mika-el* – któż jak nie Bóg.

GABRIEL, archanioł

Najbardziej znany jest z dwóch wydarzeń opisanych w Ewangelii: ukazania się kapłanowi Zachariaszowi, aby mu oznajmić o narodzeniu syna, św. Jana Chrzciciela, oraz zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie, że została wybrana na Matkę Zbawiciela (Łk 1, 1–80). Uważany jest za szczególnego opiekuna Świętej Rodziny: on to wyjaśnia św. Józefowi dziewicze macierzyństwo Maryi (Mt 1, 18–24), ostrzega przed niebezpieczeństwem ze strony Heroda (Mt 2, 13), a następnie poleca wrócić z wygnania w Egipcie (Mt 2, 19–21). Niektórzy są zdania, że to właśnie Gabriel pocieszał Chry-

stusa w Ogrójcu (Łk 22, 43) i był obecny przy Zmartwychwstaniu (Mt 28, 2–7) oraz Wniebowstąpieniu (Dz 1, 10).

Czczony jest jako patron pracowników telekomunikacji.

Gabriel – hebr. *geber* – silny mąż i *El* – Bóg. Bóg moją siłą.

RAFAŁ, archanioł

Znany z Księgi Tobiasza jako posłany przez Boga towarzysz podróży Tobiasza i uzdrowiciel jego chorego ojca. Ujawniając swoją osobę powiedział: „Ja jestem Rafał, jeden z siedmiu aniołów, którzy stoją w pogotowiu i wchodzą przed majestat Pański” (Tb 12, 15).

Czczony jest jako patron podróżnych i chorych.

Rafał – hebr. *Rapha'el* – Bóg uzdrawia.

30 września

HIERONIM, kapłan i doktor Kościoła (ok. 345–419)

Urodził się około 345 roku w Strydonie (Jugosławia) w rodzinie chrześcijańskiej. Studia odbył w Rzymie, a zdobyta wiedza stawiała go w rzędzie najznakomitszych uczonych. W młodości pędził życie lekkie i swobodne, ale bez większych nadużyć. Na życzenie rodziny rozpoczął karierę urzędniczą. Nie znamy powodu, dla którego postanowił poświęcić się Bogu. W latach 370–373 znalazł się w szeregach duchowieństwa, a następnie odbył podróż do Syrii. Tu uczył się języka hebrajskiego i prowadził życie pokutne. W 377 roku przyjął święcenia kapłańskie i rozpoczął tłumaczenie na język łaciński niektórych dzieł greckich pisarzy chrześcijańskich. Przez pewien czas przebywał w Rzymie (382–384), gdzie skupiał wokół siebie elitę intelektualną miasta. Papież św. Damazy (zm. 384) zlecił mu pracę nad łacińskim przekładem Pisma św. Hieronim po śmierci papieża, zniechęcony ludzką zazdrością, udał się do Betlejem, gdzie założył wspólnotę zakonną. Tu właśnie powstało dzieło jego życia – łacińskie tłumaczenie całego Pisma św. nazwane Wulgatą, które dzięki swej doskonałości stało się urzędowym tekstem całego Kościoła.

Hieronim jest ponadto autorem wielu komentarzy biblijnych, kalendarza imion występujących w Piśmie św., pism apologetycznych w obronie wiary, żywotów świętych, kazań i listów.

Zmarł dnia 30 września 419 roku. Relikwie św. Hieronima zostały przeniesione do Rzymu.

Hieronim – grec. *hierós* – święty i *ónyma* – imię. Noszący święte imię.

GRZEGORZ OŚWIECICIEL, biskup (zm. ok. 328)

Był synem księcia Armenii, Onaga. Podczas mordu dokonanego na całej jego rodzinie, dwuletniego Grzegorza ocaliła piastunka, uciekając z nim do Cezarei Kapadockiej (Turcja). Dla zachowania ciągłości rodu Grzegorz ożenił się i miał dwóch synów: św. Arista-gesa i św. Wertanesa. Żona z młodszym synem poświęciła się na służbę Bogu. Grzegorz powrócił wobec tego do Armenii, ale podczas prześladowania chrześcijan został uwięziony na 13 lat. Sława jego świętości była duża, a kiedy uzdrowił władcę kraju, odzyskał wolność, a nawet domagał się zaprowadzenia religii chrześcijańskiej. Przyjął święcenia kapłańskie i biskupie oraz zorganizował hierarchię kościelną. Czczony jest jako patron Armenii.

Grzegorz – łac. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

FRANCISZEK BORGIASZ, kapłan (1510–1572)

Urodził się 28 października 1510 roku w Gandii (Hiszpania). Otrzymał staranne wykształcenie, rozpoczął karierę dworską i doszedł do stanowiska wicekróla Katalonii (1539–1543). Utrzymywał przyjazne kontakty ze św. Ignacym Loyolą, założycielem zakonu jezuitów. Owdowiawszy w 1546 roku, postanowił wstąpić do tego zakonu. Stało się to pewnego rodzaju sensacją tamtych czasów. Z polecenia papieża Piusa V Franciszek Borgiasz agitował na wielu dworach europejskich w celu organizowania krucjaty przeciwko Turkom. Doprowadziła ona do zwycięstwa wojsk chrześcijańskich w bitwie morskiej pod Lepanto (1571). Franciszek Borgiasz pozostawił wiele pism religijnych. Zmarł w Rzymie dnia 30 września 1572 roku. Beatyfikował go papież Urban VIII (1624), a kanonizował papież Klemens X (1671).

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

PAŹDZIERNIK

TERESA * REMIGIUSZ * ROMAN * JAN * KAN
DYDA * FRANCISZEK * PLACYD * FLORA *
IGOR * BRUNO * JUSTYNA * SERGIUSZ * PE
LAGIA * WALERIA * WINCENTY * DIONIZY *
PAULIN * GEREON * ALEKSANDER * EDWIN
* SERAFIN * EDWARD * TEOFIL * KALIKST *
RADZYM-GAUDENTY * DOMINIK * TERESA
* GERARD * JADWIGA * MAŁGORZATA *
IGNACY * ŁUKASZ * PIOTR * JAN * PAWEŁ *
JAN * JAKUB * URSZULA * CELINA * KORDU
LA * JAN * SEWERYN * ANTONI * DYMITR *
EWARYST * SABINA * SZYMON * JUDA TA
DEUSZ * WOLFGANG * ALFONS *

PAŹDZIERNIK

1 października

TERESA od DZIECIĄTKA JEZUS, dziewica (1873–1897)

Urodziła się 2 stycznia 1873 roku w Alençon (Francja) w rodzinie bardzo religijnej. Od czwartego roku życia nie miała matki, a jej wychowaniem zajmował się ojciec i starsze rodzeństwo. Rodzina zamieszkała teraz w Lisieux. Teresa po śmierci matki za swoją Opiekunkę obrała Maryję i Jej powierzyła całe życie. Można podziwiać, że w takim małym dziecku znalazło się tyle dojrzałej wiary. W 1884 roku przystąpiła do I Komunii św. i bierzmowania. Od tego momentu umacniało się w niej postanowienie pozyskania dla Boga wszystkich grzeszników. Tęskniła wprost za modlitwą, a radości i rozrywki, tak przecież naturalne dla wieku dziecięcego, nie interesowały jej zupełnie.

Gdy skończyła 15 lat, postanowiła wstąpić do karmelitanek. Ze względu jednak na młody wiek i wątłe zdrowie odmówiono jej prośbie. Nie pomogły interwencje u miejscowego biskupa ani nawet osobiście wyrażona prośba podczas audiencji u papieża Leona XIII. Dopiero po roku otworzyła się przed nią furta upragnionego klasztoru. Z pamiętników Teresy poznajemy drogę, jaką szła do doskonałości. Zaśraz na początku życia zakonnego określiła swój cel: „Chcę być świętą”. W 1889 roku przywdziała habit i otrzymała imię Teresa od Dzieciątka Jezus. Uczyniła wtedy drugie postanowienie: „Chcę zbawiać dusze, a przede wszystkim modlić się za kapłanów”. Wytknięty sobie cel realizowała w jednym z najsurowszych zakonów. W 1890 roku złożyła uroczyste śluby.

Dojrzałość duchowa i świętość życia sprawiły, że powierzono jej stanowisko mistrzyni nowicjatu. Życie zakonne nie było dla niej

łatwe, gdyż przez dłuższy czas była wyjątkowo surowo traktowana przez przełożoną, która chciała nagiąć młodą dziewczynę do rygoru klasztornego. Teresa musiała również znosić wiele wymówek od chorej i kalekiej zakonnicy, której usługiwała. Te wszystkie doświadczenia i krzyże przyjmowała z prawdziwą radością, widząc w nich okazję upodobnienia się do cierpiącego Chrystusa.

Najcięższą jednak ofiarą, jaką miała złożyć, była jej choroba. Na rok przed śmiercią ujawniły się oznaki zaawansowanej gruźlicy, wówczas nieuleczalnej. Cierpiała ataki wysokiej gorączki, osłabienie, kaszel i krwotoki. Najgorsze były okresy duszności, podczas których miała odczucie zbliżającej się śmierci. Pomimo choroby spełniała nadal wszystkie zleczone sobie obowiązki. Do szpitalika odeszła dopiero na dwa miesiące przed śmiercią. Coraz bardziej cierpiała podczas powtarzających się ataków kaszlu i duszności. Do jednej z sióstr powiedziała wówczas: „Trzeba cierpienia zaznać, aby je zrozumieć. Brak powietrza, duszenie to potworna męka”. Przed śmiercią obiecała, że z nieba będzie zsyłała na ziemię „deszcz róż”.

Zmarła dnia 30 września 1897 roku. Kanonizował ją papież Pius XI w 1925 roku. Czczona jest jako patronka misji, gdyż w ich intencji ofiarowała Bogu wszystkie cierpienia.

Teresa – grec. *therasia* – łowczyni, polująca.

REMIGIUSZ, biskup (ok. 436–ok. 533)

Urodził się około 436 roku w Laon (Francja). Matką jego była św. Cilinia. Ukończył studia, zdobywając gruntowną wiedzę, która zapewniła mu wysoką pozycję wśród ówczesnego duchowieństwa. W 458 roku został wyświęcony na biskupa Reims. Doprowadził do przyjęcia chrztu przez króla Chlodwiga, rozpoczynając tym chrystianizację Francji. Założył także kilka nowych biskupstw.

Zmarł około 533 roku. Relikwie jego spoczywają w katedrze w Reims.

Remigiusz – łac. *remigium* – wiosło. Człowiek wyrabiający wiosła.

ROMAN HYMNOGRAF, diakon (zm. ok. 560)

Wiadomości o jego życiu są bardzo skąpe. Urodził się w Emessie (Syria) w rodzinie pogańskiej. Dopiero jako młodzieniec przyjął chrzest. Poświęcił się na służbę Bogu i będąc diakonem osiadł w Bej-

rucie (Liban). Po kilku latach przeniósł się do Konstantynopola. Zasłynął talentem poetyckim, układając ponad tysiąc hymnów i pieśni religijnych. Uważany jest za największego poetę Kościoła greckiego.

Zmarł w Konstantynopolu około 560 roku i został pochowany w kościele Najświętszej Maryi Panny.

Roman – łac. *Romanus* – człowiek z Rzymu (od nazwy własnej *Roma* – Rzym).

2 października

ANIOŁOWIE STRÓŻE

Aniołowie według nauki Kościoła są duchami stworzonymi przez Boga dla Jego chwały i posługiwania ludziom. Na podstawie tradycji odróżnia się dziewięć chórów anielskich. Aniołowie przewyższają ludzi potęgą umysłu i mocą woli. Aniołów mających zleconą opiekę nad ludźmi nazywa się aniołami stróżami. W Piśmie św. znajdujemy wyjaśnienie ich roli: „Aniołom dał rozkaz o tobie, aby cię strzegli na wszystkich twych drogach” (Ps 90, 11). Naukę o aniołach potwierdza cała tradycja chrześcijańska. Według niej każdy człowiek ma swojego specjalnego anioła stróża. Katechizm soboru trydenckiego naucza: „Ojciec niebieski w drodze, po której zdążamy do ojczyzny niebieskiej, powierzył dozór nad każdym z nas aniołom, abyśmy ich pomocą i przezornością osłonięci, unikali zdradzieckich sideł zastawionych przez nieprzyjaciół i odparli ich ciężkie napaści, byśmy pod ich wodzą szli prostą drogą”.

W Polsce na Jasnej Górze powstało w XVIII wieku bractwo aniołów stróżów.

TEOFIL zob. 13 października.

3 października

JAN z DUKLI, kapłan (1414–1484)

Urodził się w Dukli prawdopodobnie w 1414 roku w rodzinie mieszczańskiej. O jego młodości wiemy bardzo mało, ale tradycja utrzymuje, że prowadził życie pustelnicze obok Góry Gergowej.

Miejsce to, położone kilka kilometrów od Dukli, upamiętnione zostało przez wybudowanie kapliczki. W 1435 roku Jan opuścił pustelnię i wstąpił do franciszkanów w Krośnie. W zakonie powierzano mu różne funkcje, m.in. gwardiana we Lwowie. Wiedziony pragnieniem doskonalszego życia, uprosił pozwolenie na przeniesienie się do bernardynów, którzy zachowywali surowszą regułę. Zasłynął jako kaznodzieja ludowy. Pod koniec życia utracił prawie wzrok, a także władzę w nogach.

Zmarł we Lwowie dnia 29 września 1484 roku. W powszechnej opinii uważano go za świętego. Papież Klemens XII w 1733 roku zaliczył go w poczet błogostawionych. W 1946 roku relikwie bł. Jana zostały przewiezione do Polski i obecnie znajdują się w kościele zakonnym w Dukli.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

KANDYDA, męczennica rzymska

Wzmiankę o niej znajdujemy w starożytnych spisach męczenników. Podobnie udokumentowany jest jej wczesny kult. Poza tym niczego pewnego o jej życiu nie wiadomo. Tradycja utrzymuje, że była żoną męczennika Artemiusza, a ich córka Paulina także została umęczona za wiarę.

Kandyda – łac. *candida* – jasnowłosa.

4 października

FRANCISZEK z ASYŻU, diakon (1182–1228)

Franciszek Bernardone urodził się w 1182 roku w Asyżu (Włochy) w rodzinie zamożnego kupca. Odznaczał się niezwykłymi uzdolnieniami, z natury był bardzo wrażliwy, szczery i wielkoduszny. W młodości prowadził wesołe życie towarzyskie z rówieśnikami. Dwukrotnie próbował rzemiosła rycerskiego, ale nie osiągnął na tym polu sukcesów. Przełomowym momentem w jego życiu stała się modlitwa w kościele, podczas której usłyszał głos Chrystusa: „Franciszku, idź i napraw mój Kościół”.

Zrozumiał to polecenie dosłownie, gdyż istotnie był w Asyżu kościółek św. Damiana znajdujący się w ruinie. Przystąpił do jego

naprawy, zbierał kamienie i prosił ludzi o ofiary. Dla ojca, bogatego kupca, żebraczy styl życia syna był nie do zniesienia. Ponieważ nie pomagały tłumaczenia i wzywianie do opamiętania, urzędowo go wydziedziczył (1206).

Od tej pory Franciszek z jeszcze większym zapałem przystąpił do odbudowywania świątyni, a także do pielęgnowania chorych. Przywdział zgrzebny habit przepasany sznurem, do ręki wziął kij i wędrując po mieście i jego okolicach, nauczał ludzi prawd wiary. U jednych wywoływało to zdumienie, u innych powodowało refleksję nad własnym życiem. Opinie były różne. Uważano go za dziwaka, pomyłeńca, ale także widziano w nim świętego.

Pomału skupiali się wokół niego uczniowie, wśród których znalazł się Piotr Cattani, doktor prawa, i Bernard, zamożny kupiec. W 1208 było już przy Franciszku 12 uczniów, którzy nazwali się Braćmi Mniejszych. Żyli naśladując Chrystusa w ubóstwie i pokorze. Obchodząc miasteczka i wioski nawoływali do pokuty. Aby uzyskać zatwierdzenie swojej działalności, Franciszek udał się z braćmi do Rzymu. Papież Innocenty III miał w tym czasie proroczy sen, w którym widział jakiegoś człowieka odzianego w brązowy habit, jak podciera walącą się ścianę bazyliki na Lateranie. W proszącym o zatwierdzenie zakonu Franciszku papież rozpoznał postać ze snu. Tak więc w 1209 roku franciszkanie uzyskali aprobatę Stolicy Apostolskiej, a Franciszek został wyświęcony na diakona.

Nowy zakon szybko się powiększał. W 1211 roku założono klasztor w Bolonii. W tym czasie w Asyżu według reguły franciszkańskiej św. Klara powołała do życia zgromadzenie dla niewiast. Siostry przez modlitwę i pokutę wypraszały łaskę nawrócenia dla grzeszników.

Dzieło Franciszka rozpowszechniało się i zdobywało nowych zwolenników. Niemal całe Włochy zostały usiane klasztorami Braci Mniejszych. Zakon wysyłał misjonarzy do Niemiec, Anglii, Francji, a nawet do Maroka. Franciszek wziął udział w soborze laterańskim (1215), na którym zaprzyjaźnił się ze św. Dominikiem. W 1221 roku zrealizowana została myśl dostosowania reguły zakonnej do życia ludzi świeckich. Powstał III zakon, tzw. tercjarze.

Franciszek wywarł wielki wpływ na duchowość chrześcijańską nie tylko swoich czasów. Przyczynił się do ożywienia życia religijnego, a franciszkanizm pozostaje ciągle aktualnym ruchem w Kościele, promieniującym Bożą radością i dobrocią.

Na dwa lata przed śmiercią Franciszek otrzymał stygmaty, czyli znaki męki Chrystusa. Był to pierwszy przypadek w dziejach mistyki chrześcijańskiej.

Franciszek zmarł 4 października 1228 roku w Asyżu, każąc się przed skonaniem położyć na gołej ziemi. Papież Grzegorz IX w dwa lata później dokonał uroczystej kanonizacji „Biedaczyny z Asyżu”.

Franciszek pozostawił po sobie wielkie dzieło, jakim jest zakon franciszkański. Dał on Kościołowi czterech papieży, około stu kardynałów i około 3 tysięcy biskupów oraz niezliczoną wprost liczbę świętych. Św. Franciszek stał się najpopularniejszą postacią całego świata. Do dzisiejszego dnia fascynuje ona swoją niezwykłością.

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

5 października

PLACYD, pustelnik (zm. 1248)

Pochodził z rodziny wieśniaczej. Urodził się w Rodio (Włochy). Nie mając możliwości uczęszczania do szkoły, zdobywał wiedzę przez kontakty z zakonnikami. Od młodości wiele pielgrzymował niemal po całej Europie. Osiadł jako pustelnik na Monte Corno. Aby uniknąć ciekawości ludzkiej, często zmieniał miejsce pobytu. Pod koniec życia zgodził się, aby zamieszkało przy nim kilkunastu uczniów, z którymi wybudował klasztor. Zorganizowaną wspólnotę zakonną podporządkował cystersom.

Zmarł dnia 12 czerwca 1248 roku.

Placyd – łac. *placidus* – łagodny, dobrotliwy.

FLORA z BEAULIEU, dziewica (zm. 1347)

Urodziła się w rodzinie szlacheckiej w Owerni (Francja). Mając 14 lat wstąpiła do klasztoru w Beaulieu. Głębokie życie religijne doprowadziło ją do mistycyzmu. Rozważając mękę Chrystusa doznawała nadprzyrodzonych ekstaz.

Zmarła po przewlekłej chorobie w 1347 roku.

Flora – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznej bogini kwiatów i wiosny *Flory*.

IGOR, książę (zm. 1147)

Pochodził z rodziny kniazów kijowskich i był potomkiem św. Włodzimierza. W 1146 roku objął władzę w Księstwie Kijowskim. Po klęsce poniesionej w bitwie z Izasławem zrezygnował z tronu i został mnichem. Obawa przeciwników politycznych, że Igor może powrócić do władzy, sprawiła, że po roku został porwany z klasztoru i w okrutny sposób zamordowany. W 1150 roku ciało jego przeniesiono do Czernihowa, gdzie czczono go jako świętego.

Igor – ruska forma imienia staronordyckiego, oznaczającego kogoś czujnego.

RAJMUND zob. 7 stycznia i 31 sierpnia.

6 października

BRUNO z KOLONII, opat (1030–1101)

Urodził się około 1030 roku w Kolonii (Niemcy). Po zdobyciu wykształcenia we Francji powrócił do rodzinnego miasta, gdzie w 1055 roku przyjął święcenia kapłańskie. Biskup Reims (Francja) zaprosił go do prowadzenia szkoły katedralnej. Obowiązek ten Bruno pełnił przez 20 lat (1056–1076), troszcząc się o wysoki poziom nauczania. Pod jego kierownictwem szkoła ta stała się jedną z najświetniejszych uczelni i wydała wielu znakomitych ludzi, m.in. papieża bł. Urbana II. Pomimo szacunku, jakim się cieszył, i sukcesów w pracy Bruno tęsknił za życiem w samotności i modlitwie. Ponadto jako człowieka szczerego i na wskroś uczciwego raziło go spotykane karierowiczostwo. W 1083 roku opuścił Reims i przy poparciu swego dawnego ucznia, św. Hugona, biskupa Grenoble, założył pustelnię zwaną Kartuzją. Przy zbudowanym kościółku zaczęli gromadzić się uczniowie, dając początek surowemu zakonowi kartuzów. Po sześciu latach Bruno został wezwany do Rzymu na doradcę swego dawnego ucznia, papieża Urbana II. We Włoszech założył nową pustelnię, w której osadził część zakonników. Na usilne nalegania został zwolniony przez papieża i mógł wrócić do umiłowanego życia zakonnego.

Zmarł dnia 6 października 1101 roku. Kult jego zatwierdził papież Leon X w 1514 roku.

Bruno – germ. *bruno* – brunatny, ciemny.

ARTUR – imię literackie o rodowodzie celtyckim (*art* – niedź-wiedź i *ur* – młody).

7 października

NAJŚWIĘTSZA MARYJA PANNA RÓŻAŃCOWA

Uroczystość ta jest związana z bractwami różańcowymi, które zakładał bł. Alan de la Roche (1428–1475). Modlitwie różańcowej przypisywano uproszenie zwycięstwa nad flotą turecką w bitwie pod Lepanto (1571). Święto ustanowił papież Grzegorz XIII w 1572 roku.

JUSTYNA z PADWY, dziewica i męczennica (zm. 304)

Według tradycji pochodziła ze znakomitego i bogatego rodu. Podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) została pojmana i uwięziona. Namiestnik Maksymian starał się ją namówić do porzucenia wiary, a gdy to się nie udało, została ścięta mieczem dnia 7 października 304 roku. Po ustaniu prześladowań (IV w.) na jej grobie wybudowano kaplicę, zamienioną później na kościół.

Justyna – łac. *justus* – sprawiedliwy.

SERGIUSZ i BAKCHUS, męczennicy (III/IV w.)

Sergiusz i Bakchus należą do bardzo popularnych świętych Wschodu. Poświęcono im wiele świątyń i obrazów. Mieli być podobno żołnierzami czy nawet oficerami wojsk pogranicznych nad Eufratem. Podczas prześladowania chrześcijan Bakchusa zasieczono żelaznymi biczami, a Sergiusza ścięto mieczem.

Sergiusz – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Sergia*.

8 października

PELAGIA, męczennica (zm. ok. 311)

Żyła w Antiochii (Syria). Kiedy podczas prześladowania przyszli żołnierze, by ją aresztować, poprosiła o chwilę czasu na przygotowanie się do drogi. Obawiając się utraty dziewictwa, wyszła na dach

i skoczyła na ulicę, ponosząc śmierć. Powszechna opinia uznała ją za męczennicę. Sławił ją w kazaniu św. Jan Chryzostom.

Pelagia – grec. *pelagia* – morska.

BRYGIDA zob. 1 lutego i 23 lipca.

WALERIA, dziewica (ok. VII w.)

Wspominana razem z siostrą Polleną i bratem, biskupem Litfardem. Prowadziła w okolicy Honnecourt (Francja) życie poświęcone modlitwie i praktykom pokutnym. Bliższych wiadomości o jej życiu nie posiadamy.

Waleria – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Valeria*.

9 października

WINCENTY KADŁUBEK, biskup (1155-1160–1223)

Urodził się w latach 1155–1160 we wsi Karwów koło Opatowa w rodzinie rycerskiej. Po studiach w Paryżu albo w Bolonii powrócił do Krakowa jako jeden z nielicznych Polaków szczącących się tytułem uniwersyteckim magistra. Prawdopodobnie wówczas przyjął święcenia kapłańskie (1189). Na dworze Kazimierza Sprawiedliwego pełnił funkcję kanclerza. Kierował również szkołą katedralną. W tym czasie rozpoczął pisać dzieło swego życia – *Kronikę polską*. Po śmierci księcia Kazimierza (1194) objął kolegiatę w Sandomierzu. Dzięki poparciu prymasa Henryka Kietlicza, który widział w nim najlepszego sprzymierzeńca w przeprowadzeniu reform życia kościelnego, został mianowany biskupem krakowskim (1208).

Diecezję rządził krótko, ale dokonał wiele. Brał czynny udział w synodach i zjazdach przygotowujących i wprowadzających zamierzone reformy, popierał rozwój życia zakonnego, zwłaszcza cystersów, hojnie uposażał kościoły i klasztory. Uczestniczył w soborze laterańskim (1215), na którym wystąpił z własnymi propozycjami przygotowanymi na zjazdach duchowieństwa. Sobór ten wprowadził obowiązek dorocznej spowiedzi i komunii wielkanocnej, sprecyzował przepisy odnośnie do sakramentu małżeństwa i celibatu duchownych.

Po powrocie z soboru Wincenty zapragnął zająć się własnym uświęceniem i dlatego złożył rezygnację z biskupstwa (1218). Ostatnie lata życia spędził w klasztorze cystersów w Jędrzejowie. Mając około 70 lat, opromieniony sławą biskupią i naukową, z całą pokorą przybył boso do klasztoru i upadł na ziemię, prosząc o przyjęcie do wspólnoty zakonnej. Zachowywał regułę jak zwyczajny braciszek, a wymagała ona wstawania na nocne modlitwy, przestrzegania bardzo surowych postów oraz pracy fizycznej. W zaciszu klasztornym ukończył ostatnią księgę *Kroniki*.

Zmarł dnia 8 marca 1223 roku w opinii świętości. Grób jego był licznie odwiedzany przez dostojników świeckich i duchownych. Beatyfikował go papież Klemens XIII w 1764 roku.

Bł. Wincenty wszedł do literatury narodowej jako pierwszy polski historyk.

Wincenty – łac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

DIONIZY, biskup (zm. 258)

Imię jego wymieniają najstarsze spisy biskupów Galii (Francja) z IX i X wieku. Był pierwszym biskupem Paryża. Podczas prześladowań za panowania cesarza Waleriana, które było skierowane głównie przeciwko hierarchii, został w 258 roku ścięty.

Dionizy – imię greckie pochodzące od imienia mitycznego boga *Dionizosa*.

10 października

PAULIN z YORKU, arcybiskup (zm. 644)

Należał do grupy misjonarzy wysłanych w 601 roku przez papieża Grzegorza Wielkiego do Anglii. Ochrzcił króla Northumbrii, Edwina, który później został świętym, i jego dwór. Prowadząc pracę misyjną budował kościoły i sprowadzał kapłanów. Od 632 roku rozpoczęły się jednak walki wewnętrzne, spowodowane reakcją pogaństwa. Dzieło Paulina uległo niemal całkowitemu zniszczeniu, a on sam schronił się do Kentu.

Zmarł dnia 10 października 644 roku.

Paulin – imię pochodzące od imienia *Paweł* (łac. *paulus* – mały).

GEREON, męczennik (IV w.)

Należy do grona męczenników sławnej legii tebańskiej, którzy zginęli w odwet za odmowę złożenia ofiary bóstwom pogańskim. Stało się to w pobliżu Kolonii (Niemcy) w połowie IV wieku. Na grobie męczennika w późniejszych czasach wzniesiona została świątynia.

Gereon – hebr. *ger* – twierdza, warownia.

11 października

ALEKSANDER SAULI, biskup (1534–1592)

Urodził się 15 lutego 1534 roku w Mediolanie (Włochy). Od dzieciństwa wyróżniał się wśród rówieśników pobożnością i skromnością. W młodzięcym wieku złożył ślub dozgonnej czystości. Po ukończeniu studiów na uniwersytecie w Padwie wstąpił w rodzinnym mieście do zakonu barnabitów. W 1566 roku został wyświęcony na kapłana. Kontynuował studia na uniwersytecie w Pawii, zakończone uzyskaniem doktoratu. Na tej uczelni był potem przez pewien czas profesorem. Nie zaniedbywał jednakże posługi duszpasterskiej, głosząc kazania, spowiadając i ucząc katechizmu.

Gdy miał 33 lata, wybrano go na przełożonego generalnego. Na tym stanowisku dbał o utrzymanie karności we wspólnotce, zreformował regulamin nowicjatu i zakładał nowe klasztory. Papież Pius V w 1570 roku powołał go na urząd biskupa korsykańskiej diecezji Aleria. Swoją gorliwością Aleksander odnowił zaniedbane tu życie religijne. Przede wszystkim otworzył seminarium, w którym dbał o należyte wykształcenie i przygotowanie duszpasterskie duchowieństwa, wprowadził zalecenia soboru trydenckiego, zapewnił opiekę religijną marynarzom, chorym i pielgrzymom. Troszczył się o należyte prowadzenie katechizacji dzieci. Wytrwałą pracą doprowadził do zaniechania tak powszechnego tu zwyczaju *vendetty*, czyli zemsty rodowej.

Papież Grzegorz XIV przeniósł go pod koniec życia na stolicę biskupią do Pawii, miasta jego młodości, studiów i pracy profesorskiej. Został tu przyjęty z ogromnymi honorami. Odbywając wizytacje pasterskie, zapadł na febrę i zmarł 11 października 1592 roku.

Beatyfikował go papież Benedykt XIV w 1742 roku, a kanonizował papież św. Pius X w 1904 roku. Relikwie spoczywają w kryształowej trumnie w katedrze w Pawii.

Aleksander – grec. *alékso* – broń i *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna. Broniący mężów.

12 października

EDWIN, król (zm. 633)

Lata młodości spędził na wygnaniu. Po odzyskaniu władzy w Northumbrii (Anglia) w 617 roku musiał ustawicznie odpierać ataki sąsiednich władców. Sprzymierzył się z królem Kentu, św. Etelbertem, który dał mu za żonę swoją córkę, św. Etelburę. Chrzest przyjął Edwin z rąk św. Paulina (627). Wspierał gorliwie jego poczynania misyjne, sprowadzając misjonarzy i fundując kościoły. Niestety, królestwo jego najechali pogańscy Walijszycy. W decydującej bitwie pod Hatfield Edwin zginął wraz z synem, a w kraju odżyło pogaństwo. Potomność uznała Edwina za obrońcę chrześcijaństwa. Relikwie jego spoczywają w opactwie w Whitby.

Edwin – germ. *ed* – dostatek, majątek i *win* – przyjaciel. Przyjaciel swojej posiadłości (kraju).

SERAFIN, brat zakonny (1540–1604)

Urodził się w 1540 roku w Montegranaro (Włochy) w ubogiej rodzinie. Jako dziecko był wątły i mało zaradny. Początkowo pasł owce u sąsiada, a następnie pomagał bratu przy murarce. Brat traktował go brutalnie, popychał, wyśmiewał i nie dawał należnego mu zarobku. Kiedyś podczas pracy Serafin przysłuchiwał się, jak gospodyni czytała książkę religijną. Lektura ta zrobiła na nim duże wrażenie. Postanowił pomimo sprzeciwu rodziny wstąpić do zakonu kapucynów.

Przez całe życie zakonne był furtianem i kwestarzem. Budował wszystkich wielką pokorą, duchem modlitwy i pokuty. Miłował – jak św. Franciszek – całą przyrodę, widząc w każdym stworzeniu brata lub siostrę. Nie umiał czytać ani pisać, ale Bóg ubogacił go mądrością i wielką gorliwością. Posiadał dar godzenia zwaśnionych. Często był przenoszony do innych klasztorów i wówczas zabierał

swój węzełek i szedł na wskazane mu miejsce. Zdobywał wszędzie sympatię ludzi, tak że niejednokrotnie władze miejskie interweniowały u przełożonych, chcąc go zatrzymać.

Zmarł nagle w klasztorze w Ascoli dnia 12 października 1604 roku. Pogrzeb jego stał się wielką manifestacją. Do grobu skromnego zakonnika przychodziły pielgrzymki, a wielu ludzi otrzymywało nadzwyczajne łaski.

Beatyfikował go papież Benedykt XIII w 1729 roku, a kanonizował papież Klemens XIII w 1767 roku.

Serafin – hebr. *serāphim* – płonący, gorliwy.

13 października

EDWARD, król (1003–1066)

Razem z ojcem Etelredem II, królem Anglii, musiał uciekać do Francji podczas najazdu Duńczyków (1014). Powrócił do ojczyzny dopiero w 1041 roku i koronował się na króla. Okazał się dobrym administratorem. Kraj szybko podźwignął ze zniszczeń, a ludzie zaczęli żyć coraz dostatniej. Życzliwie ustosunkowany do Kościoła, wspierał klasztory i budował świątynie. Jego dziełem jest założenie opactwa westminsterskiego. Wobec poddanych był sprawiedliwy, wspierał ubogich i chorych. Tradycja podaje, że często gościł na swoim zamku żebraków. Będąc na wygnaniu złożył ślub czystości, w którym wytrwał do końca życia. Zmarł 5 stycznia 1066 roku otoczony szacunkiem i powszechną miłością obywateli. Jest głównym patronem Anglii. Kanonizował go papież Aleksander III w 1166 roku.

Edward – germ. *ed* – posiadłość, majątek i *wart* – opiekun, stróż. obrońca dziedzictwa.

TEOFIL z ANTIOCHII, biskup (zm. ok. 185)

Pochodził ze wschodniej Syrii, a chrzest przyjął będąc już dorosłym. Piastował godność biskupa Antiochii jako szósty pasterz na tej stolicy. Pozostawił po sobie dziełko *Do Autolika*, w którym wyłożył podstawowe zasady wiary chrześcijańskiej, a także wskazał na błędy pogaństwa.

Teofil – grec. *Theos* – Bóg i *philos* – przyjaciel. Przyjaciel Boga.

14 października

KALIKST I, papież i męczennik (zm. 222)

Pochodził z rodziny niewolników i służył w Rzymie u chrześcijanina Karpofora. Po pewnym czasie został obdarowany wolnością. Oskarżony o wyznawanie wiary chrześcijańskiej, odbywał karę ciężkich robót w kopalni na Sardynii. Dzięki wstawiennictwu wpływowych ludzi został uwolniony, a papież św. Zefiryn mianował go zarządcą cmentarza rzymskiego. W tym czasie Kalikst przyjął święcenia diakona. Z powierzonych sobie obowiązków wywiązywał się sumiennie, a nawet powiększył teren cmentarza, który później nazwano cmentarzem św. Kaliksta. W 217 roku kler rzymski i wierni wybrali go na papieża. Broniąc czystości wiary Kalikst potępił herezję adopcjan, którzy negowali Bóstwo Chrystusa. On również wprowadził zwyczaj obchodzenia tzw. dni kwartalnych (suchedni). Był także fundatorem bazyliki Matki Bożej na Zatybrzu. Śmierć męczeńską poniósł dnia 14 października 222 roku podczas zamieszek wywołanych przez pogan. Tradycja utrzymuje, że został wrzucony do studni.

Kalikst – grec. *kállistos* – bardzo dobry.

RADZYM-GAUDENTY, biskup (960-970-ok. 1006)

Był przyrodnim bratem św. Wojciecha, któremu stale towarzyszył. Urodził się pomiędzy 960 a 970 rokiem w Libicach. Wspólnie ze św. Wojciechem przybył w 988 roku do Rzymu, gdzie obaj wstąpili do zakonu benedyktynów. Prawdopodobnie Radzym-Gaudenty otrzymał tu święcenia kapłańskie. Brał udział w wyprawie św. Wojciecha do kraju Prusów (996–997) i był świadkiem jego męczeńskiej śmierci. W 999 roku otrzymał sakrę biskupią, a po słynnym zjeździe gnieźnieńskim (1000) został pierwszym biskupem tej metropolii. Tradycja przypisuje mu sprowadzenie do Polski zakonu kamedułów i osadzenie ich na zachodnich terenach kraju z zadaniem prowadzenia misji. Jest autorem pierwszego żywotu św. Wojciecha.

Zmarł w 1006 roku. Kult jego przysłoniła cześć oddawana św. Wojciechowi.

Gaudenty – łac. *gaudens* – radosny.

DOMINIK OPANCERZONY (LORICATUS), pustelnik
(ok. 1000–1060)

Urodził się około 1000 roku. Pragnieniem rodziców było, aby został kapłanem i jak głosi tradycja, uprosili pewnego biskupa, ofiarując mu kozłą skórę, aby wyświęcił ich syna. Kiedy Dominik dowiedział się, że jego święcenia zostały „kupione”, przeżył moment duchowego załamania. Zaprzestał spełniania funkcji kapłańskich i schronił się w pustelni w Luceolum (Włochy). Około 1042 roku przyłączył się do wspólnoty św. Piotra Damoani. Prowadził życie niezwykle surowe: często się biczował, jadł tylko chleb i zioła, sypiał na klęcząco, a pod wierzchnim okryciem nosił włosiany pancerz (stąd przydomek Opancerzony). W 1050 roku został przełożonym wspólnoty pustelniczej w Suavicinum.

Zmarł nagle dnia 14 października 1060 roku.

Dominik – łac. *dominicus* – należący do Pana (Boga).

15 października

TERESA od JEZUSA z AVILI, dziewica i doktor Kościoła
(1515–1582)

Urodziła się 28 marca 1515 roku w Avili (Hiszpania). Od wczesnego dzieciństwa objawiała skłonności do życia religijnego. W 1530 roku została oddana na wychowanie siostronom augustiankom, ale na skutek choroby po dwóch latach wróciła do domu. W młodości pasjonowała ją lektura pism św. Hieronima, pod których wpływem powzięła postanowienie wstąpienia do zakonu. Pokonała sprzeciw ojca i w 1535 roku zgłosiła się w Avili do karmelitanek. Początkowo ciężko chorowała i zdawało się, że będzie musiała opuścić klasztor, jednak po czterech latach stan jej zdrowia uległ poprawie. Głębokie życie wewnętrzne wkrótce doprowadziło ją do wyżyn doznań mistycznych.

W 1560 roku przeżyła straszną wizję piekła, po której złożyła ślub wybierania w życiu tego, co doskonalsze. Narodziła się w niej myśl zreformowania życia zakonnego. Nie bez oporów ze strony przełożonych, ale po uzyskaniu zatwierdzenia papieża Piusa IV, założyła nowy klasztor według pierwotnej, surowej reguły (1562).

W tym czasie pisała dzieła ascetyczne: *Sprawozdania duchowe*, *Drogi doskonałości*, *Podniety miłości Bożej*. Jej autorytet jako mistrzyni życia wewnętrznego sprawił, że uzyskała pozwolenie od generała zakonu na zakładanie nowych klasztorów. Dla reformy klasztorów męskich pozyskała św. Jana od Krzyża, który obok niej stał się drugim filarem odnowy zakonu karmelitańskiego.

Należy podziwiać gorliwość i energię, z jaką umiała przeciwstawić się napotykanym trudnościom, a jednocześnie głęboką wiarę w pomoc Opatrzności Bożej.

Wyczerpana surowym życiem, a także licznymi podróżami, zmarła dnia 4 października 1582 roku w Alba de Tormes. Beatyfikował ją papież Paweł V w 1614 roku, a kanonizował papież Grzegorz XV w 1622 roku. Dla głębokiej wiedzy i zasług w pogłębianiu życia religijnego została przez papieża Pawła VI ogłoszona doktorem Kościoła (1970).

Teresa – grec. *therasia* – łowczyni, polująca.

GERARD MAJELLA, brat zakonny (1726–1755)

Urodził się 23 kwietnia 1726 roku w Muro Lucano (Włochy). Po śmierci ojca pracował jako krawiec, a następnie był lokajem biskupa w Lacedonii. W 1749 roku wstąpił do założonego niedawno zakonu redemptorystów, pokonując uprzednio sprzeciw rodziny. Jako brat zakonny spełniał różne czynności: szył ubrania, pomagał w kuchni i zakrystii, zarządzał klasztornym dobytkiem. Prowadził życie głęboko religijne, pełne umartwień, a Bóg obdarzył go charyzmatem czytania w sumieniach, uzdrawiania, rozmnażania żywności, a nawet bilokacji (przebywania jednocześnie w dwóch miejscach).

Zmarł na skutek choroby dnia 16 października 1755 roku. Beatyfikował go papież Leon XIII w 1893 roku, a kanonizował papież św. Pius X w 1904 roku.

Gerard – germ. *ger* – oszczep i *hard* – mężny. Mężny wojownik.

16 października

JADWIGA ŚLĄSKA, księżna (ok. 1179–1243)

Pochodziła z książęcego niemieckiego rodu. Urodziła się około 1179 roku w Andechs (Bawaria). W dzieciństwie otrzymała bardzo gruntowne wykształcenie. W 1190 roku poślubiła polskiego księcia Henryka Brodatego, panującego na Śląsku, a także w innych dzielnicach. Wspólnie z mężem sprawowała rządy, dbając, aby były korzystne dla nowej ojczyzny i sprawiedliwe. Bardzo szybko nauczyła się języka polskiego i przyjęła polskie zwyczaje. Dwór książy wyróżniał się dobrymi obyczajami i religijnością.

Jadwiga zastąpiła jako opiekunka ludzi ubogich i chorych. W czasie klęsk żywiołowych osobiście nadzorowała rozdawanie im ziarna i mięsa z zapasów dworskich. Razem z mężem troszczyła się o budowanie świątyń i klasztorów, a istniejące hojnie uposażała. Przy swoim dworze założyła pracownię szat liturgicznych, z której wyszło wiele znakomitych dzieł sztuki sakralnej. Największą jej fundacją był kościół i klasztor w Trzebnicy koło Wrocławia (1202). Przy fundowanych klasztorach lub kościołach zawsze zakładała domy opieki dla podróżnych i bezdomnych. Jako współrządną Księstwem Śląskim dbała o interesy Polski (m.in. sprzeciwiła się oddaniu Niemcom ziemi lubuskiej). Upowszechniała również kult św. Stanisława, biskupa i męczennika. Po śmierci męża (1238) wstąpiła do klasztoru w Trzebnicy, gdzie prowadziła życie pełne wyrzeczeń i umartwień. Praktykowała surowe posty (jadła dwa razy dziennie, powstrzymując się od mięsa i nabiału), biczowania, nosiła włosienicę.

Zmarła dnia 14 października 1243 roku, ciesząc się powszechną opinią świętości.

Kanonizował ją papież Klemens IV w 1267 roku. W dzień wspomnienia Jadwigi Śląskiej został wybrany na papieża pierwszy Polak – ksiądz kardynał Karol Wojtyła, Jan Paweł II (16 X 1978). W pierwszą rocznicę swego wyboru ofiarował on do bazyliki w Trzebnicy kielich mszalny i świecę paschalną.

Jadwiga – germ. *hadu* – walka i *wig* – walka. Ta, która walczy.

MAŁGORZATA MARIA ALACOQUE, dziewica (1647–1690)

Urodziła się 22 lipca 1647 roku w Lauthecour (Francja). Gdy miała osiem lat, straciła ojca i od tego czasu wiele cierpiała od opiekującej się nią rodziny. W 1671 roku wstąpiła do zakonu wizytek w Paray-le-Monial. Zgromadzenie to w sposób szczególny pielęgnowało nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu przez wieczyste adoracje. Bóg wybrał Małgorzatę na swoją powiernicę. Od 1673 roku miała kilka objawień, w których Chrystus ukazał jej swoje gorejące miłością serce. Powierzył jej również zadanie szerzenia nabożeństwa pierwszych piątków miesiąca i udzielił specjalnej obietnicy łaski dobrej śmierci dla wszystkich, którzy chociaż jeden raz odprawią nowennę pierwszych piątków miesiąca.

Zmarła po krótkiej chorobie dnia 16 października 1690 roku. Beatyfikował ją papież Pius IX w 1864 roku, a kanonizował papież Benedykt XV w roku 1920.

Małgorzata – grec. *margaritēs* – perła.

17 października

IGNACY ANTIOCHEŃSKI, biskup i męczennik (zm. ok. 107)

Należy do najwspanialszych postaci starożytności chrześcijańskiej. Legenda utrzymuje, że był on tym dzieckiem, które Chrystus postawił przed apostołami, gdy mówił: „Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego” (Mt 18, 3). Lata jego młodości są nieznane. Pojawił się w historii Kościoła jako trzeci biskup Antiochii (Syria). Podczas prześladowania chrześcijan za cesarza Trajana (53–117) został skazany na rozszarpanie przez dzikie zwierzęta. Wieziony do Rzymu pisał wiele listów do gmin chrześcijańskich. Odzwierciedla się w nich jego głęboka wiara, miłość do Kościoła, a także pragnienie męczeństwa, jako świadectwa danego Chrystusowi. Miał wówczas około 80 lat. Prawdopodobnie w 107 roku podczas wielkich igrzysk został wraz z innymi wyznawcami wyprowadzony na arenę cyrku rzymskiego, gdzie rozszarpały go zwierzęta.

Ignacy – łac. *ignis* – ogień (żarliwy).

18 października

ŁUKASZ, ewangelista (I w.)

Według świadectwa św. Pawła był z pochodzenia poganinem, a z zawodu lekarzem (Kol 4, 14). Dołączył się do Apostoła około 50 roku w Troadzie podczas drugiej podróży misyjnej. Od tej pory niemal stale towarzyszył św. Pawłowi aż do jego śmierci (2 Tm 4, 11). Jest autorem Ewangelii i Dziejów Apostolskich. Tradycja widzi w nim jednego z uczniów idących do Emaus, którym ukazał się Chrystus. Łukaszowi przypisywane jest namalowanie obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, ale nie zostało to historycznie udokumentowane. Nauczał na terenie Grecji, gdzie zmarł w wieku 84 lat. Relikwie, przewiezione z Konstantynopola, znajdują się od 899 roku w Padwie. Łukasz czczony jest jako patron lekarzy i służby zdrowia.

Łukasz – łac. *lucius* – światły, oświecony.

PIOTR z ALKANTARY, kapłan (1499–1562)

Urodził się w 1499 roku w Alkantarze (Hiszpania) w rodzinie burmistrza. Mając zaledwie 16 lat ukończył studia na uniwersytecie w Salamance i wstąpił do zakonu bernardynów. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1524 roku. Pełniąc urząd gwardiana klasztorów w Bajadóz i Placencji, wyróżniał się ogromną surowością życia. Wkrótce powierzono mu stanowisko prowincjała nad wszystkimi klasztorami w Hiszpanii i Portugalii. Król Jan III wybrał go na swego spowiednika. Jako przełożony Piotr dążył do przywrócenia w zakonie ducha pierwotnej surowości. Sam żył jak pokutnik: spał cztery godziny na dobę w postawie siedzącej, przez cały rok chodził boso i zachowywał ustawiczny post. Pozostawał w wielkiej przyjaźni ze św. Teresą z Avili, reformatorką zakonu karmelitańskiego. Tradycja podaje, że po swojej śmierci ukazał się tej świętej i powiedział: „O, szczęśliwa pokuto, która wyjednałaś mi łaskę chwały niebieskiej”.

Zmarł dnia 18 października 1562 roku, powtarzając słowa psalmu: „Ucieszyła mnie wieść pożądana, pójdziemy do domu naszego Pana” (Ps 122, 1). Pozostawił po sobie wiele dzieł ascetycznych. Beatyfikował go papież Grzegorz XV w 1627 roku, a kanonizował w 1669 roku papież Klemens IX.

Piotr – grec. *petra* – skała, opoka.

19 października

JAN de BREBEUF i towarzysze męczennicy (zm. 1649)

Pochodził z francuskiej rodziny rycerskiej. Urodził się 25 marca 1593 roku w Condesur-Vire. W 1617 roku wstąpił do zakonu jezuitów. Po odbyciu studiów teologicznych (1621–1625) został wyświęcony na kapłana i na własną prośbę skierowany na misje do Kanady. Kilkuletnia praca wśród Indian nie przynosiła zamierzonych rezultatów. Darzono go wprawdzie życzliwością, ale nie przyjmowano głoszonej przez niego wiary. Znosił z bohaterstwem trudne warunki życia i dalekie podróże. Na domiar złego wybuchła epidemia dziesiątkująca miejscowe szczepy. Wywołało to niechęć do misjonarzy, których uważano za sprawców nieszczęścia. W tej sytuacji Jan zdobył się na heroiczny akt ofiarowania swego życia i cierpienia w intencji nawrócenia pogan. Bóg przyjął jego ofiarę. Pomału zaczęła wzrastać liczba miejscowych chrześcijan ze szczepu Huronów. Niestety, piękne dzieło zniszczył najazd Irokezów. Dnia 16 marca 1649 roku napadli oni na wioski objęte pracą misyjną. W okrutny sposób mordowali chrześcijan, a zwłaszcza misjonarzy. Jan i jego towarzysze zostali spaleni żywcem.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

PAWEŁ od KRZYŻA, kapłan (1694–1775)

Urodził się dnia 3 maja 1694 roku w Ovadzie (Włochy). Od młodości szukał okazji, aby służyć Bogu. Początkowo, jako żołnierz, walczył z Turkami, ale zrozumiał, że Opatrzność wyznała mu inne zadanie. Dzięki poparciu biskupa Alessandrii usunął się do pustelni w Casteluzzo, gdzie prowadził życie pokutne, a jednocześnie układał regułę zakonną (1720). Stopniowo zaczęli gromadzić się przy nim naśladowcy, z którymi po uzyskaniu zezwolenia papieża Benedykta XIII Paweł założył w Orbetello zakon pasjonistów w 1737 roku. Zakonnicy podejmowali pracę w szpitalach oraz głosili misje ludowe. W 1771 roku powstało żeńskie zgromadzenie pasjonistek. Paweł stał się apostołem nabożeństwa do Męki Pańskiej i wywarł duży wpływ na życie religijne swoich czasów.

Zmarł dnia 18 października 1775 roku, pozostawiając po sobie drobne dziełka religijne oraz ponad dwa tysiące listów. Beatyfikował go (1853) i kanonizował (1867) papież Pius IX.

Paweł – łac. *paulus* – mały, drobny.

20 października

JAN KANTY, kapłan (1390–1473)

Urodził się 24 czerwca 1390 roku w Kętach (Krakowskie). W zachowanym spisie studentów Akademii Krakowskiej znajduje się jego nazwisko, wpisane w 1413 roku. Jan Kanty rozpoczął wówczas studia filozoficzne, które ukończył w 1418 roku uzyskując tytuł magistra. Prawdopodobnie w tym czasie przygotowywał się do przyjęcia święceń kapłańskich. Przez osiem lat (1421–1429) kierował szkołą klasztorną w Miechowie, a następnie podjął wykłady w Akademii Krakowskiej, które prowadził do końca życia. Pragnienie szerzenia wiedzy sprawiło, że będąc profesorem i mając 40 lat, zaczął studiować teologię. Liczne zajęcia sprawiły, że ukończył ją dopiero po 13 latach. W ten sposób, posiadając dwa stopnie naukowe, Jan Kanty stał się na długie wieki najbardziej wykształconym z polskich świętych.

Wyróżniał się ogromną pracowitością w przepisywaniu różnych dzieł. Ubogacił tym polską kulturę. Jego rękopisy liczą ponad 18 tysięcy stron.

Sam prowadził życie skromne i ubogie, ale chętnie wspomagał niezamożnych studentów, rozdając im zarobione pieniądze. Znany był także z prawdomówności i unikania wszelkiej obmowy. Na temat jego dobroci krąży wiele legend, ale przecież mają one oparcie w autentycznym sposobie jego życia. Kiedy przychodził do niego żebrak, Jan Kanty witał go słowami: „Chrystus przychodzi” – i zawsze ustępował mu swojego miejsca. Zmarł dnia 24 grudnia 1473 roku otoczony powszechnym szacunkiem, miłością i czcią. Pochowany został w krakowskim kościele św. Anny. Beatyfikował go papież Innocenty XI w 1680 roku, a kanonizował papież Klemens XIII w roku 1767. Jan Kanty jest czczony jako główny patron archidiecezji krakowskiej. Za swego patrona obrali go profesorowie i studenci.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

21 października

JAKUB STRZEMIĘ, biskup (zm. 1409)

Pochodził prawdopodobnie z rodziny mieszczańskej zamieszkałej w ziemi krakowskiej. W młodości wstąpił do zakonu franciszkanów i związał się z grupą wędrownych misjonarzy. Pracowali oni na terenie Rusi i Wołoszczyzny. Przez kilka lat Jakub pełnił funkcję przełożonego klasztoru we Lwowie. Z zachowanych dokumentów wynika, że był człowiekiem roztropnym, gorliwym w pracy apostołskiej i autentycznie świętobliwym. Zapewne dla tych przymiotów *Stolica Apostolska* mianowała go w 1391 roku arcybiskupem Halicza.

Diecezja, której został pasterzem, znajdowała się w stadium organizacji, dlatego Jakub kierował nią z lwowskiego klasztoru, mając do pomocy zaledwie kilka osób. Przed wszystkim odbył wizytację, zapoznając się ze stanem życia religijnego i zachęcając do budowy nowych świątyń. Poważny problem duszpasterski stanowiło prawosławie, obejmujące swym wpływem większość zamieszkałej na tych terenach ludności. Arcybiskup nie ustawał w werbowaniu nowych zastępów misjonarzy, rekrutujących się szczególnie z rodzin zakonnych. Cieszył się wielkim zaufaniem u króla Władysława Jagiełły, który obdarzył go godnością senatora. Był żarliwym czcicielem Najświętszego Sakramentu i Matki Bożej i oba te nabożeństwa gorąco propagował.

Zmarł dnia 20 października 1409 roku i został pochowany we Lwowie w kościele franciszkanów. Kult jego zatwierdził papież Pius VI w 1790 roku. W 1945 roku relikwie Jakuba Strzemię przewieziono do Tarnowa, a następnie do Lubaczowa (1966).

Jakub – hebr. *Jaaqob* – niech Bóg strzeże.

URSZULA, dziewica i męczennica (IV w.)

Należy do popularnych świętych, ale o jej życiu wiemy bardzo niewiele. Prawdopodobnie była córką króla Bretanii. We wczesnej młodości złożyła ślub dziewictwa, chcąc służyć jedynie Bogu. Kiedy chciano ją wydać za mąż, wspólnie ze swymi towarzyszkami uciekła statkiem. Przy ujściu Renu statek został zagarnięty przez Hunów. Urszula i towarzyszące jej dziewczęta poniosły śmierć męczeńską.

Po odparciu najazdu ciała ich zostały pochowane w Kolonii. Urszula czczona jest jako patronka tego miasta, a ponadto uniwersytetów w Paryżu (Sorbona) i w Wiedniu.

Urszula – łac. *ursa* – niedźwiedzica.

CELINA, małżonka (zm. ok. 458)

Była matką św. Remigiusza, biskupa Reims (Francja). Zmarła około 458 roku, ciesząc się opinią świętości.

Celina – łac. *caelum* – niebo. Pragnąca nieba.

22 października

KORDULA, dziewica i męczennica (IV w.)

Należała do grona towarzyszek św. Urszuli (zob. 21 października). Widząc ich męczarnie, zdołała się ukryć. Na drugi dzień jednak sama zgłosiła się do prześladowców, wyznając wiarę. Poniosła śmierć męczeńską jako ostatnia z całej grupy.

Kordula – łac. *cordus* – późno urodzony.

DONAT zob. 30 kwietnia.

23 października

JAN KAPISTRAN, kapłan (1386–1456)

Urodził się 24 czerwca 1386 roku w Capestrano (Włochy). W młodości ukończył studia prawnicze na uniwersytecie w Perugii. Podczas wojny pomiędzy prowincjami włoskimi dostał się do niewoli. Przebywając w ciężkim więzieniu rozmyślał o przemijającej chwale doczesnych zaszczytów i stanowisk. W więzieniu objawił mu się św. Franciszek z Asyżu, który go zachęcał, aby po uwolnieniu wstąpił do zakonu. Wykupiony z niewoli, Jan został zakonnikiem i rozpoczął działalność jako wędrowny misjonarz (1417). Temu posłannictwu pozostał wierny do końca życia. Jan Kapistran należy do najświetniejszych kaznodziejów średniowiecza. W wędrownkach

misyjnych przemierzył całą Europę. Do Polski przybył w 1454 roku na zaproszenie króla Kazimierza Jagiellończyka. Przebywał tu osiem miesięcy, a owocem jego działalności było powstanie dwóch klasztorów: w Krakowie i w Warszawie. Głoszone przez niego kazania wywoływały wszędzie niezwykle ożywienie religijne i budziły powołania zakonne. Głównym celem jego pracy było doprowadzenie do krucjaty przeciwko zagrożeniu tureckiemu. Przyczynił się do zwycięstwa odniesionego w bitwie pod Belgradem (1456), gdzie osobistym męstwem zagrzewał do boju. W dziejach zakonu uważany jest za współzałożyciela (obok św. Bernardyna) rodziny bernardyńskiej. Pozostawił po sobie wiele pism teologicznych i listów. Za życia nazywano go „apostołem Europy” i cudotwórcą.

Zmarł dnia 10 października 1456 roku w Uliok nad Dunajem. Kanonizował go papież Aleksander VII w 1690 roku.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

SEWERYN BOECJUSZ, filozof (475–524)

Urodził się około 475 roku w Rzymie jako syn senatora. Po śmierci ojca piastował urząd konsula. Fałszywie oskarżony przed królem Teodorykiem o planowanie spisku, został uwięziony i pozbawiony piastowanych godności oraz majątku. W wyniku zadawanych mu tortur zmarł w 524 roku. Pozostawił wiele przekładów dzieł filozofów greckich na język łaciński. Największą jednak sławę przyniosło mu własne dzieło *O pociesze z filozofii*, w którym dowodził, że jedynie w Bogu może człowiek odnaleźć pełnię szczęścia.

Kult oddawany Sewerynowi zatwierdził papież Leon XIII w 1883 roku.

Seweryn – łac. imię łacińskie utworzone od imienia *Severus*. Pochodzący od *Sewera*, syn *Sewera*.

24 października

ANTONI MARIA CLARET, biskup (1807–1870)

Urodził się 23 grudnia 1807 roku w Sallent (Hiszpania) w rodzinie tkacza. W młodości uczył się tkactwa i zapoznał się ze sztuką drukarską. Pragnąc poświęcić się na służbę Bogu, w wolnych chwi-

lach uczył się łaciny. Pokonawszy trudności materialne, wstąpił do seminarium duchownego w Vich (1829), po którego ukończeniu otrzymał święcenia kapłańskie (1835). Praca na parafii nie była jednak jego powołaniem. Ostatecznie uzyskał zgodę swego biskupa na działalność kaznodziei ludowego. Jako misjonarz diecezjalny głosił nauki na odpustach, rekolekcjach i misjach parafialnych. Widząc potrzebę szerszego oddziaływania, otworzył w Barcelonie drukarnię (1847), w której wydawał czasopisma i broszury religijne. W tym czasie założył też kilka stowarzyszeń religijnych, angażujących ludzi świeckich do apostołstwa. W 1849 roku powstało z jego inicjatywy zgromadzenie Misjonarzy Niepokalanego Serca Maryi, zwane od nazwiska założyciela klaretynami. W nagrodę za gorliwą pracę apostołską został mianowany biskupem Santiago na Kubie. Diecezja ta przez 14 lat nie miała swojego pasterza, co w konsekwencji doprowadziło do obniżenia poziomu życia religijnego wiernych. Nowo mianowany biskup z właściwą sobie energią przystąpił do wizytacji parafii. Zakładał też nowe. Wprowadził obowiązek głoszenia dorocznych rekolekcji, a wreszcie zorganizował seminarium duchowne dla kształcenia kadr kapłańskich. Ponieważ zawsze brał w obronę ludzi pokrzywdzonych i wyzyskiwanych, naraził się miejscowym posiadaczom. Kilka razy dokonywano zamachu na jego życie, a raz spalono mu dom. Ta gwałtowna kampania doprowadziła do odwołania go do Hiszpanii (1857). Podczas rewolucji hiszpańskiej (1868) musiał uciekać do Rzymu. Rodzina zakonna założona przez niego znalazła schronienie we Francji.

Zmarł nagle dnia 24 października 1870 roku na skutek wylewu krwi. Pozostawił po sobie ponad 200 pism religijnych i olbrzymi dorobek wydawniczy. Jego dzieło prowadzi nadal powołane przez niego zgromadzenie. Relikwie spoczywają w kościele zakonnym w Vich. Beatyfikował go papież Pius XI w 1934 roku, a kanonizował papież Pius XII w 1950 roku.

Antoni – grec. *anthos* – kwiat.

25 października

WILHELMINA – żeńska forma od imienia *Wilhelm* (zob. 10 stycznia i 25 czerwca).

INGA – imię germańskie, nie potwierdzone w spisach świętych.

26 października

DYMITR z ROSTOWA, biskup (1651–1709)

Daniel Sawicz Tuptało urodził się w 1651 roku na Rusi Kijowskiej. Studiował w Akademii Kijowskiej, gdzie zdobył gruntowne wykształcenie. W 1668 roku wstąpił do klasztoru w Kijowie, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie (1675). Zastąpił jako znakomity kaznodzieja na Ukrainie, Białorusi i Litwie. Dziełem jego życia stało się opracowanie *Żywotów świętych*. Wzorował się na *Żywotach* Piotra Skargi, ale sięgnął także do innych źródeł. Dzięki poparciu cara Piotra Wielkiego został mianowany biskupem Rostowa (1702). Był niezwykle gorliwym pasterzem, dbającym o wykształcenie duchowieństwa, a także miłosiernym wobec ludzi biednych i niešťczęśliwych. Bronił prawdy o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny i szerzył nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu. Był wielkim czcicielem Najświętszego Serca Jezusowego. W jego naukach zaznaczył się ogromny wpływ św. Bonawentury i św. Piotra Kanizjusza, a także Tomasza a Kempis i Piotra Skargi.

Zmarł na kłęczniku podczas odmawiania codziennej modlitwy dnia 28 października 1709 roku.

Dymitr – grec. *demetrios* – wiejski, rolniczy.

EWARYST, papież i męczennik (97–ok. 107)

Był czwartym z kolei następcą św. Piotra. Zginął około 107 roku podczas prześladowania za panowania cesarza Trajana.

27 października

SABINA, męczennica (II w.)

Była żoną patrycjusza rzymskiego Walentyna. Wiarę chrześcijańską poznała za pośrednictwem św. Serafii, dziewicy i męczennicy. Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza

Hadriana poniosła śmierć męczeńską. Relikwie jej czaszki są przechowywane w katedrze poznańskiej.

Sabina – łac. *Sabinus* – pochodzący z rodu *Sabinów*.

IWONA zob. 23 maja.

28 października

SZYMON i JUDA TADEUSZ, apostołowie (I w.)

SZYMON

Ewangelie wymieniają jego imię trzykrotnie: Mt 10, 4; Mk 3, 18 i Łk 6, 15. Nosił przydomek Kananejczyk, czyli Gorliwy. Niczego pewnego o jego losach nie wiemy. Tradycja utrzymuje, że głosił naukę Chrystusa w Babilonii i Persji. Miał ponieść śmierć męczeńską przez przecięcie piłą. Relikwie jego znajdują się w Rzymie w bazylice św. Piotra.

Szymon – hebr. *shimon* – Bóg wysłuchał.

JUDA TADEUSZ

Wymieniany jest w ewangelicznych spisach apostołów, a także w opisie Ostatniej Wieczerzy (J 14, 22). Był spokrewniony z Chrystusem i dlatego nazywano go „bratem Pańskim” (Mt 13, 55; Łk 6, 16). Tradycja podaje, że głosił Chrystusa w Libii i Persji wspólnie ze św. Szymonem. Tam też poniósł śmierć męczeńską. Pozostawił jeden list zaliczany do ksiąg Nowego Testamentu. Kult jego rozpowszechnił się w bardzo wielu krajach. Juda Tadeusz czczony jest jako patron w sprawach beznadziejnych.

Z dniem obu tych apostołów związane są przysłowia ludowe: „Kiepski rok zapowiada, gdy na Szymona pada”, „Na Szymona i Judy przeszły w polu trudy”, „Na Szymona i Judę trza opatrzyć budę”.

Juda – hebr. *Jehuda* – godny czci.

29 października

FELICJAN zob. 9 czerwca.

30 października

ZENOBIA – żeńska forma od imienia *Zenobiusz* (zob. 20 lutego).

PRZEMYSŁAW zob. 13 kwietnia.

31 października

WOLFGANG, biskup (ok. 924–994)

Urodził się około 924 roku w Pfullingen (Niemcy). Od dzieciństwa posłany do szkoły, przez późniejsze studia zdobył gruntowne wykształcenie. W 956 roku prowadził szkołę katedralną w Trewirze i sprawował opiekę nad klerykami. Cesarz Otton I mianował go kanclerzem i protegował na biskupstwo. Wolfgang, zrażony panującym na dworze karierowiczostwem, postanowił wstąpić do klasztoru benedyktynów. Za namową swego przyjaciela, biskupa Augsburga św. Ulryka, przyjął święcenia kapłańskie i jako misjonarz udał się na Węgry. W 973 roku został mianowany biskupem Regensburga. Jako pasterz diecezji odbywał częste wizytacje parafii, zachęcając kapłanów do gorliwości duszpasterskiej. Osobiście głosił wiele kazań, dbał, aby w każdym mieście powstała szkoła parafialna, gromadził zbiory biblioteczne. Podczas zarazy w 987 roku nakazał otworzyć wszystkie śpichlerze i rozdawać biednym nagromadzone zapasy.

Zmarł podczas odprawiania mszy św. dnia 31 października 994 roku. Papież Leon IX w 1052 roku zezwolił na jego kult.

Wolfgang – germ. *wolf* – wilk i *gang* – stado, chód.

ALFONS RODRIGUEZ, brat zakonny (1533–1617)

Urodził się 25 lipca 1533 roku w Segowii (Hiszpania). W młodzięcym wieku studiował w kolegium jezuitów w Alcali, ale śmierć ojca i konieczność zajęcia się rodzinnym przedsiębiorstwem tekstylnym spowodowały, że przerwał naukę. Wstąpił w związek małżeński (1560) i doczekał się dwojga dzieci. Niestety, po siedmiu latach życia rodzinnej śmierć zabrała mu wszystkich bliskich. W tej sytuacji Alfons postanowił poświęcić się na służbę Bogu jako kapłan. Sprzedał rodzinny majątek i rozpoczął studia na uniwersytecie w Walencji. Okazało się jednak, że będąc już w starszym wieku nie może sobie poradzić z nauką. I w tym niepowodzeniu umiał dostrzec wolę Bożą. Zapukał do furty klasztoru jezuitów (1571) i poprosił o przyjęcie na brata zakonnego. Przez 36 lat pełnił obowiązki fur-tiana w Palmas (Majorka). Odznaczał się ogromną cierpliwością, życzliwością wobec interesantów, a przede wszystkim duchem pokuty i żarliwej modlitwy. Bóg obdarzył go darem kontemplacji i ekstaz. Dla wszystkich, a zwłaszcza dla kleryków zakonnych, był niedościgłym wzorem. W tym czasie zaprzyjaźnił się z klerykiem, który później zasłynął jako apostoł Murzynów amerykańskich. Był nim św. Piotr Klawer.

Zmarł dnia 30 października 1617 roku, a w jego pogrzebie uczestniczyli: wicekról, biskupi, duchowieństwo i tłumy ludzi. Beatyfikował go papież Leon XII w 1825 roku, a kanonizował papież Leon XIII w 1888 roku.

Alfons – germ. *al* – szlachetny i *funs* – szybki, chętny. Dążący do szlachetności.

LISTOPAD

MARCIN * HUBERT * SYLWIA * KAROL *
EMERYK * ELŻBIETA * ZACHARIASZ * LEO
NARD * MELANIUSZ * ERNEST * ENGELBERT
GOTFRYD * JOANNA * LUDWIK * LEON *
ANDRZEJ * MARCIN * TEODOR * JOZAFAT *
BENEDYKT * JAN * IZAAK * MATEUSZ *
KRYSTYN * SERAFIN * ROGER * ALBERT *
LEOPOLD * GERTRUDA * MAŁGORZATA *
EDMUND * ELŻBIETA * GRZEGORZ * ODON
* SALOMEA * MECHTYLDA * ANATOL *
EDMUND * RAFAŁ * GELAZY * CECYLIA *
BENIGNA * KLEMENS * KOLUMBAN * PRO
TAZY * KATARZYNA * ERAZM * LEONARD *
SYLWESTER * MAKSYM * JAKUB * STEFAN *
SATURNIN * ANDRZEJ *

LISTOPAD

1 listopada

WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

Uroczystość Wszystkich Świętych ustanowił papież Grzegorz IV w 835 roku. W Kościele katolickim oddawano cześć Osobom Trójcy Świętej: Ojcu, Synowi i Duchowi Świętemu. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa zaczęto czcić Matkę Bożą, którą sobór w Efezie (431) nazwał Bogarodzicą. W czasach wielkich i krwawych prześladowań rozwinął się kult męczenników. W 608 roku papież Bonifacy IV poświęcił im Panteon, dawną świątynię pogańską. Z czasem chrześcijanie zaczęli czcić również nie męczenników, uważając, że przez święte życie zasłużyli oni na nagrodę w niebie. Panteon nazywano wówczas „kościółem wszystkich świętych”. Święci są bohaterami Kościoła, a dla nas wzorami do naśladowania i orędownikami u Boga.

2 listopada

DZIEŃ ZADUSZNY

Uroczystość Dnia Zadusznego wprowadził w X wieku św. Odylon, opat z Cluny, który nakazał wszystkim podległym sobie klasztorom odprawiać wieczorem 1 listopada modlitwy za zmarłych zakonników. Zwyczaj ten wkrótce przyjął się w całym Kościele. Katechizm religii katolickiej naucza, że w chwili śmierci dusza ludzka zostaje osądzona przez Boga. Ponieważ dusze nie obarczone

grzechem śmiertelnym mają możliwość odpokutowania swych win w czyśćcu, my, żyjący, staramy się im przyjść z pomocą. Ulgę w pokucie czyścicowej i skrócenie odbywanej kary przynoszą: msza św., ofiarowana w ich intencji modlitwa, dobre lub pokutne uczynki. Nie tylko w Dniu Zaduszny, ale przez cały rok należy pamiętać o modlitwie za zmarłych.

3 listopada

MARCIN de PORRES, brat zakonny (1569–1639)

Urodził się 9 grudnia 1569 roku w Limie (Peru) jako nieślubny syn hiszpańskiego szlachcica Juana de Porres i Mulatki Anny Valasquez. W młodości rozpoczął studia medyczne, ale ich nie ukończył. Ostatecznie wykonywał zawód balwierza i chirurga. Pragnął zostać zakonnikiem, ale dominikanie w Limie nie chcieli go przyjąć ze względu na jego nieprawie pochodzenie. Pozostał jednak w klasztorze jako tercjarz, spełniając z ogromną pokorą najniższe posługi. Swoją postawą oraz głęboką pobożnością pozyskał uznanie społeczności zakonnej. Pozwolono mu rozpocząć nowicjat i złożyć śluby (1603); w ten sposób wszedł do rodziny dominikańskiej jako brat zakonny.

W klasztorze powierzono mu opiekę nad szpitalikiem, który obsługiwał również chorych z miasta. Marcin ze szczególną miłością leczył zgłaszających się Indian. Bóg obdarzył go wieloma nadprzyrodzonymi darami, jak: kontemplacja, prorocstwo, czytanie w ludzkich sumieniach. Zajęty w ciągu dnia, brat Marcin wiele godzin nocnych poświęcał modlitwie i adoracji Najświętszego Sakramentu. Praktykował uczynki pokutne: post i biczowanie. Podobnie jak św. Franciszek kochał świat przyrody. Zajmował się bezdomnymi psami, a nawet dokarmiał głodne myszy. Opowiadano, że kiedy gryzonie te rozmnożyły się w klasztorze i przełożeni czynili Marcinowi wyrzuty, że stało się to przez niego, miał on zwołać wszystkie myszy i wyprowadzić je na pole, z którego już nie powróciły do klasztoru. Czasem Marcin wędrował po mieście lub okolicy, zbierając ofiary na utrzymanie klasztoru i wspomaganie ubogich. Ilekroć spotykał się z ludźmi, zawsze przypominał im, aby troszczyli się o swoje zba-

wienie. Kiedyś gdy powracał do klasztoru obładowany żywnością, napadła go banda rozbójników. Marcin, doprowadzony do herszta, pozdrowił go uprzejmie i zapytał, czy może chwilę odpocząć. Na pytanie, czy wie, przed kim się znalazł, odpowiedział: „Wiem, bo dużo o tobie słyszałem. Dlatego tym bardziej cię proszę, abyś złożył ofiarę dla moich głodujących”. Herszt puścił go wolno, a na dodatek obdarował sakiewką z pieniędzmi.

Marcin znany był ze swojej wielkiej dobroci, a także daru uzdrawiania.

Zmarł dnia 3 listopada 1639 roku. Beatyfikował go papież Grzegorz XVI w 1837 roku, a kanonizował papież Jan XXIII w 1962 roku.

Marcin – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznego boga wojny *Marsa*.

HUBERT z TONGRES - MAASTRICHT, biskup (ok. 655–727)

Urodził się około 655 roku. Tradycja utrzymuje, że najpierw był żonaty i miał syna, św. Floryberta. W 704 roku został biskupem w Maastricht (Belgia). Po kilku latach przeniósł stolicę biskupią do Liège. Jako pasterz diecezji troszczył się o nauczanie prawd wiary i często zachęcał do gorliwego życia religijnego.

Legenda związana z jego życiem opowiada, że w młodości, gdy był jeszcze poganinem, spotkał podczas polowania jelenia z jaśniejącym między rogami krzyżem, który miał do niego przemówić, zachęcając do porzucenia błędów pogaństwa i poświęcenia się na służbę Bogu.

Zmarł dnia 30 maja 727 roku. Czczony jest jako patron myśliwych.

Hubert – germ. *hugu* – rozum i *bert* – sławny. Sławny umysłem.

SYLWIA, wdowa (zm. ok. 672)

Była żoną znakomitego urzędnika rzymskiego Gordiana i matką papieża św. Grzegorza Wielkiego. Zmarła w Rzymie około 672 roku.

Sylwia – łac. *silva* – las.

4 listopada

KAROL BOROMEUSZ, biskup (1538–1584)

Urodził się 3 października 1538 roku na zamku Arona (Włochy) w rodzinie arystokratycznej. Ukończył studia prawnicze na uniwersytecie w Pawii (1559), uzyskując podwójny doktorat. Jego wuj, papież Pius IV, powierzył mu administrację diecezji mediolańskiej. W tym czasie Karol okazał się znakomitym doradcą papieża i jemu w dużej mierze należy zawdzięczać doprowadzenie do końca obrad soboru trydenckiego. W 1565 roku Karol bardzo mocno przeżył śmierć brata. Od tego momentu prowadził jeszcze głębsze życie religijne. Wkrótce przyjął święcenia kapłańskie i biskupie. Jako pasterz diecezji mediolańskiej gorliwie i konsekwentnie wprowadzał reformy soborowe zmierzające do odnowy duszpasterstwa i pogłębienia religijności wiernych. Troszcząc się o wysoki poziom nauczania, założył kilka uczelni, a także nowoczesnie prowadzone seminarium duchowne. Stało się ono wzorem dla innych diecezji, nawet poza Włochami.

Karol Boromeusz osobiście wizytował wszystkie parafie, często głosił kazania i przewodniczył różnym nabożeństwom. Sprowadzał do swojej diecezji zakonników, pomagając im w zakładaniu klasztorów. Serca diecezjan pozyskał serdeczną troską o ludzi chorych i ubogich, zakładając dla nich domy opieki. Kiedy w 1576 roku Mediolan nawiedziła zaraza, osobiście pielęgnował chorych, a w pałacu biskupim nakazał urządzić szpital.

Zmarł dnia 3 listopada 1584 roku, pozostawiając po sobie pamięć człowieka całkowicie oddanego sprawie Bożej i zbawieniu dusz ludzkich. Kanonizował go papież Paweł V w 1610 roku.

Karol – germ. *karl* – małżonek, mąż.

EMERYK, królewicz (1007–1031)

Urodził się w 1007 roku jako syn króla węgierskiego św. Stefana. W jego żywotach jest tak wiele legend, że przysłaniają one fakty historyczne. Z domu rodzinnego Emeryk wyniósł przywiązanie do wiary, które pogłębiło się dzięki wychowaniu pod kierunkiem św. Gerarda, biskupa i męczennika. Kiedy po śmierci brata został

następcą tronu, zawarł małżeństwo, ale razem z żoną postanowili żyć w czystości. Na skutek wypadku podczas polowania Emeryk zmarł w 1031 roku. Na Węgrzech czczony jest jako patron młodzieży.

Legenda utrzymuje, że miał się wyprawić po żonę do Gniezna lub Poznania i podczas tej podróży nawiedził klasztor na Świętym Krzyżu.

Emeryk – germ. *Amala* – nazwa rodu Amalowie i *rihhi* – panowanie, władza. Władca Amalów.

5 listopada

ELŻBIETA i ZACHARIASZ, rodzice św. Jana Chrzciciela (I w.)

ELŻBIETA

Z przekazu ewangelicznego wiemy, że mieszkała w pobliżu Jerozolimy. Kiedy oczekiwała urodzin syna, nawiedziła ją Najświętsza Maryja Panna, aby jej pomagać w pracach domowych. Elżbieta powitała Maryję słowami: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona” (Łk 1, 42). Wynikało z nich, że w cudowny sposób poznała tajemnicę Wcielenia Syna Bożego. O dalszym życiu Elżbiety niczego nie wiemy.

Elżbieta – grec. *Elisheba* – Bóg moją przysięgą.

ZACHARIASZ

Był kapłanem w świątyni jerozolimskiej. Pochodził z rodu Abiasza. Według tradycji mieszkał ze swoją żoną Elżbietą w miejscowości Ain Karin, odległej o 7 km od Jerozolimy. Obydwoje byli sprawiedliwi i pobożni, ale nie mieli upragnionego potomka. Podczas składania ofiary kadzielnej ukazał się Zachariaszowi archanioł Gabriel zwiastując mu narodzenie syna. Zachariasz dowiedział się również, że ma nadać mu imię Jan i że będzie on prorokiem Najwyższego. Ponieważ Zachariasz nie mógł uwierzyć, że to się stanie, otrzymał znak: stracił nagle mowę. Dalszych jego losów nie znamy. (Łk 1, 5–25 i 57–80).

Zachariasz – hebr. *Zekkarjah* – Bóg pamięta.

6 listopada

LEONARD z LIMOGES, pustelnik (zm. ok. 550)

Żył w Galii (Francja) w VI wieku. Pochodził zapewne ze szlacheckiego rodu i wychowywał się u św. Remigiusza, biskupa Reims. Prowadził życie pustelnicze w pobliżu Limoges. Jako dar wotywny za szczęśliwe narodzenie się potomka otrzymał od króla Klodwiga ten teren na własność. Był szczególnie opiekunem i obrońcą więźniów, za którymi wstawiał się u króla. Z biegiem lat zaczęli się gromadzić wokół niego uczniowie, z którymi założył klasztor. Tradycja przypisuje mu dar cudownego uzdrawiania chorych.

Zmarł około 550 roku. Grób jego stał się miejscem licznych pielgrzymek, a kult bardzo szybko rozprzestrzenił się po całej średniowiecznej Europie.

Leonard – łac. *leo* – lew i germ. *hard* – odważny, mocny, silny.

MELANIUSZ z RENNES, biskup (ok. 450–ok. 540)

Urodził się około 450 roku w Plaz (Francja). Idąc za głosem powołania przyjął święcenia kapłańskie. W swojej posiadłości założył oratorium. Powołany na stolicę biskupią w Rennes, zajął się gorliwie pracą duszpasterską.

Zmarł dnia 6 listopada około 540 roku. Przy jego grobie powstało z czasem opactwo zakonne.

Melaniusz – grec. *melania* – ciemne znamię, piętno.

7 listopada

ERNEST, zakonnik (zm. 1148)

Był zakonnikiem benedyktyńskim. Jako misjonarz dołączył się do wyprawy krzyżowej i głosił Ewangelię Arabom i Persom. Śmierć męczeńską poniósł w 1148 roku.

Ernest – imię skandynawskie oznaczające kogoś piastującego zaszczytne stanowisko.

ENGELBERT, biskup i męczennik (ok. 1185–1225)

Urodził się około 1185 roku w Niemczech jako syn hrabiego Engelberta von Berg. Od dzieciństwa został przeznaczony do stanu duchownego. Zwyczajem tamtych czasów zanim został kapłanem, piastował godność kanonika w Kolonii i Akwizgranie. W młodości zaangażował się w spory polityczne, co doprowadziło go do czasowego pozbawienia godności kościelnych. W 1216 roku został powołany na stolicę biskupią w Kolonii. Jako pasterz tej diecezji zadbał przede wszystkim o przywrócenie pokoju i bezpieczeństwa, kładąc kres różnym sporom i lokalnym zamieszkom. Dbał o prawidłowe prowadzenie gospodarki w dobrach kościelnych. Z całą stanowczością piętnował zepsucie obyczajów i aby temu zaradzić, wielką wagę przywiązywał do nauczania ludu prawd wiary i wychowywania go w duchu chrześcijańskim. Sprowadzał do swojej diecezji zgromadzenia zakonne, powierzając im prowadzenie misji parafialnych. Jego dziełem jest odbudowa wspaniałej katedry kolońskiej. Zyskał sobie uznanie wśród niższych warstw społeczeństwa, które widziały w nim opiekuna i obrońcę przed niesprawiedliwością. Padł ofiarą nienawiści możnych panów, pozbawiony życia podczas podróży dnia 7 listopada 1225 roku w pobliżu Gewelsberg.

Engelbert – germ. *engel* – anioł i *bert* – jasny, błyszczący. Anielsko jasny.

8 listopada

GOTFRYD, biskup (ok. 1066–1115)

Urodził się około 1066 roku we Francji. Nauki pobierał w szkole klasztornej prowadzonej przez benedyktynów. Po ukończeniu szkoły został przyjęty do tego zakonu. Jako brat zakonny spełniał w klasztorze różne czynności, a po przyjęciu święceń kapłańskich powołano go na urząd opata w Nogent-sous-Coucy. W 1104 roku został mianowany biskupem Amiens. Przyjaźnił się z papieżem Paschalisem II. Przyjaźń ta sprawiła, że podczas zatargu cesarza Henryka IV ze Stolicą Apostolską Gotfryd został wygnany ze swojej diecezji. Udał się do pustelni kartuzów, aby w modlitwie i pokucie spędzić resztę życia. Stało się jednak inaczej, gdyż synod biskupów wezwał go do ponownego objęcia diecezji. Jako pasterz powierzonej

sobie owczarni z całą gorliwością troszczył się o systematyczne prowadzenie duszpasterstwa. Wyczerpany pracą oraz doznanymi cierpieniami, zmarł dnia 8 listopada 1115 roku. Zaraz po śmierci zaczęto oddawać mu cześć.

Gotfryd – germ. *gode* – Bóg i *frid* – pokój. Bóg moim pokojem.

BOGDAN zob. 6 lutego

SEWER, biskup (IV w.)

Uznawany jest za dwunastego z kolei biskupa Rawenny. O jego życiu prawie niczego nie wiemy. Ten brak uzasadnionych historycznie informacji uzupełnia legenda, według której gdy wybierano biskupa, nad głową Sewera miał się ukazać gołąb. Uznano to za znak od Boga. Również jako legendę należy traktować wiadomość, że był z zawodu tkaczem, a ponadto człowiekiem żonatym. W średniowieczu czczono go jako patrona sukienników i policjantów.

Sewer – łac. *severus* – surowy, poważny.

9 listopada

POŚWIĘCENIE BAZYLIKI LATERAŃSKIEJ

Gdy po trzech wiekach prześladowań Kościół odzyskał swobodę działania, cesarz Konstantyn ofiarował papieżowi rzymski pałac Lateranów i ufundował przy nim bazylikę. Konsekrował ją papież Sylwester dnia 9 listopada 324 roku. Przez tysiąc lat przy tej właśnie bazylice koncentrowało się życie religijne Kościoła. Odbyło się w niej pięć soborów i wiele synodów. Pomimo przeniesienia Stolicy Apostolskiej na Watykan bazylika Laterańska pozostała katedrą Rzymu i jest nazywana „matką wszystkich kościołów świata”.

JOANNA de LESTONNAC (zm. 1610), kanonizowana przez papieża Piusa XII w 1949 roku.

JOANNA od KRZYŻA (Joanna Delanoue, 1666–1736), założycielka zgromadzenia Sióstr św. Anny od Opatrzności Bożej. Beatyfikowana przez papieża Piusa XII dnia 9 listopada 1947 roku.

JOANNA od **NAWIEDZENIA MARYI** (Anna Michelotti, 1843–1888), założycielka zgromadzenia Małych Sług św. Serca Jezusowego (w Turynie). Beatyfikował ją papież Paweł VI dnia 1 listopada 1975 roku.

Joanna – żeńska forma od imienia *Jan* (hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy).

LUDWIK BERTRAND, kapłan (1526–1581)

Urodził się 1 stycznia 1526 roku w Walencji (Hiszpania) w rodzinie szlacheckiej. Ponieważ rodzice, a szczególnie ojciec, nie wyrażali zgody, aby poświęcił się na służbę Bogu, Ludwik uciekł z domu i wstąpił do zakonu dominikanów. W 1547 roku został wyświęcony na kapłana i przez pewien czas sprawował funkcję mistrza nowicjatu. Pragnął jednak oddać się pracy misyjnej wśród pogan. Dopiero jednak w 1562 roku otrzymał pozwolenie na wyjazd do Kolumbii (Ameryka Płd.). W wędrówkach apostołskich przemierzył cały ten kraj, a jak stwierdzają świadkowie, gdy przemawiał do Indian w języku hiszpańskim, oni słyszeli go we własnym. Ludwik pozyskał dla Chrystusa około 25 tysięcy tubylców. Zasłużył sobie na miano „apostoła Indian”, gdyż nie tylko uczył ich prawd wiary, ale i bronił przed wyzyskiem i niesprawiedliwością ze strony kolonistów. Po siedmiu latach wytężonej pracy stracił zdrowie i poprosił o zezwolenie na powrót do kraju. W rodzinnej Walencji witano go ze wszystkimi honorami. Ostatnie lata życia poświęcił na kierowanie duszami przez konfesjonał.

Zmarł dnia 9 października 1581 roku. Beatyfikował go papież Paweł V w 1671 roku. W niektórych kalendarzach jego wspomnienie obchodzone jest 8 października.

Ludwik – germ. *hlut* – sławny i *wik* – walka. Sławny w walce.

10 listopada

LEON I WIELKI, papież (zm. 461)

Pochodził z włoskiej prowincji Tuscja, ale całe życie spędził w Rzymie. Wyróżniał się gruntownym wykształceniem, niepospolitą inteligencją oraz dużymi zdolnościami dyplomatycznymi. Pełnił rolę doradcy dwóch papieży: św. Celestyna I (422–432) i św. Sykstusa

sa III (zm. 440). Po śmierci tego ostatniego został wybrany na jego następcę. Pontyfikat Leona I przypadł na czasy bardzo niespokojne. Szerzyły się herezje pelagianizmu i manicheizmu, które poczyniły wiele zamieszania w Kościele. Papież konsekwentnie bronił prawd wiary, a potępiając głoszone błędy, nie zamykał ludziom błędzącym drogi do wspólnoty wiary. Aby utrzymać jedność z Kościołem bizantyjskim, wysłał tam swojego przedstawiciela. Jego zasługą jest także przygotowanie soboru w Chalcedonie (451) i chociaż osobiście nie brał w nim udziału, czuwał nad tokiem obrad przez legatów.

Leon I walczył o niezależność władzy kościelnej od cesarzy. Historia uznaje w nim również obrońcę kultury europejskiej.

W 452 roku Italię zalały hordy barbarzyńskich Hunów pod wodzą Attyli, pozostawiając za sobą cmentarze i zgłiszcza. Papież spotkał się z Attylą w okolicy Mantui i uzyskał od niego obietnicę zadowolenia się okupem. Tradycja głosi, że wódz barbarzyńców przeraził się widoku stojących za Leonem I dwóch jasnych postaci z ognistymi mieczami: św. Piotra i św. Pawła. W trzy lata później z taką samą odwagą Leon I bronił ludności Rzymu przed najazdem Genzeryka. Niestety, odniósł jedynie częściowy sukces, bowiem najeźdźcy przez dwa tygodnie dopuszczali się grabieży.

Zmarł dnia 10 listopada 461 roku. Pozostawił po sobie wiele pism treści religijnej.

Leon – grec. *leon* – lew.

ANDRZEJ AVELLINO, kapłan (1521–1608)

Urodził się w 1521 roku w Castronuovo (Włochy). Młodość spędził pomagając swemu wujowi, kapłanowi, w katechizacji dzieci. Po przyjęciu święceń kapłańskich (1545) rozpoczął studia prawnicze na uniwersytecie w Neapolu. Pracował następnie jako adwokat w kurii biskupiej. Nie mając obowiązków duszpasterskich, chętnie pomagał innym kapłanom. Zastąpił jako znakomity kaznodzieja. Pragnąc prowadzić głębsze życie religijne, wstąpił do zakonu teatynów. Specjalnym osobistym ślubem zobowiązał się do zwalczania własnych zachcianek i systematycznego dążenia do doskonałości. Z pokory odmówił przyjęcia godności biskupiej, ofiarowywanej mu przez papieża Grzegorza XIV. Dla zbudowania wiernych napisał kilka książek religijnych.

Zmarł nagle podczas odprawiania mszy św. dnia 10 listopada 1608 roku. Beatyfikował go papież Urban VIII w 1621 roku, a kanonizował papież Klemens XI w roku 1712.

Andrzej – grec. *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna.

11 listopada

MARCIN z TOURS, biskup (ok. 316–397)

Był z pochodzenia Węgrem. Urodził się około 316 roku prawdopodobnie w mieście Szombathely. Po ukończeniu szkoły w Pawii (Włochy) wstąpił do gwardii cesarskiej i odbywał służbę wojskową na terenie dzisiejszej Francji. Tradycja głosi, że jadąc kiedyś konno, napotkał przed bramą Amiens żebraka. Nie miał pieniędzy, oddał mu więc swój płaszcz. W nocy zobaczył we śnie Chrystusa, który był okryty jego płaszczem, i posłyszał słowa: „To Marcin mnie przyodziął”.

Wkrótce Marcin opuścił służbę wojskową i zamieszkał w Poitiers, gdzie słuchał nauk św. Hilarego (356). Po przyjęciu chrztu powrócił w rodzinne strony i skłonił swoją matkę, aby została chrześcijanką. Nie powiodła się jednak Marcinowi praca misyjna wśród rodaków. Udał się więc z powrotem do św. Hilarego, pod którego kierownictwem prowadził życie zakonne. Po pewnym czasie sam założył klasztor w Liguge (361) – był to pierwszy klasztor na tych terenach. Po dziesięciu latach został wybrany na biskupa Tours. Metodą jego pracy duszpasterskiej były wędrowne misje. W tym celu popierał rozwój życia zakonnego, bowiem klasztory kształciły utalentowanych kaznodziejów. Ponieważ zaczęły pojawiać się herezje, usilnie bronił czystości wiary.

Zmarł podczas podróży duszpasterskiej dnia 8 listopada 397 roku. Kult św. Marcina rozprzestrzenił się szybko w całej Europie i na Wschodzie. Tours, miejsce jego doczesnego spoczynku, stało się celem wielu pielgrzymek.

Marcin – imię łacińskie pochodzące od imienia mitycznego boga wojny *Marsa*.

TEODOR STUDYTA, kapłan (759–826)

Urodził się w 759 roku w Konstantynopolu w rodzinie bardzo zasłużonej dla wiary. Jego brat Józef był biskupem w Salonikach, a stryj, św. Platon, przełożonym klasztoru na Olimpie. W młodości Teodor wstąpił do wspólnoty zakonnej kierowanej przez swego stryja. Około 790 roku przyjął święcenia kapłańskie. Kilkakrotnie wybierano go na urząd przełożonego.

Teodor znany jest jako nieustraszony obrońca prawa Bożego. Piętnując rozwód cesarza Konstantyna IV, naraził się na wygnanie. Ponownie został deportowany, gdy zaprzeczył cesarzowi Niceforowi prawa wtrącania się w sprawy Kościoła. W sumie połowę życia spędził na wygnaniu lub w więzieniu. Czczony jest jako odnowiciel życia zakonnego na Wschodzie i obrońca czystości wiary.

Zmarł dnia 11 listopada 826 roku. Pozostawił po sobie ponad sto listów i pisma katechetyczne. W Polsce szczególnie był czczony w Kościele greckokatolickim (unici).

Teodor – grec. *Theós* – Bóg i *doron* – dar. Dar Boga.

12 listopada

JOZAFAT KUNCEWICZ, biskup i męczennik (ok. 1580–1623)

Urodził się około 1580 roku we Włodzimierzu Wołyńskim w rodzinie mieszczańskiej. Początkowo kształcił się w Wilnie i przygotowywał się do zawodu kupieckiego. Zainteresowały go jednak sprawy unii i apostołstwa wśród prawosławnych. W 1604 roku wstąpił do zakonu bazylianów. Po przyjęciu diakonatu rozpoczął studia teologiczne na Akademii Wileńskiej. W 1609 roku został kapłanem, a w zakonie kierował nowicjatem. Dał się poznać jako gorliwy zwolennik jedności ze Stolicą Apostolską i apostoł prawosławnych. Nazywano go „duszochwatem”. W zakonie pełnił coraz bardziej odpowiedzialne funkcje. Przez pewien czas był nawet doradcą metropolitów.

Nie mając jeszcze 40 lat, został powołany na biskupstwo w Połocku. Ta wysoka godność nie zmieniła jego dotychczasowego skromnego sposobu życia. Nadal chodził w habitie zakonnym, powstrzymywał się od jedzenia mięsa, mieszkał w jednym pokoju wspólnie

z bezdomnymi. Zapominając o własnych wygodach i potrzebach, troszczył się o sprawę Boże. Dbał o świętność nabożeństw liturgicznych, często głosił do wiernych nauki, a kapłanów zobowiązywał do modlitwy brewiarzowej i comiesięcznej spowiedzi. Starał się o podnoszenie poziomu wykształcenia duchownych unickich, a także o zrównanie ich w prawach z duchowieństwem łacińskim. Uważał siebie za obywatela państwa polskiego i utrzymywał żywe kontakty z królem Zygmuntem III, który obdarzył go godnością senatorską. Miał wielu przeciwników ze strony prawosławia. W podstępny sposób podburzali oni przeciwko niemu ludność, w końcu doprowadzili do spisku na jego życie. Stało się to dnia 12 listopada 1623 roku, gdy zelżono go podczas odprawiania mszy św., a kiedy wyszedł na ulicę, by przemówić do zebranych, oddano do niego dwa śmiertelne strzały. Jeszcze po śmierci pastwiono się nad ciałem zamordowanego.

Na prośbę króla Władysława IV papież Urban VIII w 1642 roku beatyfikował Jozafata Kuncewicza. Uroczystą kanonizację przeprowadził papież Pius IX w 1867 roku. Relikwie św. Jozafata spoczywają w bazylice św. Piotra na Watykanie. Część relikwii (lewa ręka ze skromnym biskupim pierścieniem) znajduje się w kościele Serca Jezusowego w Warszawie.

Jozafat – hebr. *Jehoszafat* – Bóg sądzi.

KRYSTYNA zob. 13 marca i 24 lipca.

WITOLD – imię litewskie *Výtautas* (*vý* – gnać i *tauta* – lud). Przewodzący ludowi.

13 listopada

BENEDYKT, JAN, IZAAK, MATEUSZ i KRYSTYN, pięciu braci męczenników (zm. 1003)

Benedykt i Jan byli Włochami. Początkowo prowadzili życie pustelnicze według reguły św. Romualda (kameduli). Za namową św. Brunona z Kwerfurtu zostali przez św. Romualda wysłani do Polski celem prowadzenia misji wśród pogan. Prawdopodobnie na

początku 1002 roku przybyli na dwór Bolesława Chrobrego, który osiedlił ich w okolicach Międzyrzecza (Wielkopolska). Przygotowując się do pracy misyjnej, przyjęli do swojego grona kilku Polaków: Izaaka, Mateusza, Krystyna i Barnabę. Bardzo prawdopodobne, że pochodzili oni ze środowiska dworskiego, a na pewno z rodzin już chrześcijańskich. Ponieważ byli otoczeni opieką i poparciem króla, mogła się utrzymywać opinia, że zostali obdarowani jakimiś skarbami. Dnia 10 listopada 1003 roku na pustelnię dokonano napadu rabunkowego. Z wyjątkiem Barnaby, który znajdował się poza klasztorem, wszyscy ponieśli śmierć. Papież Jan XVIII zaliczył ich do grona świętych męczenników. Są oni pierwszymi Polakami, którzy dostąpili tego tytułu.

Benedykt – łac. *benedictus* – szczęśliwy, błogosławiony.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

Izaak – hebr. *jishak* – Bóg uśmiechnął się.

Mateusz – hebr. *Mattanja* – dar Boga.

Krystyn – łac. *Christinus* – należący do Chrystusa.

14 listopada

SERAFIN, pokutnik (zm. 1616)

Przez wiele lat trudnił się rozbojem na Sycylii. Po nawróceniu prowadził życie pustelnicze, a następnie został przyjęty do zakonu reformatów. W duchu zadośćuczynienia podejmował surowe pokuty i wiele czasu poświęcał modlitwie. Zmarł w klasztorze w Messynie dnia 29 października 1616 roku mając 70 lat. Niektóre kalendarze wspominają go pod tą datą.

Serafin – hebr. *serāphim* – płonący, gorliwy.

ROGER, zakonnik (zm. 1237)

Należał do grona pierwszych towarzyszy św. Franciszka z Asyżu, od którego w 1216 roku otrzymał habit zakonny. Został następnie wysłany do Hiszpanii, a po powrocie sprawował duchowe kierownictwo nad klasztorem klarysek w Rati. Odznaczał się wielką miłością bliźnich. Jego życiorysy wspominają o 16 cudach, jakich dokonał za życia.

Zmarł dnia 5 stycznia 1237 roku i niekiedy jest wspominany pod tą datą. Jego kult, zawsze żywy w zakonie franciszkańskim, został zatwierdzony przez papieża Benedykta XIV w 1751 roku.

Roger – germ. *hrot* – sława i *ger* – oszczep. Sławny oszczepnik, wojownik.

15 listopada

ALBERT WIELKI, biskup i doktor Kościoła (ok. 1200–1280)

Urodził się około 1200 roku w Lauingen (Niemcy) w rodzinie rycerskiej. Podczas studiów w Padwie zetknął się z zakonem dominikańskim, do którego wstąpił po ukończeniu nauki. Powierzano mu wykłady w różnych zakonnych szkołach, a w latach 1240–1248 był profesorem na Sorbonie. Tu jego wykładów słuchał św. Tomasz z Akwinu. W 1260 roku Albert został biskupem w Ratzbonie, ale zrezygnował z tego stanowiska, pragnąc poświęcić się nauce. Zdobył wiedzę wprost encyklopedyczną. Interesowało go wszystko, począwszy od mineralogii, a na teologii życia wewnętrznego skończywszy. W wielu dziedzinach okazał się prekursorem. Bardzo cenił nauki eksperymentalne. Przede wszystkim jednak poświęcił się filozofii, studiując myślicieli arabskich i greckich. Jako pierwszy dał syntezę całości ówczesnej wiedzy, zawartą w 40 tomach pism naukowych.

Zmarł dnia 15 listopada 1280 roku, pozostawiając po sobie opinię świętego. Beatyfikował go papież Grzegorz XV w 1622 roku, a kanonizował papież Pius XI w 1931 roku.

Św. Albert czczony jest jako patron studiujących nauki przyrodnicze. Relikwie jego spoczywają w Kolonii.

Albert – germ. *al-berth* – mąż sławny doskonałością.

LEOPOLD III, margrabia (1075–1136)

Urodził się około 1075 roku w Gara (Austria) jako syn Leopolda II Babenberga. Po śmierci ojca objął rządy w Austrii (1095). Przejawiał wielką troskę o potrzeby Kościoła. Założył kilka klasztorów oraz sprowadzał zakonników. W sporze o zwierzchnictwo pomiędzy cesarzem a papieżem opowiedział się po stronie Stolicy Apostolskiej. Nie przyjął ofiarowanej mu godności cesarskiej. Dla wielkiej religijności nazwany został Pobożnym.

Zmarł dnia 15 listopada 1136 roku podczas polowania. Pochowany został w ufundowanym przez siebie kościele w Klosterneuburgu. Kanonizowany przez papieża Innocentego VIII w 1485 roku. Czczony jest jako patron Austrii.

Leopold – germ. *leut* – naród i *bald* – odważny.

16 listopada

GERTRUDA WIELKA, dziewica (1256–1302)

Urodziła się 6 stycznia 1256 roku w Turyngii (Niemcy). O jej rodzinie nie mamy żadnych wiadomości. Od piątego roku życia wychowywała się w klasztorze benedyktynek w Helfta, gdzie zdobyła gruntowne wykształcenie humanistyczne i teologiczne. Ze względu na słabe zdrowie została zatrudniona przy przepisywaniu ksiąg. Od 1281 roku doznawała przeżyć mistycznych i nadprzyrodzonych wizji. Opisywała je sama lub dyktowała siostrze. Należy do grona największych mistyczek chrześcijańskich. Zmarła dnia 17 listopada 1302 roku. Do kalendarza powszechnego wprowadził ją papież Klemens XII w 1732 roku na prośbę króla polskiego Augusta II Sasa.

Gertruda – germ. *ger* – oszczep i *trude* – wierny, miły.

MAŁGORZATA SZKOCKA, królowa (ok. 1046–1093)

Urodziła się na Węgrzech około 1046 roku z małżeństwa Edwar-da Ethelunga, syna króla Anglii Kanuta Wielkiego, i Agaty, córki św. Stefana, króla węgierskiego. Jako dwunastoletnia dziewczynka przybyła do Anglii. Poślubiła króla Szkocji, Malcolma III (1070), któremu dała sześciu synów i dwie córki. Dzieci wychowywała wzorowo w duchu religijnym. Miała duży wpływ na męża, którego skłoniła ku dziełu reformy życia kościelnego. Szkocja zawdzięcza jej również rozwój szkolnictwa. Lud widział w niej swoją opiekunkę, gdyż słynęła z dobroczynności. Bóg doświadczył ją cierpieniem; przeżyła śmierć męża i syna, którzy zginęli w zasadzce, a sama pod koniec życia wiele chorowała. Zmarła na zamku w Edynburgu 16 listopada 1093 roku. Papież Innocenty IV kanonizował ją w 1250 roku.

Małgorzata – grec. *margaritēs* – perła.

EDMUND z ABIGDON, arcybiskup (ok. 1180–1240)

Urodził się około 1180 roku. Po studiach w Oxfordzie i Paryżu przez jakiś czas prowadził wykłady z filozofii i teologii. W 1224 roku został wybrany na biskupa Canterbury. Od tego czasu nie miał spokojnego życia. Popadał w konflikty z kapitułą i klasztorami, które rościły sobie prawo do specjalnych przywilejów. Do tego dołączył się antagonizm z królem. Odbywając podróż do Rzymu, Edmund zachorował i zmarł w klasztorze augustianów w Soisy-en-Brie dnia 16 listopada 1240 roku. Życie głęboko religijne i duch umartwienia sprawiły, że papież Innocenty IV kanonizował go w 1246 roku.

Edmund – germ. *ed* – majątek, dziedzictwo i *mund* – obrona. Opiekun dziedzictwa.

17 listopada

ELŻBIETA WĘGIERSKA, księżna (1207–1231)

Była córką Andrzeja II, króla Węgier. Urodziła się w 1207 roku w Bratysławie lub na zamku Sarospatak (Węgry). Jako dziecko została przeznaczona na małżonkę Ludwikowi IV, synowi Hermana, landgraфа Turynгии (Niemcy). Wychowywała się na dworze niemieckim. Ślub odbył się, gdy miała 14 lat, a małżeństwo okazało się bardzo szczęśliwe. Po śmierci męża, który zmarł we Włoszech, udając się na wyprawę krzyżową (1227), odsunęła się od życia publicznego i razem z dziećmi zamieszkała na zamku w Eisenach. Prowadziła odtąd życie wypełnione modlitwą i pokutnymi uczynkami. Odrzuciła także propozycję ponownego małżeństwa. Szczególnie opiekowała się chorymi, dla których ufundowała szpital. W 1228 roku jako pierwsza tercjarka przyjęła habit franciszkański. Ostatnie lata życia spędziła w ubóstwie, oddalając od siebie wszystkie służące. Zmarła wycieńczona pokutą i postami dnia 17 listopada 1231 roku. Kanonizował ją papież Grzegorz IX w 1235 roku.

Elżbieta – hebr. *Elisheba* – Bóg moją przysięgą.

GRZEGORZ CUDOTWÓRCA, biskup (ok. 213–ok. 275)

Urodził się około 213 roku w Neocezarei (Azja Mniejsza) w zamożnej rodzinie. Chrzest przyjął w wieku 14 lat, w tym też czasie zmarli mu rodzice. Wspólnie z bratem rozpoczął studia retoryki

i prawa w Atenach (Grecja), a następnie kształcił się w Bejrucie (Liban). Po kilku latach obydwoj przybyli do Palestyny i zostali uczniami Orygenesisa, który prowadził słynną szkołę katechetyczną. Po ukończeniu studiów Grzegorz został wyświęcony na biskupa swego rodzinnego miasta (238), które było prawie pogańskie. Dzięki gorliwości i pracy apostołskiej doprowadził do rozwoju chrześcijaństwa. Tradycja podaje, że umierając zapytał, ilu jest jeszcze pogan. Gdy w odpowiedzi usłyszał, że siedemnastu, wówczas z radością zawołał: „Dzięki Bogu, bo właśnie na początku pasterzowania miałem tylu chrześcijan”.

Zmarł dnia 17 listopada około 275 roku. Pozostawił po sobie kilkanaście traktatów religijnych.

Grzegorz – grec. *gregórios* – gorliwy, czuwający.

18 listopada

ROMAN zob. 28 lutego, 9 sierpnia i 1 października.

ODON, opat (ok. 878–942)

Urodził się około 878 roku we Francji w rodzinie rycerskiej. Od dzieciństwa odznaczał się prawością i szlachetnością, brzydząc się wszelką prywatą i karierowiczostwem. Zrażony stosunkami panującymi na dworach, postanowił wstąpić do zakonu benedyktynów w Baume. Miał wówczas 30 lat. Po 16 latach życia zakonnego został przełożonym opactwa Cluny. Rozbudował klasztor, troszczył się o należyte warunki utrzymania, a następnie zaczął wprowadzać pierwotną karność i surowość życia. Zaczęli zgłaszać się do niego kandydaci na zakonników, a z czasem inne opactwa reorganizowały swoje życie na wzór Cluny. Dzieło rozpoczęte przez Odoną niebawem upowszechniło się i zdobyło uznanie we wszystkich ośrodkach benedyktyńskich.

Zmarł dnia 18 listopada 942 roku w Tours i tam został pochowany.

Odon – zromanizowana forma germańskiego imienia *Otto*.

19 listopada

SALOMEA, księżna (ok. 1211–1268)

Była córką księcia polskiego Leszka Białego. Urodziła się około 1211 roku. W dzieciństwie zwyczajem tamtych czasów została zaręczona z Kolomanem, synem króla węgierskiego (1218). Splot wydarzeń politycznych sprawił, że Koloman nie utrzymał się przy władzy, a w 1241 roku zginął w walce z Tatarami. Po śmierci męża Salomea powróciła do Polski, gdzie wstąpiła do zakonu klarysek (1245). Przebywała w klasztorach w Zawichoście i w Skale, utrzymując je z własnych funduszy. Pozostawiła po sobie pamięć niewiasty miłośniernej i dbającej o ludzi chorych.

Zmarła dnia 17 listopada 1268 roku. Grób jej znajduje się w kościele franciszkanów w Krakowie. Papież Klemens X w 1672 roku zatwierdził kult, jaki oddawano jej od momentu śmierci.

Salomea – hebr. *shalom* – pokój.

MECHTYLDA z HACKEBORN, dziewica (ok. 1241–1299)

Urodziła się około 1241 roku w Hackeborn (Niemcy). Od siódmego roku życia wychowywała się w klasztorze, w którym jej starsza siostra była przełożoną. Wraz z wychowaniem religijnym wzrastało w niej powołanie do życia zakonnego, które zrealizowała składając śluby. Wyróżniała się gruntownym wykształceniem, inteligencją i pobożnością. Przez pewien czas kierowała szkołą klasztorną. Była też kantorką w chórze kościelnym. Otrzymała od Boga dar przeżyć mistycznych, a także wielokrotnych objawień. Była autorką wielu modlitw. Przyczyniła się do rozpowszechnienia nabożeństwa do Serca Jezusowego.

Zmarła dnia 19 listopada 1299 roku.

Mechtylda – germ. *meht* – moc, męstwo i *hild* – walka. Mężna w walce.

20 listopada

ANATOL, biskup (III w.)

Pochodził z Aleksandrii (Egipt), gdzie był nauczycielem filozofii. Wyświęcony na biskupa, podczas przejazdu przez Laodyceję został zatrzymany przez tamtejszych chrześcijan, którym umarł niedawno ich własny biskup. O jego życiu i działalności niczego pewnego nie wiemy poza tym, że pozostawił po sobie kilka dzieł z zakresu matematyki i obliczania czasu. W pismach autorów tego okresu bywał chwalony za ogromną wiedzę.

Anatol – grec. *anatolios* – wschodni.

EDMUND, król (ok. 840–870)

Był królem Anglii od 855 roku. Źródła historyczne nie przekazały o jego życiu wielu wiadomości, ale z licznych wzmianek można sądzić, że ze względu na swą mądrość i sprawiedliwość był lubianym władcą. Panowanie jego zakłóciły najazdy Duńczyków. W bitwie z nimi dostał się do niewoli, a po odrzuceniu żądania, aby wyrzekł się wiary i poddał pod ich zwierzchnictwo, został powieszony na drzewie i zabity strzałami z łuku. Uznawany jest za patrona Anglii.

Edmund – germ. *aud* – majątek, dziedzictwo i *mund* – obrona. Opiekun dziedzictwa.

RAFAŁ KALINOWSKI, kapłan (1835–1907)

Urodził się 1 września 1835 roku w Wilnie w rodzinie profesora matematyki tamtejszego uniwersytetu. Studiował inżynierię w Petersburgu, gdzie uzyskał dyplom (1855) i stopień wojskowy porucznika (1857). Na tej uczelni przez pewien czas był potem wykładowcą. Pod wpływem środowiska wojskowego zaniedbał spełnianie praktyk religijnych. Od 1859 roku pracował jako inżynier przy budowie kolei Kursk–Odessa. Wskutek trudnych warunków podupadł na zdrowiu. Przeniósł się wówczas do Brześcia. Tu zaczęło się odraźać jego życie religijne.

Po wybuchu powstania styczniowego, chociaż był przekonany, że nie zakończy się ono zwycięstwem militarnym, porzucił służbę w armii carskiej i włączył się w szeregi walczących patriotów. W 1864

roku został w Wilnie aresztowany i skazany na śmierć. Dzięki staraniom rodziny karę tę zamieniono na dziesięć lat katorgi. Przebywając w bardzo ciężkich warunkach przeżył odrodzenie moralne i pogłębił swoją wiarę. Dla współtowarzyszy niedoli starał się być opiekunem duchowym. Szczególnie troszczył się o młodych zesłańców.

Po powrocie z zesłania został wychowawcą młodego księcia Augusta Czartoryskiego, u którego ugruntował zamiar poświęcenia się na służbę Bogu. W tych latach i on sam postanowił przywdziać habit. Uczynił to w Austrii, wstępując do nowicjatu karmelitów w Grazu. Studia teologiczne ukończył na Węgrzech, a święcenia kapłańskie otrzymał w Czernej koło Krakowa w 1882 roku. Przez dziewięć lat był tam przeorem, a za jego staraniem powstał klasztor w Wadowicach. Powszechnie nazywano go świętym zesłańcem. Modlitwa była stałym jego zajęciem, towarzyszyła mu przy pracy i w podróży. Skrupulatnie zachowywał regułę zakonną, do której dodawał dobrowolne umartwienia: milczenie, posty, biczowania. Powiadano, że sam jego widok zachęca do bogoboju życia, i dlatego wywierał wielki wpływ na swoje otoczenie.

Zmarł w klasztorze w Wadowicach dnia 14 listopada 1907 roku. Wiele osób za jego przyczyną otrzymywało łaski. Beatyfikował go papież Jan Paweł II w 1983 roku w Krakowie.

Rafał – hebr. *Rapha'el* – Bóg uzdrawia.

21 listopada

OFIAROWANIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Tradycja podaje, że Maryja jako kilkuletnie dziecko została ofiarowana Bogu w świątyni jerozolimskiej. Na Wschodzie pamiątkę tego wydarzenia zaczęto obchodzić w VI wieku. Sama data 21 listopada wiąże się z poświęceniem nowego kościoła ku czci Matki Bożej, zbudowanego w Jerozolimie. Na Zachód przeszczepił to święto rycerz francuski Filip z Mazieres w XIV wieku za zgodą papieża Grzegorza XI.

JANUSZ – imię nie potwierdzone w wykazach świętych. W Polsce znane od XIII wieku.

GELAZY I, papież (zm. 496)

Pochodził prawdopodobnie z Afryki, gdzie urodził się w rodzinie rzymskich osiedleńców. Od młodości przebywał w Rzymie, zajmując na dworze papieskim różne urzędy. W 492 roku został wybrany na papieża. Kościół przeżywał wówczas dosyć trudną sytuację na skutek powstających herezji i tendencji separatystycznych Kościoła wschodniego. Papież Gelazy konsekwentnie bronił jedności wiary, a jednocześnie podkreślał autorytet Stolicy Apostolskiej. Położył duży nacisk na zachowanie dyscypliny kościelnej i w tym celu wydawał wiele zarządzeń. Działalność tę nazwano później reformą gelazjańską.

Papież Gelazy troszczył się również o należyte sprawowanie liturgii podczas udzielania sakramentów.

Zmarł dnia 19 listopada 496 roku.

Gelazy – grec. *gelao* – radosny, śmiejący.

22 listopada

CECYLIA, dziewica i męczennica (III w.)

Należy do najpopularniejszych świętych, a jej imię włączone zostało do modlitw mszalnych (I kanon). Niestety, o jej życiu wiemy bardzo niewiele i to dzięki żywotowi napisanemu dopiero w V wieku. Można jednak sądzić, że został on opracowany na podstawie tradycji przechowującej dawne świadectwa.

Pochodziła ze sławnego rodu rzymskiego Cecyliuszów, którego członkowie zajmowali najwyższe urzędy w państwie. W młodości złożyła ślub czystości i chociaż została zmuszona do małżeństwa, zdołała nakłonić swego męża Waleriana do przyjęcia chrztu i złożenia podobnego ślubu. Legenda głosi, że Walerian miał wówczas zobaczyć jej anioła stróża.

Podczas okrutnego prześladowania chrześcijan Cecylia została ścięta mieczem, a tradycja utrzymuje, że jej głęboka wiara w otrzymanie nagrody w niebie spowodowała nawrócenie wielu prześladowców. Pochowano ją w katakumbach rzymskich św. Kaliksta obok grobów papieży. W IV wieku wystawiono ku jej czci wspaniałą

bazylikę na Zatybrzu. Kult jej był bardzo żywy w starożytności, a z czasem zaczęto ją czcić jako patronkę chórów i muzyki religijnej.

Cecylia – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Cecyliuszów*.

BENIGNA z TRZEBNICY, męczennica (zm. 1241 lub 1259)

Pochodziła z możnego rodu rycerskiego osiadłego na Kujawach. W młodości wstąpiła do zakonu cysterek w Trzebnicy koło Wrocławia. Poniosła śmierć męczeńską w 1241 lub 1259 roku podczas najazdu Tatarów. O życiu Benigny i okolicznościach męczeństwa posiadamy wiadomości jedynie ze źródeł liturgicznych pochodzących z początków XIV wieku. Należą do nich modlitwy mszalne i brewiarze, litanie oraz kalendarze. Na ich podstawie należy wnosić, że zginęła broniąc swojego dziewictwa. Benigna jako jedyna męczennica polska jest czczona szczególnie na Śląsku i na Kujawach.

Benigna – łac. *benigna* – życzliwa, uprzejma.

23 listopada

KLEMENS I, papież i męczennik (zm. ok. 97)

Był trzecim z kolei następcą św. Piotra na Stolicy Apostolskiej. Pochodził z rodziny niewolników, a gdy został wyzwolony, z wdzięczności przybrał imię swego pana – Klemens. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach poniósł śmierć męczeńską po dziewięciu latach kierowania Kościołem. Niektórzy sądzą, że cesarz Trajan (53–117) wygnał go na Krym i skazał na ciężkie roboty w kamieniołomach. Kiedy Klemens, nie złamany niewolą, zaczął skupiać przy sobie chrześcijan, został utopiony w Morzu Czarnym. Święci Cyryl i Metody mieli odnaleźć jego relikwie i przywieźć je do Rzymu (868). Oni też przyczynili się do rozpowszechnienia kultu św. Klemensa. Zachował się list papieża Klemensa skierowany do wiernych w Koryncie (96), w którym ganił on panującą wśród nich niezgodę i wzywał do posłuszeństwa pasterzom. Stanowi on najstarszy dokument piśmiennictwa apostolskiego.

Klemens – łac. *clemens* – łagodny, cichy.

KOLUMBAN MŁODSZY, opat (ok. 540–615)

Należy do najwybitniejszych irlandzkich wędrownych misjonarzy średniowiecznej Europy. Urodził się około 540 roku w Leinster (Irlandia). Legenda głosi, że matka przed urodzeniem syna miała sen, w którym widziała, jak z niej wychodzi słońce oświetlające całą ziemię.

W młodzięcym wieku Kolumban opuścił dom rodzinny, aby się kształcić w szkołach klasztornych w Cluain i Bangor. Około 590 roku wspólnie z kilkoma zakonnikami wyruszył na misje. Przeszedł Galię, Szwajcarię i Włochy, nauczając wszędzie zasad wiary i zakładając klasztory. Sobie i innym stawiał twarde wymagania, żądając zachowywania przykazań Bożych i bezwzględnej walki ze złem. Pomocą w jego pracy apostołskiej były opracowywane przez niego pisma religijne, a przede wszystkim ułożona dla zakładanych wspólnot reguła.

Zmarł w Bobbio (Włochy) dnia 23 listopada 615 roku. Uznany został za pioniera europejskiej kultury chrześcijańskiej.

Kolumban – imię łacińskie pochodzące od nazwy wyspy *Kolumba*, oznaczające jej mieszkańca.

24 listopada

FLORA zob. 5 października.

PROTAZY, biskup (zm. ok. 356)

Był ósmym z kolei biskupem Mediolanu (Włochy), a diecezją rządził przez 25 lat. Wspomina o nim w swoich pismach św. Atanazy, który się z nim przyjaźnił i doznał od niego poparcia podczas prześladowania przez heretyckich arian. Poza tymi wzmiankami niczego o jego życiu i działalności nie wiemy. Miejscowa tradycja jako dzień jego śmierci wymienia 24 listopada około 356 roku.

Protazy – grec. *protos* – pierwszy, znakomity.

25 listopada

KATARZYNA, dziewica i męczennica (IV w.)

Urodziła się ponoć w Aleksandrii (Egipt) jako córka króla Kustosa. Należała do najbardziej wykształconych ludzi swojego czasu. O jej rękę ubiegali się najznakomitsi młodzieńcy, ale daremnie, ponieważ jako chrześcijanka złożyła ślub dozgonnej czystości. Podczas prześladowania rozpoczętego przez cesarza Dioklecjana (284–305) została pojmana i poddana najokrutniejszym torturom. Biczowano ją, głodzono, łamano jej kości, a wreszcie ścięto mieczem. Tradycja podaje, że umiała dyskutować z największymi uczonymi pogańskimi, którym wykazała, że Bóg może być tylko jeden, a bałwochwalstwo jest naiwnością. Podobno jej męczeństwo przyczyniło się do nawrócenia wielu pogan.

Cześć św. Katarzyny była ogromna i bardzo szybko rozpowszechniła się w całym Kościele. Życie jej, a zwłaszcza męczeństwo, z upływem czasu ubarwiły liczne legendy, jak na przykład o cudownym przeniesieniu jej ciała na górę Synaj. Wielka popularność jej postaci sprawiła, że obierali ją za patronkę zarówno uczeni, literaci, studenci, jak i ludzie wykonujący proste zawody. Najwięksi artyści poświęcali jej swoje dzieła. Ten powszechny kult znalazł również odbicie w twórczości ludowej i przysłowiach. Patronowała także liczным stowarzyszeniom religijnym.

Katarzyna – grec. *katharós* – czysty, bez skazy.

ERAZM, biskup i męczennik (zm. ok. 305)

Pochodził z Antiochii. Podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) ukrył się w górach Libanu. Pochwycony, został poddany torturom przez rozszarpywanie ciała żelaznym hakiem. Tradycja utrzymuje, że w sposób cudowny wybawił go z więzienia św. Michał Archanioł. Po uwolnieniu Erazm udał się do Formi (Włochy), gdzie zmarł około 305 roku. W średniowieczu był zaliczany do najpopularniejszych świętych.

Erazm – skand. *era* (*ehre*) – zaszczytny.

26 listopada

LEONARD z PORTO MAURIZIO, kapłan (1676–1751)

Urodził się 20 grudnia 1676 roku w niewielkiej osadzie nadmorskiej Porto Maurizio (Włochy), gdzie jego ojciec był rybakiem. Odebrał staranne wychowanie religijne. W dzieciństwie zbierał swoich kolegów przy kapliczce, aby wspólnie odmawiać modlitwy. Studiował w Rzymie w słynnym Collegium Romanum. Idąc za głosem powołania wstąpił do zakonu reformatów (1697). Po ukończeniu studiów teologicznych otrzymał święcenia kapłańskie (1703). Marzył o wyjeździe na misje do Chin, ale gwałtowne pogorszenie zdrowia przekreśliło te plany. Swoje wyzdrowienie przypisywał opiece Matki Bożej i jako wotum dziękczynne postanowił poświęcić się misjom ludowym. Przez 40 lat pracował jako rekolekcjonista i kaznodzieja w różnych parafiach. Przemawiał prostym, obrazowym językiem, a wiara, z jaką to czynił, sprawiała, że wśród słuchaczy zdarzały się liczne nawrócenia. Szczególnie szerzył nabożeństwo do Matki Bożej i Męki Pańskiej. Zapoczątkował odprawianie drogi krzyżowej, która bardzo szybko się upowszechniła. Założył wiele bractw religijnych dla pogłębiania życia duchowego wiernych. Był również autorem kilku książeczek o tematyce moralnej.

Sterany pracą na ambonie i w konfesjonale, zmarł dnia 26 listopada 1751 roku. Beatyfikował go papież Pius VI w 1791, a kanonizował papież Pius IX w 1867 roku. Św. Leonard jest czczony jako patron rekolekcjonistów.

Leonard – łac. *leo* – lew i germ. *hard* – odważny, mocny, silny.

SYLWESTER, opat (1177–1267)

Urodził się w 1177 roku w Osimo (Włochy) w rodzinie prawnika. Po ukończeniu studiów prawniczych na uniwersytetach w Padwie i Bolonii rozpoczął studia teologiczne i został kapłanem. Z zapałem poświęcił się pracy duszpasterskiej w rodzinnym mieście. Kiedy zmarł mu ojciec, Sylwester głęboko przeżył widok rozkładającego się ciała i postanowił resztę życia spędzić w pustelni. Chociaż kilka razy zmieniał miejsce pobytu, wciąż gromadzili się wokół niego uczniowie, prosząc, aby nimi kierował. Sylwester zrozumiał to jako Boże wezwanie i wzorując się na regule św. Benedykta założył zgro-

madzenie zakonne, od jego imienia nazwane sylwēstrianami (1247). Tradycja podaje, że przed śmiercią otrzymał komunię św. z rąk Matki Bożej.

Zmarł w 1267 roku. Kanonizowany przez papieża Pawła V w 1617 roku. Papież Leon XIII rozszerzył jego kult w całym Kościele (1890).

Sylwester – łac. *silvestris* – leśny, mieszkający w lesie.

27 listopada

MAKSYM z RIEZ, biskup (zm. ok. 460)

Urodził się pod koniec IV wieku w Chateaufort (Francja). W młodości wstąpił do klasztoru leryneńskiego, którym kierował św. Honorat. Od 427 roku pełnił urząd opata, a w 433 roku został wybrany na biskupa Riez. Uczestniczył w kilku synodach prowincjonalnych, a w pracy duszpasterskiej dbał o systematyczną ewangelizację powierzonych jego trosce wiernych.

Zmarł dnia 27 listopada około 460 roku.

Maksym – łac. *maximus* – największy.

WALERIAN zob. 29 stycznia

28 listopada

JAKUB z MARCHII, kapłan (1394–1476)

Urodził się w 1394 roku w Montepandone (Włochy) w wielodzietnej, ubogiej rodzinie. Po śmierci ojca wychowywał go krewny, kapłan, który udzielał mu pierwszych nauk. Z jego pomocą Jakub ukończył studia na uniwersytecie w Perugii i Florencji (1414). W 1415 roku wstąpił do zakonu franciszkanów w Ascoli, gdzie po siedmiu latach otrzymał święcenia kapłańskie. Wyróżniającemu się świętością, wykształceniem i darem wymowy zakonnikowi powierzono urząd kaznodziei. Od tej pory Jakub wędrował niemal po całym kraju, głosząc kazania i rekolekcje. Jako zwolennik odnowy życia

zakonnego zakładał klasztory o surowszej regule, według zaleceń św. Bernardyna. Papieże kilkakrotnie wysyłali go do innych krajów z ważnymi poleceniami religijnymi. Z pokory nie przyjął ofiarowywanej mu godności biskupiej w Mediolanie.

Tradycja utrzymuje, że podczas wygłaszanych przez niego nauk zdarzały się cudowne uzdrowienia. Jakub pozostawił po sobie kilka rozpraw ascetycznych i wiele listów. Zmarł dnia 28 listopada 1476 roku. Pochowany został w kościele zakonnym w Neapolu. Beatyfikował go papież Urban VIII w 1624 roku.

Jakub – hebr. *Jaaqob* – niech Bóg strzeże.

ZDZISŁAW zob. 29 stycznia.

STEFAN, opat (ok. 713–764)

Pochodził z Konstantynopola, gdzie urodził się około 713 roku. W młodości został mnichem, a po kilku latach obrano go opatem. Kiedy na Wschodzie powstała herezja obrazoburców, odrzucająca cześć świętych obrazów, i poparł ją cesarz Konstantyn V, Stefan i wielu zakonników odmówiło usunięcia świętych wizerunków. Spotkało ich za to prześladowanie, a nawet uwięzienie. Wielokrotnie namawiany, aby opowiedział się po stronie cesarza, Stefan wciąż odmawiał, aż został dotkliwie pobity. Na skutek zadanych mu ran zmarł dnia 28 listopada 764 roku.

Stefan – grec. *stéphanos* – wieniec, korona.

29 listopada

SATURNIN, biskup (zm. 250)

Był biskupem Tuluzy (Francja) w czasach, gdy miasto to zamieszkiwali w większości poganie. O jego pasterzowaniu niewiele wiemy. Kiedy wybuchło prześladowanie za panowania cesarza Decjusza (249–251), podburzeni mieszkańcy wprowadzili go na wieżę ratusza i zrzucili stamtąd na ulicę. Stało się to w 250 roku.

Saturnin – imię łacińskie pochodzące od *Saturna*, mitycznego boga rolnictwa.

30 listopada

ANDRZEJ, apostoł (I w.)

Był bratem Szymona-Piotra i pochodził z Betsaidy, a później mieszkał w Kafarnaum (Mk 1, 29–30; J 1, 44). Początkowo słuchał nauk św. Jana Chrzciciela i właśnie nad Jordanem spotkał Chrystusa, z którym przez krótki czas przebywał (J 1, 35–41). Przeprowadził do Jezusa swego brata Szymona oraz znajomego, Filipa. Z łodzi Andrzeja i Szymona Chrystus nauczał, a potem wynagrodził ich cudownym połowem ryb i powołał na swoich uczniów (Łk 5, 1–11). Po zesłaniu Ducha Świętego Andrzej apostołował w Poncie i Bitynii (Azja Mniejsza) oraz w okolicach dolnego biegu Dunaju, czyli na terenie dzisiejszej Jugosławii i Bułgarii. Śmierć męczeńską poniósł według tradycji z IV wieku w Patras (Grecja), rozpięty na krzyżu w formie litery X. Miało się to stać dnia 30 listopada 65 roku.

W 356 roku relikwie św. Andrzeja zostały przewiezione do Konstantynopola. Krzyżowcy w 1202 roku zabrali je do Amalfi koło Neapolu, a głowę świętego złożono w bazylice św. Piotra w Rzymie. Papież Paweł VI, kierując się duchem ekumenizmu, przekazał relikwie głowy apostoła prawosławnemu kościołowi w Patras (1964).

Andrzej – grec. *anér* (*andrós*) – mąż, mężczyzna.

JUSTYNA zob. 14 maja.

GRUDZIEŃ

ELIGIUSZ * EDMUND * BLANKA * BALBINA *
FRANCISZEK * KASJAN * JAN * BARBARA *
SABA * KRYSPIŃA * MIKOŁAJ * AMBROŻY *
MARIA * LEOKADIA * EULALIA * DAMAZY *
JOANNA * ŁUCJA * OTYLIA * JAN * WENAN
CJUSZ * ADELAJDA * ZDZISŁAWA * OLIMPIA
* GRACJAN * URBAN * ELEONORA * ZEFIRYN
WINCENTY * PIOTR * FRANCISZKA * JUDY
TA * WIKTORIA * ADAM * EWA * ANASTAZJA
* SZCZEPAN * DIONIZY * JAN * FABIOLA *
TOMASZ * EUGENIUSZ * KATARZYNA *
SYLWESTER * MELANIA *

GRUDZIEŃ

1 grudnia

ELIGIUSZ, biskup (ok. 588–660)

Urodził się około 588 roku w Chaptelat. W młodości wyuczył się zawodu złotnika i należał do najznakomitszych rzemieślników. Wykonał m.in. złoty tron dla króla Chlotara II i słynny kielich z Chelles. Ze swego majątku czynił wiele fundacji na cele kościelne i charytatywne. Był fundatorem kilku kościołów. Tęsknił za poświęceniem się na służbę Bogu i dlatego w 639 roku podjął decyzję wstąpienia do klasztoru. Po dwóch latach został wybrany na biskupstwo w Noyon-Zournai. Na tym stanowisku okazał się prawdziwym ojcem diecezji. Każdy miał do niego przystęp. Biskup udzielał rad i materialnej pomocy, rozstrzygał spory. Interesował się rozwojem życia zakonnego, fundując nowe opactwa. Widział potrzebę prowadzenia misji na terenach Flandrii i Fryzji. Sam niejednokrotnie przewodził grupom misjonarzy. Podczas jednej z takich wypraw zmarł dnia 1 grudnia 660 roku.

Ciało jego zostało sprowadzone do Noyon dopiero w 1952 roku. Kult św. Eligiusza rozprzestrzenił się bardzo szybko, a za patrona obrali go sobie złotnicy.

Eligiusz – łac. *eligo* – wybrać. Ktoś wybrany.

EDMUND CAMPION, kapłan i męczennik (1540–1581)

Pochodził z Londynu, gdzie urodził się 25 stycznia 1540 roku w rodzinie księgarza. Cała jego rodzina była wyznania anglikańskiego. Niezwykle uzdolniony, ukończył celująco studia na uniwersytecie w Oxfordzie. W tym czasie przyjął diakonat z rąk biskupa

anglikańskiego i miał szanse na otrzymanie katedry profesorskiej. Wczytując się w dzieła ojców Kościoła i obserwując prześladowanie katolików, doszedł do przekonania, że zerwanie jedności ze Stolicą Apostolską to zerwanie z prawdziwą wiarą. Na skutek zagrożenia uwięzieniem uciekł do Francji, gdzie poprosił o przyjęcie do Kościoła katolickiego. Po ukończeniu studiów teologicznych wstąpił do zakonu jezuitów i został profesorem kaznodziejstwa. W 1580 roku znalazł się w grupie misjonarzy, którzy mieli być wysłani potajemnie do Anglii. Wyprawa na skutek niezachowania ścisłej tajemnicy została odwołana, ale Edmund na własną rękę przedostał się do Londynu. Tu znalazł oparcie wśród katolików i konspiracyjnie prowadził nauczanie prawd wiary oraz udzielał sakramentów. Często zmieniał miejsce pobytu, gdyż władze dowiedziały się o jego działalności. Napisał również dziełko, w którym dowodził praw Kościoła do swobodnego nauczania oraz wykazywał błędy anglikanizmu. Książka, wydana potajemnie, znalazła licznych czytelników, zwłaszcza wśród młodzieży uniwersyteckiej. Zdradzony, dostał się do więzienia, gdzie starano się wymusić na nim wyrzeczenie się wiary. Wycierpiał liczne szykany i tortury. Skazany na śmierć, zginął dnia 1 grudnia 1581 roku, ścięty na gilotynie. Umierał odmawiając *Te Deum*. Papież Paweł VI w 1970 roku kanonizował go wraz z czterdziestoma męczennikami angielskimi.

Edmund – germ. *ed* – majątek, dziedzictwo i *mund* – obrona. Opiekun dziedzictwa.

NATALIA zob. 27 lipca

2 grudnia

PAULINA zob. 6 czerwca.

BLANKA, królowa (1188–1252)

Była córką Alfonsa VIII, króla Kastylii (Hiszpania). Urodziła się w Palencji w 1188 roku, a z domu wyniosła przywiązanie do wiary i surowość obyczajów. Wydana za króla Francji Ludwika VIII, wspierała go swoimi zdolnościami dyplomatycznymi w sprawowaniu

rządów. Po śmierci męża (1226) rządziła krajem w imieniu nieletniego syna (św. Ludwik IX). Zasadą tej energicznej, mądrej i świętobliwej królowej było wyzwolenie północnej Francji z niewoli angielskiej, a także zaprowadzenie wewnętrznego ładu. Wszczepiając synowi zasady życia chrześcijańskiego, mówiła: „Wiesz, jak bardzo cię kocham, ale wolałabym widzieć cię umarłego aniżeli żyjącego w grzechu”. Pod koniec życia cierpiała na chorobę serca, a przygotowując się na śmierć prowadziła życie bardzo umartwione i nosiła habit zakonny.

Zmarła dnia 26 listopada 1252 roku. Od momentu śmierci modlono się do niej i czczono ją jako świętą, chociaż nigdy kult jej nie został oficjalnie zatwierdzony.

Blanka – germ. *blankus* – jasny, biały.

BALBINA, dziewica (ok. 1215–1254)

Była krewną św. Klary. Urodziła się w Asyżu około 1215 roku i we wczesnej młodości wstąpiła do zakonu klarysek przy kościele św. Damiana. Wyróżniała się pobożnością i praktykowaniem cnót chrześcijańskich. Na polecenie przełożonych założyła klasztor w Arezzo.

Zmarła w Asyżu dnia 11 marca 1254 roku i w niektórych kalendarzach jest tego dnia wspominana.

Balbina – łac. *balbus* – jąkała.

3 grudnia

FRANCISZEK KSAWERY, kapłan (1506–1552)

Pochodził z hiszpańskiej rodziny szlacheckiej. Urodził się 7 kwietnia 1506 roku na zamku Xavier. Od młodości pragnął poświęcić się Bogu. Otrzymał bardzo gruntowne wykształcenie na uniwersytecie w Paryżu. Podczas pracy naukowej poznał św. Ignacego Loyolę, z którym się zaprzyjaźnił, i wspólnie z innymi jego uczniami przystąpił do organizowania Towarzystwa Jezusowego. Po przyjęciu święceń kapłańskich w 1537 roku pracował jako misjonarz ludowy i opiekun dzieł charytatywnych. Po kilku latach na życzenie

króla portugalskiego udał się na misje do Indii. Terenem jego pracy apostolskiej stały się Goa, Malakka, Moluki i Cejlon (Sri Lanka). Odznaczał się wielką gorliwością i niespotykaną wprost pokorą, którą zjednywał sobie życzliwość. W tym czasie ochrzcił wielu tubylców i założył kilka punktów duszpasterskich. W 1549 roku wyruszył do Japonii, gdzie po wielu trudnościach udało mu się zorganizować kilka gmin chrześcijańskich. Przynaglany pragnieniem nawrócenia jak największej liczby pogan, w 1552 roku podjął trudną wyprawę do Chin. Praktycznie kraj ten był niedostępny dla obcokrajowców, a tym bardziej dla misjonarzy. Franciszek dotarł jednak na wyspę Sancjan, ale nikt nie chciał mu udzielić pomocy w przedostaniu się na kontynent. Wszystkich odstraszała surowość chińskich więzień.

Trudy wieloletnich podróży i niezdrowy klimat odbiły się na zdrowiu Franciszka. Do ostatka miał nadzieję uzyskania pomocy, ale stało się inaczej. Zmarł w opuszczeniu dnia 3 grudnia 1552 roku. Po roku jego ciało przewieziono do Goa i pochowano w kościele zakonnym. Spoczywa tam ono dotychczas, zachowane od zepsucia.

Franciszek Ksawery należy do najgorliwszych misjonarzy Kościoła katolickiego. Odznaczał się dużymi zdolnościami organizacyjnymi, planował na szeroką skalę penetrację nowych obszarów misyjnych. Jako pierwszy z misjonarzy stanął na ziemi japońskiej i zdobył tam Kościołowi wyznawców. Kanonizował go papież Grzegorz XV w 1622 roku. W 1927 roku papież Pius XI ogłosił św. Franciszka Ksawerego patronem misji katolickich.

Franciszek – germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony. *Franciscus* – mąż z plemienia Franków.

KASJAN, męczennik (III/IV w.)

Żył na przełomie III i IV wieku. O jego życiu i okolicznościach męczeństwa wiemy bardzo mało. Był po prostu czczony przez chrześcijan tamtych czasów, ale albo nie spisano świadectw o jego życiu, albo też spisane zaginęły. Na pewno autentyczne jest imię tego męczennika i miejsce męczeństwa – Tanger (Afryka).

Kasjan – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Cassia*.

4 grudnia

JAN DAMASCENSKI, kapłan i doktor Kościoła (ok. 650–ok. 750)

Pochodził z arabskiej rodziny chrześcijańskiej zamieszkałej w Damaszku (Syria). Urodził się około 650 roku. Otrzymał staranne wykształcenie, a pełniąc urząd dworski, dał się poznać jako uzdolniony pisarz i poeta. Około 700 roku, gdy sprawujący władzę zaczęli niechętnie odnosić się do chrześcijan, Jan opuścił służbę na dworze kalifa i został zakonnikiem w klasztorze św. Saby koło Jerozolimy. Tu uzupełnił wykształcenie teologiczne i przyjął święcenia kapłańskie. Przez wiele lat był doradcą różnych biskupów. Stało się to inspiracją do powstania wielu dzieł teologicznych i pism religijnych, w których dał syntetyczny wykład nauki chrześcijańskiej. Dzieła Jana Damasceńskiego wywarły ogromny wpływ na rozwój teologii w czasach późniejszych.

Zmarł około 750 roku.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

BARBARA, dziewica i męczennica (zm. ok. 305)

Należy do grona najpopularniejszych świętych, ale o jej życiu nie posiadamy dokładnych wiadomości. Akta jej męczeństwa zaginęły, a w ciągu wieków życie tej świętej upiększyły liczne legendy.

Miała być córką bogatego urzędnika cesarskiego. O jej rękę ubiegało się wielu młodzieńców, ale ona każdemu odmawiała, ponieważ w tajemnicy przed pogańskimi rodzicami przyjęła chrzest i złożyła ślub dziewictwa. Podczas prześladowania chrześcijan za panowania cesarza Maksymiana (305–311) ojciec, który dowiedział się o przyjęciu chrześcijaństwa przez córkę, w obawie, że utraci stanowisko, zamknął ją w wieży i zmuszał do porzucenia wiary i wyrzeczenia się złożonego ślubu. Kiedy namowy i groźby nie skutkowały, osobiście zaprowadził ją przed sędziego. Została skazana na ścięcie mieczem. Tradycja utrzymuje, że katem był rodzony ojciec.

Kult św. Barbary szybko rozpowszechnił się na Wschodzie i na Zachodzie. Na obrazach jest przedstawiana na tle wieży, z mieczem w rękę i palmą symbolizującą męczeństwo. Modlą się do niej jako

do patronki dobrej śmierci szczególnie ci, którzy narażeni są na nagłą śmierć, a więc górnicy, marynarze, żołnierze, więźniowie.

Barbara – grec. *bárbaros* – ktoś bez wykształcenia.

5 grudnia

SABA, opat (439–532)

Urodził się w 439 roku w miejscowości Mutalasca (Turcja) w rodzinie oficera wojsk cesarskich. W wieku 17 lat udał się do Palestyny, gdzie przez pewien czas przebywał w klasztorze, a następnie prowadził życie pustelnicze. Z gromadzących się wokół siebie uczniów zorganizował klasztor noszący obecnie nazwę Mar Saba (483). W późniejszych latach przyczynił się do powstania kilku innych ośrodków życia zakonnego oraz schronisk dla pielgrzymów. Aby móc lepiej kierować życiem religijnym tych wspólnot, przyjął święcenia kapłańskie. W 494 roku został wybrany na przełożonego wszystkich klasztorów i pustelników palestyńskich. W czasach rozwijającej się herezji monofizytyzmu bronił nauki Kościoła. W tej sprawie zwracał się do cesarza Anastazego I.

Zmarł dnia 5 grudnia 532 roku. Relikwie św. Saby zostały przewiezione do Konstantynopola, a w XI wieku przeniesiono je do Wenecji. Od 1965 roku znajdują się w Jerozolimie.

Saba – hebr. *saba* – niewola, poddanie.

KRYSPINA, męczennica (zm. 304)

Była kobietą zamożną, matką liczного potomstwa, pochodziła z miasta Tagora (Algieria). Podczas prześladowania wszczętego przez cesarza Dioklecjana (284–305) została uwięziona. Pomimo stosowanych wobec niej tortur z męstwem wyznawała wiarę. Została ścięta dnia 5 grudnia 304 roku. Na jej cześć św. Augustyn wygłosił kilka kazań.

Kryspina – łac. *crispus* – kędzierzawy.

6 grudnia

MIKOŁAJ z MIRY, biskup (ok. 270–ok. 350)

Urodził się około 270 roku w mieście Patara (Azja Mniejsza) jako jedyne, wymodlone dziecko swoich rodziców. Od dzieciństwa wyróżniał się pobożnością i wrażliwością na ludzką niedolę. Wybrany na biskupa Miry, otaczał opieką ludzi ubogich, wspierając ich ze swego rodzinnego majątku. Tradycja przekazała opowiadanie o dyskretnym podrzuceniu przez niego posagu trzem biednym siostrami. Znane jest także jego miłosierdzie wobec więźniów: Często wstawiał się za nimi u władz cesarskich. Podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) został uwięziony i dopiero edykt tolerancyjny cesarza Konstantyna (313) przywrócił mu wolność. Biskup Mikołaj uczestniczył w soborze nicejskim (325), na którym została potępiona herezja ariańska.

Zmarł dnia 6 grudnia około 350 roku. W 1687 roku relikwie św. Mikołaja zostały przewiezione do Bari (Włochy). Kult tego świętego bardzo szybko rozprzestrzenił się w całym Kościele, stając się go w rzędzie najpopularniejszych patronów. Na pamiątkę jego dobroci zaczęto obdzielać się prezentami.

Św. Mikołaj jest patronem kupców, żeglarzy, pasterzy i więźniów.

Mikołaj – grec. *nike* – zwycięstwo i *laos* – lud. Dający ludowi zwycięstwo.

JAREMA – imię słowiańskie (*jaro* – ostry, surowy), spotykane od XII wieku.

7 grudnia

AMBROŻY, biskup i doktor Kościoła (ok. 340–397)

Urodził się około 340 roku w Trewirze. Ojciec jego sprawował wysoki urząd namiestnika cesarskiego. Z tej rodziny pochodzili senatorowie i konsulowie, jednak Ambroży szczycił się tym, że w jego rodzinie była św. Sotera męczennica. Legenda głosi, że po jego urodzeniu pszczoły siadły mu na ustach, nie wyrządzając żadnej

krzywdy. Zrozumiano to zdarzenie jako zapowiedź, że będzie wybitnym mówcą.

W młodości Ambroży otrzymał gruntowne wykształcenie i przez pewien czas pełnił urząd w administracji państwowej. W 374 roku został jednogłośnie wybrany na biskupa Mediolanu. Na tym stanowisku okazał się zdolnym organizatorem życia kościelnego oraz znakomitym autorem kazań i wielu dzieł religijnych. Pod wpływem jego nauk nawrócił się Augustyn. Ambroży cieszył się tak dużym autorytetem, że skłonił do publicznej pokuty nawet cesarza Teodorzusa za wymordowanie zbuntowanych mieszkańców Tesaloniki.

Zmarł dnia 4 kwietnia 397 roku.

Ambroży – grec. *ambrosios* – nieśmiertelny.

TEODOR zob. 7 lutego, 19 września i 11 listopada.

8 grudnia

NIEPOKALANE POCZĘCIE NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Na Wschodzie święto to zaczęto obchodzić w VIII wieku pod nazwą „Poczęcie Maryi” albo „Poczęcie Anny”, na Zachodzie natomiast obchodzone było od IX wieku, początkowo w Neapolu i Irlandii. W 1437 roku sobór bazylejski postanowił wpisać je do kalendarza powszechnego. Od 1708 roku należy do świąt nakazanych.

MARIA JÓZEFA ROSELLO, dziewica (1811–1880)

Urodziła się 27 maja 1811 roku w Albissola Marina (Włochy) w rodzinie ceramików. Od dzieciństwa przejawiała skłonności do częstej modlitwy, a także odznaczała się miłosierdziem wobec ubogich. Wcześniej została tercjarką zakonu franciszkańskiego. W wieku 19 lat podjęła służbę u bezdzietnego małżeństwa, które chciało ją nawet adoptować i przekazać jej swój majątek. Zrezygnowała jednak z tej propozycji, ponieważ postanowiła wstąpić do zakonu. Tymczasem śmierć rodziców zmusiła ją do roztoczenia opieki nad młodszym rodzeństwem. Mając 26 lat zgłosiła się na apel

biskupa, który poszukiwał pobożnych niewiast, chcących zająć się wychowywaniem ubogiej młodzieży. Z czasem powstało stowarzyszenie Córki Najświętszej Panny Miłosierdzia, uformowane na wzór zgromadzenia zakonnego. W 1839 roku Maria została wybrana na generalną przełożoną. Pod jej kierownictwem nowe zgromadzenie rozwijało się tak szybko, że trzeba było zakładać nowe domy. Część sióstr wyjechała nawet do Afryki i Argentyny. Siostry prowadziły szkoły, sierocińce i szpitale, roztaczały opiekę nad więźniami.

Zmarła dnia 7 grudnia 1880 roku po 40 latach kierowania zakonem. Beatyfikował ją papież Pius XI w 1938 roku, a kanonizował papież Pius XII w 1949 roku.

Maria – hebr. *miriam* – radosna pani.

9 grudnia

LEOKADIA, dziewica i męczennica (zm. 304)

Była mieszkanką Toledo (Hiszpania). Kiedy cesarz Dioklecjan (284–305) rozpoczął prześladowanie chrześcijan, została uwięziona. Nie pomogły ani pochlebstwa i obietnice, ani tortury, aby wyrzekła się wiary. Zmarła w więzieniu w 304 roku. Jest główną patronką miasta Toledo.

Leokadia – grec. *Leōkádēs* – troszczący się o lud.

WIESŁAW – imię słowiańskie (*wieli* – wielki i *staw* – sława), potwierdzone w dokumentach od XIV wieku.

10 grudnia

JULIA zob. 8 kwietnia.

EULALIA z MERIDU, dziewica i męczennica (zm. 304)

Należy do najpopularniejszych świętych w Hiszpanii. W młodym wieku podczas fali prześladowań została pojmana, a ponieważ zachowywała niewzruszoną stałość w wierze, poniosła śmierć przez

spalenie żywcem w 304 roku. Zachowały się liczne świadectwa o jej bardzo wczesnym kulcie.

Eulalia – grec. *eu* – dobrze i *lalia* – mowa. Mająca dobrą wymowę.

11 grudnia

DAMAZY I, papież (ok. 305–384)

Urodził się około 305 roku jako syn kapłana lub biskupa (w tamtych czasach duchownych nie obowiązywał celibat). Jego siostrą była św. Irena. W młodości został włączony do duchowieństwa rzymskiego i był bliskim współpracownikiem papieża św. Liberiusza. Po jego śmierci został wybrany na Stolicę Piotrową. Początkowy okres jego rządów upłynął na zmaganiach z licznymi herezjami, a nawet z niechęcią do jego osoby. Zapisał się w historii chrześcijaństwa jako wybitna jednostka. Z jego inicjatywy św. Hieronim dokonał przekładu Pisma św. i napisał wiele dzieł teologicznych. Damazy rozpoczął też porządkowanie katakumb i ich konserwację. Ułożył wiele napisów nagrobnych, dzięki którym zostały ocalone dla historii wiadomości dotyczące męczenników i świętych.

Zmarł dnia 11 grudnia 384 roku.

Damazus – grec. *damáo* – ujarzmiam, oswojam.

12 grudnia

JOANNA FRANCISZKA de CHANTAL, wdowa (1572–1641)

Była córką prezydenta parlamentu Burgundii. Urodziła się 23 stycznia 1572 roku w Dijon (Francja). Otrzymała staranne wychowanie i w 1592 roku poślubiła barona de Chantal. Po dziewięciu latach szczęśliwego małżeństwa została wdową z sześciorgiem małych dzieci. Odrzuciła proponowane jej powtórne zamążpójście, poświęcając się wychowaniu dzieci i modlitwie. W 1602 roku poznała w Dijon św. Franciszka Salezego i poddała się pod jego duchowe kierownictwo. Rozpoczęła się teraz jej droga ku świętości przez

dobroć, życzliwość dla wszystkich i ustawiczny wzgląd na obecność Bożą. W 1610 roku po załatwieniu spraw rodzinnych udała się do Annecy, gdzie w niedługim czasie powstał pierwszy dom nowego zgromadzenia pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (wizytki). Joanna była jego współzałożycielką i pierwszą przełożoną. Pod jej kierownictwem zgromadzenie pomyślnie się rozwijało, otwierając coraz to nowe placówki.

Zmarła dnia 13 grudnia 1641 roku na zapalenie płuc. Beatyfikował ją papież Benedykt XIV w 1751 roku, a kanonizował papież Klemens XIII w 1767 roku.

Joanna – żeńska forma od imienia *Jan* (hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy).

ALEKSANDER zob. 26 lutego i 11 października.

13 grudnia

ŁUCJA, dziewica i męczennica (zm. ok. 304)

Pochodziła ze znakomitej rodziny zamieszkałej w Syrakuzach (Sycylia). W młodości odbyła pielgrzymkę do grobu św. Agaty, aby uprosić zdrowie dla swej matki. Podczas modlitwy miała się jej ukazać ta święta i przepowiedzieć męczeńską śmierć. Po powrocie do domu Łucja zrezygnowała z planowanego już małżeństwa i złożyła ślub dziewictwa. Majątek swój podzieliła między ubogich. W niedługim czasie cesarz Dioklecjan (284–305) rozpoczął prześladowanie chrześcijan. Łucja została oskarżona przez byłego narzeczonego. Groźby, a nawet tortury, nie zdołały jej skłonić do wyrzeczenia się wiary. Dnia 13 grudnia około 304 roku została ścięta mieczem. Miała wówczas 23 lata.

Życie jej, a zwłaszcza śmierć, oplotły z wiekiem liczne legendy. Należała do najpopularniejszych świętych, a jej imię włączone zostało do modlitw mszalnych.

Łucja – żeńska forma imienia *Lucjusz*. Urodzona o wschodzie słońca.

OTYLIA, opatka (zm. ok. 720)

Była córką alzackiego księcia Adalryka i miała podobno urodzić się niewidoma. Oddana na wychowanie zakonnicom, po otrzymaniu chrztu odzyskała wzrok. Na jej prośbę ojciec ufundował klasztor w Hohenbourgu (680), w którym była opatką. Dzięki jej staraniom powstał także drugi klasztor – w Niedermunster.

Zmarła dnia 13 grudnia około 720 roku. Kult jej rozpowszechnił się w Niemczech, Szwajcarii, Francji i Czechach. Uważana jest za patronkę w chorobach oczu i bólach głowy. W diecezji lubelskiej czczona jest w Urzędowie, gdzie ma kaplicę. Woda z pobliskiego źródła stosowana bywa do przemywania oczu.

Otylia – germ. *odhil* – ojcowizna, dziedzictwo.

14 grudnia

JAN od KRZYŻA, kapłan i doktor Kościoła (1542–1591)

Urodził się w 1542 roku w Fontiveros (Hiszpania) w niezamożnej rodzinie. Gdy miał dwa lata, zmarł mu ojciec. Rodzina w poszukiwaniu lepszych warunków życia kilkakrotnie zmieniała miejsce zamieszkania. Przez jakiś czas Jan wychowywał się w sierocińcu. Później pracował w różnych zawodach: jako pielęgniarz w szpitalu, krawiec, tkacz, a nawet kościelny. Część zarobionych pieniędzy oddawał rodzinie, a część przeznaczał na opłacanie nauki. W 1563 roku wstąpił do zakonu karmelitów w Medinie. Po ukończeniu studiów teologicznych w 1567 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Głęboko pobożny, skłonny do ascezy, bolał nad panującym w zakonie rozluźnieniem i odejściem od pierwotnej surowości. Zamierzał nawet opuścić zakon, ale po spotkaniu ze św. Teresą z Avili i za jej namową podjął się próby reformy życia zakonnego. W tym celu przeniósł się z grupą podobnie jak on myślących zakonników do nowego klasztoru w Duruelo. Jako wychowawca nowicjuszy i przełożony zachęcał do przywrócenia pierwotnej reguły.

Opatrzność nie oszczędziła mu doświadczeń. Został oskarżony o wygórowane ambicje, o buntowanie innych, sianie niezgody, a nawet osadzony w odosobnieniu. Właśnie wtedy powstały jego najwspanialsze dzieła ascetyczne: *Noc ciemna*, *Pieśń duchowa*. Po

uwolnieniu w 1578 roku wiele podróżował, uczestniczył w kapitułach zakonu, a wszystko to czynił w celu ugruntowania zapoczątkowanej odnowy życia karmelitańskiego. Wyczerpany trudami i chorobą, zmarł dnia 14 grudnia 1591 roku.

Należy do największych mistyków chrześcijaństwa. Beatyfikowany został przez papieża Klemensa X w 1675 roku, a kanonizowany przez papieża Benedykta XIII w 1726 roku.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

WENANCJUSZ, biskup (ok. 535–po 600)

Pochodził z Valdobbiadene (Włochy), gdzie urodził się około 535 roku. Studiował w Rawennie i w tym okresie ujawnił się jego talent poetycki. Jako dziękczynienie za uzdrowienie z choroby oczu udał się z pielgrzymką do grobu św. Marcina w Tours. Później zamieszkał w Poitiers (Francja), gdzie był sekretarzem królowej, św. Radegundy, wdowy po Chlotarzu I. Prowadząc życie głęboko religijne stał się dla wielu osób doradcą i kierownikiem duchowym. Za namową św. Radegundy przyjął święcenia kapłańskie. W 595 roku został wybrany na biskupa tego miasta.

Zmarł po 600 roku. Pozostawił po sobie niezliczoną liczbę wierszy. Wśród nich były dworskie panegiryki, ale także piękne hymny i pieśni kościelne, z których wiele weszło do liturgii. Ponadto opracował żywoty licznych świętych.

Wenancjusz – łac. *venans* – polujący, myśliwy.

15 grudnia

WALERIAN zob. 29 stycznia.

CELINA zob. 21 października.

16 grudnia

ADELAJDA, cesarzowa (ok. 931–999)

Była córką Rudolfa II, króla Burgundii. Urodziła się około 931 roku. Życie jej było pełne cierpienia, bowiem dwa razy owdowiała. Po drugim mężu, cesarzu Ottonie I, nosiła tytuł cesarzowej. Przez kilka lat rządziła jako regentka, rozwijając szeroką działalność publiczną. Umiała odpowiednio dobierać ludzi wartościowych, którym powierzała stanowiska państwowe. Wyróżniała się miłosierdziem wobec ubogich i hojnością na cele kościelne. Fundowała wiele klasztorów. Ostatnie lata swego życia spędziła jako zakonnica w Selz.

Zmarła 16 grudnia 999 roku. Kanonizował ją papież Urban II w 1097 roku.

Adelajda – germ. *adal* – szlchetny. Pochodząca ze szlchetnego rodu.

ZDZISŁAWA CZESKA, małżonka (ok. 1215–ok.1252)

Pochodziła z Moraw, gdzie urodziła się w rodzinie burgrabiego Brna około 1215 roku. W wieku 17 lat wstąpiła w związek małżeński. Jako matka czworga dzieci dbała o ich wzorowe religijne wychowanie. W tym czasie przybyli do Czech pierwsi dominikanie. Widząc ich gorliwość, stała się ich opiekunką i dobrodziejką. Tradycja przypisuje jej ufundowanie klasztoru w Jabłonnem.

Zmarła około 1252 roku. Kult, oddawany jej od dawna, zatwierdził papież św. Pius X w 1907 roku. Czczona jest jako patronka młodych małżeństw.

Zdzisława – żeńska forma od imienia *Zdzisław* (zob. 29 stycznia).

17 grudnia

OLIMPIA, wdowa (361 lub 368–408)

Urodziła się w 361 lub 368 roku w Konstantynopolu. Ojciec jej był wysokim urzędnikiem cesarskim. W 386 roku poślubiła byłego prefekta miasta. Mąż zmarł po niecałych dwóch latach małżeństwa. Olimpia zrezygnowała z powtórnego zamążpójścia, poświęcając się

modlitwie i dobroczynności. Wiele czasu przeznacziała na studiowanie zagadnień teologicznych. Przyjaźniła się ze św. Grzegorzem z Nyssy i św. Janem Złotoustym, którego broniła przed zesłaniem. Wiele cierpiąca, gdy wpływ na cesarza mieli heretycy. Oni to doprowadzili do skonfiskowania jej majątku i wygnania. Zmarła dnia 25 lipca 408 roku w Nikomedii.

Olimpia – imię greckie pochodzące od nazwy góry *Olimp*.

ŁAZARZ zob. 14 marca.

18 grudnia

GRACJAN (KACJAN), biskup (III/IV w.)

Według świadectwa Grzegorza z Tours miał być pierwszym biskupem tego miasta. Wysłany został na misje do Galii przez papieża Fabiana (236–250). Urząd swój sprawował przez 50 lat.

Gracjan – łac. *gratia* – łaska, życzliwość. Życzliwy.

BOGUSŁAW zob. 22 marca.

19 grudnia

URBAN V, papież (1310–1370)

Urodził się w 1310 roku w miejscowości Grisac (Francja) w rodzinie szlacheckiej. W chłopięcym wieku wstąpił do benedyktynów. Po ukończeniu studiów prawniczych wykładał na uniwersytecie w Tuluzie i Awinionie. Sprawował także urząd opata w kilku klasztorach. Został wybrany na papieża w 1362 roku. Czynił wiele starań, aby ograniczyć ekspansję militarną Turków i doprowadzić do jedności z Kościołem wschodnim. Wysiłki te nie przyniosły jednak trwałych rezultatów. Niezaprzeczalnym jego sukcesem było natomiast uniezależnienie się od królów francuskich. W 1367 roku Urban V przeniósł się z Awinionu do Rzymu. Wprawdzie, zmuszo-

ny przez możnowładców, powrócił jeszcze do Awinionu, ale jego następcą, Grzegorz XI (1370–1378), opuścił to miasto na zawsze.

Papież Urban V zapisał się w historii jako mecenas nauki i opiekun studiującej młodzieży. Prowadził życie skromne, wypełnione modlitwą.

Zmarł dnia 19 grudnia 1370 roku. Beatyfikowany został przez papieża Piusa IX w 1870 roku.

Urban – łac. *urbanus* – mieszczanin.

DARIUSZ – imię perskie przejęte przez Greków w formie *Dareios*. Posiadający dobro.

ELEONORA, zakonnica (zm. ok. 657)

Św. Beda w *Historii kościelnej narodu angielskiego* wymienia Eleonorę jako pierwszą mniszkę w Northumbrii. Miała ona przyjąć habit z rąk św. Aidana. Zmarła w klasztorze w Tadcaster około 657 roku. O jej życiu niewiele wiemy, ale źródła liturgiczne potwierdzają istnienie kultu.

Eleonora – semickie *El* – Bóg (Bóg jest moją światłością) albo grec. *elaino* – litościwa, współczująca.

20 grudnia

ZEFIRYN, papież (zm. 217)

Kościółem rządził w latach 199–217. Niestety, nie posiadamy wielu wiadomości o jego życiu. Z rozproszonych w pismach tamtych czasów informacji wiadomo, że wobec pojawiających się błędów doktrynalnych dbał o czystość wiary i nauki chrześcijańskiej odnośnie do Trójcy Świętej. Prawdopodobnie zmarł śmiercią naturalną w 217 roku.

Zefiryn – imię greckie pochodzące od imienia mitycznego boga wiatru *Zefira*.

WINCENTY PALLOTTI, kapłan (1795–1850)

Urodził się 21 kwietnia 1795 roku w Rzymie w rodzinie zamożnego kupca. Wzorami życia religijnego byli dla niego rodzice, którzy

codziennie uczestniczyli we mszy św. i wspólnie z dziećmi odmawiali wieczorem różaniec. Wincenty ukończył studia filozoficzne i teologiczne. W 1818 roku przyjął święcenia kapłańskie i obok pracy naukowej poświęcił się duszpasterstwu wśród młodzieży, chorych i więźniów. Ceniony był również jako rekolekcjonista i misjonarz ludowy. Dla głębokiego życia religijnego przez pewien czas powierzono mu funkcję ojca duchownego kleryków w seminarium rzymskim. W 1834 roku założył Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego (pallottyni), którego celem była obrona wiary i szerzenie pobożności.

Zmarł dnia 22 stycznia 1850 roku. Beatyfikował go papież Pius XII w 1950 roku, a kanonizował papież Jan XXIII w 1963 roku. W niektórych kalendarzach Wincenty Pallotti wspominany jest 22 stycznia.

Wincenty – łac. *vincens* – odnoszący zwycięstwo.

21 grudnia

PIOTR KANIZY, kapłan i doktor Kościoła (1521–1597)

Urodził się 8 maja 1521 roku w Nimwedze (Holandia) w rodzinie burmistrza. Od dzieciństwa ujawniał oznaki powołania do służby Bogu. Studia teologiczne ukończył na uniwersytecie w Kolonii i Lowanium. Specjalizował się w apologetyce, czyli obronie prawd wiary. W 1543 roku wstąpił do zakonu jezuitów. Cieszył się tak wielkim autorytetem moralnym i naukowym, że zanim jeszcze został kapłanem, był już doradcą kardynała Ottona Truchsses podczas soboru trydenckiego. Po przyjęciu kapłaństwa (1546) przez pewien czas prowadził wykłady uniwersyteckie. Na terenie Niemiec szerzył się wówczas protestantyzm. Piotr Kanizy z całą gorliwością przystąpił do zmniejszania skutków i ograniczania wpływów tej herezji. Prowadził negocjacje dyplomatyczne, wyjaśniał atakowane prawdy wiary, wykazywał błędy przeciwników. W 1556 roku został mianowany pierwszym prowincjałem w Niemczech. Na tym stanowisku przyczynił się do rozwoju zakonu i ugruntowania jego działalności. Zasłynął także jako kaznodzieja i uczestnik dysput religijnych. Najbardziej jednak przysłużył się Kościołowi jako autor znakomitego katechizmu oraz dzieła *Suma nauki katolickiej*.

Zmarł we Fryburgu szwajcarskim dnia 21 grudnia 1597 roku. Zaraz po śmierci rozpoczęto starania o jego kanonizację. Beatyfikował go papież Pius IX w 1864 roku, a kanonizował papież Pius XI w roku 1925.

Piotr – grec. *petra* – opoka, skała.

22 grudnia

ZENON zob. 12 kwietnia

FRANCISZKA KSAWERA CABRINI, dziewica (1850–1917)

Urodziła się 15 lipca 1850 roku w S. Angelo Lodigiano (Włochy). Podstawy życia religijnego wyniosła z domu rodzinnego, w którym był zwyczaj codziennego uczestniczenia we mszy św., wspólnej modlitwy i czytania pism religijnych. Po śmierci rodziców pragnęła wstąpić do zakonu, ale ze względu na słabe zdrowie nie chciano jej nigdzie przyjąć. W 1880 roku wspólnie z kilkoma towarzyszkami założyła Instytut Misjonek Najświętszego Serca Jezusowego z myślą o pracy w Indiach i Japonii. Za namową biskupa zmieniła pierwotne zamierzenia na pracę wśród emigrantów włoskich w Ameryce. W 1889 roku, uzyskawszy błogosławieństwo papieża Leona XIII, wyjechała z grupą sióstr za ocean. Polem ich działania była katechizacja, szkolnictwo parafialne, posługa w szpitalach i więzieniach.

Zmarła w Chicago 22 grudnia 1917 roku. Beatyfikował ją papież Pius XII w 1946 roku. Jest czczona jako patronka emigrantów.

Franciszka – żeńska forma od imienia *Franciszek* (germ. *frank* – wolny, człowiek wolno urodzony).

JUDYTA z DISIBODENBERG, pustelnica (ok. 1090–1136)

Urodziła się około 1090 roku w rodzinie grafów von Spanheim. Mając zaledwie 16 lat, rozpoczęła życie pustelnicze niedaleko miejscowości Disibodenberg (Niemcy). Z czasem powstał tu klasztor, w którym została przełożoną i mistrzynią życia duchowego.

Zmarła w 1136 roku.

Judyta – hebr. *Jehudit* – chwaląca.

23 grudnia

WIKTORIA, dziewica i męczennica (III/IV w.)

Wczesny jej kult świadczy o autentyczności postaci, chociaż niewiele o jej życiu można powiedzieć. Pochodziła z Sabiny koło Rzymu. Ponieważ odmówiła swej ręki jakiemuś poganinowi, została oskarżona o to, że jest chrześcijanką. Poniósła śmierć męczeńską prawdopodobnie podczas prześladowania za panowania cesarza Dioklecjana (284–305).

Wiktoria – łac. *victoria* – zwycięstwo. Zwycięzczyni.

IWON zob. 19 maja.

24 grudnia

ADAM I EWA, pierwsi rodzice

Stary Testament w Księdze Rodzaju podaje opis stworzenia pierwszych rodziców, Adama i Ewy, oraz ich grzechu (Rdz 1–3). Według nauki Kościoła pierwsi ludzie zostali powołani do istnienia bezpośrednio przez Boga. Byli najdoskonalszymi stworzeniami na ziemi i cieszyli się miłością Stwórcy. Ciało ich miało nie podlegać cierpieniu ani śmierci. Rozum ich był jasny, a wola bardziej skłonna do dobrego niż do złego. Żyli w stanie niewinności. Przyczyną grzechu pierwszych ludzi stał się szatan, za którego namową przekroczyli oni przykazanie Boga. Po grzechu pierworodnym utracili te dary, ale Bóg w swoim miłosierdziu zapowiedział zesłanie Zbawiciela. W powszechnym przekonaniu Adam i Ewa swoim życiem pokutnym chcieli Boga przeprosić za popełniony grzech. Skorzystali także z owoców wysłużonych przez mękę Chrystusa.

Adam – hebr. *adhamah* – człowiek uczyniony z ziemi, proch ziemi.

Ewa – hebr. *hawwa* – dająca życie, matka.

25 grudnia

NARODZENIE PAŃSKIE

Dzień narodzenia Jezusa w Betlejem nie jest znany. Na obchód tej uroczystości wyznaczono dzień po zimowym przesileniu dnia z nocą, kiedy noc zaczyna stawać się coraz krótsza. Słońce wypiera ciemności. Ojcowie Kościoła widzieli w tym zjawisku symbol przyścia Zbawiciela. Św. Augustyn mówił: „Radujmy się w tym dniu świętym nie z powodu słońca widzialnego, lecz z narodzenia niewidzialnego Stwórcy tegoż słońca”.

ANASTAZJA, męczennica (zm. 304)

Poniosła śmierć męczeńską w obronie wiary podczas prześladowań za panowania cesarza Dioklecjana (284–305) w Sirmium (Jugosławia) w 304 roku. Bardzo szybko rozwinął się jej kult. Relikwie zostały przeniesione w V wieku do Konstantynopola. Czczona jest jako orędowniczka w bólach głowy.

Anastazja – grec. *anástasis* – powstanie do życia, zmartwychwstanie.

26 grudnia

SZCZEPAN, diakon i pierwszy męczennik (zm. 36)

Nie wiemy, ani gdzie, ani kiedy się urodził, nie znamy jego wcześniejszego życia. Dzieje Apostolskie wymieniają go jako jednego z siedmiu diakonów wybranych do sprawowania opieki nad wdowami i ubogimi (Dz 6, 1–6). Szczepan nie ograniczył się do tej posługi, ale gorliwie nauczał prawd wiary. Wypominając starszyźnie żydowskiej, że nie poznała Zbawiciela, naraził się na jej zemstę. Został ukamienowany za murami Jerozolimy jako pierwszy z wyznawców Chrystusa (Dz 7, 1–60). Relikwie jego są przechowywane w bazylice św. Wawrzyńca w Rzymie.

Z dniem św. Szczepana łączyło się wiele zwyczajów, np. w kościele poświęcano zboże, a wychodzący z nabożeństwa ludzie obsypywali się nim na pamiątkę kamienowania świętego.

Szczepan – grec. *stéphanos* – korona, wieniec.

DIONIZY, papież (zm. ok. 268)

Będąc kapłanem wyróżniał się wśród duchowieństwa rzymskiego. Na papieża został wybrany w 258 roku. Troszczył się o zapewnienie należytej posługi duszpasterskiej wiernym, organizował zbiórki na pomoc dla gmin chrześcijańskich dotkniętych różnymi klęskami. Zmarł około 268 roku.

Dionizy – imię greckie pochodzące od imienia mitycznego boga *Dionizosa*.

27 grudnia

JAN, apostoł i ewangelista (zm. ok. 98)

Początkowo był uczniem św. Jana Chrzciciela. Został powołany do grona apostołów nad Jeziorem Galilejskim (Mt 4, 18–22; Mk 1, 14–20; Łk 5, 9–11). Należał do trzech wybranych uczniów Jezusa. Był świadkiem wskrzeszenia córki Jaira, przemienienia na górze Tabor oraz krwawego potu Chrystusa w Ogrójcu. Na Ostatniej Wieczery siedział obok Jezusa, a nawet złożył swoją głowę na Jego sercu. Jemu ujawnił Zbawiciel imię zdrajcy, Judasza. Tylko on, jako jedyny z apostołów, towarzyszył Chrystusowi na Kalwarię i stał pod krzyżem. Przed skonaniem Pan Jezus powierzył mu w opiekę swoją Matkę (J 19, 26–27). Na wiadomość o zmartwychwstaniu Jan pierwszy przybył do pustego grobu.

Dzieje Apostolskie ukazują go jako towarzysza św. Piotra, gdy udawał się on na modlitwę do świątyni jerozolimskiej i uzdrowił sparaliżowanego (3, 1–8). Wspólnie ze św. Piotrem przemawiał do ludzi i został wtrącony do więzienia (Dz 4, 1–24). Po zesłaniu Ducha Świętego głosił Ewangelię w Palestynie i Azji Mniejszej. Za panowania cesarza Domicjana (81–96) został zesłany na wyspę Patmos, gdzie na podstawie otrzymanych objawień napisał Apokalipsę. Po uwolnieniu zamieszkał w Efezie (Turcja) i zmarł tam około 98 roku. Tradycja podaje, że znakiem krzyża zneutralizował działanie trucizny, którą mu podano w kielichu z winem, a kiedy indziej, gdy podczas prześladowania wrzucono go do kotła z wrzącym olejem, nie odniósł żadnych obrażeń. W jego nauczaniu dominowało nawoływanie do zachowania wzajemnej miłości.

Jan – hebr. *Johhanan* – Bóg jest łaskawy.

FABIOLA, wdowa (zm. 399)

Pochodziła z arystokratycznego rodu rzymskiego. Pierwsze jej małżeństwo z człowiekiem złym i rozpustnym zakończyło się rozejściem. Ku zgorszeniu społeczności chrześcijańskiej związała się z innym mężczyzną, ale gdy ten umarł, podjęła pokutę i pojednała się z Kościołem. Ze swego majątku rozdelała zapomogi ubogim i wspomagala klasztory. W Ostii zalozyła schronisko dla chorych i pielgrzymów, w którym sama uslugiwala. W 395 roku odbyła pielgrzymke do Ziemi Swietej, gdzie spotkala sie ze sw. Hieronimem. Przez pewien czas pod jego kierunkiem studiowala zagadnienia biblijne.

Zmarła w 399 roku w Rzymie.

Fabiola – imię łacińskie pochodzące od nazwy rodu *Fabia*.

28 grudnia

ŚWIĘCI MŁODZIANKOWIE (1 r.)

Król Herod chcąc zgładzić narodzonego Jezusa, nakazał wymordować w Betlejem i najbliższej okolicy wszystkich chłopców w wieku do dwóch lat (Mt 2, 16). Kościół uznaje młodzianków za świętych i męczenników, gdyż ponieśli tę ofiarę za Chrystusa. Kult ich znany jest od II wieku i rozwijał się intensywnie w wiekach późniejszych.

29 grudnia

TOMASZ BECKET, biskup i męczennik (1118–1170)

Urodził się w 1118 roku w Londynie. Po ukończeniu pierwszych nauk studiował w Paryżu, a następnie pracował w londyńskim urzędzie skarbowym. Czując powołanie do służby Bogu, poprosił o przyjęcie w poczet kleru diecezjalnego. Widocznie przejawiał niepospolite zdolności, skoro wysłano go na studia do Bolonii i Auxerre. Po ich ukończeniu został mianowany archidiakonem Canterbury (1154), a król Henryk II powierzył mu stanowisko kanclerza (1155). W tym okresie Tomasz był oddany królowi bez zastrzeżeń i jak najwierniej realizował jego plany. W 1162 roku objął stolicę biskupią w Canter-

bury. Od tej pory z usłużnego dworaka i karierowicza przeobraził się w pełnego autorytetu męża Kościoła. Zrezygnował ze stanowiska kanclerza, zaczął prowadzić życie ascetyczne, wypełnione modlitwą i uczynkami miłosierdzia, a pod ubraniem nosił włosienicę. Nieugięcie bronił praw Kościoła przed ingerencją władzy świeckiej. Na tym tle doszło do antagonizmu pomiędzy prymasem a królem, tak że Tomasz musiał opuścić Anglię i szukać schronienia we Francji. Dzięki interwencji papieża powrócił po sześciu latach do kraju, ale tu został zamordowany przez stronników króla. Stało się to 29 grudnia 1170 roku podczas nabożeństwa odprawianego w katedrze. W trzy lata po męczeństwie papież Aleksander III dokonał kanonizacji Tomasza. Król Henryk II odbył pokutną pielgrzymkę do grobu męczennika.

Tomasz – hebr. *toma* – bliźniak.

30 grudnia

EUGENIUSZ, biskup (zm. 657)

Był Hiszpanem. W młodości studiował w Toledo, a następnie w Saragossie wiódł życie zakonne. Mimo niepozornej postawy i słabego zdrowia odznaczał się bystrym umysłem i błyskotliwą inteligencją. Św. Braulio, biskup Saragossy, mianował go swoim archidiakonem. Po kilkunastu latach Eugeniusz został wyniesiony na stanowisko biskupa Toledo. Rozwinął żywą działalność duszpasterską. Zwołał kilka synodów, zmierzając do uporządkowania dyscypliny kościelnej. Zyskał sławę jako autor wielu pism religijnych i poezji. Niektóre jego pieśni i hymny weszły do modlitw liturgicznych.

Zmarł w 657 roku.

Eugeniusz – grec. *eu* – dobry i *genos* – ród. Szlachetnie urodzony.

KATARZYNA LABOURÉ, dziewica (1806–1876)

Urodziła się 2 maja 1806 roku w wiosce Fain-les-Moutiers w rodzinie wieśniaczej. Nigdy nie uczęszczała do szkoły, a utraciwszy wczesnie matkę, pomagała ojcu w prowadzeniu gospodarstwa. Gdy ukończyła 20 lat, chciała wstąpić do zakonu, ale ojciec sprzeciwił się temu zamiarowi. Wysłana do krewnych do Paryża, Katarzyna pomagała im w prowadzeniu restauracji. Swym zdecydowaniem prze-

łamała wreszcie opór rodziny i w 1830 roku wstąpiła do szarytek. Już w nowicjacie jej życie duchowe osiągnęło szczyty doskonałości. Doznała wielu uniesień mistycznych i wizji. Najstłynniejsza była wizja z 27 listopada 1830 roku, w której Matka Boża objawiła jej cudowny medalik i kazała go rozpowszechnić. Pozostawiła także obietnicę zsyłania obfitych łask na tych, którzy będą ten medalik nosili. Katarzyna pomimo tak wielkich łask doznanych od Boga wypełniała każdy dzień swego życia postugą przy chorych.

Zmarła 31 grudnia 1876 roku. Beatyfikował ją papież Pius XI w 1933 roku, a kanonizował papież Pius XII w roku 1947.

Katarzyna – grec. *katharós* – czysty, bez skazy.

31 grudnia

SYLWESTER I, papież (zm. 335)

Rządził Kościołem w latach (314–335), a był to okres bardzo pomyślny, gdyż po kilku wiekach krwawych prześladowań cesarz Konstantyn (311–337) zapewnił chrześcijaństwu całkowitą wolność. Tradycja głosi, że Sylwester miał pozyskać dla wiary matkę cesarza, św. Helenę, a samego władcę uzdrowić cudownie z trądu. Zasłużył się jako gorliwy organizator życia kościelnego i obrońca nauki chrześcijańskiej wobec zaczynających się pojawiać błędów.

Sylwester – łac. *silvestris* – leśny, mieszkający w lesie.

MELANIA, wdowa (383–439)

Urodziła się w 383 roku w Rzymie jako córka senatora. Wyszła za mąż za swego kuzyna, ale po przedwczesnej śmierci dzieci małżonkowie zobowiązali się do życia we wstrzemięźliwości. Od tej pory rodzina i służba tworzyli jakby mały klasztor. W 408 roku Melania przeniosiła się na Sycylię, a następnie do Afryki (413). Cały olbrzymi majątek przeznaczyła na cele kościelne i dobroczynne. W 417 roku odbyła pielgrzymkę do Palestyny. Na Górze Oliwnej ufundowała dwa klasztory, które zapełniły się ludźmi pragnącymi żyć na sposób zakonny.

Zmarła w Jerozolimie dnia 31 grudnia 439 roku. Kult jej szybko rozpowszechnił się w całym Kościele.

Melania – grec. *melania* – ciemne znamię, piętno.